

Η ΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ

πρὸς τὸν «ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΕΚΔΟΤΙΚΟΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΝ»

διὰ τὰ «ΑΠΑΝΤΑ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΠΑΤΕΡΩΝ»

«...Ἡ ὕψ' ὁμῶν ἀναληφθεῖσα ἐκδοτικὴ προσπάθεια πολλὰς θὰ φέρῃ ὠφελείας εἰς τὸ ὀρθόδοξον πλήρωμα τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ. Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν ἐνισχύσῃ ὁμὸς διὰ τὴν ὁλοκλήρωσιν τοῦ ἔργου».

Ἀριθ. Πρωτ. 69/Τ.Ε./1336/1972

ΙΩΑΝΝΟΥ
ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ
ΕΡΓΑ

ΤΟΜΟΣ 51

ΕΙΣ ΤΗΝ ΓΕΝΕΣΙΝ ΟΜΙΛΙΑΙ ΕΒ'—ΕΖ'

Κείμενον: B. de Montfaucon

Μετάφρασις - Σχόλια
(ΟΜΙΑ. ΕΒ')

ΙΩΑΝΝΟΥ ΧΡ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ
ΚΑΛΑΙΟΠΗΣ Ι. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ

θεολόγων
ΚΥΡΙΑΚΟΥ Γ. ΡΟΥΜΠΗ (ΟΜΙΑ. ΕΓ'—ΕΔ')
θεολόγου - φιλολόγου

ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ Ι. ΝΙΚΑ (ΟΜΙΑ. ΕΕ'—ΕΖ')
θεολόγου

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εἰς τὴν Γένεσιν ὁμιλία ΕΒ'	9 (107)*
Εἰς τὴν Γένεσιν ὁμιλία ΕΓ'	24 (123)
Εἰς τὴν Γένεσιν ὁμιλία ΕΔ'	38 (136)
Εἰς τὴν Γένεσιν ὁμιλία ΕΕ'	62 (159)
Εἰς τὴν Γένεσιν ὁμιλία ΕΣΤ'	76 (172)
Εἰς τὴν Γένεσιν ὁμιλία ΕΖ'	88 (186)
ΚΕΙΜΕΝΟΝ	107

* (Ἡ ἐνότης παρατίθεται ἀριθμοὶ καὶ κεφάλαια εἰς τὰς ἀντιστοιχίας τοῦ
 ὕδατος τοῦ κοινού.)

ΙΩΑΝΝΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ

ΟΜΙΛΙΑ ΕΣΗΚΟΣΤΗ ΔΕΥΤΕΡΑ

«ΚΑΙ ΕΙΔΕΝ Ο ΙΟΥΔΑΣ ΤΗΝ ΘΥΓΑΤΕΡΑ ΕΝΟΣ ΧΑΝΑΝΑΙΟΥ, ἢ ΟΠΟΙΑ
 ΜΥΘΟΛΟΓΕῖΤΟ ΣΑΤΑ ΚΑΙ ΕΛΑΒΕ ΑΥΤΗΝ ΕΣ ΣΤΕΓΙΟΝ ΚΑΙ ΠΑΡΕΝ ΕΙΣ
 ΣΥΝΑΦΕΙΑΝ ΜΕΤ' ΑΥΤΗΣ. ΑΦΟΥ ΔΕ ΑΥΤΗ ΕΛΘΕΙΝΕΝ ΕΡΧΟΜΕΝΟΣ ΕΓΕ-
 ΝΗΣΕ ΥΙΟΝ ΚΑΙ ὀνόμασε αὐτὸν ΗΡ.»

591 Α. Ἀρκτετὰ μᾶς ἐδίδασκε προηγουμένως ἡ ἱστορία
 τοῦ Ἰωσήφ τὴν ὁλόκλην, τὴν ὅποιαν προξενεῖ ὁ φθόνος
 καὶ πῶς τὸ καταστροφικὸν τοῦτο πάθος φθείρει πρῶτον
 τὴν ψυχὴν τοῦ τοῦ γένου. Καὶ εἰδότες ὅτι ὅταν οἱ ἀδελφοὶ
 τοῦ Ἰωσήφ κατελήφθησαν ἀπὸ τοῦ πάθος αὐτῶν καὶ τὴν
 συγγένειαν ἐξέχασον καὶ ἐβείβαν πρὸς ἑαυτοὺς τοῦ εἰς τίπο-
 τε δὲν τοὺς ἡδύκηντες σκληρότητα ἀγρίων θηρίων. Καὶ με-
 τὰ τὸν τρόπον αὐτὸν ἐφάνησαν τὴν κακίαν των, χωρὶς νὰ
 ἐλάτουν τὸν πόλιν τὸν ἀδελφὸν των, ὅσον ὅτι ἐπῆραν
 ἐπάνω των τὸν πόλιν ἐντροπὴν. Διότι καὶ ἂν τὸν
 ἐπώλησαν εἰς δορυφόρους, καὶ ἑαίνοι παλιν (μετὰ τὴν σει-
 ράν των) τὸν ἐπώλησαν εἰς τὸν ἀρχιμεισίον τοῦ Φα-
 ραὼ, ἀλλ' ὅμως ἐπειδὴ αὐτὸς εἶχε τὴν ἀνύκτου ἐνλογίαν,
 ἡ ὅποια ἀκούσε δι' ὅλα, ὁ δὲ τοῦ παρουσιάζοντο, ἐ-
 λαφρά καὶ εὐκόλως.

Καὶ δὲ ἐπειθόμενοι μὲν καὶ σήμερον νὰ ἀσχοληθῶ μετὰ
 τὴν ἰδίαν ἱστορίαν καὶ ἀπὸ αὐτῆς νὰ σῶς πλέξω τὴν δι-
 δασκαλίαν, ἀλλ' ἐν τῇ μεταξὺ ὑπάρχει κοντὰ καὶ μία δι-
 ῶλη διήγησις, τὴν ὅποιαν ἀξίζει νὰ μὴ παρατρέσωμεν, ἀλ-
 λά καὶ αὐτὴν, ἀφοῦ κατὰ τὸ δυνατόν ἐξετάσωμεν, τότε
 πάλιν νὰ ἐπανέλθωμεν εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ Ἰωσήφ.

Ποία λοιπὸν εἶναι ἡ ἐνδιάμεσος αὕτη διήγησις; Ἡ ἀ-
 νακρομῆσις εἰς τὸν Ἰούδαν. Ὅπως βηλαδὴ, ἀφοῦ ἐπῆρε
 γυναῖκα τὴν θυγατέρα ἑνὸς Χαναναίου, τὴν Σουλάν καὶ ὁ-
 πέκτησε ἀπὸ αὐτῆς τρία παιδιά, ἐπῆρε ὡς γυναῖκα τοῦ
 πρωτοτόκου Ἡρ τὴν θάμην. Ἐπειδὴ δὲ οὗτος ἀπεδείχθη
 κακὸς ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, ἐφρόνευσεν αὐτὸν ὁ Θεός.² Ὁ Καὶ

1. Γεν. 38. 2-3.
 2. Περὶ Γεν. 38. 2-7.

ἐπέτρεψε εἰς τὸν Αὐνὸν νὰ λάβῃ ὡς σύζυγον τὴν γυναῖκα τοῦ ἀδελφοῦ του καὶ νὰ δώσῃ εἰς τὸν ἀδελφόν του ἀπογόνους.³ Αὐτὸ ἄλλως τε διέτασσε καὶ ὁ νόμος.⁴ Ὡς δὲ ἀδελφὸς ἀποθνήσκει ἀτακτος, ἀφοῦ πάρῃ τὴν γυναῖκά του ὁ ἀδελφὸς του νὰ χαρίσῃ εἰς τὸν ἀδελφόν του ἀπογόνους.⁵ Ἀλλὰ καὶ αὐτὸν, ὁ ὅποιος ἐφάρη κακός, τὸν ἐθανάτωσεν ὁ Θεός. Αὐτὸ ἐφάδισε τὸν Ἰούδαν ὅταν εἶδε τὸ πόσον ταχὺ χάσιμα τῶν δύο παιδιῶν του. Καὶ ἐπιθυμῶν νὰ παρηγορήσῃ τὴν Θάμαρ, ὑπέσχεθῃ εἰς αὐτὴν νὰ τῆς δώσῃ καὶ τὸν ἄλλον υἱόν του.⁶ Δὲν ἐξεπλήρωσε ὅμως τὴν ὑπόσχεσιν, ἀπὸ φθοῦς μῆτιος καὶ αὐτὸς τιμωρηθῇ ὁμοίως πρὸς τοὺς ἀδελφούς του.

Εἰς Ἀφοῦ εἶπεν αὐτὰς τὰς ὑποσχέσεις ἡ Θάμαρ ἐκάθισε, λέγει ἡ Γραφή, εἰς τὸ πατρικὸν τῆς σπῆτι καὶ ἐπερίμενε νὰ πραγματοποιηθῇ ἡ ὑπόσχεσις τοῦ πενθεροῦ τῆς. Ἐπειδὴ ὅμως ἐθέλει τὸν Ἰούδαν νὰ μὴ θέλῃ νὰ ἐκπληρώσῃ ἐκεῖνα πού ὑπέσχεθῃ, πρῶτα μὲν ὑπέφερε καὶ ἐδέχετο τὴν χηρείαν, διότι δὲν ἠνεύχετο νὰ συζευχθῇ ἄλλον ἄνδρα καὶ ἀπερίμενε τὸν κατάλληλον καιρὸν. Ἐσπευσε δὲ νὰ τεκνοποιήσῃ ἐκ τοῦ πενθεροῦ τῆς. Ὅταν, λοιπόν, εἶδεν ὅτι ἀπεβίωσεν ἡ πενθερά τῆς καὶ ὁ Ἰούδας εἶχε μεταβῇ εἰς Θομὴν⁷ διὰ νὰ κουρεύσῃ τὰ πρόβατα⁸ αὐτοῦ, εἰς αὐτὴν ἤθελε νὰ συνευρεθῇ μετὰ τὸν πενθερόν τῆς καὶ ἐπεθύμει νὰ τεκνοποιήσῃ ἐξ ἐκείνου, ὅχι ἀπὸ ἀνηθικότητος, μὴ γένετο, ἀλλὰ διὰ νὰ μὴ φαίνεται ὅτι εἶναι χωρὶς ὄνομα, (ἄλλως τε καὶ αὐτὸ ἐγένετο κοινὸν οἰκονομικόν), διὰ τοῦτο καὶ ἐπραγματοποιήθησαν ἐκεῖνα τὰ ὅπλα ἐσκέφθη. Διότι, λέγει ἡ Γραφή, «Ἀφοῦ ἀφῆρεσε ἡ Θάμαρ τὰ φορέματα τῆς χηρείας τῆς, ἔβαλε τὴν καλύπτραν τῆς καὶ ἀκαλλυπίαθη καὶ ἐκάθισε πλησίον τῶν πυλῶν».⁹ Ἐπειτα, ὅαν νὰ ἀπολογητοῖ ὑπὲρ αὐτῆς ἡ Ἁγία Γραφή λέγει· «Τοῦτο ἔκαμε, ἐκτίει εἶς ὅτι ὁ Σηλὼμ ἐμεγάλωσε καὶ ὁ πατὴρ του Ἰούδας δὲν ἔδωκεν αὐτὴν εἰς αὐτὸν ὡς γυναῖκα» καὶ διὰ τοῦτο ἀπε-

3. Πράλ. Γεν. 38, 8.

4. Ἐξὸς πρῶτονται περὶ ἀνεκροτικῆς τοῦ συγγραφέως. Διότι, ὡς γνωστὸν, ὁ νόμος τοῦ Μωσέως ἐβόη μετεγενεστῶς εἰς τοὺς Ἰσραηλῆας.

5. Πράλ. Δευτ. 25, 5.

6. Πράλ. Γεν. 38, 11. Αὐτὸς δὲν ὁ Σηλὼμ, ὁ ὅστις δὲν εἶχε τὴν κατάλληλον πρὸς τὸν ἄλλον υἱόν του.

7. Ἡ σημερινὴ Kirtbet Tibuch πρὸς δυτικὰς τῆς Ὀδεσσῆς πλησίον τῶν Φιλιστινῶν.

8. Γεν. 38, 14.

9. Γεν. 38, 14.

τόλησε αὐτὴν τὴν ἀπάτην. Ὁ Ἰούδας ὅμως ἐπειδὴ ἐνόησε ὅτι αὐτὴ ἦτο πόρνη, (διότι εἶχε σκεπασαί τὸ πρόσωπόν τῆς. Β. ὥστε νὰ μὴ γνωρίζεται) ἐλοξοβρόμησε πρὸς αὐτὴν. Αὐτὴ δὲ εἶπεν· Τί θὰ μοῦ δώσῃς; Αὐτὸς δὲ ὑπέσχετο νὰ τῆς ἀποστείλῃ ἕνα ἐρίφιον ἀπὸ τὰ γίδια του. Αὐτὴ δὲ ἀπήντησεν ἔαν μοῦ δώσῃς ἐγγύησιν, ἕως ὅτου μοῦ τὸ ἀποστείλῃς. Καὶ ἔθηκε τὸ δακτυλίδι του, τὴν ὀλυοῖδα τοῦ τραχήλου του καὶ τὴν ράβδον του καὶ ἦλθεν εἰς σαρκεπὴν συνάφειαν πρὸς αὐτὴν καὶ κατέσπειρε ἐκείνη ἀπὸ αὐτόν.¹⁰ Ἀλλὰ καλεῖς πού ἐκαύει αὐτὰ ὡς κατηγορή τὴν Θάμαρ. Διότι, ὅπως εἶπα καὶ προηγουμένως, ἐξυπηρετεῖτο καὶ ἡ οἰκονομία, διὰ τοῦτο οὕτως αὐτὴ ἐκατηγορήθη καθόλου, ὅτε δὲ Ἰούδας ἐθεωρήθη ὡς ὑπεύθυνος ἐγκλήματος. Διότι προχωρῶν περαιτέρω θὰ εἴρῃς, διὰ τοῦτο τὰ παιδιὰ πού ἐγεννήθησαν εἰς αὐτὸν κατέγειται ὁ Χριστός, κατὰ τὸ ἀνθρώπινον. C. Ἀλλως τε καὶ τὰ δύο παιδιὰ πού ἐγεννήθησαν εἰς αὐτὸν ὑπῆρξαν πρότυπον τῶν δύο λαῶν καὶ προαναγγέλια τοῦ Ἰουδαϊκοῦ κράτους, καὶ τοῦ πνευματικοῦ.

Ἀλλ' ὡς ἴδωμεν προηγουμένως μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ Ἰούδα, πᾶς ἀφοῦ ἐπέρασε μικρὸν χρόνον διάστημα καὶ ἐφανέρωθῃ τὸ γεγονός, ὁ Ἰούδας θεωρεῖ ὅπου ὄνουν τὸν ἑαυτὸν του καὶ ἐκείνην ἀπαλλάσσει ἀπὸ τὸ ἀμάρτημα. Ἀφοῦ λοιπὸν ἐπραγματοποιήσῃ ἡ Θάμαρ ἐκεῖνο τὸ ὅποιον ἠέλεε, ἤλλαξε πάλιν τὴν ἐνδυμασίαν τῆς, λέγει, καὶ ἔφυγεν ἀπὸ ἐκεῖ, ἤλαθε δὲ εἰς τὸ σπῆτι τῆς.¹¹ Ὁ Ἰούδας ὅμως, χωρὶς νὰ γνωρίσῃ τίποτε ἀπὸ αὐτὰ, ἐξεπλήρωσε τὴν ὑπόσχεσιν καὶ ἀπέστειλε τὸ ἐρίφιον, διὰ νὰ λάβῃ ὅπως τὴν πορ' αὐτοῦ δοθεῖσαν ἐγγύησιν. D. Ἀλλὰ ἐπειδὴ οὐδὲμος εὑρέθη ἡ γυναῖκα, ἐπανήλθεν ὁ δοῦλος ἀναγγέλων εἰς τὸν Ἰούδαν, ὅτι πούθενά δὲν ἠδυνήθη νὰ συναντήσῃ τὴν γυναῖκα. Ὅταν ἔμαθε αὐτὰ ὁ Ἰούδας εἶπε, λέγει ἡ Γραφή, μήπως κατηγορηθῶμεν καὶ θεωρηθῶμεν ἀχάριστοι.¹² Διότι δὲν ἐγνώριζε αὐτὸ πού εἶχε γίνει. Ὅταν ὅμως ἐπέρασαν τρεῖς μῆνες καὶ τὸ μέγεθος τῆς καιρίας ἐφάνερωνε τὴν μέλλουσαν γέννησιν καὶ ἐνῶ καλεῖς ἄλλος δὲν ἐγνώριζε τὴν κλοπὴν τῆς συζεύξεως, ἐπληροφόρησαν, λέγει ἡ Γραφή, ἐκτὸν Ἰούδαν, ὅτι ἡ Θάμαρ

10. Γεν. 38, 16-18.

11. Πράλ. Γεν. 38, 19.

12. Πράλ. Γεν. 38, 20-23.

είναι θνητός εκ πορνείας. Καί ετιαν τὸ εἶπε εἶπε· Ὁγάλ-
τε τὴν ἐξω τῆς πόλεως καὶ καύσατέ τιν». ¹²

Ἡ Μεγάλη ἡ ἀγαπήνη, ἀνυπόφορος ἡ τιμωρία, ἐ-
πειδὴ τὸ ἀμάρτημα ἀπαρτίει ἐπὶ ἥτο μέγα. Τί ἔκαμε λοι-
πὸν ἡ Θάμαρ; Ἀφοῦ ἐπέτειλε ἐκεῖνα πού χάριν ἐγγυήσε-
ως εἶχε λάβει, λέγει: «Ἀπὸ τὸν ἀνδρα, εἰς τὸν ὅποιον ἀ-
νέκουν ταῦτα, εἶμαι ἐγκυος». ¹⁴

Πρόσεξε, πῶς, ἂν καὶ σικωπᾷ, φέρει ἀξιοπίστους μάρ-
τυρας, οἱ ὅποιοι μὲ εὐγνωστῶν δύνανται νὰ ἀποδείξουν,
ὅτι αὕτη εἶναι ἀθάνα ἀπὸ τὸ ἀποδοθέν εἰς αὐτὴν ἐγ-
κλημα. Ἐπειδὴ δὲ ἐχρηιάζοντο τρεῖς μάρτυρες διὰ νὰ κα-
τηγορηθῇ κάποιος διὰ μίαν τέτοιαν ὑπόθεσιν, διὰ τοῦτο
καὶ αὕτη ἀποστέλλει τὰ τρία εἶδη τῆς ἐγγυήσεως, τὰ ὅ-
ποια ἐκινῶν δυνάμει, δηλαδὴ τὸ δακτυλίδι, τὴν ἀλυσί-
δα τοῦ τραχήλου καὶ τὴν ράβδον. ¹⁵ Α καὶ ἐνὶ ἐκείνῳ
εἰς τὸ σπῆτι τῆς καὶ ἑσώπια ἐκέρδισε τὴν ὑπόθεσιν. «Διό-
τι, ἀφοῦ ἀνεγνώρισεν ὁ Ἰούδας ταῦτα εἶπεν· Ἐχει δίκαιον
ἡ Θάμαρ καὶ ὄχι ἐγώ, διότι δὲν ἔδωκα αὐτὴν σύζυγον εἰς
τὸν υἱόν μου τὸν Σηλὼμ». ¹⁶ Τί σημαίνει δὲ ὅτι «Ἐχει δι-
καιον αὕτη καὶ ὄχι ἐγώ»; Δηλαδὴ, ἐκείνη μὲν εἶναι ἀνεύ-
θυνος, ἐγὼ δὲ καταδικάζω τὸν ἑαυτὸν μου καὶ χωρὶς κα-
νείς νὰ μὲ ἐλέγχι, ἐγὼ ξεσκεπάζομαι μᾶλλον δὲ ἀρκε-
τὸς ἐλεγχος εἶναι, αὐτὰ πού ἔδωσα πρὸς ἐγγύησιν. Ἐ-
πειτα δικαιολογῶν τὴν Θάμαρ λέγει· «Διότι δὲν ἔδωκα αὐ-
τὴν σύζυγον εἰς τὸν υἱόν μου Σηλὼμ». Διὰ τοῦτο συνέ-
θη ἴσως τοῦτο καὶ διὰ τὴν αἰτίαν τὴν ὅποιαν πράττειται
νὰ εἴπω. Ἐπειδὴ δὲ ἐνάμιζεν ὁ Ἰούδας, ὅτι ἐξ αἰτίας ἐκεί-
νης ἐθανατώθη ὁ Ἥρ καὶ ὁ Αὐνάν, Β καὶ ἐπειδὴ ἐφοβεῖτο
τοῦτο δὲν ἔδωκεν εἰς αὐτὴν (σύζυγον) τὸν Σηλὼμ, ἐνῷ
εἶχεν ὑποσχεθῇ τοῦτο, διὰ νὰ γνωρίσῃ ἐμπράκτως, ὅτι ἐ-
κείνη δὲν ἦτο ἡ αἰτία τοῦ θανάτου δι' ἐκεῖνους, ἀλλ' ὅτι
ἐτιμωρήθησαν διὰ τὴν κακίαν των, («Διότι ὁ Θεὸς ἐφώ-
νευσεν αὐτόν», ¹⁷ λέγει ἡ Γραφή καὶ πάλιν περὶ τοῦ δευτέ-
ρου (λέγει), «Ἐθανάτωσεν αὐτόν»). ¹⁸ Διὰ τοῦτο αὐτὸς
ἐρχεται χωρὶς νὰ τὸ γνωρίσῃ εἰς σαρκενὴν μίξιν μὲ τὴν
νύμφην του, καὶ μαίνεται ἐμπράκτως, ὅτι ὄχι ἡ αἰτία αὐ-
τῆς, ἀλλ' ἡ κακία ἐκείνων τοὺς ἔκαμε, ὥστε νὰ τιμωρῇ

12. Γεν. 38, 24.
14. Γεν. 38, 25.
15. Γεν. 38, 26.
16. Γεν. 38, 7.
17. Γεν. 38, 10.

βοῦν, καὶ ἀφοῦ δημασία ἀμολόγησε τὴν ἁμαρτίαν του καὶ
ἀπήλλαξε ἐκείνην ἀπὸ κάθε τιμωρίαν. Ὁ δὲν ἠνώγει πλέον
μετ' αὐτῆς ἄλλην φάρμακον, ¹⁹ ἀποδεικνύων ὅτι αὐτὴ τὴν
πρώτην φοράν δὲ ἤρχετο εἰς σαρκενὴν ἐπαφὴν μὲ αὐτὴν,
ἐὰν δὲν τὸ ἔκανε ἀπὸ ἀγνοίας.

Ἐπειτα, ἀφοῦ διηγῆθη ἡ Ἁγία Γραφή λεπτομερῶς
τὴν ἀπάτην, τὴν ὅποιαν διέπραξεν ἡ Θάμαρ, κατόπιν μᾶς
διδάσκει καὶ ποία ἦσαν τὰ παιδιὰ πού ἐγεννήθησαν ἀπὸ
αὐτὴν, «Διότι, εἶπαν ἐγένονα», λέγει ἡ Γραφή, «ὅπου ἔχον δι-
δυμα εἰς τὴν κοιλίαν τῆς. Ὅταν δὲ ἐγένονα, ὁ πρῶτος υἱ-
ὸς ἔβγαλε τὸ χεῖρ του. Ἀφοῦ δὲ τὸ ἔλασε ἡ μαμμή ἔδωσε
εἰς τὸ χεῖρ του κακίαν κλωστήν καὶ εἶπεν· Αὐτός δὲ γεν-
νήθη πρῶτος». ²⁰ Ὁ βλέπεις ὅδ' ὁ μυστηριώδης ὅτι προ-
λέγονται ἐκεῖνα πού πρόκειται νὰ συμβῶν. Διότι ἀφοῦ ἔδε-
σε ἡ μαμμή εἰς τὴν χεῖρά του τὴν κακίαν κλωστήν, ὥστε
νὰ εἶναι φανερός ποιὸς εἶναι, τότε ἀμάχησε τὸ χεῖρ του πρὸς
τὰ μέσα καὶ ἐγεννήθη ὁ ἀδελφός του». ²¹ Παρεκάρησε, λέγει,
εἰς τὸν ἀδελφόν του τὴν προτεραιότητα καὶ ἑαυτὸς πού ἀπε-
ωρεῖτο τελευταῖος ἐξήρχετο πρῶτος καὶ ὁ θεωρούμενος πρῶ-
τος ἤρχετο μετὰ ἀπὸ ἐκεῖνον. Καὶ εἶπεν ἡ μαμμή· «ὅτι διε-
κόπη διὰ σέ ὁ φρονιμὸς τοῦ προηγουμένου ἀδελφοῦ; Διὰ
τοῦτο ὠνόμασε τὸ ὄνομα αὐτοῦ Φαρέζ». ²² Τὸ ὄνομα δὲ
αὐτὸ σημαίνει διακοπή καὶ διαίρεσις, ὅπως ἡμπορεῖ νὰ δι-
στη τῆς. «Ἐπειτα ἀπὸ αὐτὸν ἐγεννήθη ὁ ἀδελφός του, ὁ
ὅποιος εἶχε τὸ σημάδι ἐπὶ τῆς δεξιᾶς χειρὸς του καὶ ἐκά-
λεσε τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ζαρὰ». ²³ Ἐ τὸ ὅποιον σημαίνει ἀνατολή.

Καὶ ὅτι αὐτὰ δὲν ἐγένον εἶται χωρὶς λόγων, ἀλλ' ὅτι
ἦσαν προτύποις τῶν μελλοντικῶν πραγμάτων, φανερώ-
νουν αὐτὰ τὰ ἴδια τὰ πράγματα. Διότι δὲν ἐγένετο κατὰ
τὴν φυσικὴν τάξιν τῶν προηγουμένων τῶ γεγονότος. Διότι πῶς
ἦτο δυνατόν, ἀφοῦ ἐδέθη τὸ χεῖρ μὲ τὴν κακίαν κλω-
στήν, πάλιν νὰ ἀποσυρῇ καὶ νὰ ἀφήσῃ νὰ ἐξελεθῇ ὁ κα-
τόπιν ἐρχόμενος, ἐὰν δὲν τὰ ἐτακτοποιεῖ ἐκ τῶν προτέ-
ρων κάποια θεία δύναμις καὶ σκιωδῶς πῶς προβλεπτοῦ-
το, ὅτι εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ὁ Ζαρὰ, πού σημαίνει ἀνατολή

19. Γεν. 38, 28.
20. Γεν. 38, 27-28.
21. Γεν. 38, 28.
22. Γεν. 38, 29.
23. Γεν. 38, 30.

(διότι ούτος ἦτο τύπος τῆς Ἐκκλησίας) ἤρχισε νὰ προβάλλῃ καὶ ἀφοῦ ὀλίγον προχώρησε αὐτός, ὑπεχώρησε καὶ ἡ διὰ τοῦ Φαρέε δηλωμένη παρατήρησις τοῦ νόμου παρενέθη καὶ ἐνὶ ἐπὶ πολὺν χρόνον ὑπερίσχυε, ⁹⁴ ἅ ὅταν πάλιν ἐρᾶσθαι ὁ προηγουμένως ὑποχώρησας, δηλαδὴ, ὁ Ζαρά, παρεχώρησε τὰ δικαιώματά τῆς εἰς τὴν Ἐκκλησίαν ἐλθὼντος ἡ Ἰουδαϊκὴ πολιτεία· Ἀλλ' ἴσως τώρα εἶναι ἀνάγκη τὸ ἴδιο πρᾶγμα νὰ σὰς εἴπω καὶ πάλιν πρὸ αὐτῶν καὶ μὲ περισσώτερον σαφένειαν. Ὅπως ἀκριβῶς ὁ Ζαρά ἐδῶκε πρῶτος τὴν χεῖρα, ἤρχισαν ὁ Νῶε καὶ ὁ Ἀδράμ, καλύπτεται δὲ πρὸ τοῦ Νῶε, ὁ Ἀδελ καὶ ὁ Ἐνὺχ νὰ προσπαθοῦν πολὺ νὰ φανοῦν ἀρεστοὶ εἰς τὸν Θεόν. Ἐπειτα, ἐπειδὴ ἐπληθύνθησαν καὶ πολλὰ φορτία ἁμαρτημάτων συνέλεξαν, ἔπρεπε δὲ νὰ λάβουν κάποιον μικρὸν παρηγόριον, ὡς σκιά τοῦς ἐδόθη ὁ νόμος. Ὅχι διὰ νὰ συγχωρῇ τὰ ἁμαρτήματα, ἀλλὰ διὰ νὰ τὰ πιστοποιῇ καὶ νὰ τὰ φανερώσῃ εἰς αὐτούς, ὅπως ἀκριβῶς τὰ μικρὰ παιδιὰ Β τρέφονται μὲ τὸ γάλα διὰ νὰ ἡμπορέσουν νὰ φθάσουν εἰς ὥριμον ἡλικίαν. Ἀλλ' ἐπειδὴ οὔτε κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἀφελήθησαν κάτι, διότι ἔτι καὶ ὑπεδείκνυν ὁ νόμος τὸ μέγεθος τῶν ἁμαρτιῶν, αὐτοὶ πάλιν μὲ αὐτὰ συνεφύροντο, ἀφοῦ ἦλθεν ὁ κοινὸς Δεσπότης ἐχάρισεν εἰς τὸ ἀνθρώπινον γένος τὸ πνευματικὸν καὶ ἐναρετὸν τοῦτο πολιτεύμα, ⁹⁵ τοῦ ὁποῦ τύπος ἦτο ὁ Ζαρά. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ εὐαγγελιστὴς μνημονεύει τὴν Θάμπα καὶ τοὺς ἐξ αὐτῆς γεννηθέντας καὶ λέγει· «Ὁ Ἰούδας δὲ ἐγέννησε τὸν Φαρέε καὶ τὸν Ζαρά ἐκ τῆς Θάμπα».⁹⁶

Ἄς μὴ περνῶμεν δοκίμια τὰ λόγια τῆς Ἁγίας Γραφῆς· Ὁ αὐτὸς μόνον τὴν ἐπιφάνειαν τῶν λεγόμενων νὰ προσέχωμεν, ἀλλ' ἅς ἀμειβόμεθα καὶ ἀφοῦ μάθωμεν καλῶς τὸν ἐντὸς αὐτῶν εὐρισκόμενον πλοῦτον, νὰ βοῶμεν τὸν Δεσπότην ἡμῶν, ὁ ὁποῖος μὲ τὴν σοφίαν ὅλα κατανοεῖ. Διότι ἐὰν δὲν βελήκαμεν νὰ ἐρευνήσωμεν τὸν σκοπὸν καὶ τὴν αἰτίαν ἐκάστου γεγονότος, ὅχι μόνον αὐτὴν θὰ κατηγορήσωμεν, διότι ἦλθεν εἰς ἐπιμίσησιν μὲ τὸν πενθερόν τῆς, ἀλλὰ καὶ τὸν Ἀδράμ θὰ κατηγορήσωμεν, διότι ζῆνι παιδοκτόνος κατὰ τὴν διάθεσιν, καὶ τὸν Φινέε,⁹⁷

93. Τὴν Ἐκκλησίαν, δηλαδὴ.

94. Ματθ. 1, 1.

95. Οὐκ ἐστὶν οὐδὲ τοῦ Ἐλάβε, οὐδὲ τοῦ Ἀδράμ, ἀλλ' ἐστὶν ἐν τῇ κατὰ σου εἰς τὴν ἀρχιερασίαν. Ἐρᾶνται ἐν Ἰερουσαλὴμ μὲ τὴν γυναῖκα ἀπὸ τῆς Βαβυλῆς, τὴν ἑκατὸν εἴκοσι νεμμένῃ. Πρὸς. Ἰωα. Ν. 24, 88

διότι ἔκαμε δύο φόνους. Ἐὰν δὲ μάθωμεν μὲ ἀκριβείαν τὴν αἰτίαν τοῦ καθ' ἑνὸς καὶ ἐκείνους θὰ ἀπαλλάξωμεν τῆς κατηγορίας· Ὁ καὶ ἡμεῖς οἱ ἴδιοι θὰ κερδίσωμεν πολλὴν ὠφέλειαν ἀπὸ αὐτῆς τῆς διήγησιν.

Ἀλλὰ τὴν μὲν ἱστορίαν ταύτην, ὅσον ἦτο δυνατόν, τὴν διηγῆσθαι εἰς τὴν ἀνάστην σας. Ἐὰν δὲ δὲν ἐκουράσθητε καὶ θέλετε νὰ ἀσχοληθῶμεν καὶ πάλιν μὲ αὐτὴν θὰ ἔλθωμεν εἰς τὴν διήγησιν διὰ τὸν ἀξιοθαύμαστον Ἰωσήφ, διὰ νὰ μάθετε καὶ ἀπὸ ἐκεῖνα ποῦ θὰ εἴπαμεν σήμερον, πόσο ὁ γενναῖος αὐτὸς ἀθλητὴς ὑπέμενε, μετὰ τὰ δειρά ἐκεῖνα, τὰ ὅποια προσήγγειλαν εἰς αὐτὸν καὶ τὸ θαυσικὸν ἀξίωμα καὶ τὴν ἐξουσίαν τοῦ ἐπὶ τῶν ἀδελφῶν τοῦ καὶ πῶς ἀγῶνες διεδέχοντο τοὺς ἀγῶνας τοῦ καὶ πειρασμοὶ ἠκολούθουν τοὺς πειρασμούς τοῦ καὶ ἀλλεπάλληλα ἦσαν τὰ ναυάγια, Ἐ ἀλλ' ὁ κυβερνήτης δὲν κατεποντίζετο, καὶ ὅταν ἐξεσηκύνετο σφοδρότερα κακοκαρία, σὺν ἀκριβῶς νὰ ἐκάθητο ἐπάνω εἰς τὸ πηδάλιον ἔτσι κατηύθυνε τὰ πλοῖα. Ἀξίζει ὅμως νὰ ἀκούσῃτε τὰ ἴδια τὰ λόγια τῆς Γραφῆς, διὰ νὰ ἡμπορέσωμεν ὅλα μὲ ἀκριβείαν νὰ μάθωμεν. «Ὁ δὲ Ἰωσήφ», συνεχίζει ἡ Γραφή, «μετεφέρθη εἰς τὴν Αἴγυπτον καὶ ἀπέκτερεν αὐτὸν»· ὁ Γιετ-φρῆς, ὁ ἀρχιμάγειρος τοῦ Φαραὼ ἐκ τῶν χειρῶν Ἰσμηλιτῶν.⁹⁸ Ἐπειτα, ἐπειδὴ καὶ αὐτοὶ ποὺ ἠγάρασαν αὐτὸν ἀπὸ τοὺς ἀδελφούς τοῦ ἦσαν δόρυδαροι καὶ παράξενοι εἰς τὸ ἔθνος, καὶ αὐτοὶ μὲ τὴν σειράν των τὸν ἐπώλησαν εἰς τὸν ἀρχιμάγειρον τοῦ Φαραὼ, καὶ ἔτσι αὐτὸς ποῦ ἀνέτρεψε μέσσω εἰς τὴν ἀγκαλίαν τοῦ πατρὸς τοῦ ἤλλαξε τὸν αἰσώματος κυρίου.⁹⁹ Ἀ διὰ νὰ μὴ παραβενεώμεθα δὲ πῶς ὑπέφερε τὴν σκληρὰν ἐκείνην δουλείαν, ὅν καὶ ἦτο νέος καὶ ἀπειρος τῆς σκληροαγωγίας καὶ εἶχεν ἀνατροφή εἰς τὸ σπῆτι τοῦ μὲ πολλὴν τὴν πατρικὴν ἀγάπην, γράφει ἐν συνεχείᾳ ἡ Ἁγία Γραφή· «Καὶ ἦτο ὁ Κύριος μαζί μὲ τὸν Ἰωσήφ καὶ εἰς ὅλα τὰ ἔργα ἐπιτεύχανε».¹⁰⁰ Τί σημαίνει, καὶ ἦτο ὁ Κύριος μετὰ τοῦ Ἰωσήφ; Τὸν συνώδευς, λέγει, ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ καὶ αὐτὴ ἦτο ἐκεῖνη, ποῦ ὅλας τὰς δυσκολίας τὰς παρεμφεζεν. Αὐτὴ ἦτο ποῦ ὅλας τὰς ὑποθέσεις τοῦ τὰς ἐτακτοπαίει αὐτὴ καὶ τοὺς ἐμπόρους ἐκείνους τοὺς ἔκαμε νὰ εἶναι πρὸς αὐτὸν καὶ τοὺς

καὶ Ἀριθ. 23, 7-8.

98. Μάλλον ἐπύρασαν αὐτόν.

99. Γεν. 39, 1.

100. Γεν. 39, 2.

ἐξηπάτησεν ὑμᾶς τὸν πωλήσαντα εἰς τὸν ἀρχιμάγειρον, ὅς διὰ τὴν προχωρῆ ὀλίγον κατ' ὀλίγον καὶ βαθεῖων διὰ μέσου τούτων τῶν πειρασμῶν νὰ δυνηθῇ νὰ ἀνέλθῃ εἰς τὸν βασιλικὸν θρόνον. Ἀλλὰ καὶ σὺ, ἀγαπητέ, ποὺ ἀκούεις ὅτι ὑπέμεινε τὴν δουλείαν πρῶτον μὲν τῶν ἐμπορέων, ἔπειτα δὲ τοῦ ἀρχιμαγείρου, ἀκέφου, ὅτι δὲν ἐταράσσεται, καὶ δὲν ἐσκάπτειτο μέσα του καὶ δὲν ἠπώρει καὶ ἔλεγε· Διὰ τί μὲ ἠπάτησαν τόσοι πολλοὶ ἐκεῖνα τὰ ὄνειρα, ποὺ προσηγγεῖλαι ὅτι θὰ γίνω τόσοι ἐνδοξοί; Διότι νὰ, μετὰ τὰ ὄνειρα ἐκεῖνα ὅτι ἦλθε ἡ δουλεία καὶ δουλεῖα φοδερὰ καὶ ὅτι ἀλλότῳ κυρίῳ, ἀπὸ τῶν ἑνῶν εἰς τὸν ἄλλον, καὶ ἀπὸ ἐκείνου εἰς αὐτὸν ὁ ἀναγκάσσει νὰ συζῶ μὲ ἀλλοκότους συνηθείας. Ἀρὰ γε μήπως ἔχω ἐγκαταλειφθῇ; Ἀρὰ γε μήπως ἔχω περιφρονηθῇ ἀπὸ τὴν βίαν βοήθειαν; Τίποτε ὅμως ἀπὸ αὐτὰ δὲν εἶπεν, οὔτε ἀσκήσῃ, ἀλλὰ τὰ πάντα ὑπέφερε μὲ πραότητα καὶ γενναϊότητα. «Διότι ἦτο ὁ Κύριος μαζί με τὸν Ἰωσήφ καὶ εἰς ὅλα τὰ ἔργα του ἐπετύχχανεν». Τί σημαίνει δέ, «ὅτι ἐπετύχχανεν»; Ὅτι ὅλα εἰς αὐτὸν ἦρχοντο κατ' ὠχρὴν, παντοῦ ἡ θεία χάρις αὐτῇ ποὺ τὸν ἐστεφάνωνεν, καὶ τόσοι φανερά ἦτο ἡ χάρις αὐτῇ ποὺ τὸν ἐστεφάνωνεν, ὥστε καὶ εἰς τὸν κύριον αὐτοῦ, τὸν ἀρχιμάγειρον, νὰ γίνῃ τοῦτο φανερόν· «Διότι ἠνωρίσεν», λέγει, «ὁ κύριος αὐτοῦ, ὅτι ὁ θεὸς ἦτο μαζί του καὶ ὅλα ὅσα οὕτως πράττει, ὁ Κύριος τὰ εὐλόγει εἰς τὰς χεῖράς του. Ὁ Ἀπέκτισε δὲ ὁ Ἰωσήφ τὴν ἐκτίμησιν τοῦ κυρίου του καὶ διώρισεν αὐτὸν ἐπιστάτην εἰς τὸ σπιτί του καὶ ὅλα ὅσα εἶχε παρέδωκεν εἰς τὴν διαχείρισιν τοῦ Ἰωσήφ». Βλέπεις πόσον ἀξίζει νὰ βοηθῇσαι ἀπὸ τὴν χεῖρα τοῦ Θεοῦ; Διότι νὰ, ὅτι αὐτός, παρ' ὅλων ποὺ ἦτο νέος καὶ ἕναος καὶ αἰχμάλωτος καὶ δοῦλος, λαμβάνει παρὰ τοῦ κυρίου του τὴν διαχείρισιν ὁλοκλήρου τοῦ σπιτιοῦ. «Καὶ ὅλα παρέδωκεν εἰς τὴν διαχείρισιν του», λέγει. Διὰ τί; Διότι ἐκτός τῆς ἀνάθενης βοηθείας, προσέφερε καὶ τὸν ἰδικόν του τρόπον. Διότι λέγει «Ἦτο εὐχάριστος εἰς αὐτόν», ἀντὶ νὰ εἴπῃ ὅτι μὲ πολλὴν ἀγάπην ὅλα τὰ ἔκαμε. Ἐπειτα ἂν καὶ ἠθέλιν ὁ φιλόνητος θεὸς νὰ τὸν ἐκρίνῃ περισσώτερον ἀσφαλῇ. Ἐν δὲν τὸν ἀπῆλλαξε ἀπὸ τὴν δουλείαν, οὔτε κατέστησεν αὐτὸν ἐλευθέρον. Διότι ἐτοί συνηθίζει οὕτως, νὰ μὴ ἀπαλάττῃ τοὺς ἐναρέτους ἀνδρας ἀπὸ τοὺς κινδύνους, οὔτε νὰ τοὺς ἐλευθερώνῃ ἀπὸ τοὺς πειρασμούς, ἀλλὰ μέσα εἰς τοὺς πειρασμούς τάσῃν

νὰ δεκνῇ τὴν βοήθειάν του. ὥστε καὶ οὗτοι οἱ πειρασμοὶ νὰ γίνωνται εἰς αὐτοὺς ἀφορμὴ ἑορτασμοῦ. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ μακάριος Δαυὶδ ἔλεγε «Μέσα εἰς τὴν θλίψιν, μὲ ἔκαμες νὰ εὐφρανθῶ». ³⁰ Δὲν λέγει, ὅτι μοῦ δίδωδες τὴν θλίψιν, οὔτε ὅτι ἀφοῦ μὲ ἀπῆλλαξες ἀπὸ αὐτῆς, μὲ ἔκαμες νὰ ζῶ ἐν ἀνάσσει, ἀλλὰ ἐκεῖνο ποὺ εἶναι θαιμιαστὴν καὶ παρόδοξον, ὅτι ἂν καὶ ἀρνησκόμην ἐν μέσῳ θλίψεων μὲ ἔκαμες νὰ ζῶ ἀφρόδως. Αὐτὸ λοιπὸν ἔκαμε καὶ εἰς τὴν πρακεμένην περίπτωσιν ὁ φιλόνητος Δεσπότης. ³¹ Ἀ «Διότι εὐλόγησε ὁ θεὸς τὸν οἶκον τοῦ Αἰγυπτίου διὰ τὸν Ἰωσήφ». ³² Καὶ ἐμάνθανε λοιπὸν καὶ ὁ βάρβαρος, ὅτι θεωρούμενος ὁ δοῦλος του ἦτο ἀπὸ τοὺς οἰκέτους εἰς τὸν θεὸν ἀνθρώπου. «Καὶ ἀνέθεσεν», λέγει, «ὅλα ὅσα εἶχε εἰς τὰ χεῖρά του Ἰωσήφ. Καὶ δὲν ἐγνώριζε τίποτε ἄλλο, ἐκτός ἀπὸ τὸν ἄρτον τὸν ὁποῖον ἔτρωγε». ³³ Μόνον κύριον ὅλου τοῦ σπιτιοῦ του δὲν τὸν ἔκαμε. Εἶχε δὲ ὁ δοῦλος, ὁ αἰχμάλωτος, εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ ὅλου τὰ υπάρχοντα τοῦ κυρίου του. Τόσον μεγάλο πρῶγμα εἶναι ἡ ἀρετὴ, ὅπου καὶ ἂν φανῇ αὐτὴ ὅλα τὰ νικᾷ καὶ τὰ ἐξουσιάζει. Διότι ἔπως ἀκριβῶς ὅταν ἀνατελῇ τὸ φῶς φεύγει τὸ σκότος, ἔτσι καὶ τὴν πόλιν ἡ ἀρετὴ ἢ καὶ κακία φεύγει ἀπὸ τὴν μέσῃν.

Β Ἀλλὰ τὸ πονηρὸν θηρίον ὁ διάβολος, βλέπων τὴν πρόθεσιν τοῦ δικαίου, καὶ ὅτι καὶ μὲ αὐτὰ ποὺ θεωροῦνται λυπηρὰ γίνετο ἐνδοξότερος, τρίβων τοὺς ὁδούς του καὶ πλήρης μανίας ἐπειδὴ δὲν ὑπέφερε νὰ βλέπῃ τὸν δικαίον κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον νὰ γίνετο καὶ ἡμέραν ἐνδοξότερος, τοῦ σκάπτει βαθὺν λάκκον καὶ κρημνὸν, ὁ ὁποῖος ὡς ἐνόμισε θὰ τοῦ προκαλοῦσε τὴν μεγαλυτέραν καταστροφὴν καὶ προετοιμάζει τρικυμίαν, ἢ ὅποια θὰ ἤμπορεῖ νὰ τοῦ προκαλέσῃ πολὺ μεγάλο ναυάγιον. Ἀλλὰ μετ' ὀλίγον ἐμάνθανε ὅτι λακτίζει ἐναντίον ὀγκωθῶν καὶ ὅτι ὅλα ὅσα πράττει κατὰ τῆς κεφαλῆς του στρέφονται. «Καὶ ἦτο ὁ Ἰωσήφ», λέγει ἐν συνεχείᾳ ἡ Γραφή, «κύριος εἰς τὴν ἐμφάνειν καὶ ὁμορφὴν εἰς τὸ πρόσωπον». ³⁴ Ὁ Δὲ πῶς ἀκούει μᾶς διηγείται τὴν ὁμορφίαν τοῦ σώματος; Διὰ νὰ μάθωμεν, ὅτι δχι μόνον εἰς τὴν ψυχὴν ἦτο ὁρατός ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ σῶμα. Διότι εὐρίσκετο ἐπάνω εἰς τὸ ἄνωθεν τῆς νεότη-

30. Ψαλμ. 4, 3.

31. Γεν. 38, 5.

32. Γεν. 38, 5.

33. Γεν. 39, 3.

τός του και ἦτο «ἀραῖος εἰς τὴν ἐμφάνισιν καὶ διαφανὸς εἰς τὸ πρόσωπον». Αὐτὰ δὲ μᾶς τὰ διηγείται προκαταβολικῶς ἡ Γραφή, διὰ τὴν μᾶς διδάξει, ὅτι κυριευθεῖσα ἀπὸ τὴν ἀρσιτέτεια τοῦ νεανίσκου ἡ Αἰγυπτία τὸν ἐκάλεε εἰς ἐκείνην τὴν παράνομον σύζευξιν. «Καὶ συνέδρη, λέγει, μετὰ τοῦ-⁸⁴ τας». Τί σημαίνει, «μετὰ ταῦτα»; Μετὰ ἀπὸ τότε ποῦ τοῦ ἐνεπιστεύθη τὴν ἐξουσίαν οὐλοῦ τοῦ σπιτιοῦ του καὶ μετὰ ἀπὸ τὴν τὸσην τιμὴν ποῦ ἡξιώθη ἐκ μέρους τοῦ κυρίου του. «Ἐκάρφωσε **D** ἡ γυναῖκα τοῦ κυρίου του τὰ δλέμμα-⁸⁵ τὰ τῆς πονηρᾶ ἐπὶ τοῦ Ἰωσήφ». Βλέπε τὴν ἀνοσίθειαν τῆς ἀκολάστου γυναίκας. Οὔτε ἐσκέρθη, ὅτι ἐδεωρεῖτο κυρία, οὔτε ὅτι ἐκεῖνος ἦτο δούλος, ἀλλὰ κυριευθεῖσα ἀπὸ τὴν ἀμαρτίαν καὶ δεχθεῖσα τὴν σατανικὴν φωτιά, ἐπεχείρει νὰ ὁρμήσῃ ἐπάνω εἰς τὸν νεανίσκον καὶ ἔχουσα μέσα εἰς τὸ μυαλό της τὴν πονηρὰν αὐτὴν σκέψιν, ἐπεζήτηε τὴν κα-⁸⁶ τάλληλον εὐκαιρίαν καὶ τὴν μοναξιά, ποῦ θὰ ἤδυνάτο νὰ τὴν δοθῇ νὰ ἐπιχειρήσῃ αὐτὴν τὴν παρανομίαν. «Αὐ-⁸⁷ τὸς δέ, λέγει, δὲν ἤθελεν». Δὲν ὑπήκουσεν, οὐτε ἑδέχετο τὰ λόγια ἐκείνης. Διότι ἤξερε, ὅτι θὰ ἐπραγμάτευε εἰς αὐ-⁸⁸ τὸν μεγάλῃν καταστροφὴν καὶ ὅχι μόνον αὐτὰ ποῦ ἀφο-⁸⁹ ροῦσαν εἰς αὐτὸν ἐσκέπτετο, Ἐ ἀλλὰ προσεπάθει δὸσον ἦτο δυνατόν καὶ αὐτὴν νὰ γλυτώσῃ ἀπὸ τὴν τρέλλαν καὶ τὴν ἀπρεπὴ αὐτὴν ἐπιθυμίαν. Καὶ τὴν συμβουλεύει, ὥστε νὰ ἐντραπῇ καὶ νὰ καταλάβῃ τὸ συμφέρον τῆς. «Διότι εἶπεν»,⁹⁰ λέγει ἡ Γραφή, «εἰς τὴν γυναῖκα τοῦ κυρίου αὐτοῦ». (Ἡ κυρία παίρνει συμβουλὴν ἀπὸ τὸν δούλον τῆς). «Ἀφοῦ ὁ κύριός μου ἔχει τὸσην ἐμπιστοσύνην εἰς ἐμέ, ὥστε τίποτε νὰ μὴ γνωρίξῃ ἀπὸ τὰ πράγματα τοῦ σπιτιοῦ του καὶ εἰσα-⁹¹ δασ ἔχει παρέδωκεν εἰς τὴν διαχείρισίν μου». Νὰ ἡ εὐγνω-⁹² μοσύνη τοῦ ἀνθρώπου. Βλέπε, πῶς ἀπαριθμεῖ τὰς εὐεργε-⁹³ σίας τοῦ κυρίου του, διὰ τὴν δεῖξῃ ⁹⁴ ὅτι πόσην ἀχαριστίαν αὐτὴ θεικύει πρὸς τὸν σὺζυγόν της. Διότι, ἐάν ἐγώ, λέ-⁹⁵ γει, ὁ ὑπνρέτης, ὁ ξένος, ὁ σιχηλάτωρ τὸσην ἐλευθερίαν εἶχα ἐκ μέρους του, ὥστε εἶνα νὰ εὐρίσκωντο ὑπὸ τὴν δια-⁹⁶ χειρίσιν μου καὶ εἰς τίποτε δὲν κάνι ἐξαιρέσιν, ἐκτός ἀπὸ αὐ-⁹⁷ τῆς, ἀλλὰ εἶνα νὰ εἶναι ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν μου, μόνον δὲ εἰς σὲ ἐγὼ ὑποτάσσομαι καὶ σὺ εὐρίσκειαι ἐκτός τῆς ἐξουσίας

84. Γεν. 39, 7.
85. Γεν. 39, 7.
86. Γεν. 39, 8.
87. Γεν. 39, 8.

μου. «Διότι σὺ εἶσαι γυναῖκα του». ⁹⁸ Ἐάν λοιπὸν σὺ εἶσαι γυναῖκα του, κῶς, λοιπὸν, ἐνὶ θὰ κάμω τὸ κακὸν αὐτὸ πρᾶγμα **B** καὶ θὰ ἀμαρτήσω ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. ⁹⁹ Ἐπει-¹⁰⁰ δὴ, δηλοῦν, ἐκείνη ἐζητεῖ τὴν μοναξίαν καὶ ἀνέμενε τὴν εὐ-¹⁰¹ καιρίαν, προσπαθοῦσα νὰ διαφυγῇ τῆς προσοχῆς τοῦ ἀν-¹⁰² δρός καὶ ὅλων τῶν ὑπηρετιῶν ποῦ εὐρίσκοντο εἰς τὸ σπι-¹⁰³ τὴς λέγει αὐτός: «Ὡς θὰ ἡμπορέσω νὰ κάμω τὸ κακὸν αὐ-¹⁰⁴ τὸ πρᾶγμα, καὶ νὰ ἀμαρτήσω ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ». Διότι¹⁰⁵ τί νομίζεις; Καὶ ἐάν ὅλων διαφύγωμεν τὴν προσοχὴν, δὲν¹⁰⁶ δυνάμεθα νὰ διαφύγωμεν τὸν ἀκούστητον ὀφθαλμὸν τοῦ Θε-¹⁰⁷ οῦ. Ἐκεῖνον μόνον πρέπει νὰ φοβοῦμεθα καὶ νὰ ἀγωνίζομεν¹⁰⁸ καὶ νὰ τρέμωμεν, ὥστε νὰ μὴ κάμωμεν κάτι ποῦ κάτω ἀπὸ¹⁰⁹ τὰ μάτια του εἶναι παράνομον.

Καὶ διὰ τὴν μάθωμεν τὴν μεγάλην ἀρετὴν τοῦ δικαίου (Ἰωσήφ) καὶ ὅτι ὅχι μόνον φορὸν ἡ εὐία, ἀλλὰ πολλὰς φο-¹¹⁰ ρὰς αὐτὸν τὸν ἀγῶνα ὑπέμεινε **C** καὶ αὐτὸς τὰς λέξεις ἀν-¹¹¹ ἔθεε καὶ ὅτι δὲν ἔπαυσε νὰ συμβουλεύῃ, λέγει ἡ Γραφή, «Μολονότι δὲ ἐκεῖνη κάθε ἡμέραν ἠνώχλει τὸν Ἰωσήφ καὶ¹¹² ἐκεῖνος δὲν ὑπήκουσεν εἰς αὐτήν». Ἀφοῦ παρετήρησε τὰ¹¹³ συμβαινόντα εἰς τὴν αἰκίαν τῆς ὁρμᾶς ἐπάνω εἰς τὸν νεο-¹¹⁴ νίσκον, σὺν θηρίῳ ποῦ ἀκονίζει τὰ δόντια του, καὶ ἀφοῦ¹¹⁵ ἐτράδηξε τὰ ἐνδύματά του τὸν ἐκράτησε. «Ἄς μὴ περά-¹¹⁶ σαιμεν καὶ τὸ σημεῖον τοῦτο ἀπλῶς, ἀλλὰ ὡς ἀντὶληφθεῖμεν¹¹⁷ πόσον ἀγῶνα ὑπέμεινεν ὁ δικαῖος ἐκεῖνος. Διότι δὲν εἶναι¹¹⁸ πόσον θαυμαστόν, κατ' ἐμέ, ὅτι οἱ τρεῖς παῖδες παρέμειναν¹¹⁹ ὀφθαλμοὶ εἰς τὸ μέσον τῆς καρτίνου ἐν βασιλεύει καὶ τίποτε¹²⁰ δὲν ἔπαθεν ἀπὸ τὸ πῦρ, ὅσον εἶναι ἀξιοθαύμαστον ὅτι αὐ-¹²¹ τὸς ὁ νεανίσκος, **D** ποῦ ποῦ ἐπῆρε τὰ ἐνδύματά ἡ μιαρὰ¹²² καὶ ἀκόλαστος ἐκείνη, δὲν ἐνέδωκε, ἀλλὰ ἀφοῦ ἐγκατέλει-¹²³ πε τὰ ἐνδύματα εἰς τὰ χέρια τῆς, ἔτσι γυμνὸς ἔφυγε. Ὡ-¹²⁴ πως δηλ. οἱ τρεῖς ἐκεῖνοι παῖδες ἕνεκα τῆς ἀρετῆς τῶν εἶ-¹²⁵ χον τὴν ἀνωθεν δόξαισαν καὶ ἐφάνησαν ἀνώτεροι ἀπὸ τὴν¹²⁶ φωτιά, ἔτσι καὶ αὐτός, ἀφοῦ κατέβαλε, ὅτι ἐξηγρᾶτο ἀπὸ¹²⁷ αὐτὸν καὶ ἐβίβει μεγάλῃν σταθερότητα εἰς τὸν ἀγῶνα διὰ¹²⁸ τὴν ἀγνότητά, ἔλαβε καὶ μεγάλῃν τὴν ἀνωθεν δόξαισαν,¹²⁹ διότι τὸ χεῖρ τοῦ Θεοῦ τὸν καθυδάσκει, ὥστε νὰ νικήσῃ εἰς¹³⁰ τὸσην μεγάλῃν ἀγῶνα καὶ νὰ ξεφύγῃ ἀπὸ τὰ δίκτυα τῆς

98. Γεν. 39, 9.
99. Γεν. 39, 9.
100. Γεν. 39, 10.
101. Γεν. 39, 10.
102. Γεν. 39, 10.
103. Γεν. 39, 10.
104. Γεν. 39, 10.
105. Γεν. 39, 10.
106. Γεν. 39, 10.
107. Γεν. 39, 10.
108. Γεν. 39, 10.
109. Γεν. 39, 10.
110. Γεν. 39, 10.
111. Γεν. 39, 10.
112. Γεν. 39, 10.
113. Γεν. 39, 10.
114. Γεν. 39, 10.
115. Γεν. 39, 10.
116. Γεν. 39, 10.
117. Γεν. 39, 10.
118. Γεν. 39, 10.
119. Γεν. 39, 10.
120. Γεν. 39, 10.
121. Γεν. 39, 10.
122. Γεν. 39, 10.
123. Γεν. 39, 10.
124. Γεν. 39, 10.
125. Γεν. 39, 10.
126. Γεν. 39, 10.
127. Γεν. 39, 10.
128. Γεν. 39, 10.
129. Γεν. 39, 10.
130. Γεν. 39, 10.

ασεργούς εκείνης. Καί θα ἤμπορούσε κανεὶς νὰ ἴδῃ τὸν ἀ-
ξιοθαύμαστον ἐκείνον νὰ ἐξέρχεται μὲν γυμνὸς ἀπὸ τὰ ἐν-
δόματα. Ἐνδοδυμένος δὲ τὸ ἔνδυμα τῆς ἀγνότητος καὶ
ὅπως ἀκριβῶς ξεφύγει κανεὶς ἀπὸ τὴν φωτιάν τοῦ καμιν-
ιοῦ καὶ ἔχει μόνον δὲν ἔχει καὶ ἀλλὰ νὰ ἔχη γίγει περισ-
σότερον λαμπρὸς καὶ περισσότερον χαρούμενος.

Ἀλλὰ πρόσθε, ὅτι μετὰ ἀπὸ τὸν τὸσον μεγάλην νίκην,
μετὰ ἀπὸ τὸσον μεγάλην γενναϊότητα, ἕνεκα τῶν ὁποίων
ἔπρεπε νὰ στεφανωθῇ καὶ νὰ ἀνακηρυχθῇ (νικητής), πάλιν
ὥρῃν νὰ εἶναι ὑπεύθυνος νὰ ὑπομένῃ μύρια θάνατα. 598 Α
Διότι ἐκείνη ἡ Αἰγυπτία, ἐπειδὴ δὲν ὑπέφερε πλῆθυν τὴν
προσβολὴν καὶ τὴν ἐντροπὴν, μὲ τὴν ὁποίαν ἐνεδύθη, διότι
ἐπεχείρησε νὰ κάμῃ παράλογα πράγματα, πρῶτα μὲν ἀ-
φοῦ συνανέκρινε τοὺς ἀνθρώπους τοῦ σπιτιοῦ τῆς κατη-
γορεῖ τὸ νεανίσκον καὶ μὲ τὸν τρόπον αὐτὸν ἐπικρίνει νὰ
ἐξοπατήσῃ ὅλους, λέγουσα ὅτι αὐτὸς εἶπεν, ἐκείνα τὰ ὁ-
ποῖα αὐτὴ παραφρόνως ἐπρότεινε.⁴² Διότι αὐτὴ εἶναι ἡ συ-
νήθεια τῆς κακίας, ὅταν ἀγωνίζεται ἀναντίστοιχ τῆς ἀρετῆς,
τὰ ἱδικὰ τῆς ἐλαττώματα νὰ προσποιῇ νὰ ἀποδίδῃ εἰς αὐ-
τήν. Αὐτὸ, λοιπόν, καὶ αὐτὴ ἐπραίτε, μὲ τὸ νὰ κατηγορεῖ
ψευδῶς τὸν νεανίσκον ὡς ἀνέβηκον, νὰ φορῇ δὲ εἰς τὸν ἑαυ-
τὸν τῆς τὸ προσωπεῖον τῆς σωφροσύνης καὶ νὰ λέγῃ, Β
ὅτι διὰ τοῦτο ἐκεῖνος ἐγκατέλειπε τὰ ἐνδύματά του καὶ ἔτι
αὐτὴ τὰ ἐκράτῃ. Καὶ ὁ φιλόσοφος Θεὸς ἐμακροθύμει
καὶ ἡνελκετο, διὰ νὰ δείξῃ μὲ ὅλα αὐτὰ λαμπρότερον τὸν
ἱδικὸν του δοῦλον. Διότι, ἀφοῦ εἶπεν ὅλα αὐτὰ εἰς τὸν ἄν-
δρα τῆς καὶ κατηγορήσας τὸν νεανίσκον, εἶπε ἐν συνεχείᾳ
«Εἰσήλθε πρὸς ἐμὲ ὁ δοῦλος αὐτὸς ὁ Ἑβραῖος διὰ νὰ μὲ
ἐξευτελίσῃ».⁴³ Αἰῶλια καὶ ταλαπῶρος! δὲν εἰσήλθεν αὐτὸς
διὰ νὰ σὲ ἐξευτελίσῃ, ἀλλ' ὁ διὰβολὸς εἰσήλθεν εἰς σέ, ὥ-
στε οὐ μόνον νὰ γίνῃς ἄπιστος καὶ μοιχαλὶς, ἀλλὰ ἐάν, σοῦ
ἦτο δυνατόν, καὶ φόνον νὰ κάμῃς. C Καὶ ἐδείκνυε, λοιπόν,
εἰς ἀπόδειξιν τῶν λόγων τῆς τὰ ἐνδύματά τοῦ νεανίσκου.
Κατάλαβε εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο τὴν ἀγαθότητα τοῦ καινοῦ
ὄλων τῶν ἀνθρώπων Δεσπότη. Ὅπως δηλ. ἔσωσεν αὐτὸν
ἀπὸ τοὺς ἀδελφούς του, πού ἤθελαν νὰ τὸν φονεύσουν
καὶ τοὺς ἔκαμε πρῶτον μὲν, σύμφωνα μὲ τὴν συμβουλὴν
τοῦ Ραουβὴν, νὰ πονήσῃ εἰς τὸν λάκκον καὶ μετὰ πάλιν,
σύμφωνα πρὸς τὴν συμβουλὴν τοῦ Ἰούδα, νὰ τὸν πωλή-

42. Πέλ. Γεν. 39, 13-16.
43. Γεν. 39, 17.

σεν εἰς τοὺς ἐμπόρους, διὰ νὰ πραγματοποιηθῇ ἡ ἐπαλή-
θευσις ἐκ τῶν ἀνείρων, ἔτι οὐκ ἡμαίως καὶ οὐκ ἀλόγου ἐκεί-
να εἰς αὐτὸν προσηγγέλλοντο, ἔτσι καὶ τώρα τὸ θεῖκον
χέρι ἦτο ἐκεῖνο πού ἐκράτει τὸν θάρβαρον ἐκείνον.⁴⁴ D καὶ
δὲν τοῦ ἐπέτρεψε ἀμέσως νὰ ὀρμήσῃ νὰ σφάξῃ τὸν νεα-
νίσκον. Διότι ποῖον ἐμπόδιον ὑπῆρχε νὰ μὴ πράξῃ αὐτό,
ὅταν ἔμαθε ὅτι αὐτὸς ἐπεχείρησε νὰ μίσῃ τὴν κλίνην του;
'Αλλ' ὁ ἐπινοητικὸς Θεὸς τὸν ἔκαμε ὥστε νὰ δείξῃ τὴν
μεγάλην πραότητα διὰ νὰ ριφθῇ εἰς τὴν φυλακὴν καὶ ἀφοῦ
καὶ ἐκεῖ δείξῃ τὴν ἀρετὴν του, ἔτσι νὰ ράσῃ εἰς τὸ βασί-
λκεον ἀξίωμα. «Διότι ἀδύναστον», λέγει ἡ Γραφή πὺ κύριος
αὐτοῦ καὶ ἔρριψεν αὐτὸν εἰς τὴν θυρᾶν φυλακῆς, ὅπου
κρατοῦνται κλεισμένοι οἱ φυλακισμένοι τοῦ βασιλέως.⁴⁵
Διότι ἐάν μὲν δὲν ἐπίστευσε τὴν γυναῖκα του, δὲν ἔπρεπε
νὰ τὸν ρίψῃ εἰς τὴν φυλακὴν. Ε' Εἰς δὲ ἐπίστευσεν ὅτι εἶ-
ναι ἀληθὴ τὰ ὅσα ἔλεγε ἡ Αἰγυπτία καὶ πάλιν δὲν ἦτο ἀ-
ξιος διὰ τὴν φυλακὴν, ἀλλὰ ἔπρεπε νὰ κοπῇ ἡ κεφαλὴ του
καὶ νὰ ὑποστῇ τὴν ἐσχάτην τῶν πινῶν. Ἀλλ' ὅταν καὶ
τὸ θεῖκον χέρι φανερώσῃ τὴν ἱδικήν του πρόνοιαν, ὅλα γί-
νονται εὐκόλα καὶ εὐχερῇ καὶ οἱ ἄγριοι γίνονται ἡμερώτε-
ροι. Τότε καὶ ἡ βία θάβηται ἔρχεται μὲ ἀφθονίαν, ὅπου καὶ
ἡμεῖς ἀποδεικνυόμεθα πολὺ ἐνάρετοι. Ἐπειδὴ δηλ. καὶ
αὐτὸς ἔκαμε μεγάλων ἀγώνων, διὰ τοῦτο καὶ λομδῶναι με-
γάλως ἡμοῖθάς.

Καὶ μετὰ ἀπὸ τὴν γενναϊότητα πού ἔδειξε, ὡδηγεῖτο
εἰς τὴν φυλακὴν καὶ ὅλα τὰ ὑπέμεινεν ἐν αἰγῇ. Διότι γνω-
ρίζετε, ὅτι ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι, ὅταν καταδικάζονται, ὡς ὑ-
πέθυνοι, δὲν αισθάνονται τίποτε τὸ πονηρὸν νὰ θαυρῇ
τὴν συνέλθεσιν των, πόσῃ περηφάνῃ καὶ ἐλευθεραστομί-
αν μεταχειρίζονται, 599 Α ἀνανακτούντες καὶ λέγοντες πολ-
λά, ἐναντίον ἐκείνων πού ἀνευθύνως τοὺς κατηγοροῦν.
'Αλλ' ὅμως αὐτὸς (ὁ Ἰωσήφ), δὲν πράττει ἔτσι! ἀλλ' ἀντι-
θέτως σωπᾷ καὶ ὅλα τὰ ὑποφέρει μὲ πραότητα καὶ μὲ πολ-
λὴν ὑπομονὴν ἀνέμνε τὴν εὐλογίαν τοῦ Θεοῦ. Διότι πρὸς
σέ, πῶς καὶ ὅταν ἦτο εἰς τὴν φυλακὴν ἀνετέθη εἰς αὐτὸν
ὅπὸ τοῦ δεσμοφύλακος οὐλόκληρος ἡ ἐποπτεία τῆς φυλα-
κῆς. Καὶ πολὺ φυσικὰ ἐδιότι ἦτο ὁ Κύριος μαζί μὲ τὸν
Ἰωσήφ καὶ ἔστειλεν εἰς αὐτὸν τὸ ἑλῆός του.⁴⁶ Τί σημαίνει

44. Τὸν Πιταγορᾶν.
45. Γεν. 39, 20.
46. Γεν. 39, 21.

αὐτὸ τὸ «Ἔστειλεν εἰς αὐτὸν τὸ ἑλεός του»; Ἔκαμε τὸν ἀρχιδεσμοφύλακα νὰ τὸν λυπηρῇ καὶ πολλὴν νὰ δεῖξῃ τὴν πρὸς αὐτὸν εὐνοίαν. «Διότι τοῦ ἔκαμε εὐμενὴ υποδοχήν».⁴⁷ Τίποτε δὲν εἶναι πρὸς εὐτυχὲς ἀπὸ τὸ νὰ ἔχη κανεὶς τὴν εὐνοίαν τοῦ ἑαυτοῦ. Ἡ «διότι τοῦ ἐνεπιστεύθη», συνεχίζει ἡ Γραφή, «ὁ ἀρχιδεσμοφύλαξ τὴν φυλακὴν».⁴⁸ Κότταζε πῶς ἀντικαθίσταται ὁ δεσμοφύλαξ καὶ παραχωρεῖ καὶ εἰς αὐτὸν ἀναθέτει τὴν ἐξουσίαν, ὥστε νὰ διατάξῃ ὅπως θλαὶ οἱ κρατούμενοι τῆς φυλακῆς νὰ εὐρίσκωνται ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν του. «Καὶ δὲν ἐγνώριζε τίποτε ἀπὸ ὅσα ἐγίνοντο εἰς τὴν φυλακὴν ἐξ αἰτίας τῆς ἐμπιστοσύνης ποὺ εἶχεν εἰς αὐτόν, διότι ὅλα εὐρίσκοντο εἰς τὴν διαχειρίσιν τοῦ Ἰωσήφ, ἐπεὶ δὲ ὁ Κύριος ἦτο μαζί του. Καὶ ὅλα ὅσα ἐπραττεν ὁ Ἰωσήφ ὁ Κύριος (τὰ πᾶντα εἰς αὐτὸν) τὰ ἔφερεν εἰς αἰῶνιον πέραν».⁴⁹

Πρόσεξε, ὅτι πάντοτε τὸν συνώδευσεν ἡ θεία χάρις καὶ ὅλα ὅσα ἐπραττεν ἦσαν πλήρη χάριτος. Αὐτὸ καὶ ἡμεῖς ἄς προσπαθῶμεν, διὰ νὰ ἔχωμεν πάντοτε μαζί μας τὸν Κύριον καὶ ὅπως ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα πράττομεν εὐλογουῖται ὅτι ἐκείνου καὶ ὀδηγοῦνται εἰς αἰῶνιον πέραν. Διότι ἐκεῖνος ποὺ ἔχει αὐτὴν τὴν εὐλογίαν, **C** καὶ ἂν ἀκόμη μέσα εἰς τὰ θάσσανα εὐρεθῇ, ὅλα θὰ τὰ περιφρονήσῃ καὶ καθόλου δὲν θὰ τὰ λογαριάσῃ, διότι ὁ Δεσπότης τῶν ὅλων, ὁ ὁποῖος τὰ πάντα δύναται καὶ ἡμπορεῖ νὰ ἀλλάξῃ, ὅλα ὀδηγεῖ εἰς αὐτὸν εἰς αἰῶνιον πέραν καὶ τὰ δύσκολα μεταστρέφει εἰς εὐκόλα. Πῶς δὲ θὰ εὐνηθῶμεν νὰ ἔχωμεν μαζί μας τὸν Κύριον καὶ αὐτὸς νὰ μᾶς εὐλογῇ εἰς ὅλα; Ἐὰν εἴμεθα νηφάλιοι καὶ πρόθυμοι καὶ μνησθῶμεν τὴν σωφροσύνην τοῦ νέου τούτου καὶ τὴν ἀλλὴν ἀρετὴν, καὶ τὴν γενναίαν τοῦ διάβουλου καὶ ἴδωμεν ὅτι ἔτσι πρέπει μὲ ἀκρίβειαν ὅλα νὰ πράττωμεν **D** διὰ νὰ μὴ κατηγορηθῶμεν ποτὲ παρὰ τοῦ Κυρίου, ἀλλὰ νὰ γνωρίζωμεν, ὅτι δὲν εἶναι δυνατόν νὰ δ'αφύγωμεν τῆς προσοχῆς τοῦ ἀκαμήτου ἐκείνου ὀφθαλμοῦ, ἀλλ' ὅτι θὰ ὑπάρξῃ ἀνάγκη, ἐκείνος ὁ ὁποῖος ἡμάρτησε νὰ τιμωρηθῇ. Καὶ ἄς μὴ νομίζωμεν, ὅτι εἶναι προτιμότερος ὁ φόβος τῶν ἀνθρώπων ἀπὸ τὴν θείαν ἀγανάκτησιν. Ἄλλ' ἄς ἐνθυμούμεθα πάντοτε τὰ λόγια τοῦ Ἰωσήφ, ποὺ ἔλεγε: «Πῶς θὰ κάμω τὸ κακὸν τοῦτο πρᾶγμα ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ;».⁵⁰

Ὅταν λοιπὸν κάποια σκέψις μᾶς ταράττῃ, αὐτὰ τὰ λόγια:

47. Γεν. 39, 21.

48. Γεν. 39, 22.

49. Γεν. 23.

50. Γεν. 39, 9.

ὡς ἐνθυμούμεθα καὶ ἀμέσως θὰ φύγῃ κάθε κακὴ ἐπιθυμία. **E** Εἴτε λοιπὸν κυριευθῇ κανεὶς ἀπὸ σαρκικὴν ἐπιθυμίαν, εἴτε ἀπὸ ἀγάπην πρὸς τὰ χρήματα, εἴτε ἀπὸ ἀλλὴν παράλογον ἡδονὴν, ὁμοίως τοῦτο θὰ σκέπτεται, ὅτι ἐκεῖνος (δηλ. ὁ Θεός) εἶναι ὁ δικάζων, ἀπὸ τὸν ὁποῖον δὲν εἶναι δυνατόν νὰ κρυφτοῦν οὔτε αἱ σκέψεις ποὺ περνᾶν ἀπὸ τὸ μυαλό μας. Πάντως ἡμποροῦμεν νὰ διαφυγῶμεν τὰ τεχνάσματα τοῦ διαβόλου καὶ νὰ ἔχωμεν πολλὴν τὴν ἀνύπνου δοῦναι. Αὐτὴν εἴθε πάντες νὰ ἐπιτύχωμεν, διὰ τῆς χάριτος καὶ φιλανθρωπίας τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, μαζί με τὸν ὁποῖον πρέπει νὰ ἀναφέρεται ἡ δόξα, ἡ δυνάμις καὶ ἡ τιμὴ εἰς τὸν Πατέρα καὶ συγχρόνως εἰς τὸ Ἅγιον Πνεῦμα τώρα καὶ πάντοτε καὶ αἰωνίως. Ἀμήν.

ΟΜΙΛΙΑ ΕΞΗΚΟΣΤΗ ΤΡΙΤΗ

«ΚΑΙ Ο ΑΡΧΙΔΕΣΜΟΦΥΛΑΞ ΕΞ ΑΙΤΙΑΣ ΤΟΥ ΙΩσήφ ΔΕΝ ΕΡΩΤΕΙΣΤΕ ΤΗΡΟΥΝ ΑΠΟ ΤΑ ΣΥΜΒΑΙΝΟΝΤΑ ΕΙΣ ΤΗΝ ΦΥΛΑΚΗΝ.»¹

«Ο,τι απέμειναν ήμπετλές από την χθονινή ομίλιαν επιθυμώ να διακληρώσω σήμερα εις την αγάπην σας και να σας παρουσιάσω και πάλιν την ιστορίαν του 'Ιωσήφ. Γνωρίζετε, θέοισι, ότι χθές, ²⁰⁰ B έπειδή ο λόγος επεβεβήθη εις πολλόν χρόνον, δεν ήμπόρεσα να προχωρήσω περαιτέρω, αλλά έφθασα μέχρις εκείνου του σημείου, εις τό όποιον, ένεκα της σκεφαντίας της Αιγύπτου, ένεκλείσθη ό 'Ιωσήφ εις την φυλακήν από τον άρχιμάγειρον. Δι' αυτό σήμερα είναι ανάγκη να εκθέσω εις την αγάπην σας τά όσα συνέβησαν εις αυτόν εις την φυλακήν. Όταν λοιπόν, ένεκλείσθη εις την φυλακήν και παρεδόθη εις την δικαιοδοσίαν του αρχιδεσμοφύλακος, και εκεί τόσοσιν πολλόν τον έσθθήσεν ό Θεός, ώστε να του έμπιστευθι ή αρχιδεσμοφύλαξ όλην την διαχείρισιν της φυλακής.

«Και ή αρχιδεσμοφύλαξ, λέγει ή Γραφή, «έξ αιτίας του 'Ιωσήφ δεν γνώριζε τίποτε από τά συμβαίνοντα εις την φυλακήν». Είδες ότι μολοντί εύρέθη μέσα εις τάς θλίψεις, έν τούτοις δεν ένοικσε καθόλου τά λυπηρά γεγονότα, C αλλά ή έφευρετική σοφία του Θεού μετάβαλεν όλα τά θλίβερά συμβαίνοντα. Και όπως τό μαργαριτάρι διατηρεί και αποδεικνύει την άρωαότητά του και όταν άκόμη καταχωρή μέσα εις την λάσπην, κατά τόν ίδιον τρόπον και ή άρετή, όπου και έν την βύλην, έχει την δύναμιν της, είτε ριφθι εις την βουλειάν, είτε εις την φυλακήν, είτε εύρίσκειται εις τάς θλίψεις, είτε έχει την άνεσιν της.

Άφού, λοιπόν, εκλείσθη εις την φυλακήν, απέκτησε την συμπάθειαν του αρχιδεσμοφύλακος και του ένεπιστεύθη όλην την διαχείρισιν των ζητημάτων του δεσμοτηρίου, ός ίδωμεν εις τό σημείον αυτό κατά ποίον τρόπον αποκαλύπτει ή 'Ιωσήφ την δύναμιν της χάριτος, πού τόν ένίσχυεν.

1. Γεν. 39, 28.

«Μετά τά γεγονότα αυτά», λέγει, «συνέβη τό έξής».² Ποία γεγονότα; Μά, όσα διηγήσθη μετά την σκεφαντίαν D και μετά την καταδίκην του εις φυλάκισιν. Και όχι μόνον αυτό, αλλά και μετά την γνωστοποίησιν, την όποιαν μάς έκανε ή Γραφή, ότι, δηλαδή, ή Κύριος ήτο μέ τόν 'Ιωσήφ και ότι ή αρχιδεσμοφύλαξ άνέθεσε την διαχείρισιν των ζητημάτων της φυλακής εις αυτόν.³ «Μετά τά γεγονότα αυτά», λοιπόν, δηλαδή, μετά την φυλάκισιν του 'Ιωσήφ, συνέβη να αφήλη ή αρχισινοχός⁴ και ή αρχισινοποιός⁵ και να καταδικασθούν εις φυλάκισιν υπό του βασιλέως της Αιγύπτου. Και, άφού τούς παρέλαθεν ή αρχιδεσμοφύλαξ, τούς παρέδωκεν εις τόν 'Ιωσήφ.⁶ E «Όστε δεν χρησιμοποιεί τόν 'Ιωσήφ ως φυλακισμένον, αλλά ως συνεργάτην εις την υπηρεσίαν του, μάλλον δε ως Ικανόν να άνακουφιζή τάς συμφοράς των καταδικαιών, οι όποιοι εύρίσκοντο εις την φυλακήν. «Ο δε 'Ιωσήφ έφρόντισεν αυτούς», λέγει ή Γραφή. Τί σημαίνει, όμως, τό «έφρόντισεν αυτούς»; Μά, ότι τούς έπαρηγόρει, τούς ένίσχυε την ψυχήν, ενθάρρυνε τόν νούν των, δεν άφηνε να τούς κυριεύσιν ή άπελπισία.

«Όυτοι εύρίσκοντο μερικώς ήμέρας εις την φυλακήν. Και οι δύο δε είδαν ύναιρον κατά την ίδίαν νύκτα»,⁷ δηλαδή και ή αρχισινοχός και ή αρχισινοποιός. Αλλά ή βασιμίας 'Ιωσήφ, θεωρών σπουδαίον έργον την παρηγορίαν αυτών, όταν τούς είδε να έχουν παραχθή και να έχουν πάθει σύγχυσιν εξ αιτίας των ύναιρων,⁸ λέγει εις αυτούς «Διατί σήμερα τά πρόσωπά σας είναι σκυθρωπά;»,⁹ ²⁰¹ A Δι-

2. Γεν. 40, 1.

3. Πάντα ταύτα διαλαμβάνονται εις τούς στίχους 11-23 του 39 κε-
φαλίου.

4. Δεν καθορίζεται τό είδος της παραδίκης αυτών, άλλ' ίσως να ή-
ναίμενος εις άνέκτατον διατηρησέως του 'Ιωσήφ ή άόλην και εις ένα
άπειρό αριθμόν, το οποίο κατά την νεοτεστιν των διωκτών της 'Ανατολής
ήτο άρκιτόν να ρίξη εις την φυλακήν τον εισδήσαντα.

5. 'Αρχισινοχός-αρχισινοποιός ηρμηνεύει ή: ήγλή ή σπουδή ή η κα-
τά την κόλπν του βασιλέ. Συνέβαινε δε προς την κρίσιν των Αιγύπτίων εις
τά πολιτικά πράγματα.

6. Πράξ. Γεν. 40, 1-4.

7. Γεν. 40, 4.

8. Γεν. 40, 4-5.

9. Αίτια της σύγχυσης και της παραχθής ήτο τό γεγονός ότι τό περι-
χέοντα των ύναιρων έσφοδρή σπουδαίον και συμβατικόν ή: ατύχας, χα-
ρίς, όμως, να ήμπορούν να συμβατικούν τώς άρμοδίας εξηγήσεως, ίσως
δεν ήσαν έλπίστοι.

10. Γεν. 40, 7.

ὅτι ἡ ἀποκάλυψις τοῦ προσώπου ἀποκαλύπτει τὴν ἐσωτερικὴν παραγωγήν. Δ' αὐτὸ καὶ κάποιος σοφὸς εἰπεν· «Ὅταν ἡ καρδιά ἔχη χαράν, τὸ πρόσωπον ἀκτινοβολεῖ, ὡς ὅταν εὐδαιμονεῖται. εἰς λύπην, τὸ πρόσωπον εἶναι σκυθρωπόν».

«Ὅταν, λοιπόν, τοὺς εἶδε νὰ εἶναι στενοχωρημένοι, ἐξ αἰτίας τῶν θυμῶν, τοὺς ἤρωτα, ἐπειδὴ ἤθελε νὰ μάθῃ τὴν αἰτίαν τῆς στενοχωρίας των. Κυττάξτε, ὅτι καὶ εἰς τὰ δεξιὰ τῶν ἐνδοκίμων εὐδαιμονοῦν τὰς βλαβεῖς των πλάνων τοὺς καὶ ἐκπορεύονται νὰ ἀνακουφίσῃ τὰς βλαβεῖς των πλάνων.

Τὸ ἀπὸ τῆς ἀποκάλυψις, λοιπόν, ἀκούω· «Ἐξέστην κάποιος ὁ νεανὴς καὶ δὲν ὑπάρχει ὁ ἐρμηνευτὴς αὐτοῦ»¹¹. Δὲν ἐγγινώσκον, βέβαιον, τὴν οὐσίαν τοῦ συνσηλητοῦ των. Τὸν ἔδεωσαν ὡς ἐν ἀπὸ τοὺς πολλοὺς τυχαίους ἀνθρώπους, δι' αὐτὸ δὲν τοῦ ἐκθέσαν τὸ δόγμα, ἀλλὰ τοῦ λέγουσιν μόνον ὅτι εἶδαν θυμῶν καὶ προσθέτουν ὅτι «δὲν ὑπάρχει ὁ ἐρμηνευτὴς αὐτοῦ»¹². Ὁ ἄλλος ὁ θεωρῶν ἀνθρώπος (ὁ ἰωσήφ) λέγει, πρὸς αὐτοὺς «Δὲν τοῦ θεοῦ δὲν γίνετα ἡ ἐρμηνεία αὐτῶν. Διηγῆσθε τὰ μὲν, λοιπόν»¹³. Δι' ὅτι μὴπως σὰς ὑποσχομαι νὰ σὺς εἶπω κατ' ἰδικόν μου. Ὁ Θεὸς ἔστιν ὁ ὁποῖος μόνον ἀποκαλύπτει καὶ ἐρμηνεύει αὐτὰ. «Διηγῆσθε τὰ μὲν, λοιπόν». Κυττάξτε σύνεσιν καὶ υπερβολὴν ταπεινοφροσύνης. Δὲν εἶπεν ὅτι ἐγὼ τὰ εἶδη γὰρ, ἐγὼ λέγω τὴν ἐκδοκίαν τῶν θυμῶν. Ἀλλὰ τὸ εἶπεν, «Διηγῆσθε τὰ μὲν, λοιπόν». Δι' ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι ὁ ὁποῖος μόνον ἀποκαλύπτει καὶ ἐρμηνεύει αὐτὰ.

«Καὶ ὁ ἀρχιερεὺς διηγῆσθαι τὸ θυμῶν του. Καὶ ὁ ἰωσήφ (ὁφθαλμοὶ τοῦ ἤκουσαν) λέγει εἰς αὐτόν· Ἰδοὺ ἡ ἐρμηνεία τοῦ θυμῶν σου. Οἱ τρεῖς κλάδοι τῆς κληματαριᾶς εἶναι τρεῖς ἡμέραι. Μετὰ τρεῖς ἡμέρας, δηλαδή, ὁ Φαραὼ θὰ ἐνθυμηθῇ τὸ ἀδικίαν σου καὶ θὰ σὲ ἐπαναστήσῃ εἰς τὴν ἀρχιερεῖαν σου. Ἐκείνη θὰ εὐχαρίστησῃ τὸ πνεῦμα εἰς τὸ χεῖρ τοῦ Φαραὼ ὅπως ἐπράττει κατὰ τὴν προηγουμένην σου συνήθειαν ὅταν ἦσεν ἀρχιερεὺς σου. Ἀλλὰ λάβε τὴν καλὴν συνήθειαν νὰ με ἐνθυμηθῇς, ὅταν θὰ εὐτυχίσῃς καὶ νὰ με λυπηθῇς καὶ νὰ με λησμονήσῃς ἐννοῶν τοῦ Φαραὼ ἐνδοκίμωνος ὥστε νὰ με θάλῃς ἀπὸ τὴν φυλακὴν τοῦ θυμῶν. Δι' ὅτι με θάλῃς ἀπὸ τὴν χώραν των Ἑβραίων καὶ

¹¹ ἀποκ. 1. 18

¹² Γεν. 41. 8

¹³ Γεν. 41. 8

¹⁴ Δὲν παύειται ἀνὰ πρὸς τῆς ἀποκάλυψις, καὶ ὁ ἐρμηνεύς, ἀποκαλύπτει ἀπὸ τοῦ ἀποκαλύπτου τοῦ θεοῦ νὰ εἶ τὸς ἐκθέσει καὶ εἰς τὴν καλὴν καὶ τὴν κακὴν

οὔτε ἐδῶ ἔκαστα τὸ ποτε ἀλλὰ με ἐρμηνεύει εἰς τὴν φυλακὴν αὐτὴν ἀδικίαν»¹⁴. Ἐπειδὴ, λοιπόν, τοῦ προσέειπε τὰ μέλλοντα νὰ τοῦ συμβῶν εὐχάριστα γεγονότα καὶ τὴν συμφωνίαν του μετὰ τὸν Φαραὼ, προσθέτει «λάβε τὴν καλὴν συνήθειαν νὰ με ἐνθυμηθῇς, ὅταν θὰ ἔχῃς τὴν εὐτυχίαν σου. Νὰ ἐνθυμηθῇς ἐκεῖνον, ὁ ὁποῖος σοὶ εἶπεν ἐκ τῶν προτέρων αὐτὰ. Δι' αὐτὸ νὰ ἐνθυμηθῇς.

«Ὅταν ἀκούῃς αὐτὰ, ἀγαπήτε μου, νὰ μὴ κατηγορήσῃς τὸν δεξιὸν θὰ δεξιὸν, ἀλλὰ διὰ τοῦτο κυρίως νὰ ἀπολαύῃς, ὅτι, δηλαδή, μαλιστα ὅταν ὦν τὸς πολλὰς διακοῖας ἐν τούτοις με γενναϊότητα καὶ εὐχαρίστησιν ὁ πέφκει τὸν ἐγκλεισμένον τοῦ εἰς τὴν φυλακὴν. Βέβαιον ἂν καὶ πολλὰς φορές εἶχε λάβῃ τὴν ἐξουσίαν ἀπὸ τὸν ἀρχιερεῖα, ἀποκαλύπτει, ἐν τούτοις ἐστενοχωρεῖτο διὰ τὴν φυλακὴν καὶ τὴν συνωναστροφὴν μετὰ τοὺς ρυπαροὺς καὶ ἀκαθάρτους. Κυττάξτε, ὅμως, καὶ ἀπὸ τὰ γεγονότα αὐτὸ τὴν φησισκὴν τοῦ διαθέσει, πῶς, δηλαδή, με γενναϊότητα ὑπερέβη τὰ πάντα, ἀποδεικνύων δὲ μισοῦν ὅλων αὐτῶν μεγάλην ταπεινότητα.

Ἐκείνη νὰ με λυπηθῇς καὶ νὰ μὴ με λησμονήσῃς ἐννοῶν τοῦ Φαραὼ ἐνδοκίμωνος ὥστε νὰ με θάλῃς ἀπὸ τὴν φυλακὴν αὐτὴν» Συλλογιστοῦ, ὅτι παρακαλῶ εἰς τὸ σημεῖον αὐτῶν, ὅτι δὲν λέγει τίποτε εἰς βάρος τῆς μισίας τοῦ καλῆς ἐκείνης οὔτε τὸν κύριον τοῦ κατηγορεῖ, οὔτε ἀναφέρει τὴν ἀπάνθρωπον συμπεριφορὰν τῶν ἀδελφῶν του εἰς βάρος του, ἀλλὰ τὰ ἀποκρύπτει ὅλα καὶ λέγει· Νὰ με ἐνθυμηθῇς καὶ νὰ φροντίσῃς νὰ ὦν ἀπὸ τὴν φυλακὴν αὐτὴν «Δι' ὅτι, με ἐκλεψαὶ ἀπὸ τὴν χώραν των Ἑβραίων καὶ ὅτε ἐδῶ ἔκαστα τὸ ποτε, ἀλλὰ με ἐρμηνεύει εἰς αὐτὴν ἐδῶ τὴν φυλακὴν ἀδικίαν»¹⁵. Ἀς μὴ προσπεράσωμεν χωρὶς προσοχὴν τοὺς λόγους τοῦ αὐτοῦ, ἀλλὰ ὡς προσπαθούμεν νὰ ἐκδοθῶμεν εἰς τὴν φησισκὴν τῆς ψυχῆς του, ποῦ ὦν καὶ ὅρα καὶ μὴ τοιαύτην εὐκαιρίαν καὶ ἐγνωρίζον ὅτι θὰ ἡμπορέσῃ ὁ ἀρχιερεὺς νὰ εὐτυχίσῃ, νὰ γνωστοποιήσῃ τὴν περιπτώσιν του εἰς τὸν βασιλεῖα, ἐν τούτοις δὲν κατηγορεῖ τὴν Αἰγυπτίαν (θὰ εἴπω, βέβαιον, πάλιν τὰ ἴδια), οὔτε ἀναφέρει κατὰ διὰ τὸν κύριον του, οὔτε λέγει τίποτε ἐναντίον τῶν ἀδελφῶν του. Οὐ

ἐκτεθεὶς ἐννοῶν τὴν φυλακὴν αὐτὴν. Ἐννοῶν νὰ ἐρμηνεύῃ ὅταν εἶπεν· Ἐλθέτωρ καὶ εἰς τὴν φυλακὴν καὶ εἰς τὴν φυλακὴν ἀπὸ τῶν Ἑβραίων.
¹⁵ Γεν. 41. 2 καὶ 12-15. Ὁ ἀποκάλυπτει τὸς ἀποκάλυπτει τὸς

προέβη αὐτά. Καὶ ἐκεῖνος μὲν εὐρίσκειτα εἰς τόσῃν μεγάλῃν δύναμι, ἐνῷ ἐγώ, που κανένα κακόν δὲν ἔπραξα, εἶμαι κλεισμένος ἐδῶ, μαζὶ μὲ τοὺς φανείς, τοὺς τυμωρούς, τοὺς ληστές καὶ ἄλλους διαφόρους κακοποιούς. Δὲν ἔπεν, όμως, τίποτε ἀπὸ αὐτά, οὔτε ἐσκέψθην. Δὲν ἐγνώριζεν ὅτι, ὁ ἄγων ἐνίκετα μακρύτερος, ὥστε, ἀφοῦ ἀγωνισθῇ νομικώς, νὰ φανῇ τὸν λαμπρόν στέφανον.

Κυττάξε, σὲ παρακαλῶ, ὅτι μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν καὶ τὴν ἐπάνοδον τοῦ ἀρχιεπισκόπου εἰς τὴν ἀρχιεπὶν του θεοῦ ἔπρασσαν δύο ἔτη.⁹⁴ Ἐπείπε, δηλαδή, νὰ περιμενῇ τὴν κατάλληλον ἐκκαιρῶν, ὥστε νὰ ἐξελεθῇ ἀπὸ τὴν φυλακὴν μὲ μεγαλοτρέπεια. Διότι ἐάν τὸν ἐνθυμῆται ὁ ἀρχιεπισκοπὸς καὶ τὸν ἀπελευθέρωνε δὲ τῆς ἰδικῆς του προστασίας, προτιοῦ νὰ ᾖ τὰ δυνεῖα ὁ Φαραὼ, ἴσως νὰ μὴ ἐγίνετο ποτὲ γνωστὴ ἡ ἀρετὴ του εἰς τοὺς πολλούς. Ἰώρα όμως, ἐπειδὴ, γνωρίζε, ὁ ἐφευρετὴς καὶ σοφὸς Κύριος, σὴν ἀνωτάτος τεχνίτης, πόσον χρόνον πρέπει, νὰ παραμεινῇ ὁ χρυσὸς εἰς τὴν φωτὶ καὶ τότε χρειάζεται, νὰ ἐγῇ ἀπὸ ἐκεῖ, ἐπιτρέπε, κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν δύο ἐτῶν νὰ ἀπομνησθῇ ὁ ἀρχιεπισκοπὸς τὸν ἰωσήφ, δὲ νὰ φθάσῃ καὶ ὁ καιρὸς τοῦ ὁ Φαραὼ εἰς τὴν τὰ δυνεῖα καὶ, ὑπὸ τὴν πᾶσιν τῆς ἀνάγκῃς αὐτῆς νὰ γίνῃ γνωστὸς ὁ δίκαιος εἰς ὅλον τὸ βασίλειον τοῦ Φαραὼ. Πραγματικῶς, ὕστερα ἀπὸ δύο ἔτη, λέγει ἡ Γραφή, ὁ Φαραὼ εἶδε τὰ δυνεῖα.⁹⁵ «Καὶ ἐξημέρωσε καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ Φαραὼ ἵνα τετραγαλῆται ἀνθρώπους προσεκάλεσεν ὅλους τοὺς ἐξηγητὰς τῆς Αἰγύπτου καὶ ὅλους τοὺς σοφοὺς.⁹⁶ αὐτῆς, ὁ Φαραὼ ἐπηγγέθη εἰς αὐτοὺς τὸ δυνεῖον του. Κανένας, όμως, δὲν εὐρέθη ἱκανὸς νὰ ἐρμηνεύσῃ εἰς τὸν Φαραὼ τὸ δυνεῖον τουτοῦ.»⁹⁷

Πρόσβλεπε τὴν μεγάλην οἰκονομίαν τοῦ Θεοῦ. Κατὰ πρῶτον ἄφηνε νὰ συμβαλεθῇ ὁ Φαραὼ ὅλους τοὺς θεωρουμένους σοφοὺς τοῦ βασιλείου του. ὥστε, ὅταν ἀποδεχθῇ ἡ ἀγνοία αὐτῶν, τότε νὰ ἀχθῇ εἰς τὸ μέσον ὁ φυλακισμένος, ὁ αἰχμάλωτος, ὁ δούλος ὁ Ἑβραῖος καὶ ἐξηγητὴς εἰς τοὺς πολλούς. ὅτι δὲν ἐγνώριζαν, ἔκκει ἔτσι: νὰ κἀν νὰ ἀποκαλυφθῇ εἰς ὅλους ἡ ρυάνιος χάρις, ἡ ὁποία εἶ-

94. Πρὸς Γεν. 41, 1.

95. Πρὸς Γεν. 41, 1-7.

96. Ἐξηγητοὶ καὶ σοφοὶ αὐτῶν ἀνέστησαν εἰς τὸ βασίλειον καὶ ἤκουον τὰς ἐρωτήσεις καὶ ἀπεκρίνοντο ἐπιστημονικῶς. Ἦν τὴν ἐκείναις περὶ λαμβάνοντες καὶ ἐν μέσῳ τῶν Ἑβραίων.

97. Γεν. 41, 8.

δετο εἰς τὸν ἰωσήφ. Ὅταν, λοιπόν, ὅλοι οἱ σοφοὶ συνεκεντρώθησαν καὶ δὲν ἠμύνασαν νὰ εἰσαγάγῃ καμμίαν ἐξηγήσιν, οὔτε νὰ ἀνοξοῦν τὸ στέμμα των, τότε ὁ ἀρχιεπισκοπὸς ἐνθυμῆθη καὶ διηγείτο εἰς τὸν Φαραὼ ὅσα συνέβησαν εἰς αὐτόν, καὶ λέγει: «Σήμερον ἐνθυμούμαι κάποιον ἁμαρτίαν μου».⁹⁸ Καὶ ἐπηγεῖται ἁμέσως ὅτι, ὅταν ἐρρίφθῃ εἰς τὴν φυλακὴν αὐτὸς καὶ ὁ ἀρχιεπισκοπὸς καὶ εἶδαν τὰ δυνεῖα καὶ τοὺς ἔδωκε τὴν ἐρμηνείαν αὐτῶν ὁ ἰωσήφ.⁹⁹ Ὅταν ἤκουσεν αὐτὰ ὁ Φαραὼ, ἐσπελε καὶ ἐκάλεσε τὸν ἰωσήφ καὶ ἐβγάλεν αὐτόν ἀπὸ τὴν φυλακὴν, τὸν ἐξυψώσαν, ἠλλοξάν τὴν στολήν του καὶ ἔτσι ἐνεφανίσθη εἰς τὸν Φαραὼ.¹⁰⁰

Κυττάξε ἁμέσως καὶ ἀπὸ τὴν ἀρχὴν πᾶσι τιμὴ τοῦ γίνεται. Ἀφοῦ ἐκυθάρισθη δὲ τῆς ὑπομονῆς καὶ σὴν χρόνους ἀπαστραπτῶν ἐξήρχετο ἀπὸ τὴν φυλακὴν. ἔτσι ὡδήγετο πρὸς τὸν Φαραὼ. Εἶδες τι σημαίνει νὰ ἀπολαύσῃς τὴν θέαν βοήθειαν, Κυττάξε πόσα πράγματα συνέβησαν δὲ νὰ πραγματοποιηθῶν τὰ σχετιζόμενα μὲ τὸν ἰωσήφ. Ὅταν, δηλαδή, ἐπέτυχεν τὸ μέγα ἐκεῖνο κατόρθωμα, ὅ μὲ τὸ νὰ διαφυγῇ τὰ δίκτυα τῆς μαρδῆς ἐκείνης Αἰγύπτου, καὶ ἐνεκρίθη εἰς τὴν φυλακὴν, παρεχωρήθη κατὰ τὸν ἴδιον καιρὸν νὰ ἐκλεσθῶν ἀπὸ ὁ ἀρχιεπισκοπὸς καὶ ὁ ἀρχιεπισκοπὸς τοῦ Φαραὼ καὶ δὲ τῆς ἐρμηνείας των δυνεῶν νὰ γνωρίσῃ τὴν σοφίαν τοῦ ἀνδρός, ὥστε τώρα εἰς τὴν κατάλληλον στιγμήν νὰ τὸν ἐνθυμῆθῃ καὶ νὰ τὸν φέρῃ εἰς τὴν ἐπικαιρότητα ὁ ἀρχιεπισκοπὸς «Καὶ ὁ Φαραὼ», λέγει, «ἐτίκε πρὸς τὸν ἰωσήφ. Εἶδα ἕνα δυνεῖον καὶ δὲν ὑπάρχει ἐρμηνευτὴς του. Ἐπληροφορήθην, όμως, ἀπὸ μερικῶν ἀνθρώπων, οἱ ὁποῖοι λέγουσι διὰ σέ, ὅτι, ὅταν ἀκούσῃς δυνεῖα δύνασαι νὰ τὰ ἐρμηνεύσῃς».¹⁰¹ Πρόσβλεπε ὅτι ὁ Φαραὼ ἀπὸ ἐντροπὴν δὲν ἀποκαλύπτει, ὅτι κανένας ἀπὸ τοὺς σοφοὺς τοῦ βασιλείου δὲν ἠμύνασε νὰ ἐρμηνεύσῃ τὰ δυνεῖα. Ἀλλὰ τὸ λέγει, ὁ Φαραὼ ἕνα δυνεῖον καὶ δὲν ὑπάρχει ἐρμηνευ-

98. Γεν. 41, 9.

99. Πρὸς Γεν. 41, 10-13.

100. Πρὸς Γεν. 41, 14-15. ὅταν ἀφῇ τὸν Φαραὼ εἰς τοὺς Αἰγυπτίους, ἐνθυμῆται νὰ φέρῃ νυνεὶς πρὸς τὸν Φαραὼ, ἐνθὺ καὶ ὅταν ἐν τῷ λαῷ τῶν Ἑβραίων νὰ μὴ εἶναι ὅτι καὶ ὁ Φαραὼ καὶ ὁ ἰωσήφ ἐν τῷ Φαραὼ.

101. Γεν. 41, 14.

102. Γεν. 41, 15.

τής του 'Επληροφόρησιν, όμως, από μερικούς ανθρώπους, οι οποίοι λέγουν δια ας, ότι όταν έκαυσης όνε, ρα, δύνασαι να τὰ έρμηνεύσης».

Κύτταζε, σε παρακαλώ, έν προκειμένω την μεγάλη λην συνεσιν και ευλόγησαν του 'Ιωσήφ, από τον τρόπον με τον οποίον απαντά εις τον Φαραώ. Μή νομίσης, λέγει, ότι λέγω τ ποτε έγω με την ιδιότην μου δύναμαι ή δια- έρμηνεω αυτά με βάση την ανθρωπινήν σοφίαν. Δ- ότ, δεν είναι δυνατόν χωρίς την έξ αύραου αποκάλυψιν να αντληθώ την σημασιν του προεχομένου αυτών. Γνώριζε, λοιπόν, ότι χωρίς την βοήθειαν του Θεού δεν ήμπορώ να σου δώσω απάντησιν. Δ ότ, άνει το θεού φωτισμού», λέγει, «δεν δύναμαι να απαντήσω εις τον Φαραώ κατά το ωφέλιμον».³⁸ Άφου έμαθες, λοιπόν, ότι ό Κυριος των όλων είναι εκείνος που αποκάλυπτε αυτά, ή να μη ζητήης, πλέον, την έρμηνείαν αυτών από τους ανθρώπους. Εφ' όσον, λέγει, είναι άποκλειστική αρμοδιότης του Θεού να εξηγή αυτά. Πράσσει κατά τον τρόπον με την άποκρίσιν που ό.δ. διδάσκει τον Φαραώ να γνωρίση απ' ενός μεν την άδυναμίσιν των σοφών ανδρών του βασιλείου του, απ' άλλου δε την δύναμιν του Θεού. Άφου λοιπόν, έμαθες από έμένα ότι δεν εξηγώ τα όνερα με την βοήθειαν της ανθρωπίνης σοφίας, ούτε με την δύναμιν των ιδίων μου συλλογισμών, λέγει ός σου έμνησεν ό Θεός. Όταν ήκουσεν αυτά ό Φαραώ ό ηγεΐτα τα όνερα, και τό πρώτον³⁹ και τό δεύτερον,⁴⁰ και λέγει. «Είπα εις τους έρμηνευτάς των όνερων αυτά και δεν εύρέθη εις όμς ό έρμηνευτής τούτων».⁴¹ Δεν ήκουσες λέγει ή και από έμένα ότι δεν ήμπορεί ή ανθρωπινή σοφία να εξηγή αυτά. Συνεπώς, μή κατηγορής έκείνους. Δ ότ ποτε δεν θα ήμπορούσαν να καταλάβουν αυτά, τα όποια χρεάζονται την έκ του ούραου αποκάλυψιν.

«Ο 'Ιωσήφ είπεν εις τον Φαραώ», λέγει, «ότ τα όνερα είναι ένα όνερον».⁴² Η δε εις επανάληψιν του όνερου έγινε δια να πιστεύσης ότι ή έκ του Θεού ένεργεια αυτή θα συμβή όπωσδήποτε και συντομα θα πράξει

38. Γεν 41, 16.

39. Διήγησις πρώτου όνερου Γεν 41, 17-21.

40. Διήγησις δεύτερου όνερου 41, 22-24.

41. Γεν 41, 24.

42. Γεν 41, 25.

τούτο ό Θεός.⁴³ Η επανάληψις, λέγει, αποτελεί έπιβεβαιώσιν των όνερων και πληροφορίαν ότι όπωσδήποτε θα πραγματοποιηθούν αυτά. Και, άφου εξήγησε τον αριθμόν των έπτά βοών και των έπτά στάχυων, ός Α με τό να είπη ότι θα υπάρξη μεγάλη εύφορία διαρκείας έπτά έτών, την οποίαν θα διαδεχθή έπταετής φότερά πενα, δίδει, πλέον, και άρίστην συμβουλήν, και λέγει. Διόρισε κάποιον άνδρα εις την Αίγυπτον, ό όποός θα ήμπορέαη, άφου συγκεντρώση τά προϊόντα της έπταετούς εύφορίας, να τὰ διαχειρσθή έτα, ώστε να θυνηθήτε να εύρετε άνοκούσιν κατά τον καιρόν της πείνης και να μη συμβή ολοκληρωτική καταστροφή.⁴⁴ Ο λόγος αυτός ήρσεν εις τον Φαραώ και εις βλους τους συμβούλους τους.⁴⁵ Εις τό εξής ό Φαραώ έσθηεί τον 'Ιωσήφ εις την επαλήθευσιν των όνερων, τα όποια είδεν, όταν είη κοντά εις τον πατέρα του. Και ό 'Ιωσήφ ήρμηνευσε τα όνερα του Φαραώ, ό δε Φαραώ ολοκληρώσει την πραγματοποίησιν των όνερων, χωρίς να τό γνωρίζη. Β Πραγματικά, όταν ήκουσεν αυτά «είπεν», λέγει ή Γραφή, «εις βλους τους υπηρέτας του. Μήπως θα εύρωμαι άλλον άνθρωπον»,⁴⁶ εις τον οποίον θα ύπάρχη τοιαύτην πνεύμα Θεού».⁴⁷ Είδες πώς άντελήφθη και αυτός ότι έκ της άνωθεν αποκάλυψεως έφανερώθησαν αυτά εις τον 'Ιωσήφ. Διότ, λέγει, ποίον θα εύρωμαι, ό όποός να είναι άξιος το αυτής χάριτος, ώστε να έχη πνεύμα Θεού.

«Κα ό Φαραώ είπεν εις τον 'Ιωσήφ. Άφου ό Θεός σοι έφανέρωσεν όλα αυτά δεν ύπάρχει άλλος άνθρωπος έξυπνότερος από έμένα».⁴⁸ Κυττάζε εις τό σημείον αυτό ότι, όταν ό αμύχανος Θεός θέλη να φέρη εις πέρας τας άποφάσεις του, ό δεν ήμπορεί να εύρεθί κανένα έμποδόν από τα παρεμβαλλόμενα γεγονότα. Διότ, να, και εσφάνγη, όπως ήμπορεί να λεχθή, από τους άδελφους του έπωλήθη του απεδοθή κατηγορία ή άποία συνεπήγετα θανατικήν καταδίκην, έφωλακισθή έπ μακρόν χρονικόν διάστημα και ύστερα από όλα αυτά έ- νυψώθη, ήμπορώ να είπω, εις τον βασίλειον άρόνον. Α

38. Γεν 41, 16.

39. Γεν 41, 17-21.

40. Γεν 41, 22.

41. Γεν 41, 24.

42. Γεν 41, 25.

43. Γεν 41, 26.

44. Γεν 41, 27.

45. Γεν 41, 28.

46. Γεν 41, 29.

47. Γεν 41, 30.

48. Γεν 41, 31.

φου ὁ Θεὸς σοὺ ἐφανερώσεν ὅλα αὐτά, ἄλλος ἀνθρώπος δὲν ὑπάρχει, ἐξυμνότερος καὶ σοφώτερος ἀπὸ θεοῦ. Σὺ, λοιπόν, θά κυβερνήσεις τὸν οἶκόν μου καὶ εἰς τὰς διαταγὰς σου θά ὑπακούῃ ὅλος ὁ λαός μου. Μόνον κατὰ τὸν βασιλικὸν ὅρνον θά εἴμαι ἐγὼ ἀνώτερος σοῦ»⁴⁴. Κυνταξέι κατὰ τοῖον τρόπον, ἀμέσως, ὁ φυλοκισμένος καθίσταται βασιλεὺς δολοκλήρου τῆς Αἰγύπτου καὶ ὁ ριφθεὶς ἀπὸ τὸν ἀρχιμάνικρον εἰς τὴν φυλακὴν Ὁ ἀνοσιβόζετα ἀπὸ τὸν βασιλεῖα εἰς τὴν ὕψιστην αὐτῆν τιμὴν, καὶ ὁ Κύριος του ἐδόλεπε ξαφνικὰ αὐτόν, τὸν ὅποιον εἶχε κλείσει εἰς τὸ δεσμωτήριον μετὰ τὴν κατηγορίαν τοῦ μοιχοῦ, νὰ παύρῃ εἰς τὰ χεῖρα του τὴν διακυβέρνησιν ὁ λαοκλήρου τῆς Αἰγύπτου.

Εἶδες πόσην σημασίαν ἔχει, τὸ νὰ ὑπομένη κανεὶς μετὰ χαρίστησιν τοὺς περαιοὺς; Δ' αὐτὸ καὶ ὁ Παῦλος ἔλεγεν· «Ἡ θλίψις παράγει ὑπομονήν, ἡ δὲ ὑπομονὴ δοκιμασμένον χαρακτηρεῖ, ἡ δὲ δοκιμασμένος χαρακτηρεῖται ὡς ἔλπις ἡ δὲ ἐλπίς δὲν ἐντροπιάζει»⁴⁵. Πρόσεξε, λοιπόν, ὕψιφερ τὰς θλίψεις μετὰ ὑπομονῆς, ἡ ὑπομονὴ ἀπέδειξε τὴν ἀρετὴν του δοκιμασμένον, ἀφοῦ δὲ κατέστη δοκιμασμένος ἦτο γεμῆτος ἐλπίδα καὶ ἡ ἐλπίς αὐτὴ δὲν τὸν ἐντροπίασεν.

Εἰς αὐτὴν δὲ ὁ Φαραὼ πρὸς τὸν Ἰωσήφ· Ἰδοὺ σὲ δι-ορίζω σήμερον ἀντὶ βασιλεῖα ἐπ' ὅλης τῆς χώρας τῆς Αἰγύπτου. Ὁ Φαραὼ ἀφαιρέσας τὸν δακτύλιον ἀπὸ τῆς χειρὸς του ἔθηκεν αὐτὸν εἰς τὴν χεῖρα τοῦ Ἰωσήφ, ἐνέθυσεν αὐτὸν στολὴν ἐκ τοῦ πολυτελεστάτου θύσσου καὶ ἐκρέμασεν εἰς τὸν λαιμὸν του ἀλυσίδα χρυσήν. Καὶ ἀνεβίβασεν αὐτὸν εἰς τὸ δεῦτερον ἐκ τῶν ἀρμάτων του καὶ κήρυξ ἐκάρυττει ἡμπαροσθεν αὐτοῦ σὺν σὺν αὐτὸν εἰς τὸν λαὸν καὶ ἔτσι ἐδώρισεν αὐτὸν ἀντιθεοσάλα εἰς ἀ-λλὴν τὴν χώραν τῆς Αἰγύπτου»⁴⁶. Πραγματικὰ, ἐπειδὴ εἰ-χε τὴν χεῖρα τοῦ Θεοῦ μετὰ του, ὁ Θεὸς τοῦ ἡτοίμασεν ὅλα αὐτὰ καὶ τὸν ἀνέβησεν εἰς τὴν περιφρονῇ αὐτῆν θέσιν.

Ἐπεὶ δὲ ὁ Φαραὼ εἶς τὸν Ἰωσήφ· «Ὁ Ἀ Κανέναν δὲν θά κινήσῃ τὴν χεῖρά του διὰ νὰ κἀνῃ κάτι εἰς ὅλην τὴν χώραν τῆς Αἰγύπτου ἀνεὺ τῆς ἐγκρίσεώς σου. Καὶ ὁ Φα-

44. Γεν. 41. 39-40.

45. Ρωμ. 5. 3-5.

46. Γεν. 41. 41-45. Ὁ Ἰωσήφ θέσται τὰ τέσσαρα διακριτικὰ ση-μεῖα τῆς ἀρετῆς, δηλαδὴ, τὴν ταπεινότητα, τὸ ἔθνος ἐκ βύσσου, τὴν χρυ-σὴν ἀλυσίδα καὶ τὴν ἐργασίαν καὶ τὴν βασιλικὴν ἀμφύση.

ραὼ δώδεκας τὸν Ἰωσήφ προβαλόντων»⁴⁷. Μετὰ τὴν ἐπι-κλήσιν τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ ὁ Φαραὼ ἐπιβουλεύει νὰ δια-τηρήσῃ διαρκῆ τὴν μνήμην τῆς σοφίας, ἡ ὅποια ὑπῆρ-χεν εἰς τὸν Ἰωσήφ. Διότι, ἡ λέξις αὐτὴ ἐρμηνεύεται διὰ τοῦ γνωστῆς τῶν μυστικῶν. Ἐπειδὴ, δηλαδὴ, ἐφανερώ-σεν ἐκεῖνα, τοῦ ὅλο ἡγνῶσαν, αὐτὸ ἀκριβῶς τοῖς τῶν Φαραὼ τοῦ διδὲ τὸ ὄνομα αὐτοῦ καὶ ἐπαυξάνων τὴν τι-μὴν τοῦ διδὲ ὡς σύζυγον τὴν ἀγατέραν τοῦ Πετεφρῆ. Ἐν συνεχείᾳ, ἐπειδὴ αὐτὸς εἶχε τὸ ἴδιον ὄνομα μετὰ τὸν ἄλλοτε κύριον τοῦ Ἰωσήφ, προσθέτει ἡ Γραφή «ὁ ὅποι-ος ἦτο ἱερεὺς τῆς Ἡλιοπολεως»⁴⁸.

Καὶ διὰ νὰ μάθωμεν εἰς ποίαν ἡλικίαν εὐρισκόμενος ὁ βασιλεὺς αὐτός ἀνθρώπος ἤξουτο αὐτῆς τῆς ἀμοι-θῆς καὶ ἐπετέλεισε τοὺς αὐτοὺς ὁδοὺς, λέγει ἡ Γραφή· «Ὁ Ἰωσήφ ἦτο τριάκοντα ἔτην»⁴⁹ ὅταν ἐνεφανίσθη ἀνῶ-πιον τοῦ Φαραὼ»⁵⁰. «Ἄς μὴ νομισώμεν ὅτι ἀσκαπὸς ἀνε-φῆρθη ἡ ἡλικία ἀλλὰ ἐλέγχῃ διὰ νὰ διδασκόμεν ὅτι δὲν ὑπάρχει καμμία δικαιολογία εἰς ἐκείνον, ὁ ὅποιος ποῖα μελετῇ τὴν ἀρετὴν οὕτε ἐπιτρέπεται εἰς κανένα νὰ προ-βάλλῃ σὺν δικαιολογίαν τὸ νεαρόν τῆς ἡλικίας, ἀλλὰ πᾶν πρέπει νὰ ἐπιδειξῇ τὴν ἀρετὴν του. Νά, λοιπόν, ὁ Ἰω-σήφ, δὲν ἦτο μόνον νέος, ἀλλὰ καὶ καλὸς εἰς τὴν ἐμφά-νισιν καὶ ὡραίος εἰς τὸ πρόσωπον. Ἀὐτὸ εἶνα δυνατόν νὰ εἶνα κάποιος νέος, χωρὶς νὰ ἔχη καὶ τὴν ὡραιότητα τοῦ σωματός. Αὐτός, ὅμως, μὰζι μετὰ τὴν νεότητά του ἦ-το καλὸς εἰς τὴν ἐμφάνισιν, ὡραίος εἰς τὸ πρόσωπον καὶ, σχεδὸν εὐρισκόμενος εἰς τὸ ἄνθος τῆς ἡλικίας του, ἐγένεν οἰχμέλωτος καὶ δοῦλος. Διότι, ἦτο, λέγει ἡ Γρα-φή ὅσα ἐπὶ αὐτὸν ὅταν ἦλθεν εἰς τὴν Αἰγύπτου»⁵¹. Ὁ ἔπειτα, ὅταν εὐρίσκετο εἰς τὴν κάμνον τῆς νεότητος, τοῦ ἐπετέθη ἡ ἀκόλαστος Αἰγύπτου, ἡ ὅποια ἦτο ἡ κυ-

47. Γεν. 41. 44-45. Ἡ ὀνομασία Προβαλόντων ἢ Προβαλόντων κατὰ τὸν Αἰγυπτιακὸν εἶναι λέξις Αἰγυπτιακὴ καὶ σημαίνει, τὸν τροφὸν τῆς χώρας. Ἡ τοιαύτη παραλλαγή σημασία εἶναι, ἀπὸ ἐρμηνείας αὐτῆς, διὰ τὴν ὁποίαν ὁ βασιλεὺς αὐτὸς τῆς χώρας ἦτο ὁ σωτὴρ τῆς χώρας. Ὁ ἱερεὺς Σφουδιστο-μὴς τῆς ὁδοῦ ἀλλοτρίαν ἐρμηνεύει, ὅπως ἐλπίσμεν εἰς τὴν παραπάνω μελέτην.

48. Αὐτὴ ὀνομασία ἄσκητος, Γεν. 41. 45.

49. Γεν. 41. 45. Ἡ Ἡλιοπολις ἦτο πρὸς ὄρειαν τῆς Μεσητέος περὶ τὰ 10 χλμ. ἀπὸ τῆς πόλεως τοῦ Καΐρου.

50. Σωματικῶς, εὐρίσκετο εἰς τὴν Αἰγύπτου περὶ τὰ 18 ἔτη, ἀφοῦ ἐφάνισθη εἰς ἡλικίαν 17 ἔτην.

51. Γεν. 41. 45.

52. Περὶ, Γεν. 37. 2.

ριας του, και, όμως, οδτε υπό τας προϋποθέσεις, αὐτὰς ἠμπούρεσε νὰ νικήσῃ τὴν ἀρετὴν τοῦ θεοῦ. Ἀκαλοῦ-
θεϊ ἡ φυλάκισις καὶ ἡ ἐπὶ τὸσον χρόνον τὸλαι τωρία του
ἐκεῖ. Καί, όμως, διετηρήθη ἀκαλλώκωτος ὡς ἀδάμας, καὶ
ὅχι μόνον δὲν ἔγενε δοθενέστερος, ἀλλὰ προσελάμβανε
καὶ μεγαλυτέραν δύναμιν. Διότι εἶχε τὴν αὐράνιον χάριν
ἡ ὅποια τὸν ἐνσχυεν. Καὶ ἀφοῦ ἐπρόφθασε καὶ ἀπέδει-
ξεν δ.τ. ἐξηγητὰ ἀπὸ αὐτοῦ, δι' αὐτὸ καὶ ἐκαλεῖτο νὰ
ἀναλάβῃ τὴν διακυβέρνησιν ὁλοκλήρου τῆς Αἰγυπτου.
Ἀκούοντες αὐτά, ἄς μὴ ἀπογοητευώμεθα ποτέ, δι-
ταν ἀντιμετωπώμεν θλίψεις. Δι' οὗτε νὰ ἀγανακτώμεν
δοκίμαζοντες ἐς τοὺς ἰδίους μας σιλλογισμούς ἀλλὰ νὰ
ἐπιδοσκινώμεν μεγάλῃν ὑπομονὴν προσφόμενοι μὲ τὴν ἐλ-
πίδα γνωρίζοντες τὴν ἐφευρετικότητά τοῦ Κυρίου μας
καὶ ὅτι δὲν μᾶς ἀφήνει νὰ λάβωμεν πέραν τῶν θλίψεων,
ἐπειδὴ μᾶς περὶφρονεῖ, ἀλλὰ ἐπειδὴ ἐπιθυμεῖ νὰ φορέ-
σωμεν τὸν λαμπρὸν στεφανὸν ἀφου ἀγωνισθώμεν μὲ ἐ-
πιτυχίαν. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον εὐδοκίμησαν ὅλοι οἱ
ἀγ.οι. Δι' αὐτὰ καὶ οἱ ὀπίστυλοι ἔλεγαν «Ὅτι πρέπει
νὰ περᾶσωμεν ἀπὸ πολλὰς θλίψεως δὲ νὰ ἐισέλθωμεν εἰς
τὴν βασίλειαν τοῦ Θεοῦ»⁶⁸. Καὶ ὁ ἰδὸς ὁ Χριστὸς, ἐλυγεν-
ως τοὺς μαθητάς του «Εἰς τὸν κόσμον θα ἔχητε θλί-
ψεις»⁶⁹. Ἐξ ὅθεν, ἄς μὴ ἀγανακτώμεν διὰ τὰς θλίψεις,
ἀλλὰ ἄς ἀκούωμεν τὸν Παῦλον, ὁ ὅποιος λέγει «Ὅσοι
θελοῦν νὰ ζήσουν εὐσεβῶς ἐν Χριστῷ ἡσυχὰς θὰ ὀ-
χθῶν»⁷⁰. Καὶ, ἄς μὴ παραξενυώμεθα οὔτε νὰ δυστρο-
πώμεν, ἀλλὰ μὲ μεγάλῃν ἀνδρείαν καὶ ὑπομονὴν νὰ ὑ-
παφέρωμεν δι.τι μᾶς εὐρσκει, χωρὶς νὰ προσέχωμεν τὰς
θλίψεις, ἀλλὰ τὸ κέρδος τὸ ὅποσον ἀποκομίζομεν ἀπὸ
αὐτὰς διότι αὐταὶ εἰς αὐτὰ πνευματικὸν ἐμπόριον. Καὶ ὅ-
πως ἀκριβὲς ἄς εἶναι, οἱ ὅποιοι ἐπιθυμοῦν νὰ συγκεντρώ-
σουν χρήματα καὶ ἀσχολοῦνται μὲ τὸ ὕλικον ἐμπόριον
δὲν θὰ ἠμπορέσουν διαφαστικὰ νὰ ἀδξήσουν τὴν περ-
οισίαν των, ἐάν δὲν ὑπομείνουν πολλοὺς κινδύνους καὶ
κατὰ ξηρὰν καὶ κατὰ θαλάσσαν (πραγματικὰ εἶναι ἀ-
νάγκη νὰ ἀντιμετωπώσιν τὰς ἐροδούς τῶν ληστών⁷¹).
Δι' αὐτὰς ἐπιθόσεις τῶν πειραστῶν καί, όμως, ἐτοιμά-
ζονται νὰ δεχθῶν τὰ πάντα μὲ μεγάλῃν προθυμίαν, χω-
ρὶς νὰ αισθάνωνται καθόλου τὰς θλίψεις ἕνεκα τῆς προσ-

68 Πρὸς 34, 22.
69 Ἰωάν. 16, 33.
70 Β. Τιμ. 2, 12.

δοκίας τοῦ κέρδους κατὰ τὸν ἴδιον, λοιπόν, τρόπον καὶ
ἡμεῖς, σκεπτόμενοι τὸν πλοῦτον, τοῦ συγκεντρώμεν
ἀπὸ τὰς θλίψεως, καὶ τὸ πνευματικὸν αὐτὸ ἐμπόριον, ἀρ-
μόζει νὰ χαίρωμεθα καὶ νὰ ἀγαλλώμεθα καὶ νὰ μὴ ἐξε-
τάζωμεν τὰ θλεπόμενα, ἀλλὰ τὰ μὴ θλεπόμενα, ὅπως
μᾶς συνεβούλευε καὶ ὁ Παῦλος, ὅταν ἔλεγεν «Ἄς μὴ
προσθλυνώμεν τὰ μάτια μας εἰς ὅσα φανόυνται»⁷². Διότι
αὐτὸ εἶναι πίστις ὅταν δὲν περιορίζομεθα εἰς τοὺς σω-
ματικὰς μας μόνον ὀφθαλμούς, ἀλλὰ μὲ τὰ μάτια τῆς
διανοίας μας φανταζώμεθα καὶ θλεπώμεν τὰ μὴ ὀρωμέ-
να. Β. Πραγματικὰ ἐκεῖνα πρέπει, νὰ θεωρῶμεν κυρίως
πρὸ ὅσων ἀπὸ θ.τ. θλεπόμεν μὲ τὰ σώματά μας μά-
τια. Ἔτσι, εὐδοκίμησε καὶ ὁ πατὴρ ἀρχῆς Ἀδρᾶν, ἀφοῦ
ἐπιστευσεν εἰς τὴν ὑπόσχεν τοῦ Θεοῦ καὶ ἀπεδείχθη
ἀνυπερὸς τῆς φύσεως καὶ τῶν ἀνθρώπων ὑπολογισμῶν.
Δι' αὐτὸ καὶ τοῦ ἐλογαριάσθη πρὸς δικαίωσιν⁷³. Κατὰ
λαθε, δι.τι δικαιοσύνη σημαίνει νὰ πιστεύῃ κινεῖς εἰς ὅ-
σα λέγει ὁ Θεός, ὅταν λοιπόν, ἀκρίβως ὑπόσχεται κατὰ
τὴν μὴ ζητῆς τὰ πράγματα συμφωνοῦν μὲ τὴν ἀνθρώπινην
τάξιν, ἀλλὰ νὰ ἔχῃς θάρρος εἰς τὴν δύναμιν τοῦ ὑπο-
σχόμενου, ἀποδοκίμως ἀνῴψας τὸν τοιοῦτον σκε-
ψίαν.

Τοιοῦτοτρόπως εὐδοκίμησε καὶ ὁ καθένας ἀπὸ τοὺς
ἁγίους, τοιοῦτοτρόπως καὶ ὁ θαυμαστός ὡτήρ. Ὁ αὐ-
καὶ, τόσο ἡμέτερά παρανεβλήθησαν μετὰ τὰ δεικνῶν, ἐν
τοῦτο δὲν ὑπὸστη σὺγχυσιν εἰς τὰς σκίψεις τοῦ αὐτοῦ
ἐξορυσθῆ. Ἀλλὰ μὲ ἥρωκον φρόνημα ὑπέφερε τὰ πάν-
τα μὲ γενναϊότητα ἐπειδὴ ἐννοῶν δι.τι, δὲν ἦτο δύνα-
μὴ νὰ μὴ πραγματοποιηθῶν ὅσα ἐφάνησαν ἀρεστὰ εἰς
τὸν Θεόν. Δι' αὐτὸ καὶ ὁσπερ ἀπὸ τὴν δουλεύει καὶ με-
τὰ τὴν φυλάκισιν καὶ τὴν μεγάλῃν σκωφότηταν, ἀνέλα-
θε τὴν διακυβέρνησιν ὁλοκλήρου τῆς Αἰγυπτου.

Σκεπτόμενοι ὅλα αὐτά, λοιπόν, ἄς ὑπομείνωμεν γε-
ναῖα τὰς ἐπιερχόμενας συμφορὰς, εὐχαριστοῦντες δι' ὅλα
τὸν φιλάνθρωπον Θεόν καὶ ἀναμένοντες τὴν δοῦναι
του, τὴν ὅποια εἶθε νὰ λάβωμεν ὅλα μας, μὲ τὴν χάριν
καὶ τὴν φιλανθρωπίαν τοῦ Κυρίου ἡμῶν ἡσυχὰς Χριστοῦ
μας. Δι' αὐτὸν εἰς τὸν Πατέρα καὶ εἰς τὸ ἅγιον Πνεῦ-
μα συγχρόνως ἀμήν. ἢ δόξα, Δι' τὸ κράτος καὶ τὴν τιμὴν
τώρα καὶ πάντοτε καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων Ἀμήν.

72 Β. Ιβ. Κορ. 4, 18.
73 Τιμ. 1, 8.

Ο Μ Α Α ΕΞΗΚΟΣΤΗ ΤΕΤΑΡΤΗ

«Ο ΙΩΣΗΦ ΕΒΗΛΕΘΕΝ ΑΠΟ ΤΟΝ ΦΑΡΑΩ ΚΑΙ ΔΗΛΩΘΕΝ ΩΣ ΑΝΤΙΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΩΝ ΑΙΓΥΠΤΙΩΝ ΚΑΤΑ ΤΑ ΕΠΙΤΑΓΗΤΑ ΤΗΣ ΕΓΓΡΑΦΙΑΣ ΕΚΑΡΗΘΕΝ ΠΛΟΥΣΙΩΣ. Ο ΔΕ ΙΩΣΗΦ ΣΥΝΕΚΕΝΤΡΩΣΕ ΣΤΟΝ ΠΑΡΑ ΝΟΜΟΝ, ΩΣ ΤΗΝ ΑΜΕΣΟΝ ΤΗΣ ΘΑΛΑΣΣΗΣ»¹

Θελετε και σήμερα να συνεχίσουμε την εξέταση της Ιστορίας του Ιωσήφ² Ε και να γνωρίσουμε κατά ποιον τρόπον ο θαυμάσιος αυτός άνθρωπος, αφού ανέλαβε την διακυβέρνησην ὀλοκλήρου τῆς Αιγύπτου, ἐπαρνησάμενος δούλους τους κατοίκους τῆς μετῆς σῶντων τοῦ τόν διακρίνειν. «Ἐξῆλθε, λοιπόν, ὁ Ιωσήφ» λέγει ἡ Γραφή, «ἀπὸ τὸν Φαράω καὶ ἔβηθεν ὡς ἀντιβασίλευς ὅλην τὴν χώραν τῆς Αἰγύπτου. Καὶ ἡ χώρα τῆς Αἰγύπτου κατὰ τὰ ἐπιτάγια τῆς εὐφροσύνης ἀκαρποφόρησε πλουσίως. Ὁ δὲ Ιωσήφ συνεκέντρωσε σὲ τὸν πᾶρα πολὺν, ὡς τὴν ἄμμοον τῆς θαλάσσης»³. Ἀφού παρέλαθεν ἀπὸ τὸν βασιλέα τὴν ἐξουσίαν ἐν γενεῇ, συνεκέντρωσε, λέγει, ὅλην τὴν παραγωγὴν καὶ τὴν ἀποθήκευσεν εἰς τὰς πόλεις⁴ καὶ ἔτσι, προετοίμασεν ἱκανοποιητικὴν βοήθειαν δὲ τὴν ἐπὶ κειμένην ἀφορίαν.⁵ Α Ἐξῆς ποίος ὁμοῦ δὲς ἔλαθεν ἐξὸ ὁ δικαίος διὰ τὴν καρτερίαν τὴν ὑπομονὴν καὶ τὴν ἁλλήν ἀρετὴν του, ἀνελθὼν ἀπὸ τὴν φυλακὴν εἰς τὰ βασιλικὰ ἀνάκτορα;

«Εἰς τὸν Ιωσήφ», λέγει, «ἐγεννήθησαν δύο υἱοί, πρὸ τοῦ νὰ ἔλθῃ τὰ ἐπιτάγια τῆς πέντας. Καὶ ὀνόμασε τὸν πρωτότοκον υἱὸν του Μανασσῆ, διότι εἶπεν ὁ Θεὸς ἔκκειμεν ὥστε νὰ λησμονήσῃς ὅλην τὴν δυστυχίαν τὴν ἰδίαν μου καὶ τὴν στέρησιν τοῦ πατρός μου»⁶. Πρόσεξε τὴν φλόσκον διαγωγὴν τοῦ ἀνδρός κατὰ ποῖον τρόπον ἀποτυπώσε τὴν διατήρησιν τῆς μνήμης ὁλων τῶν

γεγονότων εἰς τὸ δικαίωμα τοῦ παιδιοῦ, ὥστε συνεχῶς νὰ ἐκφράζει τὴν ἐγνωμοσύνην του πρὸς τὸν Θεόν, ἀλλὰ καὶ ὁ υἱὸς του διὰ μέσου τοῦ ὀνόματός του νὰ ἡμπορέσῃ νὰ γνωρίσῃ τοὺς πειρασμούς καὶ τὴν ὑπομονὴν, τὴν ἁπλοῖαν ἔδεξεν ὁ δικαίος καὶ, ἔφθασεν εἰς τὸσον μεγάλην δόξαν.

Β «Διότι, ὁ Θεὸς ἔκκειμεν ὥστε νὰ λησμονήσῃς ὁλους τοὺς πόνους μου καὶ τὴν στέρησιν τοῦ πατρός μου»⁷. Τί σημαίνει ἡ φράσις «ὁλους τοὺς πόνους μου» Εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ μου φαίνεται, ὅτι ἐνωσὶ τὴν ἀρχαὴν καὶ τὴν δευτέραν δουλείαν, τοῦ ὑπέστη, καθὼς τὴν ταλαιπωρίαν τῆς φυλακῆς. «Καὶ τὴν στέρησιν τοῦ πατρός μου» Ἀπλάστῃ, τὸν χωρισμὸν, τὸν ὅποιον ὑπέμεινε, ὅταν εὐρέθη μοκρὸν τῆς πατρικῆς του ἀγάλης, ὅτι εἰς ἀνταρμίαν ἡλικίαν, ἐγὼ εἶχον ἀνατραφεῖ με τὴν φροντίδα, ἀντὶ καὶ ἤσθην ἐλευθέρος ἐγὼ δούλος.

«Τὸ δὲ ὄνομα τοῦ δευτέρου υἱοῦ τοῦ ὀνόμασεν Ἐφραϊμ, διότι εἶπεν ὁ Θεὸς μετὰ πλύνθησεν εἰς τὴν χώραν τῆς δυστυχίας μου»⁸. Πρόσεξε ὅτι καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ τοῦ υἱοῦ εἶναι, γεμῆτο ἀπὸ ἐγνωμοσύνην. Ὁ Διότι δὲ μόνον, λέγει, ἐλησμονήσῃς ὅλα τὰ βάσανά μου, ἀλλὰ καὶ ἐδοξασθῇς εἰς τὴν χώραν αὐτὴν εἰς τὴν ὅποιαν τὸσον ἐταπεινώθηκα κατ' ἀρχάς, ὥστε νὰ ἀντισταθῇ τὸν ἰσχυρὸν κίνδυνον καὶ παρ' ὀλίγον νὰ φανερωθῇ.

Ἀλλὰ ἀξίσε, πλέον νὰ ἀκούσετε καὶ τὴν συνέχισιν. Μετὰ τὴν εὐφορίαν λοιπόν, τὸν ἐπὶ τῶν ἡλθον καὶ τὰ ἐπὶ τῆς πέντας, συμφωνοῦν μετὰ τὴν πρόρρησιν τοῦ Ιωσήφ⁹. Συνεπὶς, ἡ ἐπαύλθεις τῶν γεγονότων ἀπαδεῖ κινεῖ εἰς ὁλους τὴν σοφίαν, τὴν ὅποιαν εἶχεν ὁ Ιωσήφ καὶ τοὺς προετοίμαζεν ὁλους νὰ ὑποτάσσωντο εἰς αὐτόν. Καὶ ὅταν ἦλθε μεγάλη πείνα κατ' ἀρχάς δὲν τοὺς ἔφησε νὰ ναυκώσῃ καθόλου τὴν ἑλλάξιν τῶν τροφῶν, διότι «εἰς ὅλην τὴν Αἴγυπτον», λέγει, «ἐπῆρχον ἐρτοί»¹⁰. Μὰ, ὅταν ἡ ἑλλειψὶς ἔλαθε μεγαλυτέραν ἔκτασιν, ὁ λαὸς ἐφώνησε πρὸς τὸν Φαράω¹¹ ἐπειδὴ δὲν ἠδύνατο νὰ ὑποφέρῃ τὴν μεγάλην πείναν. Πιεζόμενοι λοιπόν, ἀπὸ τὴν πείναν ἔτρεχαν πρὸς τὸν βασιλέα. Ἀλλὰ κῦτταξε

1 Γεν. 41, 48-47 καὶ 49.
2 Πρὸς Γεν. 41, 48.
3 Γεν. 41 50-51.

4 Γεν. 41, 51.
5 Γεν. 41, 52.
6 Πρὸς Γεν. 41, 50-51.
7 Γεν. 41, 54.
8 Γεν. 41, 54.

καὶ αὐτοῦ τὴν εὐγνωσύνην. «Ὁ Φαραὼ εἶπεν εἰς δούλους τοὺς Αἰγυπτίους. Πηγαίνετε πρὸς τὸν ὡσήφ καὶ, ὅτι σὰς εἶπη, πράξετε».⁹ Σχεδὸν τοὺς λέγει Διὰ τὴν σφέεσθε καὶ θλέπετε ἐμένα. Δὲν θλέπετε ὅτι ἐγὼ ἀπλῶς φέρω τὸ ὄνομα τοῦ βασιλέως, ἐνθ' ἐκεῖνος εἶναι τοῦ ἐγίνεν ἢ αἰτία τῆς σωτηρίας ὧν μαζ. Δ' αὐτὸ, λοιπόν, μὴ ἐγκαταλείπετε ἐκεῖνον καὶ μὴ ἐρχεσθε πρὸς ἐμένα, ἀλλὰ νὰ καταφύγετε εἰς ἐκεῖνον. Εἰς αὐτὸν, ὅτι, σὰς εἶπη, πράξετε. Ὁ δὲ ὡσήφ ἦν οὗτος βασιλεὺς τὰς ἐποθῆρας τοῦ αἵτου καὶ ἐπώλει αὐτὸν εἰς τοὺς Αἰγυπτίους.¹⁰ Καὶ ἐπειδὴ ἡ πείνα ἐβασάνιζε τοὺς πάντας «ὅλα αἱ χῆραι», λέγει ἡ Γραφή, «ἦλθαν εἰς τὴν Αἴγυπτον διὰ νὰ ἀγοράσῃσι σίτον. Διότι ἡ πείνα ἐπεκράτει εἰς ὅλην τὴν γῆν».¹¹

Κύττωξε, σὲ παρακαλῶ, ὅτι σιγὰ - σιγὰ ἀρχίζουν νὰ ἐπαληθεύουν τὰ ὄνειρα τοῦ Ἰωσήφ. Ὅταν, διπλασθῇ, ἐπεκράτησεν ἡ πείνα εἰς ὅλην τὴν γῆν καὶ ἐφάσσετο καὶ εἰς τὴν Χαναάν.¹² Ὅπου ἐκατοικοῦσεν ὁ πατήρ σου ὁ Ἰακώβ, ὅσοι δὲ ὁπόσοις «ὅταν ἐπληροφορήθῃ ὅτι ὑπάρχει πώλησις σίτου εἰς τὴν Αἴγυπτον, εἶπεν εἰς τοὺς υἱοὺς τοῦ Διὰ τὴν ἀμείλιχον Νά, ἤκουσα ὅτι ὑπάρχει σίτος εἰς τὴν Αἴγυπτον. Πηγαίνετε ἐκεῖ καὶ ἀγοράσατε δι' ἡμᾶς ὀλίγας τροφάς, διὰ νὰ ζήσωμεν καὶ μὴ ἀποθάνωμεν».¹³ Διὰ τὴν λέγει κατέβητε ἐδῶ, Πηγαίνετε εἰς τὴν Αἴγυπτον καὶ, φέρετε τὰ ἀναγκαῖα διὰ τὴν συντήρησιν μας τρώφια. Ὅλα αὐτὰ συνέβησαν διὰ νὰ ἀντ'ληφθῶν τὰ πάντα μετὰ τὰ μάτια των οἱ ἀδελφοὶ τοῦ Ἰωσήφ καὶ νὰ ἐπαληθεύσων τὴν ἐξήγησιν τοῦ ὁνείρου, τὴν ὅποιαν οἱ ἴδιοι ἐδωσαν.¹⁴ Ὅταν ἤκουσαν τοὶ Ἰωσήφ νὰ διηγῆται τὸ δράμα.

«Οἱ δὲ ἀδελφοὶ τοῦ Ἰωσήφ, λέγει, ἐμετέδθησαν εἰς τὴν Αἴγυπτον».¹⁵ Ἡ χωρὶς νὰ πάρουν μαζί των τὸν Βενιαμίν, ὁ ὅποιος ἦτο ἀδελφὸς διωμήτριος τοῦ Ἰωσήφ, ὅτι ὁ πατήρ ἐκακῶς ἐμνήσθη τοῦ συμβῆναι κανένα δυστύχημα.¹⁶ Εφοδήθη, ἐδέξατο, λόγω τοῦ υἱοῦ τῆς ἡλικίας τοῦ πατρὸς. Ἀφοῦ ἦλθαν εἰς τὴν Αἴγυπτον οἱ ἀδελφοὶ

- 9 Γεν. 41, 50.
10 Γεν. 41, 53-56.
11 Γεν. 41, 57.
12 Γεν. 41, 57.
13 Γεν. 42, 1-2.
14 Πρβλ. Γεν. 27, 5-11.
15 Γεν. 42, 3.
16 Γεν. 42, 3.

τοῦ Ἰωσήφ τὸν προσκύνησαν σὺν δουλοῖσι τῆς Αἴγυπτου μέχρις ἐδάφους. Καὶ τώρα μὲν κάνουν ὅλα αὐτά, χωρὶς νὰ τὸν γνωρίζουν. Διότι, ἐπειδὴ ἀμεσολάβησε πολὺς χρόνος (ἀπὸ τὴν πώλησιν μέχρι τώρα),¹⁷ δὲν ἐγνώριζαν πλέον τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ ἀδελφοῦ των. Ἦτο, δέξασα, φυσικόν, ἀφοῦ ἐμεγαλύνειν ὁ Ἰωσήφ νὰ ἔχη ἀλλοτρίαν ἢ φυσικὴν ἀγάπην τοῦ Ἰακώβ, τὸ ὅλον γεγονός νομίζω ὅτι εἶναι ἐκδήλωσις οἰκονομίας τοῦ Θεοῦ τὸν δῶν, ὅστις νὰ μὴ ἠμπορῶσιν αὐτοὶ νὰ ἀναγνωρίσων τὸν ἀδελφὸν των οὔτε ἀπὸ τὴν ἐμφάνειν αὐτὸ ἀπὸ τὴν φωνήν. Διότι πῶς ἴπο δύνατον καὶ νὰ τὸ σκεφθῶν αὐτὸ μόνον. Πραγματικὰ, ἐπίστευαν ὅτι αὐτὸς εἶχε γινε δουλὸς εἰς τοὺς Ἰσραηλῆτας καὶ, ὅτι τώρα, πλέον, ἀφιστάται τὴν δουλείαν τὴν ἐν ἐσθάρων.

Καὶ αὐτοὶ μὲν δὲν ἀνεγνώρισαν τὸν ἀδελφὸν των, ἐπειδὴ δὲν ἤδυναντο οὔτε καὶ νὰ φαντασθῶν τι ποτε παρόμοιον. Ὁ ὡσήφ, ὅμως, μάλισ τὸς εἶδεν, ἀμέσως τοὺς ἀνεγνώρισεν ἀλλὰ προσετίθετο, νὰ παραμείνῃ ἀγνωστὸς καὶ ἐπέδωκε νὰ τοὺς συμπεριφέρετο ὡς νὰ ἦσαν ξένοι. Πραγματικὰ «ἐφέρετο», λέγει, «ὡς ξένοι, πρὸς αὐτοὺς, τοὺς ὡμίλησε, μάλιστα σκέλησεν καὶ εἶπεν Ἀπὸ ποῦ ἦλθατε».¹⁸ Προσπορεύετο ἀσκήνητον ὡς νὰ ἦν παρρησία νὰ μάθῃ τὰ πάντα μετὰ ἀκριβείαν ἀπὸ αὐτοὺς. Διότι ἤθελε νὰ πληροφορηθῇ διὰ τὸν πατέρα καὶ τὸν ἀδελφὸν του. Καὶ κατὰ πρῶτον ἐρωτᾷ νὰ μάθῃ, «ὅπου κατέγοντο καὶ τοῦ ἀπαντοῦν ὅτι ἦλθαν ἀπὸ τὴν Χαναάν διὰ νὰ ἀγοράσων τρώφια. Ἡ πείρα τῆς πείνας, λέγουν, μὲν ὑπεχρῶσεν νὰ κάνουν αὐτὴν τὴν ἐξοστρίωσιν καὶ ἐξ αἰτίας αὐτῆς ἀφίσταμεν τὴν πατρίδα μας καὶ ἦλθαμεν ἐδῶ».¹⁹ Αφοῦ ἐνεθυμήθη τὰ ὄνειρά του. Ἐν αὐτῇ ἐτίληθη ὅτι τὰ περιεχόμενα αὐτῶν ἀπεδίκευτο ἀληθινῶς, ἤθελε νὰ μάθῃ τὰ πάντα μετὰ ἀκριβείαν. Δ' αὐτὸ καὶ ἀμείλιχως τοὺς ἀπαντᾷ μετὰ ἐγγλέων σκληρότητα καὶ τοὺς λέγει «Εἰσθε κατὰ σκοπὸν καὶ ἦλθατε νὰ κατασκοπεύετε τὴν χώραν μου».²⁰ Δὲν ἦλθατε ἐδῶ, λέγει, μετὰ ἀγνὴν διάθεσιν. Φαίνεται ὅτι μετὰ σκοπὸν ἐδῶν καὶ μετὰ κακὸν σκο-

- 17 Πρβλ. Γεν. 42, 6.
18 Πρβλ. Γεν. 42, 1-2.
19 Ὅταν τοὺς εἶδε καὶ ἐκείνους ἀπὸς τοῦ καὶ τὸν προσκύνειν.
20 Γεν. 42, 9.
21 Γεν. 42, 9.

πόν ἐφθάσατε μέχρις ἐδῶ. Αὐτοὶ ἀκωρυένθησαν ἀπὸ ἀγανα-
νίας καὶ λέγουσιν «Ὁχ, Κύριε»⁹² Καὶ αὐτὸ ἀκριβῶς, τὸ ο-
ποῖον ἐπέδωκεν ὁ Ἰωσήφ νὰ μάθῃ, τὸ ἀποκαλύπτουν μό-
νο των καὶ λέγουσιν «Οἱ δοῦλοι σου ἤλθαμεν νὰ ἀγορά-
σωμεν τροφάς. Ὅλοι εἰμεθα παρὰ ἐνὸς ἀνθρώπου. Ἐ-
μεθα φάγιστο ἀνθρώποι, οἱ δοῦλοι σου δὲν εἶναι κατὰ-
σκοποί.»⁹³ Ἐπεὶ δὴ, ὁμῶς, μόνον τὸν ἐαυτὸν των ὑπερῆ-
σαν ἀκόμη καὶ ἐπειδὴ εἶχαν πάθε συνχυσίαν τῶν σκέ-
ψεων των καὶ δὲν ἔλεγαν ἑκείνοι τὰ ὁποῖα ἐπεδίωκε νὰ
πληροφορηθῇ ὁ Ἰωσήφ, δι' αὐτὸ καὶ ἐπίμεινε λέγων «Ὁ-
χι. Ἀλλὰ ἤλθατε διὰ νὰ κατασκοπεύετε τὰ ἀσθενή ση-
μεῖα τῆς χώρας μας»⁹⁴ Ματῶς, λέγει, μοῦ προδίδετε
οὕτως τὰς δικαιολογίας 410 Α δ. οἱ ἴδια ἢ ἀμφάνισις σας
ἀποδεικνύει, ὅτι με κάποιον κακὸν σκοπὸν ἐφθάσατε ἐ-
δῶ. Αὐτοῦ, λοιπόν, πιεζόμενου ἀπὸ τὴν ἀνάγκην αὐτὴν
καὶ ἐπιθυμῶντες νὰ τὸν πρὸς νῆρουν οἶκτον δ' αὐτοὺς,
λέγουσιν «Ἡμεῖς οἱ δοῦλοι σου εἰμεθα διδασκα ἀδελφοί»⁹⁵
Ὡς φέυγτικα λόγια. Καὶ αὐτὸν ποὺ ἐπωλήσαν εἰς τοὺς ἐμ-
πόρους συμπεριελθόντες εἰς τὸν φράξιμόν. Καὶ δὲν λένουν,
ἡμεῖς διδασκα (ἀλλήλοις) ἀλλὰ «εἰμεθα (τώρα) διδασκα ἀ-
δελφοί καὶ νὰ ὁ νεώτερος ἡμῶν εὐρίσκειται μετὰ τὸν πατέρα
μας»⁹⁶ Αὐτὸ, θεοδικα ἐπεδίωκε νὰ μάθῃ καὶ ὁ Ἰωσήφ, ὅ-
τι ἀνδραγαθία καὶ εἰς τὸν ἀδελφὸν του ἔδειξαν τὴν ἰδίαν
συμπεριφοράν.

«Να, ὁ νεώτερος ἀδελφός μας εὐρίσκειται μετὰ τὸν πα-
τέρα μας, ὁ δὲ ἄλλος δὲν ὑπάρχει»⁹⁷ Καὶ δὲν λέγουσιν κα-
θαρὰ τὴν αἰτίαν τῆς ἀπουσίας αὐτοῦ, ὅτι ἄλλὰ λέγουσιν ὡς
πῶς «δὲν ὑπάρχει». Ἀπὸ τοῦ γεγονότος αὐτοῦ, ἐπειδὴ ὅπως
φάνηκε μὴπως ἔκανον τὰ ἴδια καὶ εἰς τὸν Βενουαμὴν, ἡ-
γεῖται «Αὐτὸ ἵνα τὰ ὁποῖον σας εἶπα, ὅτι εἴσθε κατὰσκο-
ποί, δηλοῦν δὲν θὰ φανεῖται ὅτι ἐδῶ ἐὰν ὁ νεώτερος ἀ-
δελφός, σας δὲν ἔλθῃ ἐδῶ»⁹⁸ Ἐκείνον θέλω νὰ ἴδω Ἐπιθυ-
μῶ νὰ ἀντικρῶσθαι αὐτὸν παρὰ ἐξουσίαν ἀπὸ τὴν ἰδίαν κα-
λίαν μετὰ ἐμένα ὅτι ὑποπτεύομαι τὴν μισῶν ἀδελφὸν δάθε

92 Πεν 42, 10
93 Πεν 42, 10 11
94 Πεν 42, 12
95 Πεν 42, 13
96 Πεν 42, 13
97 Γεν 42, 13
98 Πεν 42, 14 15

αὐτοὺς, ἀπὸ ὅσα ἐπράξατε εἰς ὄφρος μου.⁹⁹ Ἐάν, λοιπόν,
θέλετε, ἀποστείλατε ἕνα ἀπὸ σῶν¹⁰⁰ καὶ φέρετε αὐτὸν ἐ-
δῶ. Εσείς ἐν τῷ μεταξύ παραμείνετε εἰς τὴν φυλακὴν, μέ-
χρις ἔτου φθάσῃ ἑκεῖνος. Ὁ Διὰ ἐκεῖνος, ὅταν εἴλθῃ θὰ
μὰς διαφανῇ ἔάν εἶναι ἀληθινὰ τὰ ὅσα λέγετε καὶ θὰ
σας ἀπαλλάξῃ ἀπὸ κάθε ὑπαίσιον. Ἐάν, ὁμῶς, δὲν σφιγθῇ
αὐτό, θὰ ἀποδειχθῇ ὅτι, εἴσθε κατὰσκοποὶ καὶ δι' αὐτὸν
τὸν σκοπὸν ἤλθατε ἐδῶ καὶ ἀφ' οὗ εἶπεν αὐτὰ ἀδιέπαυ-
στὰ τοὺς φυλακίσουσιν»¹⁰¹

Κύτταξε κατὰ ποῖον τρόπον δοκίμαζε τὴν ψυχὴν των
καὶ, μετὰ τὸν καιρὸν, εἰς αὐτοὺς, ἀποδεικνύει τὴν ἀγάπην του
πρὸς τὸν ἀδελφόν του

Ἰκανὸς ἀπὸ τρεῖς ἡμέρας, ἀφ' οὗ τοὺς ἀκάλασε,
τοὺς εἶπε «Τοῦτο κάμετε διὰ νὰ μὴ χάσετε τὴν ζωὴν σας,
διότι καὶ ἐγὼ φοβοῦμαι τὸν Θεόν. Ἐάν εἴσθε φιλήσυχοι
(θὰ φανῇτε μετὰ τὸν ἀκάλαστον τρόπον) ἕνας ἐκ τῶν ἀ-
δελφῶν σας ἄς κρατηθῇ εἰς τὴν φυλακὴν, σὲς δὲ οἱ ἄλλοι
πηγάνετε καὶ φέρετε τὸν ἀγορασθέντα αὐτὸν σας εἰς τὸν
πατέρα σας καὶ τὸν ἀδελφόν σας τὸν νεώτερον ὁδηγήσα-
τε πρὸς ἐμέ. Ὁ Τότε τὰ λόγια σας θὰ γίνουν πιστευτά,
δ' ἀφορετικὰ θὰ φανευθῇτε»¹⁰² Κυτταῖς συνεχῶς Ἐπειδὴ ἡ-
θέλε νὰ δοῖ τὴν συμπράξιν του πρὸς αὐτοὺς καὶ τὴν
ἐλπίαν τοῦ πατρὸς του νὰ καλῶνται, ἀλλ' ἐπὶ πλεον νὰ
μάθῃ καὶ τὴν ἀληθείαν διὰ τὸν ἀδελφόν του, ὁ ἀγαθὸς ἦ-
ως νὰ φυλακισθῇ, ἐνῶ ἐπέτρεψεν εἰς τοὺς ἄλλους νὰ φυ-
γουν. Ἀλλὰ πρὸς τὸν ἀκαλῶν, εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ
τὸν ἀδεκαστόν δεκάστην, ἐπὶ τὴν συνειδήσιν των, ἡ
ὁποία ἐξεγείρεται, χωρὶς νὰ τοὺς κατηγορῇ κανένας οὐδὲ
νὰ τοὺς ἀποκαλύπτῃ, ἀλλὰ οἱ ἴδιοι, ἐγίνοντο κατηγοροὶ
τοῦ ἐαυτοῦ των «Καὶ, εἰπόντες, λέγει, «ἕκαστος ἀδελφός
πρὸς τὸν ἄλλον. Ναι, τ' ἐμμενόμεθα, ὅτι εἰμεθα ἑνοχοὶ διὰ
τὸν ἀδελφόν μας τὸν Ἰωσήφ, ἐπεὶ δὴ δὲν ἐλάσαμεν ὅτι ὁ
ψυγὴν τὴν ἐλπίαν τῆς ψυχῆς του, ὅτι δὲν μας παροικίαι-
τε καὶ δὲν ἠκούσαμε αὐτὸν. Ἐσκεν ταῦτα ἡλθεν ἡ θλί-
ψις αὐτῇ εἰς ἡμᾶς»¹⁰³ Πραγματικὰ, αὐτὰ τὰ γνωσθήματα
ἔχε ἡ ἀμαρτία, ὅταν, δηλοῦν δὲ ἀπραγμῶν καὶ ἀλογικῶν

99. Τὰ λεγόμενα ἐπὶ τοῦ Ἰωαννοῦ ἐν αὐτῇ ἀποδείξει δ' ἀπὸ τοῦ
ἀπὸν κρῶν καὶ ἀπὸ τοῦ τοῦ Ἰωσήφ

100 Πεν 42, 13
101 Πεν 42, 17
102 Πεν 42, 18 19
103 Πεν 42, 21

θῇ, τότε ἀποκαλύπτεται τὸ μέγεθος τῆς παρανομίας τῆς. Καὶ ὅπως ἀκριδῶς ὁ μεθυμένος ὅταν μὲν πίνῃ ἀφθονόν, ἀνερῶτον κρῶσ, δὲν ἀντ' λαμβάνεται καθόλου τὴν ζημίαν. τοῦ τοῦ προεκεῖ αὐτοῦ, ἀλλὰ ἐπεὶ ταῖς συνετεῖ-
ας, εἶλετο τὸ μέγεθος τῆς βλάβης τὴν ὅποιαν ὑφίσταται, κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον καὶ ἡ ἁμαρτία, μέχρις οὗ νὰ δια-
πραχθῇ, συσκοτίζει τὴν σκέψιν καὶ σὰν πυκνὸν νέφος ἀ-
χρηστεύει τὸ μυαλό. 81. Ἀ. Ὑπόθεσις, ὅμως, ἐξεγείρεται ἡ
συνειδήσις καὶ βασανίζει τὸν νοῦν χειρότερα ἀπὸ κάθε
ἄλλον κατήγορον καὶ φανερώσει. τὴν παρανομίαν τῶν
πραξέων. Κύριε, λοιπόν, καὶ αὐτοὺς τοῦ τῶρα σὺνα-
σθάνοντα, τὴν ἁμαρτίαν τῶν καὶ ὅταν εἶδαν ὅτι δεσπε-
ξαν τὸν ἑαυτοῦ κήρυκον τότε ἐξομολογούντα τὰς πρά-
ξεις τῶν καὶ λέγουσι· «Ναί, τιμωρούμεθα διότι ἤμεθα ἔνο-
χο διὰ τὸν ἀδελφόν μας τὸν Ἰωσήφ, ἐπεὶ δὲν ἐλάβα-
μεν ὑπ' ὅψιν τὴν θλίψιν τῆς ψυχῆς του». Ὁχ. Δίκαια καὶ
μάταια λέγει, ὑφίσταμεθα αὐτά, ἀλλὰ δίκαια καὶ μά-
ταια πολλὰ δίκαια. Πραγματικά, τιμωρούμεθα διὰ τὴν ἀ-
πανθρωπικὴν καὶ τὴν σκληρότητά μας, τὴν ὅποιον εἰδείξα-
μεν πρὸς τὸν ἀδελφόν μας. Ἐπεὶ δὲ δὲν ἐλάβαμεν ὑπ' ὅ-
ψιν τὴν θλίψιν τῆς ψυχῆς του. Ὡς ὅταν μᾶς παρακάλει καὶ
δὲν ἠκούσαμε αὐτόν. Ἐπεὶ δὲ, λέγει, ἐφάνημεν ἀπάν-
θρωποι καὶ ἐδείξαμεν μεγάλην σκληρότητα, δ. αὐτὸ καὶ
τῶρα παρὰ νομὴν τὰ ἴδια, ἐδὲ ἔνικεν ταῦτα ἦλθεν ἡ
θλίψις οὕτῃ εἰς ἡμᾶς.

Καὶ αὐτὰ μὲν συνεζήτουν μεταξὺ τῶν καὶ ἀνύμεινον δὲ
τὴν τῆς δευτέρας δὲν ἤκουεν ἀπὸ αὐτὰ ὁ Ἰωσήφ. Διότι· σὺν νὰ
ἡγνῶ καὶ νὰ μὴ ἀντελαομδεύω τὴν γλώσσαν των, εἶχε
τοποθετήσῃ διανομήν μετὰ αὐτῶν καὶ αὐτῶν, ὥστε νὰ
μεταφέρῃ ὅ,τι ἔλεγον ὁ Ἰωσήφ εἰς ἐκείνους καὶ ὅ,τι ἔλε-
γον αὐτοὶ εἰς τὸν Ἰωσήφ. Ὅταν ἤκουσε τοὺς λόγους αὐ-
τοῦς ἀπ᾿ ἡμετέρων εἰς αὐτοὺς ὁ Ρουβὴν. Δὲν σὰς τὸ εἶπε, αὐ-
τὸς ἐλάλησεν τὸ παῖδι καὶ δὲν μὲ ἠκούσατε. 82. Γ. Καὶ νὰ
ταρᾷ ἡ κομ' αὐτοῦ ἀδικία ζητεῖ ἐκδίκησιν. 83. Δὲν σὰς συ-
μβουλεύσει λέγει, τότε, δὲν σὰς παρακάλεσα ὥστε νὰ μὴ
διαπραξέτε καμμίαν ἀδικίαν εἰς ὄνομα τοῦ, Δ. αὐτὸ τῶ-
ρα ἐπὶ αἱμάτων τοῦ ζητεῖ ἐκδίκησιν. 84. Δ. ὅτι τὸν ἐφρονέσατε
μὲ τὴν δικαιοσύνην σας ἔστω καὶ ἂν ἐν ὠθήσαστε τὸ ἔφορος εἰς

81. Πρὸς, Γεν. 37, 22 καὶ 19-80.
82. Γεν. 42, 22.
83. Γεν. 42, 22.

τὸν λαβὼν τοῦ, ἀφοῦ τὸν ἐπαλήθευσεν εἰς βαρβάρους ἀν-
θρώπους καὶ ἐπενόησατε εἰς ὄνομα τοῦ δουλείαν σκληρο-
τέραν τοῦ θανάτου. Δι' αὐτὸ τῶρα ἐπὶ αἱμάτων τοῦ ζητεῖ ἐκ-
δίκησιν.

Σκοποῦν τ. σημαίνει, νὰ οὐ κατηγόρη ἡ συνειδήσις σου
καὶ νὰ ἐλπίς αὐτὸν τὸν κατήγορον νὰ σοῦ ἐπιτίθεται συνέ-
χεις, νὰ σοῦ φωνάζῃ καὶ νὰ σοῦ ὑπενθυμίζῃ τὴν παρανο-
μίαν σου. Δ. Καὶ τοὺς λόγους αὐτοὺς τοὺς ἤκουεν ὁ Ἰω-
σήφ, χωρὶς νὰ τὸ γνωρῇ αὐτοί, ἐπειδὴ ὑπῆρχεν ἀνάμνησις
τῶν ὁ διερμηνεύς. Ἀλλὰ δὲν ἤδυνάτο, πλέον νὰ ὑποφέρῃ
ἄλλο, ἐπεὶ δὲ τὸν ἤλεγχεν ἡ ἀδελφικὴ συγγένεια καὶ ἡ
συμπάθεια. «Καὶ ὁ Ἰωσήφ», λέγει, «ἐλάλησε, ἀφοῦ ἔπε-
μαρτυρεῖται ἀπ' αὐτοῦ», διὰ νὰ μὴ ἀποκαλυφθῇ. «Καὶ πᾶ-
ν ἐπανήλθε καὶ ὠμίλησε πρὸς αὐτοὺς. Ἐπεὶ τα, ἐλαβεν
ἐξ αὐτῶν τὸν Συμεὼν καὶ τὸν Ἰούδα ἐν ὠπλοῖς των». 85. Κι-
ταῖς· ὅτι καὶ ταῖς πάντα, ὥστε νὰ τοὺς προκαλέσῃ φό-
βον, δὲ νὰ φανερώσῃ, ὅτι ἀσθάνοντα, καθόλου ἀγα-
πῶν δὲ τὸν ἀδελφόν των, ἔσαν βαλόντες τὸν Συ-
μεὼν. Ε. Ὅλα αὐτὰ τὰ κάνει, δοκίμαζον τὴν ψυχὴν των
καὶ ἐπεὶ δὲ ἐπ' ἐπιθυμῇ νὰ μάθῃ μήπως εἶδεν τὴν ἴδιαν δα-
γμύνην καὶ πρὸς τὸν Βενιαμίν. Δ. αὐτὸ δὲ ἐταξε νὰ δεθῇ ἐ-
ν ὧσιν των ὁ Συμεὼν, ὥστε νὰ δοκιμάσῃ αὐτοὺς μὲ ἀ-
κριβῶς καὶ νὰ γνωρῇ, ὅτι ἔχουν κάποιαν ἀγάπην δι'
αὐτόν. Δ. ὅτι τὸ ἐνδοσκόπον των δ' αὐτὸν θὰ εἴδῃ νὰ ἐλ-
θῇ γρηγορώτερα ὁ Βενιαμίν, πράγμα τὸ ὅποιον ἐπεδωκε
νὰ γινῇ ὥστε νὰ δεσπομῇ ἀπὸ τὴν παρουσίαν τοῦ ἀ-
δελφοῦ του.

«Ὁ Ἰωσήφ διέταξεν», λέγει, ἡ Γραφή, «νὰ γεμίσῃ
τοὺς σάκκους των ἀδελφῶν του σίτον, 86. Α. νὰ ἐπιστρέ-
ψουν εἰς τὸν καθένα ἀπ' αὐτοὺς τὰ χρήματά του, θέτον-
τες αὐτὰ εἰς τὸν σάκκον των, καὶ νὰ δώσῃν εἰς αὐτοὺς
τροφὰς διὰ τὸν δρόμον. Καὶ ἀφοῦ ἐφορτώσαν τοὺς σάκ-
κους εἰς τοὺς ὄνους των ἐφυγαν». 87. Κατὰ τὴν πόσιν μεγα-
λοκρίαν δεκνύει ὁ Ἰωσήφ. τοὺς εὐεργετῇ ἐν ἀγνοί-
αν των, ὅχι ἐπειδὴ τοὺς εἶδεν τὸν ὅτι μόνον, ἀλλὰ ὅτι
τοὺς ἐπέστρεψε καὶ τὰ χρήματά των.

Ἐναι, λοιπόν, ἀπ' αὐτοὺς, ὅταν ἔλυσεν τὸν σάκκον
του, δὲ νὰ δώσῃ τροφήν εἰς τοὺς ὄνους του βλέπει τὰ

85. Πρὸς, Γεν. 42, 23.
86. Γεν. 42, 24.
87. Γεν. 42, 24.
88. Γεν. 42, 25-26.

χρήματα. καὶ εἶπεν εἰς τοὺς ἀδελφούς του·⁴¹ Διὰ τὰ γε γινώσκω αὐτὸ ἐξεπλόγησαν ὅλα καὶ ἐπαρὰχθησαν⁴² λέγοντες μετὰ τὸν Τ. εἶναι τοῦτο, τὸ ὅποιον μὰς ἔκανον ὁ Θεός.·⁴³ Τούς ἐκυρίευσεν καὶ πάλιν ἡ ἀγωνία, σκεπτόμενοι μήπως καὶ ἀπὸ τοῦ συμβῶν αὐτὸ τοὺς προσεβῇ νέα κατηγορία, καὶ ἐπειδὴ εἶχαν τὸν Ἰλαρχον τῆς συνειδήσεως, ὡς, ὅ ἀπέδιδαν τὰ πάντα εἰς τὴν ἀδικίαν, τὴν ὅποιαν εἶχαν ὁ ἀπράξας εἰς ὁδὸν τοῦ ἀδελφοῦ τῶν Ἰωσήφ. Ὅταν δὲ ἔβρισαν εἰς τὸν πατέρα τῶν τοῦ εἶπαν τὰ πάντα μετὰ ἀκριβείαν καὶ ἐξηγήθησαν τὴν ὁρμήν τοῦ ἀρχόντος τῆς Αἰγύπτου ἐναντίον τῶν καὶ δὲ τοὺς ἐνέκλεισεν εἰς τὴν φυλακὴν μετὰ τὴν κατηγορίαν ὅτι ἦσαν κατασκοποῖ.

«Εἴπαμε βέβαια, εἰς αὐτόν» λέγει ἡ Γραφή, «ὅτι εἰ μεθὰ ἀνθρώποι φιλήσυχον καὶ ὅτι εἰμεθα διωδικαὶ ἀδελφοὶ ἀπὸ τοὺς ὁποῖους ὁ ἕνας δὲν ὑπάρχει, ὁ δὲ μικρότερος εὐσκεπτα κοινὰ εἰς τὸν πατέρα μας. Εἶπε δὲ εἰς ἡμᾶς κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον θὰ φανῇτε ὅτι εἰσθε φιλήσυχον ἀνθρώποι. Ἡ δὲ ἀφήσετε ἐδῶ μᾶς, μὴ εἶναι ἀδελφὸν καὶ ἐπεὶ τὰ νὰ φέρετε εἰς ἐμὲ τὸν νεώτερον ἀδελφόν σας καὶ θὰ πεισθῶ ὅτι δὲν εἰσθε κατασκοποῖ.»⁴⁴ Τὰ λόγια αὐτὰ ἔξεον τὰς πληγὰς τοῦ δικαίου Ἰακώβ πάλιν. Ὡς γὰρ αὐτὰ ἔξεον ἀπὸ τὴν λυπηρὰν αὐτῇ διήγησιν, ἀφοῦ ἀδειασαν τοὺς σάκκους τῶν, εὗρισκεν ὁ καθένας τὰ χρήματά του καὶ ἐφοβήθησαν οἱ ἴδιοι καὶ ὁ πατέρας τῶν.

Μὰ, κυττάξτε, σὲ παρακαλῶ, εἰς τὸ σημείον αὐτὸ τὸν γέροντα Ἰακώβ νὰ κλαίῃ μετὰ ἀπελπισίας Τ. λέγει λοιπόν, πρὸς αὐτούς, «Μὲ ἀφήσατε χωρὶς παιδιὰ, ὅτι ὁ Ἰωσήφ δὲν ὑπάρχει εἰς τὴν ζωὴν ὁ Συμεὼν δὲν εἶναι ἐδῶ, θὰ πάρετε καὶ τὸν Βενιαμὴν. Ὅλα τὰ κακὰ αὐτὰ ἦλθον ἐπάνω μου.»⁴⁵ Δὲν μοῦ ἔφθασεν, λέγει, τὸ πένθος τοῦ Ἰωσήφ, ἀλλὰ προσεβόησα καὶ τὸν Συμεὼν. Καὶ δὲν σπαιματοῦν ἐδῶ τὰ κακὰ, μὰ θέλετε νὰ πάρετε καὶ τὸν Βενιαμὴν «Ὅλα τὰ κακὰ αὐτὰ ἦλθον ἐπάνω μου». Τὰ λόγια αὐτὰ εἶναι ἀρκετὰ ὅτι δὲ νὰ ἀποδεξοῖν τὴν μεγάλην λύπην τοῦ πατρὸς. Διότι ὅπως ἀκριβῶς εἶχε χάσει τὸν Ἰωσήφ, (ἐνὸς μὲν, βέβαιον, ὅτι εἶχε καταπαράσχῃ ἀπὸ τὰ θηρία), καὶ τὰ τὸν ἴδιον τρόπον, ἔχανεν καὶ τὸν Συμεὼν, καὶ τώρα πλε-

41. Γεν. 42, 27-28.

42. Μήπως ἡ ἐκφρασις αὕτη τῶν χρημάτων ἔχει, διαπαρέστας ἀνεπίστα-

43. Γεν. 42, 28.

44. Γεν. 42, 21-23.

45. Γεν. 42, 28.

ον ἐφοβέτο καὶ διὰ τὸν Βενιαμὴν. Ἀλλὰ ἡρνεῖτο ἀκόμη καὶ δὲν εἶδε τὸ παιδί. Ὁ Ρουβὴν, ὅμως ὁ πρωτότοκος υἱὸς τοῦ εἶπεν εἰς αὐτὸν Σκότωσε καὶ τὰ δύο μου παιδιὰ, εἰ δὲν σοῦ τὸν ἐπιστρέψω. Δὸς τὸν Βενιαμὴν εἰς τὰ χεῖρά μου καὶ, ἀγὼ θὰ σοῦ τὸν ἐπιστρέψω.⁴⁶ Ἐμπιστεύσου λέγει, αὐτὸν εἰς ἐμένα, δὸς τὸν εἰς ἐμένα καὶ ἐγὼ θὰ σοῦ τὸν ἐπιστρέψω.

Ὁ Ρουβὴν ἔλεγε τοὺς λόγους αὐτούς, ἐπειδὴ ἀνταμιβάνετο ὅτι δὲν ἠδύνατο νὰ ὑπάγουν πάλιν εἰς τὴν Αἴγυπτον καὶ νὰ ἀγοράσωσιν τὸν ἀναγκαῖον διὰ τὴν διατροφήν των σῖτον, ἐὰν ὁ Βενιαμὴν δὲν κοπεθῇ μετὰ των Μά, ὁ πατέρας δὲν συμφωνεῖ, ἀλλὰ λέγει, «Δὲν θὰ ἔλθῃ ὁ υἱός μου μετὰ σας.»⁴⁷ Ἐπειτα, τοὺς λέγει, καὶ τὴν αἰτίαν, πᾶν νὰ ἀπελογεῖτο πρὸς τὰ παιδιὰ τοῦ «Διότι ὁ ἀδελφός μου ἀδελφός τοῦ Ἰωσήφ ἀπέθανεν καὶ αὐτὸς μόνος υἱὸς τῆς Ραχὴλ μοῦ ἔχει μείνει. Φοβούμαι ἐμὲ, ἵσταν παιδί τοῦ εἶναι, νὰ μὴ πάθῃ κατὰ κακόν εἰς τὸν δρόμον καὶ θὰ καταδικάσεται τὸ γῆρας μου γὰρ αὐτὸ λυπνὴν εἰς τὸν Ἄβνην.»⁴⁸ Ὁ Α. Φαρούμας, λέγει, δὲ τὰ νεαρόν τῆς ἡλικίας τοῦ καὶ προσέχω μὴπως, ἀφοῦ χάσω καὶ τὴν παρηγορίαν, τὴν ὅποιαν μοῦ εἶδει ἡ παρουσία τοῦ, τελειώσω τὴν ζωὴν μου μέσα εἰς τὴν λύπην. Διότι ὅσον χρόνον αὐτὸς εἶναι κοντά μου νομίζω ὅτι μοῦ εἶδει μισὴν μικρὰν παρηγορίαν καὶ ἡ συντροφικὰ του μετροῦσε τὴν λύπην μου διὰ τὸν χαμὸν τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ Ἰωσήφ.

Καὶ ἡ ἀνάντη τοῦ δὲ τὸν Βενιαμὴν δὲν τοῦ ἐπέτρεπε νὰ τὸν ἀφήσῃ. Ἀλλὰ ἡ πενία ἐγένετο πρὸς σκληρὰ καὶ τοὺς ἔλαψαν τὰ τρόφιμα.⁴⁹ Καὶ εἶπεν εἰς αὐτούς ὁ πατέρας των Πηγαίνετε πάλιν εἰς τὴν Αἴγυπτον καὶ ἀγοράσατε ὀλίγας τροφάς.⁵⁰ Ὁ ὧς, ὅμως, εἶπεν εἰς αὐτόν ὁ ἀνθρώπος μὰς ἐτόνισεν ῥητῶς λέγων, Δὲν θὰ ἐμφανισθῇ ἐνώπιόν μου νὰ ἴδετε τὸ πρόσωπόν μου, ἐὰν δὲν εἶναι, μαζί σας ὁ νεώτερός σας ἀδελφός Β. Ἐάν, λοιπόν, ἀποστείλλῃς τὸν ἀδελφόν μας τοῦτον μαζί μας, θὰ μεταδώμεν εἰς τὴν Αἴγυπτον καὶ θὰ ἀγοράσωμεν τροφάς. Ἐάν, ὅμως δὲν ἀποστείλλῃς τὸν ἀδελφόν μας αὐτόν μαζί μας, δὲν θὰ μετα-

46. Γεν. 42, 27.

47. Γεν. 42, 28.

48. Γεν. 42, 28.

49. Γεν. 42, 28.

50. Γεν. 42, 28.

51. Ὁ Ἰωσήφ σπλαγχνισ-

ἔωμεν, διότι ὁ ἄνθρωπος ἑκείνος εἶπεν εἰς ἡμᾶς ρητὴς·
 «Νὰ μὴ τολμήσετε νὰ ἴδῃτε τὸ πρόσωπόν μου, ἔάν ὁ νεώ-
 τερος ἀδελφός σας δὲν εἶναι μαζί σας»⁵² «Μὴ νομίσης, λέ-
 γε, ὅτι εἶναι δυνατόν νὰ ὑπάγωμεν εἰς τὴν Αἴγυπτον χω-
 ρίς τὸν ἀδελφόν μας. Ἐάν, λοιπόν, θέλῃς ἁκοῦσα νὰ κά-
 νωμεν τὸ ταξίδι αὐτὸ καὶ συγχρόνως νὰ διακινδυνεύσωμεν
 τὰ μέγιστα, πηγαίνωμεν Γκιωρίε, ὅμως, ὅτι μᾶς ἐδήλωσε
 κατηγορηματικῶς ὅτι, δὲν θὰ ἐμφανισθώμεν ἐμπροσθέν
 τοῦ διὰ τὸν ἰσραὴλ, ἔάν δὲν εἶναι μαζί μας ὁ ἀδελφός
 μας. Γ' Ὁ Ἰακώβ εὐρέθη πρὸ μεγάλου ὁδοῦ εἰσεῖναι, δι'
 τὸ καὶ δευρόμενος λέγει πρὸς αὐτοὺς «Διότι μοὶ ἐκάνετε
 τόσον κακὸν πληροφορήσαντες τὸν ἄνθρωπον αὐτόν, ὅτι
 ὑπάρχει καὶ ἄλλος ἀδελφός σας.»⁵³ «Διότι μοὶ ἐκάνετε
 τόσον κακὸν,» Διότι, λέγει, ἐγνωστέ αἰτία νὰ πάθω αὐτὰ
 τὰ κακά, διότι, ἔάν δὲν εἴχατε δώσει τὴν πληροφορίαν
 αὐτήν, ἀσφαλῶς, δὲν θὰ εἴχα στερηθῇ τὸν Σιμεὼν, οὐκ
 θὰ ἐλύτε καὶ τὸν Βενιαμὴν «Ἐκεῖνοι, ὅμως, ἀπηντήσαν
 ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἑκείνος ἐπέμεινε μὲ ἐρωτήσεις νὰ μάθῃ ἔάν
 ζῇ ἡ ἀκοῇ ὁ πατέρας μας καὶ ἔάν ὑπάρχῃ μεταξὺ μας ἄλ-
 λο, ἀδελφός καὶ τοῦ ἐδωσάμεν τὴν ἀπάντησιν· Μήπως ἐ-
 γνωρίζομεν ὅτι, θὰ μᾶς εἴπῃ, φέρετε ἀδὸ τὸν ἀδελφόν
 σας.»⁵⁴ «Μὴ νομίσης, λέγουσιν, ὅτι μὲ τὴν βελὴν μᾶς ἀπε-
 καλύψαμεν εἰς τὸν ἄνθρωπον ἑκείνον τὴν οἰκογενεακὴν
 μας κατὰ τὰς ν' Ὁταν, δηλαδὴ, μᾶς ἐφυλάκισεν, ἐπειδὴ
 μᾶς ὑπετίθει ὅτι κοπασκόπους ὁ μᾶς ἦρτα μὲ ἀ-
 κρίβειαν διὰ τὴν ζωὴν μας καὶ δι' αὐτὸ τοῦ εἶπαμεν ὅτι
 αὐτὰ ἐπεδὴ ἠθέλωμεν νὰ τοῦ εἴπωμεν τὴν ἀλήθειαν δι' ὅ-
 σα ἡρώτα

«Ὁ δὲ Ἰουδας εἶπε πάλιν πρὸς τὸν πατέρα τοῦ Στεί-
 λε τὸ παιδί μαζί μου καὶ, ἀφοῦ ἐκινήσωμεν, θὰ ὑπάγω-
 μεν (εἰς τὴν Αἴγυπτον), διὰ νὰ ζήσωμεν καὶ νὰ μὴ ἀπο-
 θάνωμεν ἀπὸ τῆς πείνης.»⁵⁵ Εἰς ἐμένα, λέγει, νὰ τὸν ἐμ-
 πιστευθῇ, διὰ νὰ ἀρξώμεν τὸ ταξίδι. Διότι, δὲν θὰ ὁ-
 πάρχη πλέον ἐλπίς νὰ σωθώμεν, ἀφοῦ τὰ πρόφαιμα ἐξήν-
 τλήθησαν καὶ δὲν εὐρίσκαμεν ἀπὸ πουθενὰ βοήθειαν «Ἐ-
 γὼ θὰ τοῦ παραδώσω ἐνωπίον σου, θὰ εἶμαι ἐ-
 νος σὲ καὶ δὲν τὸν παραρσιάσω ἐνωπίον σου, θὰ εἶμαι ἐ-
 νοχος ἐνωπίον σου εἰς ὅλην μου τὴν ζωὴν. Ἐ Ἐάν μὲ τάς

52 Γεν 43, 2-4
 53 Γεν 43, 7
 54 Γεν 43, 6
 55 Γεν 43, 7

συνθήκῃς αὐτὰς δὲν εἴχαμεν καθυστέρησι, θὰ εἴχαμεν
 ὑπάγει πρὸς τὴν Αἴγυπτον καὶ ἐπιστρέφει, δύο φορές».⁵⁶
 Ἡ ἀγάπη σου, λέγει, διὰ τὸ παιδί πρόκειται, νὰ προξενή-
 σῃ τὸν θάνατον ὅλων μας. Κινδυνεύομεν, λοιπόν, νὰ ἀπο-
 θάνωμεν ἀπὸ τὴν πείναν, ἔάν δὲν βελήσῃς νὰ ἀποχωρή-
 σῃς αὐτὸ καὶ νὰ μᾶς ἀφάρῃς νὰ φύγωμεν

Πρόσεξε εἰς τὸ σημεῖον αὐτό, ἀγαπητέ μου, κατὰ
 τοῦτον τρόπον ἡ πείνα ἐνίκησε τὴν φιλοστοργίαν τοῦ πα-
 τρός. Διότι, ὅταν εἶδεν ὅτι αὐτοὶ δὲν ἠμποροῦσαν νὰ εὐ-
 ρουν κομῆσαν ἄλλην βοήθειαν, ἐν ἧ πείνᾳ ἐπετείνετο, λέ-
 γει Ἐάν τὸ πρᾶγμα ἔχῃ ἔτα, καὶ πρέπει ἀπωσθήτε νὰ
 γίνῃ αὐτό, καὶ δὲν ἠμπορεῖτε νὰ μεταβῇτε εἰς τὴν Αἴγυ-
 πτον, χωρὶς νὰ πάρετε αὐτὸν μαζί σας, τότε πρέπει νὰ
 προσφέρετε καὶ δῶρα εἰς τὸν ἄνθρωπον ἑκείνον.⁵⁷ Ἐπίσης,
 καὶ τὰ χρήματα, τὰ ὅποια εὐρίσκατε εἰς τοὺς σάκους σας,
 νὰ ἐπιστρέψετε, ἀλλὰ καὶ ἄλλα χρήματα νὰ πάρετε μαζί
 σας διὰ τὴν νέαν ἀγοράν.⁵⁸ 514 Ἀ καὶ λαβετε τὸν ἀδελ-
 φόν σας καὶ, σιγῶντες νὰ ὑπάγετε πρὸς τὸν ἄνθρωπον
 αὐτόν. Ὁ δὲ Θεός μου ὡς σὰς δώσῃ χάριν, ὥστε νὰ εὐρε-
 τε εὐμενὴ ὑποδοχὴν ἐνωπίον τοῦ καὶ νὰ ἀποστελῇ τὸν
 ἄλλον ἐκεῖ παραμεινόντα ἀδελφόν σας.⁵⁹ καὶ τὸν Βενιαμίν.
 Ἄλλως τε ἔτι καὶ ἔτι ἔχω χάσει τὸ παιδί μου.⁶⁰ Κύ-
 ταξε μὲ ποῖον τρόπον φανερώσει τὴν ἀνακαρσιστικὴν ἀγά-
 πην τοῦ διὰ τὸν Ἰωσήφ. Διὰ νὰ μὴ νομίση ὅμως, κανένας
 δι' αὐτὸν Βενιαμίν ἢ διὰ τὸν Σιμεὼν εἶπε τὸ κάλλως τε
 ἔτα καὶ ἔτι ἔχω χάσει τὸ παιδί μου, δι' αὐτὸ ἐπρόφθα-
 σε καὶ εἶπεν Ἐ Ὁ δὲ Θεός μου ὡς σὰς δώσῃ χάριν, ὥστε
 νὰ εὐρίτε εὐμενὴ ὑποδοχὴν ἐνωπίον τοῦ καὶ νὰ ἀποστελ-
 λῇ τὸν ἄλλον ἐκεῖ παραμεινόντα ἀδελφόν σας καὶ τὸν Βε-
 νιαμίν» μαλονότ, λέγει, ἔστω καὶ ἂν σωθούμην αὐτῶν, ἐγὼ
 πάντως «ἔχω χάσει, ἀπωσθήτε τὸ παιδί μου» Ἀντι-
 λαμβάνεται ὅτι ὅλη τὴν ἀγάπην ἣν ἀφιερωνέμεν εἰς τὸν
 Ἰωσήφ. Διότι, αὐ καὶ ἔδωκε νὰ τὸν περιβάλλουν τόσα
 παιδιὰ, ἐν τούτῳ ὅπως τὸν ἑαυτοῦ τοῦ ἑτεκνίου, ἐπει-
 δὴ εἶχε χάσει ἐκεῖνον

Ἐ Ἀφοῦ ἐπῆραν τὰ δῶρα οἱ ἀδελφοί, λέγει ἡ Γραφή,
 καὶ τὰ διπλά χρήματα καὶ τὸν Βενιαμίν μετέδωσαν εἰς

56 Γεν 43, 8-9
 57 Γεν 43, 10
 58 Γεν 43, 11
 59 Γεν 43, 12-13
 60 Γεν 43, 14-15

τὴν Αἰγύπτου καὶ ἐνεφανίσθησαν εἰς τὸν Ἰωσήφ. Ὁ δὲ Ἰωσήφ εἶδεν αὐτοὺς καὶ τὸν (ἀγαπητόν) ἀδελφόν του τὸν Βενιαμίν.⁶⁵ Ὁ αὐτὸς πρὸς ἐπεθύμει ἄν γε, δηλαδή, εἶδε τὸν πολυαγαπητόν του ἀδελφόν. Εἶδεν δὲ, ὁ ἑλλὰς τοῦ ἔφερε πραγματικὸν ἀποτέλεσμα. «Καὶ εἶπεν, λέγε, «εἰς τὸν διαχειριστὴν τοῦ οἴκου τοῦ Ὀθρήγοι τοὺς ἀνθρώπους αὐτοὺς εἰς τὴν οἰκίαν μου καὶ σφάζε σφαχτά διότι μαζί μου θὰ φάγουν οἱ θυρωροὶ αὐτοί. Ὅταν εἶδαν οἱ ἀδελφοὶ δὲ, ὡδηγήθησαν εἰς τὸν οἶκον τοῦ Ἰωσήφ, εἶπαν μεταξὺ τῶν ἡμεῖς ὡδηγοῦμεθα εἰς τὸν οἶκον αὐτόν, εἰς αἰτίας τῶν χρημάτων, τὰ ὅποια μᾶς ἐπιστράφησαν μέσα εἰς τοὺς σάκκους μας κατὰ τὸ πρῶτον μας ταξίδι, διὰ νὰ μᾶς συκοφαντήσουν καὶ νὰ μᾶς τιμωρήσουν ὥστε νὰ μᾶς πάρουν σάν θύλους καὶ ἡμεῖς καὶ τοὺς θύλους μας.»⁶⁶ Ὁ μὲν Ἰωσήφ, ἐπιθεκνὺν τὴν ἀγάπην του πρὸς αὐτοὺς ἔδωκε ἄλλας τὰς παροπλὰς ἐντολὰς. Ἐκεῖνοι, ὁμῶς, καὶ εἴποι κατέχοντα ἀπὸ ἀγωνίαν, ἐπεκὶ ἀκέπτονται μίτηας τιμωρηθῶν διὰ τὰ χρήματα, μὲ τὴν ἰδέαν ὅτι καὶ εἰς τὸ σημεῖον αὐτὰ διεπραξάν ἀπάτην. Ὁ δὲ αὐτὸς, ἀφοῦ προσήλθον ἀποκαλύπτουν εἰς τὸν διαχειριστὴν τῆς οἰκίας τὴν αἰτίαν τοῦ φόβου τῶν καὶ δηλοῦνται κατὰ ποῖον τρόπον αὐρῆκαν τὰ χρήματα εἰς τοὺς σάκκους τοῦ σίτου καὶ λέγουν, ὅτι τώρα ἔχουν φέρει διπλὰ χρήματα μαζί, των, ὥστε καὶ τὰ προηγούμενα νὰ ἀποδώσουν καὶ τρόφιμα νὰ ἀγοράσουν.⁶⁷

Κύτταξε δὲ αἱ συμφοραὶ τοὺς κατεπράδον τὴν ψυχὴν καὶ τοὺς κατέστησαν πρὸς ἐπικεῖς. «Εἶπε δὲ πρὸς αὐτοὺς Ἠσυχάστε, ὁ Θεὸς σὰς ἐλέησε, μὴ φοβείσθε. Ὁ Θεὸς σὰς καὶ, ὁ Θεὸς τῶν πατέρων σας σὰς ἔδωκε τοὺς θυσαυροὺς αὐτοὺς εἰς τοὺς σάκκους σας. Ἐκὰ τὸ ἀντὶ τῶν χρημάτων δὲ τὸν ἀγορασθέντα προηγούμενους σίτου τὸ ἔλασθα ἐγὼ.»⁶⁸ Μὴ φοβείσθε, λέγει, ὅτε νὰ κατέχεσθε ἀπὸ ἀγωνίαν διὰ τὸ γεγονός αὐτό. Κανένας δὲν θὰ σὰς κατηγορήσῃ διὰ τὴν πράξιν αὐτήν, διότι ἐλάσθε τὰ χρήματα. Νὰ ἀποδώσετε δὲ τὸ γεγονός αὐτὸ εἰς τὸν Θεόν, ὁ ὁποῖος σὰς ἔδειξε καὶ χρήματα ἀκόμη εἰς τοὺς σάκκους

65. Γεν 43, 29-33.

66. Γεν 43, 15 καὶ 17.

67. Πρβλ. Γεν 43, 31.

68. Γεν 43, 29. Φαίνεται, ὅτι ὁ διαχειριστὴς τῆς οἰκίας τοῦ Ἰωσήφ εἶχε λάβει σχετικὰ ἀγγέλους καὶ δὲ αὐτὸς συμπεριφέρεται, μὲ πόσην ἐγγύτητι.

σας. Καὶ ἀφοῦ εἶπεν αὐτά, ἔβγαλεν ἀπὸ τὴν φυλακὴν τὸν Συμεὼν καὶ διέταξε καὶ ἔφεραν εἰς αὐτοὺς νερὸ διὰ νὰ νίψουν τοὺς πόδας των καὶ ἔδωκε τροφὰς εἰς τοὺς θύλους των.⁶⁹

Βλέπεις δὲ ἡ εὐχὴ τοῦ πατρὸς των τοὺς τὰ ἔφερε δὲ καλὰ καὶ διῶς ἐκείνος τοὺς πύχθη, ὅταν εἶπεν «Ὁ Θεὸς τοῦ πατρὸς μου ὡς σὰς ὡση χάριν», ἔτσι ἐγίνοντο δὲ, ἀφοῦ τόσον ἐνδιαφέρον ἐδεικνυε πρὸς αὐτοὺς ὁ διαχειριστὴς τοῦ οἴκου, προτοῦ νὰ ἔλθῃ ἀκόμη ὁ Ἰωσήφ. 615 Α ἠτοίμασαν δὲ τὰ δῶρα διὰ τὸν Ἰωσήφ καὶ ὅταν ἦλθε τὰ προσέφεραν εἰς αὐτόν καὶ τὸν προσεκύνθησαν κύμντες μέχρι τοῦ ὀφθαλμοῦ.⁷⁰ Καὶ πάλιν ἐρωτᾷ αὐτοὺς «Ἔγιναι ὁ γέρον πατὴρ σας, τὸν ὅποιον μοῦ ἀνεφέρατε; Ἰὴ ἀνάμνη. Αὐτοὶ δὲ ἀπήντησαν Ὁ δούλος σου ὁ πατήρ μας ὡς γινε. Καὶ εἶπεν ὁ Ἰωσήφ Ἐθλογημένος ἀπὸ τὸν Θεόν εἶνα ἐκεῖνος ὁ ἀνθρώπος. Ἐκεῖνο, σκύωντες προσεκύνθησαν αὐτόν. Ὁ Ἰωσήφ δὲ εἶδε τὸν ἀδελφόν του τὸν ἀγαπητόν καὶ εἶπεν Αὐτὸς εἶνα, ὁ νεώτερός σας ἀδελφός, τὸν ὅποιον εἶπατε ὅτι θὰ φέρετε πρὸς ἐμέ, Καὶ εἶπε πρὸς αὐτόν Ὁ Θεὸς νὰ σὲ ἐλέησῃ, τέκνον μου.»⁷¹ Ἰσοῦσε πρὸς τὴν ὑπομονὴν ἐπιθεκνύς καὶ ἀκόμη προποιεῖται ὅτι δὲν τοὺς γνωρίζε. Ὡς πρὸς τὰ γεγονότα τοῦ θὰ ἐπακολουθήσουν νὰ ἡμπορέσῃ νὰ δοκιμάσῃ τὴν ψυχὴν των καὶ νὰ ἀντὶ ληρῇ πῶς δὲ ἀκέντα ξέναν τοῦ Βενιαμίν. Ἐπε δὲ, δὲ μὲν, τὸν ἐνέκησεν ἡ φυσικὴ συμπάθεια πρὸς τὸν ἀδελφόν του, διότι «ἐπαράχθη», λέγει, «ἐσωτερικῶς ὁ Ἰωσήφ, καὶ ἐλθὲ νὰ εὐρὴ μέρος ἰδιωτικὸν ἰδὲ νὰ «λαύσῃ»,⁷² δὲ αὐτὸ εἰσῆλθεν εἰς τὸ ἐσωτερικὸν δωμάτιον καὶ ἐκεῖ ἔκλαυσεν. Καὶ μετ' ὀλίγον, ἀφοῦ ἔνιψε τὸ πρόσωτόν του ἐπανήλθεν.⁷³ Ὅθεν ἀποδεκνύει τὴν πηγαίαν τοῦ φιλοφροσύνῃ καὶ λέγει «Ἔτο μᾶστα φαγητόν καὶ ἡτοίμασαν φαγητόν δὲ τὸν Ἰωσήφ ὡς ὅτι τέρως», ὡς ὅσοι λέα καὶ ἀρχόντα τῆς Αἰγύπτου. Ἐπίσης, ἰδὲ ἀπέρως δὲ τοὺς ἀδελφούς

69. Γεν 43, 33-35.

70. Πρβλ. Γεν 43, 24-25.

71. Τὸν Βενιαμίν.

72. Γεν 43, 28-29.

73. Ἡ εὐκλείδης τοῦ Ἰωσήφ ἐπὶ τῇ ὁδῷ τοῦ ἀδελφοῦ του Βενιαμίν εἶται δικαιοδοκίμη, διότι. α) ἥτο ὁ μόνος ἀποκρίτης ἀδελφός του. δ) τὸν εἶχεν ἀρῆσει εἰς ἑαυτὸν ὡς ἑαυτὸν, ὅταν ἀποκρίθη μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἰωσήφ. καὶ τὴν ἡμέραν 28 ἔσταν ἄνδρας.

74. Γεν 43, 23-24.

75. Γεν 43, 31.

Ὅπως τώρα λέγετε, ἔτσι, θά γίνη. Ὁ ἑκείνος εἰς τὸν ὁ ποῖον θά εὐρεθῇ τὸ ποτήριον τοῦτο θά εἶναι. Δουλός μου σεῖς δὲ οἱ ἄλλοι θά εἰσθε ἐλευθεροί.⁸⁴ Καὶ ὁφείδω εἰπὼν αὐτά, τοῦ ἐπέτρεψαν νὰ ἐρευνησῇ. Καὶ ἤρχισε νὰ ἐρευνᾷ ἀρχίσας ἀπὸ τὸν μεγαλύτερον, μέχρις οὗτου ἐφθάσεν εἰς τὸν Βενιαμὴν καὶ, ὅταν ἦτο ξε τὸν σάκκον ἑκείνου, εὐρήκε τὸ ποτήριον.⁸⁵ Τὸ γεγονός αὐτὸ τοὺς ἐθύλωσε τὸ μυαλό των. «Καὶ οἱ ἀδελφοί», λέγει, ἡ Γραφή, «ἐσχίσαν τὰ ἱμάτια των καὶ, ἐφορτῶσαι πάλιν τοὺς σάκκους αὐτῶν καὶ ἐπέστρεψαν εἰς τὴν πόλιν».⁸⁶ Καὶ ὁ Ἰούδας καὶ οἱ ἀδελφοὶ του εἰσῆλθον εἰς τὸν οἶκον τοῦ Ἰωσήφ καὶ ἔπεσαν ἐνώπιόν του εἰς τὴν γῆν.⁸⁷ Ὁ Κυρίαζε πᾶσας φορές προσκυνοῦν αὐτόν. «Ὁ δὲ Ἰωσήφ εἶπεν εἰς αὐτούς. Διὰ ἑκάντα τὸ πρῶγμα αὐτό, Δὲν γνωρίζετε ὅτι, μὲ αὐτὸ τὸ ποτήριον πραγματοποιῶ τὰ μέλλοντα».⁸⁸ Ὁ δὲ Ἰούδας ἀπήντησεν. Φαίαν ἀντίρρησην δυνάμεθα νὰ ἀντιτάξωμεν, ἵ. ἡμπαροῦμεν νὰ εἴπωμεν, Πῶς νὰ δ κα ολογηθῶμεν, Ὁ Θεὸς εὐρήκε κάποιαν ἄλλην ἁμαρτίαν τῶν δούλων σου καὶ, μᾶς τιμωρεῖ τώρα».⁸⁹ Πάλιν ἐνθυμοῦνται, τὰ ὅσα ἐπρόβλεψεν εἰς δόσας αὐτοῦ κατὰ τὸ παρελθόν. «Ἰδοὺ, εἰμὲθα δούλοι εἰς τὸν Κυρίον μας, ἡμεῖς καὶ ἐκεῖνος εἰς τὸν ὁποῖον εὐρεθῇ τὸ ποτήριον αὐτό».⁹⁰ Τώρα πλεον δεκνύουν μεγάλην εὐγνωμοσύνην καὶ ὑπαδαλλούν τὸν ἑαυτῶν τῶν εἰς δουλείαν μᾶζι μὲ τὸν ἀδελφόν των. Ὁ δ' ἀπήντησε δὲ ὁ Ἰωσήφ, λέγει, ἡ Γραφή, «Δὲν εἶναι δυνατόν νὰ γίνη τὸ πρῶγμα τοῦτο ἀπὸ ἡμῶν, νὰ γίνετε δηλαδὴ ὅλο δούλο, μου. Ἀλλὰ ὁ ἄνθρωπος μόνον, εἰς τὸν ὁποῖον εὐρεθῇ τὸ ποτήριον μου, θά εἶναι δούλός μου. Σεῖς δὲ πηγαίνετε αἰῶνι καὶ, ἐλευθεροὶ πρὸς τὸν πατέρα σας».⁹¹

Κύττοξε ὅτι αὐτὸ, διὰ τὸ ὁποῖον ἐφοδεῖτο ὁ πατήρ των αὐτὸ καὶ τοὺς συνέθη. Καὶ καταλαμβάνονται ἀπὸ συγκλυσιν καὶ παραχρῆν, χωρὶς νὰ γνωρίζουν, τί νὰ πράξουν. «Ὁ Ἰούδας», λέγει, «πληρώσας τὸν Ἰωσήφ εἶπεν. Ἐπειδὴ, θέβαια, αὐτὸς ἦτο ἑκείνος, ὁ ὁποῖος τὸν παρέλαθεν ἀπὸ τὸν πατέρα του καὶ τοῦ εἶπεν. «Ἐάν δὲν τὸν ἐ-

84. Γεν. 44, 10.
85. Γεν. 44, 12.
86. Γεν. 44, 13.
87. Γεν. 44, 14.
88. Πρὸς σημείωσιν τῆς παροτρύνσεως.
89. Γεν. 44, 15-16.
90. Γεν. 44, 16.
91. Γεν. 44, 17.

πιστρέψω εἰς σέ. Θά εἶμαι ἐνσυχος ἐνσυχίων σου εἰς ὅλην μου τὴν ζωὴν».⁹² Δι' αὐτὸ, ὁφείδω ἐπιληρώσας τὸν Ἰωσήφ τοῦ διηγείτοι τὰ πάντα μὲ ἀκριδείαν. Ἐδῶτε νὰ τοῦ προκαλέσῃ τὴν συμπέθεσαν καὶ νὰ τὸν κἀνῃ νὰ ἐλευθερώσῃ τὸν Βενιαμὴν. «Ἐπιληρώσας, λοιπόν, τὸν Ἰωσήφ ὁ Ἰούδας καὶ εἶπεν. Παρακαλῶ, Κύριε, ὅς μοι ἐπιτραπῇ νὰ κηλήσω».⁹³ Πράσσειε ὅτι ἀμείλιός σου εἰς δούλος πρὸς κυρίον. Καὶ νὰ ἐνθυμηθῇς, σὲ παρακαλῶ, τὰ θυμὰ μὲ τὰ δαμάτια,⁹⁴ τὰ ὁποῖα καὶ πῆξαν τὸν φρόνον τῶν ἀδελφῶν τὸν ἐναντίον του, καὶ νὰ θυμώσῃς τὴν ἐρευρετικὴν σοφίαν τοῦ Θεοῦ, ἡ ὅποια ὠδήγησε τὰ πάντα εἰς τὴν πραγματοποίησιν των παρὰ τὰ παρεμειληθέντα ἐν τῷ μεταξύ ἐμπόδια. «Ἄς μοι ἐπιτραπῇ», λέγει, «καὶ ἀμείλιός σου εἶμαι ἐγὼ καὶ μὴ θυμώσῃς κατ' ἐμοῦ τοῦ δούλου σου, κυριε. Σὺ ἠρώτησας ἡμᾶς τοὺς δούλους σου. Ἐχετε πατέρα ἢ ἀδελφόν, καὶ εἴπωμεν εἰς σέ τὸν Κυρίον μας. Ὑπάρχει εἰς ἡμᾶς γάρων πατήρ καὶ εἰς αὐτὸν νεώτερός υἱός, καρπὸς τῶν γηρατειῶν του, τοῦ ὁποῖου ὁ ἀδελφός του ἀπέθανεν».⁹⁵ Ὁ δ' Ἰωσήφ, σὲ παρακαλῶ εἰς τὰ σημείον αὐτὸ ποῖος ἦτο ὁ Ἰωσήφ, ὁ ὁποῖος ἤκουεν αὐτά. «Αὐτὸς ἔμεινε μόνος εἰς τὴν μητέρα, ἡ ὁποῖα τὸν ἐγέννησεν. Καὶ ὁ πατήρ του τὸν ἡγάπησεν ἰδιαίτερος».⁹⁶ Διὰ ποῖον λόγον, ὅμως ψευδεταί ἔτσι καὶ ἐν προκειμένῳ λέγων ὅτι «ὁ ἀδελφός αὐτοῦ ἀπέθανεν», μολονός, εἶχαν πωλήσει αὐτὸν εἰς τοὺς ἐμπόρους. Ἀλλὰ ἐπεὶ δὲ αὐτὴν τὴν εἰδήσιν εἶχαν δώσει εἰς τὸν πατέρα των, δι. δηλαδὴ, ἀφανεύθη καὶ ἐπαγώθη ἀπὸ τὰ θηρία — ἐξ ἄλλου ἐπίστευσαν ὅτι θά ἔχη ἦδη ἀποθάνει μὴ δυνάμενος νὰ ὑποφέρῃ τὴν δουλείαν εἰς τοὺς φοροδόρους — δι' αὐτὸ λέγει. «Καὶ ὁ ἀδελφός αὐτοῦ ἀπέθανεν».

Ἐπείπε δὲ εἰς ἡμᾶς τοὺς δούλους σου. Ἡ Φέρετε αὐτὸν πρὸς ἐμὲ καὶ ἐγὼ θά φροντισῶ δι' αὐτόν. Καὶ προσέθεται. Ἐάν δὲν εἴδῃ ὁ νεώτερός σας ἀδελφός μᾶζι σας, εἴν προκρίπται νὰ παρουσιασθῇτε ἄλλην φοράν ἐνσυχίων μου. Ὅταν, λοιπόν, μετέβηεν εἰς τὸν δούλον σου τὸν πατέρα μας ἀνεφέραμεν εἰς αὐτόν τοὺς λόγους ὑμῶν τοῦ Κυρίου μας. Ὁ δὲ πατήρ μᾶς εἶπεν. Πηγαίνετε πάλιν καὶ ἀγοράσατε ὅλους τσράς. Μά, ἡμεῖς ἀπηντήσαμεν εἰς

92. Γεν. 43, 18.
93. Γεν. 43, 13.
94. Πρὸς Γεν. 37, 5.
95. Γεν. 44, 18-20.
96. Γεν. 44, 20.

αὐτὸν δὲν θὰ ἠμπορέσωμεν νὰ ὑποτάξωμεν ἐάν δὲν ἔλθῃ μαζί μας ὁ μικρότερος ἀδελφός μας. Καὶ ὁ δοῦλος σου ὁ πατήρ μας εἶπεν εἰς τὴν β' Γνωρίζετε, ὅτι, δυο λόγους ἐγέννησεν ἡ σύζυγός μου Ραχήλ. Ὁ ἓνας ἐξηλθεν ἀπὸ ἐμένα διὰ νὰ μεταβῇ εἰς τοὺς ἀγαθοὺς καὶ μοῦ εἶπτε ὅτι κατεφρονήθη ἀπὸ θεοῦ μου.⁹⁷ Πρόσεξε ὅτι μὲ τὴν ἀπολογίαν τοῦ Ἰούδα μαθαίνει μὲ ἀκριβολογίαν ὁ ὡσὲν δὲν τὰ γεγονότα, ὅτι τὰ ὅσα συνέβησαν εἰς τὸ πατρικὸν τοῦ σπῆτι μετὰ τὴν πώλησίν του, δηλαδὴ, καὶ πῶς ἐδικαιολογήθησαν εἰς τὸν πατέρα των καὶ τ. εἶπεν διὰ τὸν ἴδιον. Καὶ ὁ πατήρ μας συνέχισεν «Ἐάν, λοιπόν, πάρετε καὶ αὐτοὺς καὶ τοῦ συμβῇ καίνα ψυχύχημα καθ' ὁδόν, θὰ καταδικάσετε τὸ γῆρας μου μὲ λύπην εἰς τὸν Ἄδην».⁹⁸ Ἀφοῦ, λοιπόν, ὁ πατήρ μας ἔχε τὸς ἀδελφούς εἰς τὸν βενιαμιν, πῶς θὰ ἠμπορέσωμεν νὰ τὸν ἀντικρύσωμεν, ἐάν δὲν εἶναι μαζί μας ὁ μικρότερός μου ἀδελφός, «Διότι ἡ ζωὴ μου ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν ζωὴν αὐτοῦ τοῦ παιδιοῦ. (ἐάν μὲς ἔβῃ χωρὶς αὐτό, θὰ ἀποθάνῃ) καὶ αἱ δοῦλοι σου θὰ κρημνίσουν τὸ γῆρας τοῦ δούλου σου τοῦ πατρός μας μὲ λύπην εἰς τὸν Ἄδην. Ἐγὼ ὁ δοῦλος σου ἀνέλαβον ὑπ' εὐθύνην μου τὸ παιδίον τοῦτο εἰπὼν πρὸς τὸν πατέρα μου Ἐάν δὲν ἐπαναφέρω αὐτὸν πρὸς σέ, θὰ εἶμαι ὑπεύθυνος ἐν ὀφείλῃ σου εἰς τὸν πατέρα μου. Διὰ νὰ ἠμπορέσω νὰ φέρω τὸ παιδί κοντὰ σου καὶ νὰ ἰκανοποιηθῶ τὴν ἐπιθυμίαν σου καὶ νὰ σοῦ ἀποδείξω ὅτι ἐπάμειν τὴν ἀλήθειαν καὶ ὅτι δὲν ὑπῆρχε καίνα ψεύδος εἰς τοὺς λόγους μας.

«Ἐγώ, λοιπόν, θὰ μένω ἐγὼ δοῦλος σου ἀντὶ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, σκλάβος τοῦ κυρίου μου, τὸ παιδί δὲ θὰ ἐπιστρέψῃ με τοὺς ἀδελφούς του. Διότι πῶς εἶνα δυνατόν νὰ ἐπιστρέψω πρὸς τὸν πατέρα μας, χωρὶς νὰ εἶναι τὸ παιδί μαζί μας (δὲν θὰ ἐπιστρέψω εἰς τὸν πατέρα μου χωρὶς τὸ παιδί) διὰ νὰ μὴ ἴδω τὴν συμφορὰν τοῦ θά ἐβῇ τὸν πατέρα μου.⁹⁹ Τὰ λόγια αὐτὰ συνεκλήθησαν τὸν Ἰωσήφ καὶ τοῦ ἔβιδαν ἰκανοποιητικὴν ἀπόδξιν καὶ διὰ τὸν σεβασμὸν αὐτῶν πρὸς τὸν πατέρα των καὶ δὲ τὴν ἀγάπην των πρὸς τὸν ἀδελφὸν των Βενιαμίν.

97. Γεν 44, 21-28.
98. Γεν 44, 29.
99. Γεν 44, 30-32.
100. Γεν 44, 33-34.

Ε. Καὶ δὲν ἤδυνάτο πλέον ὁ Ἰωσήφ νὰ ὑποφέρῃ ἄλλο, οὔτε ἠμποροῦσε νὰ συγκρατηθῇ ἐνώπιον τῶν παρευρισκομένων Αἱγυπτίων, δ' αὐτὸ ἔδωκεν ἐντολὴν νὰ ἀπομακρυνθοῦν ἅλοι.¹⁰¹ καὶ, ἀφοῦ ἔμεινε μόνος μετὰ αὐτῶν ἔβωλε καὶ ἔκλυσε καὶ ἀποκαλύπτειται, εἰς τοὺς ἀδελφούς του. Τὰ γεγονότα αὐτὰ ἔγινε γνωστὸν εἰς ἅλην τὴν Αἴγυπτον καὶ εἰς τὸ πρὸς βάλλαν τοῦ Φαραὼ.¹⁰² Καὶ ὁ ὡσὲν λέγει, πρὸς τοὺς ἀδελφούς του Ἐγὼ εἶμαι ὁ Ἰωσήφ. Ζή ἀκούη ὁ πατήρ μου, εἰς τὸ σημείον αὐτὸ νὰ θαυμάσετε καὶ τοῦ μακαρίου αὐτοῦ ἀνδρός τὴν τόσο μεγάλην ἀντοχήν καὶ τὸ γεγονός ὅτι ἠμπορεσε μέχρις αὐτοῦ τοῦ σημείου νὰ προσπορήσῃ καὶ νὰ μὴ ἀποκαλύψῃ τὸν ἑαυτὸν του, καὶ ἀκόμη περισσότερον νὰ θαυμάσετε, εἰς Α' διὰ τὸ πῶς ἠμπορέσαν νὰ σταθοῦν εἰς τὰ πάδια των καὶ νὰ ἀνοίξουν πάλιν τὸ στόμα των καὶ πῶς δὲν ἐφυγεν ἡ ψυχὴ των, πῶς δὲν ἐσάλεψε τὸ μυαλό των, πῶς δὲν ἐδυσώθησαν εἰς τὴν γῆν.

«Καὶ δὲν ἤδυνάτο», λέγει, «οἱ ἀδελφοί του νὰ εἶπουν λέξιν εἰς αὐτὸν ὅτι ἀνεπαύθησαν ψυχικῶς».¹⁰³ Ἦτο φυσικὸν θάνατο διότι, ἐσκέπτοντο κατὰ ποίαν τῶν συμπεριφερόμενων αὐτοῦ πρὸς αὐτὸν καὶ πῶς αὐτὸς πρὸς αὐτούς καὶ, ἀκόμη, ἀναλογιζόμενοι τὴν βόαν εἰς τὴν ὁποίαν εἶχε φθάσει, ἐφοδοῦντο, ἠμπορε νὰ λεχθῇ διὰ τὴν ἴδιαν τὴν ζωὴν των. Δι' αὐτὸ ἐπεὶ ἤθελε νὰ τοὺς παρηγορήσῃ, τοὺς λέγει «Πλησιάζαστέ με».¹⁰⁴ Μὴ ἀπομακρυνεσθε. Μὴ νομίζετε, λέγει, ὅτι μὲ τὴν ἰδικήν σας θέλησιν ἐγένετο ὅτι ἐγενε εἰς ἐμέ. Εἰ δὲν ἴσχυσε τόσο ἡ πονηρία σας εἰς βάρος μου, ὅσον ἐνήργησεν ἡ σοφία τοῦ θεοῦ καὶ ἡ ἀφαιρέσις φιλανθρωπίας αὐτοῦ, ὥστε, ἀφοῦ ἔβωλε, νὰ ἠμπορέσω τῶρα εἰς τὴν κατάλληλον εὐκαιρίαν νὰ προσφέρω τὰ ἀνσγκαία τῶρα καὶ εἰς ἐσθὲ καὶ εἰς τὴν χώραν ἀλόκληρον. «Καὶ εἶπεν», λέγει ἡ Γραφή «Ἐγὼ εἶμαι ὁ ἀδελφός σας ὡσὲν, τὸν ὅσον ἐπωλήσατε εἰς τὴν Αἴγυπτον. Μὴ λυπείσθε, ὅμως, τώρα».¹⁰⁵ Μὴ σὰς ταράσσει, λέγει, αὐτὰ, οὔτε νὰ θεωρεῖτε σκληρὸν ὅτι, συνέβη, διότι, τὰ

101. ὡσὲν ἀπερνε νὰ ἀνεγνωρῇ τὴν ἐξουσίαν τῶν Αἱγυπτίων.
102. νὰ μὴ ἀντιπροσέξῃ τοὺς ἀδελφούς του διὰ τὴν πρὸς τὴν πολλοῦ καὶ τοῦ.
103. ἔβωλε, εν 40, 1-2.
104. εν 45, 2.
105. εν 45, 3.
106. εν 45, 4-5.

γεγονότα αὐτὰ διεξάγονται εἰς θεῖαν οἰκονομίαν. «Πραγμα-
τικά, ὁ Θεὸς δὲ ἀπέστειλε ἅνδρ' ἐξῴοντ' ἀπὸ αἰῶνός διὰ τὴν σω-
τηρίαν τῆς γῆς· ἀπὸ τῶ ἐτος αὐτὸ ἐλὰν τὸ δεύτερον ἐ-
ξας τῆς γῆς πεινᾶς εἰς τὰς χωρὰς μὴς θὰ ἀκολουθήσονται πέν-
τες ἔτη· τῆς πεινᾶς, κατὰ τὰ ὅποια οὗτοι ἐργάζονται θά γί-
νηται τῆς γῆς, οὕτε σπορά, οὕτε θερισμός. Ὁ ὁ Θεὸς δὲ
ἀπέστειλεν ἐμπροσθεν ἡμῶν ἐξῴοντ' ἅδ' ἀνὰ μένῃ καὶ χρη-
σίμας ἅδ' ἀνὰ μοναδικῶν σας εἰς τὴν γῆν στήριγμα καὶ νά
σας τροφὸς ὁδῶν εἰς τὴν μεγάλῃν σας ἀνάγκην. Συνε-
πῶς, δὲν μὲ ἀποστείλατε ἐσθίει, ἀλλὰ ὁ Θεὸς»¹⁷⁹

Κύπταξε δὲ ἦμα καὶ θῶα καὶ τρεῖς φορές τοὺς πατηγορεῖ λέγων καὶ μὴ καταπνέον(αι) τὸν ἑαυτοῦ τὴν ἡμῶν αἰτὸς τῆς πωλησίης τοῦ καὶ τῆς καθόδοι τοῦ εἰς τὴν Ἀγρυπτον, ἀλλὰ καὶ πιστεύον(αι) ὅτι ὁ Θεὸς τοῦ ἔκκεαν αὐτό, ὥστε ναί φθάσῃ αὐτὸς εἰς τόπην δόξαν. Ὁ Θεὸς λέγει, με ἀπέστειλε καὶ ἐκεί με ἀνέδειξε πατέρα τοῦ Παροῦ¹⁰⁴ Κύριον βλοῦ τοῦ οἴκου τοῦ καὶ ἄρχοντα ὅλης τῆς χωρᾶς τῆς Ἀγρυπτου¹⁰⁵ Ἐκεῖνη ἡ δουλεία, λέγει, μοῦ ἔβωσαν αὐτὸ τὰ ἀλκομα. ἔκκενη ἡ πωλήσις με ἀνέδειψεν εἰς αὐτὴν τὴν με ἀποκατέστησεν, Ὁ ἔκκενη ἡ θάλας ἐγένεν ἀπορήν καὶ σπιν με ὡς αὐτὴν τὴν προέδοι, ἔκκενος δ' ἀβόνος μοῦ ἐγένη· ὡς ἔκκενη αὐτὴν τὴν δόξαν.

Τους λόγους οὐδὸς νὰ μὴ τοὺς ἀκούωμεν μόνον ἀπὸ τῶν ἄλλων ἀλλὰ καὶ τοὺς μαθητοὺς καὶ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον νὰ συμπεριφερωμεθα μὲ ἀντιόχητον πρὸς ὅσους μᾶς ἐθαμίειν, ἀπαλλοτρίους αὐτοὺς ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν δι' ὅσα μᾶς ἔκαναν καὶ ὑπομένοντες τὴν μεγάλαν τὴν εὐθύνην τὴν πάντων, ὅπως ἀκριβῶς ὁ θεοκράτις αὐτοῦς ἀνδραπορεῖ.

104. Ἄφου λοιπόν, ἔδεωμάσθε, λέγει, ἀπὸ ἐμεῶν ὅτι, δὲν σὰς καπολογίῳ εἰς θάρος σας τὰ ὅσα μοῦ ἐκάνετε, ἀλλ' ὅσας μὲν ἀπαλλοτρίωσα ἀπὸ τῆς κατηγορίας ἀποδείξω ὅτι τὰ πάντα εἰς τὸν Θεόν, Εἰ δὲ ὅποιοι ἐτακτοποιοῦντε ὅλα ἐκείνα εἰς τὰ ἑλκελογιστὰ ἢ παροῦσάν μου ὁδὸν κτεπε-

107 τὰν. 15. 5 8 Μὲ ὅτι λέγεις εἰς τὸ πρῶτον αὐτοῦ ὁ ἰσχυρὸς ἀπα-
λῶν. τὸν ἔλαττον τῆς συνειδήσεως, τὸν ἀποδιδόνον τὴν πρᾶξιν τὴν εἰς τὴν
θεοῦ Πράξιν. Τοῦτο πραγματοποιεῖται ὅτι ὁ ἦς συνειδήσεως, σκοπεῖ καὶ
ἀποδιδέμας, σκοπεῖ τοῦ ὅριον ἵστίου ἡρώ. ἔκκευ, ὁ ἀπολευκωτός δι
αὐτοῦ ὅπου ἔργατος ὑπάρξεν ὁ θεός.

108. $\Delta\eta\sigma\alpha\delta\eta$ $\sigma\mu\beta\epsilon\sigma\lambda\omicron\nu$ $\tau\omicron\upsilon$ $\Phi\epsilon\rho\alpha\upsilon$ $\kappa\alpha\iota$ $\delta\epsilon$ $\epsilon\lambda\lambda\epsilon\tau\omicron\upsilon\gamma\omicron\nu$ $\epsilon\eta\gamma\epsilon$ $\alpha\upsilon\lambda\eta\gamma\epsilon$
 $\kappa\omicron\theta\epsilon\tau\omicron\upsilon$.

106 14. 45 8

ΟΥΝΤΕΣ, ΛΟΙΠΟΝ ΠΗΓΑΓΜΕΤΕ ΠΡΟΣ Τὸν πατέρα μου καὶ ἔ-
 πατε εἰς αὐτόν. Αὐτὰ λέγει ὁ υἱὸς σου Ἰωάννης, Ὁ Θεὸς
 μὴ ἔκανε κύριον ὅλης τῆς Αἰνιότητος Ἐλὰ, ἔσθον, ἔδω καὶ
 μὴ μείνῃς εἰς τὴν Χωαννίαν. Θὰ κατοικήῃς εἰς τὴν χώραν
 Θεοῦ.⁹ (τῆς Ἀραβίας) καὶ θὰ εἶσαι πλησίον μου οὐ καὶ
 αἰ το σον καὶ αἰ το σον τῶν υἱῶν σου τὰ πρόδοτά σου, αἰ
 ὅδες σου καὶ θῖ τι ἄλλο ἔχεις. Ἐκεῖ θὰ εἰς διασφῆς (Ἰν-
 σπύριον ἀκούει πάντα ἔτη πεινῇ). Ἐλὰ, εἰς καὶ κατὰ
 στροφῆς οὐ καὶ αἰ το σον καὶ ὅλα τὰ ἴσα σου Νά, αἰ
 ἀσφαλίῃ σας καὶ αἰ ἀσφαλίῃ τοῦ θυμοῦ σου ἀδελφού-
 μου Βενιαμ. ν βλέπου, 619 Α ἔτ το ἴδαν μου στήμα εἶσα
 ἔκινε το ὅπριον σας ὅμιλε. Ἄναγγελοι, λοιπόν, εἰς
 τὸν πατέρα μου. ἄλῃ τὴν ἐν Αἰνιότητι ὄδον μου καὶ θάσαι
 εἰδῆτε. Στεναγμούς καταβέβατε τὸν πατέρα μου ὀδῶν.¹⁰
 Ὅταν τοὺς ἔπτεν ἄλλο αὐτὰ κα τοὺς ἐπαρρηγόρησαν ἄρε-
 κὰ κα τοὺς ἠνέστες νά ἔπριον τὰς παραγγελίας του εἰς
 τὸν πατέρα τὸν καὶ νά τὸν φέρουν γρήγορα κοντὰ τοι.
 τότε ἔπτεσαν εἰς τὸν πρᾶχλον τοῦ Βενιαμίν, (δῶτό αὐτὸς
 ἦτο διὰ τὰ θυμολογία εἰς ἀδελφούς μου, καὶ ἔκλαυσεν, καὶ
 ὁ Βενιαμίν πάλιν ἔκλαυσε παρρηγίας εἰς τὸν πρᾶχλον τοῦ
 ὡσφῆ. Ἐπειτα, κατεβίβησεν δόλους τοὺς ἀδελφούς του
 καὶ ἔκλαυσεν ἐναγκαλισάμενος αὐτούς.¹¹ Καὶ τότε, ὁτε-
 ρὰ ἀπὸ τὴν τῶπην συζητήσαν, τὰ δάκρυα καὶ τὴν συνδου-
 λην, τὴν ὁπριαν ἔδωκε πρὸς αὐτούς, Β μάλῃς ἠπόρεσαν
 νά ὤμιλοσαν πρὸς αὐτόν. Καὶ Ὁθερα ἀπ' αὐτὰς, λέγει ἡ
 Γραφί «ὤμιλῃσαν αἰ ἀδελφοὶ τοῦ πρὸς αὐτόν»¹² Διε-
 ὅθη δὲ ἡ φύλη εἰς τὸν οἶκον τοῦ Φαραὶ καὶ ἐχάρη αὐτὸς
 καὶ τὰ περὶ ὅλων τῶν Ἐξαρχοποιῶν, λέγει, τοὺς πάν-
 τας ἡ ἀνομιαν τῶν ἀδελφῶν τοῦ ὡσφῆ. «Καὶ ὁ βα-
 σίλειος, λέγει, ἔπτεν εἰς τὸν ὡσφῆ Πίς εἰς τοὺς ἀδελ-

110 Καίτοι ε.γ. τὴν κατὰ Αἰγύπτου πρὸς ἀκατολὰς τοῦ Νείλου ὄνομασται· Ἀραβία. Ὡς ἀντοὶ καὶ, ὀρθοῖται, ἐκ τὴν Ἀραβίαν ὅρτην· ὁμοῖα καὶ εἰς τοὺς κατοικίας τῶν Τσιναίαν τῶν, διὰ τοῦ πλοῦτος βασιλέως καταλίσταται, διὰ τὸν πνεύματος ἰατρικῶν, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τὸν πλοῦτον τῆς αἰσθητικῆς καὶ ἐπὶ τὴν τὴν ἀναπνοῶν, πᾶσι τὴν γῆν καὶ ὁμοῖα καὶ εἰς τὴν κατοικίαν αὐτοῦ.

111. Επειδή ερωτά· ο ὁ Ἰησοῦς ὅτι θὴν ἢ αὐτὴν πρὸς αὐτὴν ἐπὶ τὸν
ἀντίστοιχον τὴν ἐκείνην ἐπὶ τὴν, διὰ αὐτὴν περὶ αὐτῆς, ὅς μὲν ὅτι τοῦ κατὰ
ἐκείνην αὐτὸς γεννητὸς τοῦ ὁμοειδούς τὸν ἀδελφὸν τὸν καὶ ὁμοίως τὸν
ἀντιπρὸς

119 Гл. 45. 9 - 18.

118 *Fig.* 45. 14 15

114, 144, 155, 16.

115 Иерлн. Гав. 45, 18

φους σου να κάνουν τὸ ἐξῆς. Γνωστὴ τὰ σκευὴ σας αὐτοῦ καὶ πηγαίνετε εἰς τὴν Χαναάν. Ἀφοῦ δὲ λάβετε ἀπὸ ἀκτὴ τοῦ πατέρα σας, ἔλθετε πρὸς ἐμέ καὶ θὰ σὰς δώσω ἀπὸ ὅλα τὰ ἀγαθὰ τῆς Αἰγύπτου. Σὺ γὰρ ὡς τὴν ἐξῆς διαταγὴν. Ὁ Λάβετε ἀμάρτυρας ἀκτὴς Αἰγύπτου καὶ μεταφέρετε τὰ πατρίδα σας καὶ τὰς γυναῖκάς σας.¹¹⁶ Κύπταξε καὶ ὁ βασιλεὺς πᾶσαν φροντίδα, πλὴν διὰ τὸ ταξίδι τοῦ ἁκωθ. «Καὶ ἀφοῦ λάβετε», λέγει, «τὸν πατέρα σας, ἔλθετε καὶ μὴ λυπηθῆτε, ὅταν θὰ βλέπετε τὰ ἀφῆντε μερικὰ σκευὴ σας.¹¹⁷ διότι ὅλα τὰ ἀγαθὰ τῆς Αἰγύπτου θὰ εἶναι ἰδικὰ σας. Συνεμορφώθησαν δὲ πρὸς αὐτὰ οἱ υἱοὶ τοῦ ἁκωθ. Ὁ δὲ ὡς τὴν ἔδωκεν εἰς αὐτοὺς ἀμάρτυρας, ὅπως διέταξεν ὁ βασιλεὺς. Εἰς ἄλλους τοὺς ἄλλους ἔδωκε διπλάσι στολὰς ὡς ὧρον εἰς τὸν Βενιαμὴν ἔδωκε τρεῖς ἀκόσας χρυσοῦς πεμάχους καὶ πέντε κανουργεῖς στολὰς, εἰς τὸν πατέρα του ἔδωκε τὰ ἴδια καὶ δέκα ἡμιόνους φορτωμένους ἀπὸ ὅλα τὰ ἀγαθὰ τῆς Αἰγύπτου, καὶ δέκα ὁ ἡμιόνους φορτωμένους τροφῆς πρὸς τὸν πατέρα του καὶ τοὺς ἀδελφούς του καὶ ὁ δὲ ἔδωκεν ὅλην τὴν ἀνταρξίαν τοῦ ἁκωθ.¹¹⁸ Καὶ ἔπειτα γυναικὴν μεστὴν φιλοσοφίας. Ὅχι μόνον ὁ ἴδιος ἐδόθησεν ἑκάστην ἑναυσίαν τῶν καὶ τοὺς ἀπῆλλαξε ἀπὸ τὴν κατηγορίαν, ἀλλὰ καὶ τοὺς συμβουλεύει νὰ μὴ ἐρίξουν κατὰ τὴν διάκρισιν τοῦ ταξιδίου τῶν, οὔτε νὰ κατηγορήσῃ ὁ ἑναὺς τὸν ἄλλον δι' ὅσα ἔχουν συμβῆ. Πραγματικὰ, εἰς τὴν ἐμφανισθῆσαν δὲ ἀπὸ τὴν φωνὴν ἐνωπίον τοῦ ἁκωθ, ἔλεγον μεταξὺ τῶν Ναὶ, τὸ μωροῦνται δὲ ὅτι, εἰμεθα ἐνδοχοὶ δὲ τὸν ἀδελφόν μας Ἰωσήφ, ὅτι δὲν ἔλαβον ὑπ' ὄψιν τὴν θλίψιν τῆς ψυχῆς του. Καὶ ἀφοῦ ἐσηκώθη ὁ Ρουβὴν, ἔλεγον ἱ. Δὲν οὐκ εἶπα νὰ μὴ ὀδμήσετε τὸ παιδί, καὶ δὲν με ἤκούσατε.¹¹⁹ Τώρα, λοιπόν, ἦτο πολὺ φυσικὸν νὰ ἀργίετα ὁ

116. Γεν. 46, 15-18.

117. Ἦτο φυσικὸν κατὰ τὴν μεταφραστικὴν νὰ μὴ ἡμετέραν νὰ πᾶν μαζὶ τὸν ἑναὺς καὶ τὸν πατέρα του καὶ τὸν ἀδελφόν του νὰ ἔλθουν ἀπὸ τὴν Αἰγύπτου καὶ μεταβῶμεν εἰς τὴν Αἰγύπτου. Ἐν ἀντικρίσει τῆς ἀπορίας τοῦ ἁκωθ, ὁ βασιλεὺς ἐν τῇ ἐκείνῃ τῇ Αἰγύπτου.

118. Προσέθετε ἐν προκειμένῳ ὁ Ἰωσήφ τυχὸν περιεῖχον μεταξὺ τῶν ἀδελφῶν του ἑνὸς ἀλλοκαταγχεῖας ἀδελφόν, ὅπως καὶ ἐν τῇ ἐκείνῃ κατὰ τὸν ἁκωθ, ὅταν τὸ ταξίδι, εἰς τὴν Αἰγύπτου.

119. Γεν. 46, 19-24.

120. Πρὸς Γεν. 42, 22-25.

Ρουβὴν πολὺ περισσότερο ἐναντίον αὐτῶν. Δ' αὐτὸν τὸν λόγον κατασιγῶν τὸν θυμὸν αὐτῶν καὶ τὴν μεταβίβαν φρονικίαν λέγει, «Ὡς μὴ ἀργίεσθε ὁ ἑναὺς ἐναντίον τοῦ ἄλλου κατὰ τὸ ταξίδι», ἀλλὰ, ἀφοῦ σκεφθῆτε ὅτι δὲν οὐκ ἀπέδωκε καμμίαν κατηγορίαν δι' ὅσα ἐπράξατε εἰς ὅραρ μου, καὶ ἐστίς νὰ ἀγαπᾶτε ὁ ἑναὺς τὸν ἄλλον.

Ποῖος θὰ ἡμετέραν νὰ νομίσῃ θαυμασμὸν ἀντάξιον τῆς ἀρετῆς τοῦ δικαίου αὐτοῦ ἀνδρός, ὁ ὁποῖος ἐφῆρμεν ἐξ ἀλλοτρίου τὴν φιλοσοφίαν τῆς Καυτῆς Διαθήκης. Καὶ ἐκείνο, τὸ ὁποῖον συνιστᾷ ὁ Χριστὸς εἰς τοὺς ἀποστόλους, ὅταν λέγη «ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθρούς σας, ἐχέσθε δ' ἑκείνους, οἱ ὁποῖοι, οὐκ ἀγαπᾶτε αὐτοὺς καὶ περὶ αὐτοὺς ἐπράξαν ὁ ἁκωθ εἰς Α. Πραγματ. καὶ, ὅχι μόνον τὸν μεγάλῃ ἀγάπην ἔδειξε πρὸς τοὺς φονεῖς, οἱ ὁποῖοι, ἐβόων τὸν ἐφῆρμεν ὅσον ἐξηστῆτο ἀπ' αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ τὸ παν, διὰ τὸν τοῦ ἐξηστῆτο, ὅτι δὲν ἐπράξαν τίποτε τὸ κακὸν εἰς ὅραρ τοῦ ὁ ὑπερβολικὴ εὐσεβεία, ὡς μεγάλη εὐγνωμοσύνη, ὡς ἀφθονία ἀγάπης. Διότι μήπως ἐστίς, λέγει, ἐπράξατε αὐτὰ εἰς ὅραρ τοῦ ὁ ἁκωθ. Ἀλλὰ ἡ φροντίς τοῦ Θεοῦ δ' ἐμὲ ἐπέτρεψε νὰ γινώσκω αὐτὰ ὥστε ἀπ' ἐνός μὲν νὰ ἐπαληθεύσῃ τὰ δ' ἐμὲ ὁ ἁκωθ ἐπ' ἐτέρου δὲ γινώσκω τῆς σωτηρίας σας. Ἀσφαλῶς, τὸ νὰ εὐσεβῶμεν εἰς τὰς θλίψεις καὶ τοὺς περὶ αὐτοὺς. Β. ἀποτελεῖ ἀπόδειξιν τῆς μεγάλης φροντίδος καὶ προνοίας τοῦ Θεοῦ δι' ἡμᾶς, συνεπῶς, ὅχι μὴ ἐπιδικώμεν με κατὰ τὸν τρόπον τὴν ἀνεστῆ καὶ τὴν ἡσυχίαν μας, ἀλλ' εἴτε εὐσεβῶμεν ἐν ἀνέστῃ εἴτε ἀντιμετωπίζομεν θλίψεις, ὅς ἀδυνατοῦμεν ὁμοῦς τὸν Κύριον ὥστε, ὅταν ἴδῃ τὴν εὐγνωμοσύνην μας, νὰ δεῖξῃ μεγαλύτερον ἐνδιαφέρον δι' ἡμᾶς, τὸ ὅτι οὐκ εἶθε ὅλο μας νὰ ἐπιτύχομεν, μετὰ τὴν χάριν καὶ τὴν φιλοφροντίαν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μαζὶ μετὰ τὸν πατέρα εἰς τὸν Πατέρα καὶ εἰς τὸ ἅγιον Πνεῦμα συγχρόνως ἀνέκει ἡ δόξα, τὸ κράτος καὶ ἡ τιμὴ, τώρα καὶ πάντοτε καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΟΜ ΛΙΑ ΕΞΗΚΟΣΤΗ ΠΕΜΠΤΗ

«ΚΑΙ ΑΝΕΞΗΡΞΑΝ, ΑΓΓΕΙ, ΕΞ ΑΙΓΥΠΤΟΥ, ΚΑΙ ΗΒΟΝ ΕΙΣ ΤΗΝ ΧΩΡΑΝ ΤΗΣ ΣΑΝΑΑΝ, ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΙΑΒΕΘ ΤΟΝ ΠΑΤΕΡΑ ΤΗΝ, ΚΑΙ ΑΝΗΓΓΕΙΛΑΝ ΕΙΣ ΑΥΤΟΝ ΛΕΓΟΝΤΕΣ Ο ΠΙΟΣ ΣΟΥ ΙΩΣΗΦ ΞΗ ΚΑΙ ΕΞΟΚΛΙΑΖΕΙ ΟΔΟΚΛΗΡΟΥ ΤΗΣ ΑΙΓΥΠΤΟΥ. ΚΑΙ ΡΕΕΝΑ. Η Ο ΑΚΩΒ΄ ΑΙΟΥΤΙ ΔΕΝ ΤΟΥΣ ΕΠΗΛΕΥΕΤΕΣ.»

1. Είδετε ἐξ ὧν ἐλέχθησαν χθὲς ὑφ' ἡμῶν τὴν φιλοσοφίαν τοῦ Ἰωσήφ καὶ τὴν ἀπερίγραπτον ἀνεξήκαστον αὐτοῦ, τὴν ὅποιαν ἐπέδειξεν πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς του. Διότι, ὅχι μόνον δὲν ἐνδομήθη τίποτε ἀπὸ ὧν αὐτὸς προεξέηκον, ἀλλὰ καὶ τοὺς νοθεύει καὶ τοὺς συμβουλεύει, ὅταν οὗτοι πρόκειται νὰ ἐπιστρέψουν πρὸς τὸν πατέρα. Ὡς νὰ μὴ ἐπιχειροῦν τὰς εὐθύναις ὁ εἰς ἐπὶ τοῦ ἄλλου, ὁ ὅστις οὕτω ἐπράξαν εἰς αὐτόν, ἀλλὰ ἀφοῦ ἀπομακρυνοῦν πᾶσαν ὀργὴν, νὰ πορεύωνται μετ' ἀγάπην. Ἀνάγκη, λοιπόν, σημεῖον νὰ συμπληρωσῶμεν τὰ ὑπόλοιπα δὲ νὰ ἴδωμεν καὶ τὴν ἐπάνοδον αὐτοῦ πρὸς τὸν πατέρα καὶ τὴν κάθοδον τοῦ Ἰακώβ εἰς τὴν Αἴγυπτον καὶ πόσον τὰ σχετικὰ μετ' αὐτὴν γινώσκοντες τοῦ Ἰωσήφ γεγονότα ἀνεξωογούνησαν αὐτόν, καὶ διὰ νὰ εἴπω οὕτω, τὸν κατέστησαν ἀπὸ γέροντος νέον. Διότι, πόσος δύναται διὰ τοῦ λόγου νὰ παραστήσῃ τὴν χαρὰν, ἣ ὅποια ἀδικοποιήθη εἰς αὐτόν ὅταν ἐπληρωφῇ ὅτι ἦ ὁ Ἰωσήφ, καὶ μάλιστα εὐρίσκειται εἰς τὸσον μεγάλην δόξαν.

Εἰς αὐτὸν γινώσκοντες βεβαίως ὅτι τὰ ἀπρεσβόκητα καὶ προσενοῦν συνήθως πολὺ μεγάλῃ χαρὰν. Πῶς, λοιπόν, δὲν ἐσαλεύθησαν τὰ λογικὰ του ἀπὸ τὴν υπερβολικὴν χαρὰν, διότι ἐκείνον τὸν ὅπου ἐθεώρει ὅτι ἐγεννέτο πρὸ πολλῶν ἐτῶν ὁρᾷ τὸν πατέρα, ὁ αὐτὸν τώρα μανθάνει ἐκ νέου ὅτι ἐξουσιάζει ὁλοκληρῶς τῆς Αἰγύπτου. Καθ' ὅσον ἐκείνο τὸ ὅπου προξενεῖ ὑπερβολικὴν λύ-

1 Ὁ λόγος ἀναφέρεται πρὸς τὸν ἀδελφὸν τοῦ Ἰωσήφ, ὁ ὅστις καὶ ἀποσπᾷ τὸν εἰς Αἴγυπτον διὰ ἀγαθῶν αἰτίων.
2 Γεν 45, 20-26.
3 Γεν 45, 24.

την, τοῦτο πολλὰς προκαλεῖ καὶ μεγάλῃ χαρὰν. Καὶ δύναται νὰ ἴδῃ καὶ τοὺς ἀνθρώπους νὰ δοκροῦν ἀπὸ ὑπερβολικῆς χαρὰν, ἄλλους πόλιν νὰ μένουν πολλὰς ἀπόπληκτοι, ὅταν ἴδουν νὰ γίνωνται ἐκεῖνα, τὰ ὅποια οὐδέποτε ἐξέμενον, καὶ ἐκεῖνοι, τοὺς ὅποιους ἐνάμιζον ἀποθανόντας, τοὺς ἴδουν αἰφνιδίως νὰ ζοῦν. 21 Ἀλλὰ διὰ νὰ καταστῇ εἰς ἡμᾶς σαφέστερος ὁ λόγος, ὅς ἀκούσαμεν ὅσα ἀνεγνώσθησαν. «Καὶ ἀνέβησαν, λέγει, ἐξ Αἰγύπτου, καὶ ἦλθον εἰς τὴν χώραν τῆς Χαναάν πρὸς τὸν Ἰακώβ τὸν πατέρα των, καὶ ἀνῆγγελλον εἰς αὐτόν λέγοντες· Ὁ υἱός σου Ἰωσήφ ζῇ καὶ ἔρχετο ὁλοκληρῶς τῆς Αἰγύπτου.» Καὶ ἐξεπλήσθη ὁ Ἰακώβ ὅτι δὲν τοὺς ἐπιστεύουσιν. 22 Βλέπεις, ἐκεῖνο, τὸ ὅποσον ἔλεγον, ὅτι τοῦ ἐφάνη ἀπιστεῦτον τὸ περὶ τοῦ Ἰωσήφ λεγόμενον, ὥστε καὶ τὴν διάνοιαν αὐτοῦ νὰ σαλευσῇ καὶ ἐθεώρει, ἀπᾶν τὰ ἐξιστορούμενα ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν, ὅτι ἐκεῖνο, οἱ ὅποιοι τότε ἐθαύμαζον τὸν χιτῶνα εἰς τὸ αἷμα τοῦ ἐρῶντος διὰ νὰ τὸ μαλῶνται, καὶ ἔκτανον τὸν πατέρα νὰ πιστεύσῃ ὅτι κατέστη τροφή τῶν θηρίων. Τώρα λέγουσιν ὅτι ἦ καὶ ἐξουσιάζει ὁλοκληρῶς τῆς Αἰγύπτου. Καὶ παρασάμενος κατὰ τὴν διάνοιαν ἐκέπτετο καθ' ἑαυτόν, πῶς δύναται νὰ ἐξηγηθῇ τοῦτο διότι, ἐάν τὸ προηγούμενον εἴη ἀληθές, τοῦτο δὲν εἶναι, δύναται νὰ γίνῃ πιστευτὸν ἐάν δὲ τοῦτο εἶναι ἀληθές καὶ βέβαιον ἐκεῖνο θὰ ἦτο ψεῦδος. Ἐτάρασεν δὲ αὐτόν πρὸ πάντων τὸ ὅτι ἄλλα εἶχεν ἀκούσει προηγουμένως ὑπὸ τῶν υἱῶν του, καὶ ἄλλα τώρα παρὰ τῶν ἰδίων πληροφορεῖται. 23 Βλέποντες, λοιπόν, τὴν ταραχὴν τοῦ πατρὸς, καὶ θέλοντες νὰ τὸν κάνουν νὰ πιστεύσῃ καὶ νὰ τὸν δεσποιοῦν, ὅτι εἶναι ἀληθὴ τὰ λεγόμενα ὑπὸ τῶν υἱῶν, ἐξηγήθησαν εἰς αὐτόν ὅλα ὅσα ὁ Ἰωσήφ εἶχεν εἶπει καὶ ὅσα εἶχεν παραγγεῖλαι εἰς αὐτούς. Καὶ μετὰ τὰς πληροφορίας, ἀφοῦ προσέφερον καὶ τὰ ἀποσταλέντα, ἠρπάξθη τὰς ἀνάσας καὶ τὰ δῶρα, τὰ ὅποια ἐκ τοῦ Ἰωσήφ εἶχον σταλῇ, μόλις κατήρθωσαν νὰ πεσοῦν τὸν πατέρα ὅτι τὰ ὑπ' αὐτὸν λεγόμενα δὲν εἶναι ψεῦδη.

Ὅταν ὁ Ἰακώβ εἶδεν τὰς ἀνάσας τὰς ὅποιας ἐσταίλευ ὁ Ἰωσήφ, εἰς νὰ ταξιδεύσῃ αὐτὸς εἰς τὴν Αἴγυπτον, «Ἀνεξωογούνηται» λέγει ἡ Γραφή. Ὁ γέρον, ὁ προσεβύτης, ὁ

4 ὁ 40, 26.
5 Γεν 37, 31-32.
6 Γεν 45, 21-23.
7 Γεν 45, 27.

κεκυρτωμένος, άμέσως έδειξεν νεανικήν προθυμίαν. Διότι, «Ανεζωογονήθη» λέγει. Τί σημαίνει, «Ανεζωογονήθη», D. "Όπως άκριδώς τὸ φῶς τοῦ λυχνου ὅταν ἐκλείψῃ τὸ ἔλαιον, πρόκειται νὰ σβήσῃ, ἐάν διωγῇ κάποιος σπάζῃ εἰς αὐτὸ ὀλίγον ἔλαιον, ἀμέσως ἐκείνο, τὸ ὅπου ἔπρόκειτο νὰ σβήσῃ, ὡς παρουσιάζει λαμπρότερον τὸ φῶς. Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ὁ νεῦρον οὗτος, ἐνῶ ἔπρόκειτο σχεδόν νὰ σβήσῃ ὑπὸ τῆς στενωχωρίας («Διότι, δὲν ἠθέλησε, λέγει, νὰ παρηγορηθῇ καὶ, ἔλεγον. — Θὰ κατέλθω μὲ πένθος εἰς τὸν "Αἰθνην"),¹ ἐπειδὴ ἡμῶς ἐμῶθεν πάλιν διὰ τὴν ὡσὴν καὶ δὲ ἐξουσιάζει ὁλοκλήρως τῆς Αἰγύπτου, καὶ θλέπων τὰς ἀμάξας, «Ανεζωογονήθη», λέγει, νέος ἀπὸ γέροντος, ἐγένετο ἀπέθεσεν τὸ σωματικὸν τῆς στενωχωρίας, ἀφ' οὗ ἀπεμάκρυνε τὴν ζαλήν τῶν σκέψων, ἐν γαλήνῃ τοῦ λοιποῦ ἔζη, διότι ὁ Θεὸς τὰ πάντα εἶχε διευθετήσει κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, Ἐῶστε νὰ εὐρὴ ὁ δικαίος παρομυθῇ εἰς τοὺς τόσους κότους καὶ νὰ ἐπικρινῇ τὴν μετάνοιαν καὶ τὸ δυνεῖρον, τὸ ὅποιον ὁ ἴδιος ἐξηγήσεν λέγων «Ἐὰν γὰρ θὰ ἔλαβον ἐγὼ καὶ ἡ μητέρα σου, καὶ οἱ ἀδελφοί σου, διὰ νὰ σὲ προσκυνήσωμεν ἔως τοῦ ἔδαφους.»² Καὶ ἄφου ἐπίστευσεν εἰς ὅσα ἐλάχθησαν καὶ εἰς ὅσα εἶδεν, εἶπεν «Ἐάν ὁ υἱός μου ὁ Ἰωσήφ ζῇ ἄκόμη, λέγει, παραδόξα πράγματα μοῦ συμβαίνουν» ὡς πορεύω πρὸς αὐτὸν δὲ νὰ τὸν ἴδω πρὶν ἀποθάνω»³ Μοῦ συμβαίνουν πολὺ μεγάλα πράγματα, τὰ ὅποια ὑπερβαίνουν πᾶσαι ἀνθρωπίνην σκέψιν, καὶ εἶναι ἀνωτέρα ἀπὸ πᾶσαν ἀνθρωπίνην χαράν, ἐάν θυτῶς ζῇ ἄκόμη ὁ υἱός μου ὡς ταξιδεύω πρὸς αὐτὸν διὰ νὰ τὸν ἴδω. Ἄς στείλωμεν, λοιπόν, ὥστε νὰ συναντήσω τὸν Ἰωσήφ πρὶν ἀποθάνω»⁴ Διότι τώρα βέβαιως ἡ πληροφορία ἐκείνη ἐνεδυνάμωσε τὴν σκέψιν μου καὶ ἀπεμάκρυνε τὴν ἀσθένειαν τοῦ γήρατος καὶ ἐνσχύσε τὸν νουν μου. Ἐάν δὲ συναντήσω τὸν Ἰωσήφ, θὰ ἀπολαύσω μεγάλῃς εὐφροσύνης, καὶ οὕτως θὰ τελεώσω τὴν ζωὴν καὶ ἂν νεὺν χρόνον θῇς, ὁ δικαίως ἐταξιδεύσε πολὺ γρήγορα διὰ νὰ ἴδῃ τὸν ποθητὸν εἰς αὐτὸν υἱόν, καὶ ἐκείνον τὸν ἀπείρον πρὸ τῶσαν ἐτῶν ἐνὸς ζῆν διὰ τὴν νεκρὸς καὶ δορὰ τῶν θνητῶν,⁵ τώρα νὰ τὸν ἴδῃ νὰ ἔχῃ γινε βασιλεὺς τῆς Αἰ-

8 Γεν. 37, 35.
9 ε. 37, 10.
10 Γεν. 5, 28.
11 Γεν. 37, 28.

γύπτου! «Καὶ ὅταν ἦλθεν «εἰς τὸ Φρέαρ τοῦ ὄρκου»,¹² ἀνέπαυεν εὐχαριστήριους εὐχὰς πρὸς τὸν Δεσπότην, προσέφερε, λέγει, B θυσίαν εἰς τὸν Θεὸν τοῦ πατρὸς τοῦ Ἰσάακ»

2. Ἄς διδασκώμεθα ἀκούοντες ταῦτα, διὰ τὴν δόξα πρὸς αὐτὸν νὰ προσέωμεν, εἴτε ἐργὸν τὴν νὰ ἀρχίσωμεν, εἴτε εἰς ἀποθνήσκον νὰ ὀδοιποροῦμεν, κατὰ πρῶτον ὡς ἀναπαύωμεν εὐχαριστήριον προσευχὴν εἰς τὸν Δεσπότην, καὶ ὡς ἐπικαλούμεθα τὴν βοήθειαν Ἐκείνου, τοιοῦτόπως νὰ ἀρχίσωμεν τὰς ὑποθέσεις μας καὶ νὰ ἐκπορεύωμεν τὴν εὐσείδειαν τῶν δικαίων τούτων «Προσέφερεν, λέγει, θυσίαν εἰς τὸν Θεὸν τοῦ πατρὸς τοῦ Ἰσάακ»¹³ διὰ νὰ μάθῃς διὰ τὴν εἰς τὸν Θεὸν τοῦ πατρὸς ἐπορεύετο καὶ κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον τὸν Θεὸν ἐλάτρευεν, ὅπως ὁ Ἰσάακ. C. Καὶ ἐπειδὴ πρῶτος εἰδείξεν τὴν εὐλάβειάν του διὰ τῆς εὐχαριστήριου θυσίας ἀμέσως ἠκολούθησεν καὶ ἡ ἀνωθεν δοχέσια. Καθ' ὅσον ἐφοβείτο, ὅταν ἐσκέπτετο καὶ τὴν ἀπόστασιν τῆς ὁδοῦ καὶ τὰ γῆρας, μήπως τυχὸν συμβῇ ὁ θάνατος πρὶν ἂν τὴν συνάντησιν καὶ δὲν τοῦ ἐπιτρέψῃ νὰ ἴδῃ τὸ πρόσωπον τοῦ υἱοῦ του, διὰ τοῦτο καὶ παρακαλεῖ τὸν Δεσπότην νὰ τοῦ παρατείνῃ τὴν ζωὴν τοι, ὥστε νὰ ἀπολαύσῃ τῆς μεγάλῃς χαρᾶς Ἄλλὰ πρόσχε πῶς ὁ ἀγαθὸς Θεὸς πληροφορεῖ τὸν δικαίον «Εἶπε λέγει, ὁ Θεὸς εἰς τὸν Ἰσάακ δὲ, ὁράματος κατὰ τὴν νύκτα ἑκατόκι, ἀκούσας ἔγω εἶμαι ὁ Θεὸς τῶν πατέρων σου μὴ φοβῇς νὰ κατέλθῃς εἰς τὴν Αἰγύπτου. Διότι, μέγα ἔθνος θὰ σὲ καταστήσω ἐκεῖ. Ἐγὼ θὰ κατέλθω μαζί σου, καὶ Ἐγὼ πάλιν θὰ σὲ ἀναβιβάσω ἐν κοίτῃ εἰς τὴν Χαναάν D καὶ ὁ Ἰωσήφ δὲ σοῦ κλέσῃ τοὺς ἀφθαλμούς μετὰ τὰς χεῖράς σου»¹⁴ Ἐλπίτε πῶς ὅσα ἐπεθυμῇ ὁ δικαίος, αὐτὰ ὁ Δεσπότης τοῦ ὑποσχετά, μᾶλλον δὲ καὶ πολὺ περισσότερα. Διότι εἰς αὐτὸν Γενναϊόδωρος καὶ χορηγεῖ περισσότερα ἀπὸ διὰ τοῦ ζητοῦμεν παρουσάζων τὴν ἰδικὴν του φιλευθιμίαν. Ἐπειδὴ ἐφοβείτο δὲ τὸ μήκος τῆς ὁδοῦ διὰ τοῦτο λέγει μὴ σὲ ἀποσχολῇ ἡ ἀσθένεια τοῦ γήρατος «Διότι, μέγα ἔθνος θὰ σὲ καταστήσω ἐκεῖ καὶ θὰ κατέλθω μαζί σου εἰς τὴν Αἰγύπτου»¹⁵ Ἐγὼ θὰ εἶμαι μαζί σου, καὶ ὅλα θὰ σοῦ τὰ κατο-

12 Γεν. 40, 1. «Θάλασσα τοῦ ὄρκου» ἔπρεπε τοι, καὶ τοιοῦτο, καὶ ἔγω κατὰ τὴν πόλιν Βερνάρδε.
13 Γεν. 48, 1.
14 Γεν. 46, 3, 4.
15 Γεν. 46, 4. «ὁ Θεὸς δὲ τὸν δικαίον εἰς Αἰγύπτου καὶ ἀνάγει. καὶ

στήσω πλούσια. Πρόσεχε τὴν παρηγορίαν «ὅτι κατέβη μαζί σου εἰς τὴν Αἴγυπτον». Τί θὰ ἤδυνάτο νὰ εἶναι εὐτυχέστερον τούτου, Ἐ τοῦ νὰ ἔχῃς συνοδοιπόρον τὸν Θεόν; Ἀκολουθεῖ ἐπειτα ἡ παρηγορία, τὴν ὁποίαν εἶχεν ἀνάγκη ὁ γέρον· «καὶ ὁ Ἰωσήφ θὰ σοῦ κλείσῃ τοὺς ὀφθαλμούς σου».¹⁶ Ἐκεῖνος ὁ περὶπόθητος, αὐτὸς θὰ σὲ νεκροτολήσῃ καὶ θὰ σοῦ κλείσῃ μὲ τὰς χεῖράς του τοὺς ὀφθαλμούς σου. Καίρων, λοιπόν, καὶ μακρὰν ἀπὸ κάθε ἀγωνίου, τοιοῦτοτρόπως παρέωυ Σκέψου, λοιπόν, τὸν δίκαιον μὲ πύσιν χαρὰν παρέυεται, λαδὼν παρὰ τοῦ Θεοῦ τόσον θεοφείας ὑποσχέσεις. Ὁ Ἰακώβ, λέγει, ἠγέρθη διὰ τὴν ἀνωχώρησιν ἀπὸ τοῦ «Φρέατος τοῦ ὄρκου», καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ, καὶ ἔλαβον μαζί των δὴν τὴν κινήτην παρουσίαν των καὶ ἦλθον εἰς τὴν Αἴγυπτον. Ὁ Ἰακώβ κατέβη εἰς τὴν Αἴγυπτον μὲ ἐξήκοντα ἑξ ψυχάς.¹⁷ Ἀ καὶ ὁ Ἰωσήφ μετὰ τὸν υἱὸν του, αἵτινες ἐγεννήθησαν ἐν Αἰγύπτῳ, καὶ οἱ ὅποιοι ἀνηρχοντο εἰς ἑνέα καὶ τοιοῦτοτρόπως ἄλλα τὰ ἄλλα, τὰ ὅποια ἦσαν μαζί μὲ τὸν Ἰωσήφ ἦσαν ἑξῶς· ἑκοντα πέντε.¹⁸ Διὰ τοῖν λόγον ἡ Θεία Γραφή μετὰ ἀκριβοῦς ἐδήλωσεν εἰς ἡμᾶς τὸν ἀριθμόν, διὰ νὰ γνωρίζωμεν ὅτι πραγματοποιεῖται ἡ πρόρρησις τοῦ Θεοῦ, ἡ ὁποία λέγει ὅτι «εἰς ἔθνος μέγα ἐκεῖ θὰ σὲ καταστήσω».¹⁹ Διότι ἀπὸ αὐτὰ τὰ ἑξῶς ἑκοντα πέντε ἄτομα ἀνῆλθε τὸ Ἰσραηλιτικὸν γένος εἰς ἑξακόσιας χιλιάδας.²⁰ Εἶδες πῶς ὁ Χ. πιστοῦς, καὶ ἀσκόπως μᾶς ἀνέφερον τὸν ἀριθμὸν τῶν κατελθόντων εἰς Αἴγυπτον ἀλλὰ διὰ νὰ γνωρίζωμεν ὅτι ἀπὸ τόσον ὀλγοὶ πόσο ἔγιναν. Β καὶ νὰ μὴ ἀπιστῶμεν εἰς τὰς ἐπαγγελίας τοῦ Θεοῦ. Διότι, θὰ ἐννοήσῃς ὅτι μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἰακώβ καὶ τοῦ Ἰωσήφ ὁ βασιλεὺς τῶν Αἰγυπτίων, ὃν καὶ μετεχειρίσθη τόσας δολίαις μεθόδους,²¹ ὥστε νὰ τοὺς καταστήσῃ ὀλιγαριθμούς καὶ νὰ μὴ αὐξηθῶν, οὔτε οὕτως ἐπακράτησεν, ἀλλ' ἀντιθέτως μὲ τὸν τρόπον αὐτὸν περισσότερον ἐπληθύνετο καὶ γυζάνετο ὁ

γενόμενος πρὸ αὐτοῦ ἐκεῖ. (Ἄλλως) Τὰ ἑξῶς τὴν Πατρίαν εἶναι ἐκ τοῦ ἀλλοιούτου ἔργου Ν. Θεολόγου «Ὁ Ὑπομνηματιστὴς» εἰς τὴν ἑνδεκάτην.

16. Γεν. 45, 1.

17. Γεν. 46, 3-7 26-27.

18. Γεν. 46, 8.

19. Ὁ ἀριθμὸς οὗτος ἀντιστοιχεῖ μόνον εἰς τοὺς ἀνδρας, ὅχι δὲ καὶ εἰς τὰς γυναῖκες καὶ παῖδας, ὅ, ἐρμηνεύεται ἐκ τοῦ Ἑξ. 12, 8.

20. Δὲ μέθοδος αὐτὴ καὶ καταπαύσεως εἰς ἄλλους τῶν Ἰσραηλιτῶν περιγράφεται ἐν Ἑξ. 1ον καὶ 2ον.

Ἰσραηλιτικὸς λαός.²² Θαυμάζε τότε καὶ ὁπότε, μὲ τὴν πρόνοιαν τοῦ Θεοῦ, καὶ ὅσον δὲν εἶναι ποτὲ δυνατόν νὰ ἀστοχήσουν τὰ ὑπ' αὐτοῦ θεσπισθέντα, ἔστω καὶ ὅταν ἄλλοι ἐπινεύουν ἀναριθμήτους δολοπλοκίας.

Ἄς ἴδωμεν ὅμως ὅλην τὴν συνέχειαν, διὰ νὰ μάθωμεν πῶς ἐξεληχθῶσιν τὰ γεγονότα τῆς συναντήσεως τοῦ Ἰακώβ. «Ὅταν, λέγει, ὁ Ἰακώβ ἐπληρώσεν εἰς τὴν Αἴγυπτον ἀπίστε λεν τὸν υἱὸν του ὁ ὅσον ἐμπροσθεν αὐτοῦ πρὸς τὸν Ἰωσήφ, ὥστε νὰ τοῦ ἀναγγεῖλῃ τὴν παρουσίαν τοῦ πατρός. Ἐ Ἀφοῦ λοιπὸν ἐπληροφόρηθῃ ταῦτα ὁ Ἰωσήφ καὶ ἀφοῦ ἔδωκε τὰ ἑρμῶτα μετέβη πρὸς συνάντησιν τοῦ πατρός του, καὶ μόλις τὸν εἶδεν ἔπεσεν εἰς τὸν τράχηλόν αὐτοῦ, καὶ ἐκλαυσεν πάρα πολλὰ».²³ Τοῦτο ἦτο ἄκείνο τὸ ὅποιον ὅς ἐλεγον εἰς τὴν ἀρχήν, ὅτι, πολλὰς φορές καὶ ἡ ὑπερβολικὴ χαρὰ προσεκεῖ δάκρυα. Ἀφοῦ ἔπεσε, λέγει, εἰς τὸν τράχηλόν του ἐκλαυσεν» ὅχι ἀπλῶς ἀλλὰ, «πάρα πολλὰ».²⁴ Διότι ἀμέσως ἐνθυμήθη ἄκείνα, τὰ ὅποια ἔπαθεν ὁ Ἰδοῦς, ἄκείνα τὰ ὅποια ὑπέφερον ὁ πατήρ δ' αὐτόν, καὶ ἀναλογιζόμενος καὶ τὸ διάστημα τοῦ χρόνου τὸ ὅποιον εἶχεν παρέλθει καὶ ὅτι καὶ ὁ Ἰδοῦς ἐδύλαπεν τὸν πατέρα του χωρὶς διόλου νὰ τὸ ἀνομήνῃ καὶ ὁ πατήρ τὸν υἱὸν του εἶδεν, ἀφῆκεν πηγὰς δακρύων, «νὰ κυλίουν», Ὡ καὶ συγχρονῶς ἐξηδήλωνεν τὴν ὑπερβολικὴν χαρὰν καὶ πύκαριστε, τὸν Δεσπότην, δ' ὅσα εἶχον οὐμῇ. «Καὶ, εἶπε, λέγει, ὁ Ἰακώβ πρὸς τὸν Ἰωσήφ, Ἄπο τώρα καὶ ἐξῆς ἂς ἀποθῶκα, καθ' ὅσον εἶδον τὸ πρόσωπόν σου. Διότι ἀκόμη σὺ ζῆς».²⁵ Ἀπῆλυσεν, λέγει, ὅσα ἐπεθύμουν ἐπιτυχὸν πράγματα τὰ ὅποιον οὐδέποτε ἀνιμενον ἐπραγματοποιήθησαν εἰς ἡμᾶς τὰ μὴ ἐπιζόμενα. Λοιπὸν ἄρκετὰ ἐξῆσα. Διότι εἶδον ἄκείνους τὸν ὅποιον ἐπόθουν καὶ ὑπερβαίνει, πάσαν ἄλλην χαρὰν τὸ ὅτι εἶδόν σε, ὅτι σὺ ἀκόμη ζῆς, ὁ πρὸ πολλοῦ χρόνου θεωρούμενος νεκρός καὶ θανάτῳ τῶν θνητῶν.

Πατρικὴ εἶναι ἡ φωνὴ καὶ πλήρης στοργῆς. Ἐ καὶ Ἰακώβ νὰ φανερωσὶ τὴν διάθεσιν εἰς τὴν ὁποίαν εὐρίσκεται, ἡ ψυχὴ «Εἶπε δέ, λέγει, ὁ Ἰωσήφ πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς αὐ-

21. Ἑξ. 1, 5.

22. Γεν. 46, 26-28.

23. Γεν. 46, 29.

24. Γεν. 46, 30.

25. Γεν. 46, 30. «Μαρομῶντος καὶ τὸν γενόμενον ἐν αἰφῇ καὶ μὴ διαβῆναι ἀπὸ τῶν Αἰγυπτίων καὶ μετὰ τὸν ἐπὶ κατὰ θεὸν ἔσθῃ. Διότι οὐ μόνον ὁ Ἰακώβ εἶπε τῷ Ἰωσήφ τὸ, ἐπὶ τὸν αὐτὸν ἔσθῃ. (Κρίτικα.)

χώρας ταύτης. Ἐγὼ δὲ ἀριθμητικῶς εἶπα ὀλιγώτερος αὐ-
τῶν. Καὶ ἐὰν συγκεντρώθω ἐναντίον μου, θὰ κατακό-
ψουν καὶ θὰ καταστρέψουν καὶ ἐμὲ καὶ τὴν οἰκογένειάν
μου». ³⁶ Διὰ τοῦτο λέγει. «Τὰ εἶτη τῆς ζωῆς μου εἶνα ὅλ-
γα καὶ πλήρη θλίψεων». ³⁷ «Ὁ Ἰωσήφ ἐγκατέστηρε τὸν
πατέρα του καὶ τοὺς ἀδελφούς του, καὶ ἔδωκεν ὑπὸ τὴν
κατοχὴν τῶν ἐκ τῆς χώρας τῆς Αἰγύπτου τὴν ὥρα σπεί-
ρην, τὴν χώραν Ραμσσή, καθὼς ὁ ἔταξεν ὁ Φα-
ραὼ. ³⁸ Α. Καὶ ὁ Ἰωσήφ ἐχορήγει σίτον (κατὰ τὴν διάρ-
κειαν τοῦ λιμοῦ) εἰς τὸν πατέρα καὶ εἰς τὰ ἀδελφὰ αὐ-
τοῦ καὶ εἰς ὅλα τὰ μέλη τοῦ οἴκου τοῦ πατρὸς του κατὰ
ἄτομον». ³⁹ Τοῦτο ἦτο ἐκεῖνο, τὸ ὅπου ἐλέγειν εἰς τοὺς
ἀδελφούς του ὅτι «Ὁ Θεὸς μεῖ ἔσπε λεν πρὶν ἀπὸ σᾶς ἐ-
δῶ, διὰ νὰ σὰς διατηρήσω ἐπὶ τῆς γῆς». Καὶ ὅτι «Διὰ νὰ
σὰς διασωσω, ὁ Θεὸς μεῖ ἔσπε λεν πρὶν ἀπὸ σᾶς». ⁴⁰ Ἐχο-
ρήγει, λέγει, σίτον εἰς αὐτοὺς κατ' ἄτομον. ⁴¹ Τ. σημαίνει,
«Κατ' ἄτομον», ὅσον ἀρκεῖ εἰς ἕκαστον. Διότι συνήθεια
εἶναι εἰς τὴν Γραφήν, ὅλλοτε μὲν ἀπὸ τῆς ψυχῆς νὰ ὀνο-
μάζῃ τὸν καθὲν ἄνθρωπον, ὅλλοτε δὲ ἀπὸ τοῦ σώματος.
Καὶ καθὼς ἔλεγεν ἀνωτέρω, «ἦμε ἐδδομήκοντα πέντε ψυ-
χὰς ὁ Ἰακώβ εἰσῆλθεν εἰς τὴν Αἰγύπτου». Ἄντι νὰ εἴπῃ
«Μεῖ ἐδδομήκοντα πέντε ἄνδρες καὶ γυναῖκες» ἔτα, καὶ ἐ-
δῶ, «Κατὰ οὖν», ἂντι νὰ θέσῃ τὰ «εἰς ἕκαστον ἄνθρω-
πον». Β. Καὶ ἐνῶ ὅλη ἡ Αἰγύπτος καὶ ἡ Χαναναὺ ὑπέφερον
ἀπὸ τὸν λιμὸν οὗτα, ἔζων ἐν εὐθυμρίᾳ, ὡς ὁ ἅγιος νὰ ἔρ-
ρουν ἐκ πηγῶν δι' αὐτοὺς. Διότι λέγει ἡ Γραφή «Σίτος δὲν
ὑπῆρχεν εἰς ὅλην τὴν χώραν, ὅτι ὁ λιμὸς ἐνετάθη πολὺ.
Ἡ χώρα τῆς Αἰγύπτου καὶ ἡ χώρα τῆς Χαναναὺ ἐξηντλή-
θησαν λόγῳ τῆς πείνης». ⁴²

4. Παρατήρη τοῦ Θεοῦ τὴν ἀπειρήραστον φροντίδα,
τὴν τρόπῳ τὸν δικαίον πρὶν ἀπὸ τῆς ἐνστάσις τῆς πείνης
τὸν καταβιβασεῖν εἰς τὴν Αἰγύπτου, διὰ νὰ μὴ αἰσθανθῇ
τὴν στενοχωρίαν ἢ ὅποια ἐπρόκειτο νὰ καταλάβῃ τὴν
Χαναναὺ. Καὶ ἐπεὶ ὅτι ὅλοι οἱ ἄνθρωποι πρὸς τὰ ἐκεῖ ἔτρα-
χον, «Ὁ Ἰωσήφ συγκέντρωσεν λέγει, ὅλα τὰ χρήματα

36 Γεν. 34, 80.
37 Γεν. 27, 8.
38 Γεν. 47, 11, 12.
39 Γεν. 46, 6, 7.
40 Γεν. 47, 12.
41 Γεν. 46, 27.
42 Γεν. 47, 13.

Σ. τὰ ὅποια ὑπάρκοντο εἰς τὴν χώραν τῆς Αἰγύπτου καὶ
εἰς τὴν χώραν τῆς Χαναναὺ καὶ τοιοῦτοτρόπως ἐχορήγε
εἰς αὐτοὺς τὸν σίτον. Καὶ ἐτελείωσαν ὅλα τὰ χρήματα εἰς
τὸ ἔξῃς ἀπὸ τὴν Αἰγύπτου καὶ τὴν Χαναναὺ. Διότι ὅλα συ-
γκεντρώθησαν εἰς τὸ ἀνάκτορον τοῦ Φαραὼ. Ἐνεκα τοῦ-
του πάντες οἱ Αἰγύπτιοι μετέβησαν πρὸς τὸν Ἰωσήφ καὶ
τοῦ εἶπον — Δός μας ἄρτον! Διὰ νὰ ἀποθάνωμεν δι-
πὸ τὰ πλεῖματά σου; Καθ' ὅτι τὰ χρήματά μας ἐτελείω-
σαν. ⁴³ Δὲν ἔχομεν, λέγει, πλέον χρήματα, ὥστε νὰ ἀγο-
ράσωμεν ἄρτους, καὶ διὰ τοῦτο ἀποθνήσκωμεν ἀπὸ τὴν
πείναν. Μη, λοιπόν, μὰς παραβλέψῃς καθ' ἣν στιγμὴν τι-
λ ορκοῦμεθα ὑπὸ τοῦ θανάτου, ἀλλὰ χορήγησέ μας ἄρ-
τους, διὰ νὰ διατηρηθώμεν εἰς τὴν ζωὴν καὶ μὴ ἀποθά-
νωμεν. ⁴⁴ Εἶπε δὲ εἰς αὐτοὺς ὁ Ἰωσήφ — Φέρετε τὰ ζῶα
σας καὶ θὰ σὰς δώσω ἄρτους. ⁴⁵ Ἐὰν δὲν ἔχετε, λέγει, χρή-
ματα δέχομαι τὰ ζῶα. Δ. Ἐὰν σὰς ἐξηντλήσωμεν τὰ χρή-
ματα, νὰ φέρετε τὰ ζῶα σας καὶ θὰ λάβετε ἄρτους. Ἐπο-
σεύσασιν λοιπόν, τὰ κτήνη καὶ ἔδωκεν εἰς αὐτοὺς ἄρ-
τους ἕναντι τῶν ἱππῶν, ἕναντι τῶν προβάτων, ἕναντι, τῶν
βοῶν καὶ τῶν ὀνῶν, καὶ τοὺς διέβρεψεν ὁ Ἰωσήφ ἕναντι
τῶν ζῶων αὐτῶν, κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος. Ἦλθον πρὸς αὐ-
τὸν καὶ κατὰ τὸ δεύτερον ἔτος καὶ εἶπον εἰς αὐτόν — Μη
τυχὸν ἀποθάνωμεν, ὥστε δὲν ἔχομεν μῆτε χρήματα, μῆ-
τε κτήνη, διότι τὰ πάντα ἀνέκουν εἰς σέ, τὸν κύριόν μας.
Τίποτε ἄλλο, λοιπόν, δὲν μῖς ἀπαιτεῖται, παρὰ τὸ σώμα
μας καὶ οἱ ἄγροι. Διὰ νὰ μὴ ἀποθάνωμεν, λοιπόν, ἀγόρα-
σε ἡμῖς καὶ τοὺς ἀγροὺς μας, ἕναντι, τῶν ἄρτων καὶ θὰ
ἐμῶς καὶ ἡμεῖς δοῦλοι τοῦ Φαραὼ καὶ οἱ ἄγροί μας ἰδιο-
κτησία του.

Ε. Δὸς σπέρρον διὰ νὰ σπείρωμεν καὶ νὰ ζήσωμεν, καὶ
νὰ μὴ ἀποθάνωμεν καὶ νὰ μὴ ἐρηκωθῇ ἡ γῆ. ⁴⁶ Τὸς ἑαυ-
τοὺς τῶν ὑπεδοῦλωσαν, καὶ τὰ χωράφια ἔδωκεν, ὥστε
νὰ θυνηθῶν νὰ διασπαρῶν τὸσον μεγάλη εἶναι ἡ ἀναγ-
κὴ τῆς πείνης. «Ὁ Ἰωσήφ ἠγόρασεν τοιοῦτοτρόπως διὰ
λογαριασμόν τοῦ Φαραὼ ὅλους τοὺς ἀγροὺς τῶν Αἰγυ-

43 Γεν. 47, 14, 15.
44 Γεν. 47, 16. «Ὅτε ἐμὲς ποτὶ πᾶσι μοῖσιν, εἰς τὰ μὴ καὶ
μῶσι τὰ κτήνη τρέφοντες, καὶ ἵνα μετὰ τούτων χρεὶν ἀπὸ δέξωμεν τοῦ
σοῦ Φαραὼ. (= ὁ) Ἰωσήφ δὲν πράττει, τοῦτο σπληνῶν, ἀλλὰ ἐὰν νὰ μὴ
ἀποθάνωμεν οἱ Αἰγύπτιοι, τρέφοντες τὰ ζῶα καὶ διὰ νὰ τὰ δοῦμεν μετὰ τὸν
λιμὸν ἵνα χρεὶν ἐκ μέρους τοῦ Φαραὼ. (= Ἰωσήφ) τρεφόντες
45 Γεν. 47, 17, 18.

πτων, διότι ὑπὸ τὴν πίεσιν τῆς πείνης τοὺς ἐπώλησαν. Καὶ ἡ χώρα δὴν ἔγινεν ἰδιοκτησία τοῦ Φαραὼ καὶ τὸν λαὸν ἐκώμη ὑπεδούλωσεν εἰς τὸν Φαραὼ ἀπὸ τοῦ ἐν ἅκρῳ τῆς Αἰγύπτου ἕως τὸ ἄλλοιον, ἐκτὸς τῆς γῆς τῶν ἱερῶν 46. Ἀ. Διότι εἰς ἐκεῖνους ὁ Φαραὼ ἐβίβεν τροφὰς δωρεάν καὶ ἔτρωγόν διὰ τοῦτο οὗτοι δὲν ἐπώλησαν τοὺς ἀγροὺς τῶν 47.

Βλέπε πόση ὑπῆρξεν ἡ σπουδή καὶ ἡ σοφία τοῦ Ἰωσήφ. Οὔτε ἐπέτρεψεν εἰς αὐτοὺς νὰ δοκιμάσουν τὴν πείναν, ἀλλὰ καὶ δὴν τὴν γῆν κατέστησεν περ-ουσίαν τοῦ Φαραὼ καὶ δούλους τοὺς Αἰγύπτιους κατέστησε δούλους τοῦ Προσέχε πάλιν ἐδῶ τὴν μεγάλην του φροντίδα, τὴν ὅπου λαμβάνει δι' αὐτοὺς, διότι, κείμεν εἰς τοὺς Αἰγύπτιους. Ἰδοὺ σήμερον γνῶρασα σὰς καὶ τοὺς ἀγροὺς σας διὰ τὸν Φαραὼ. Λάβετε λοιπόν, σπόρους διὰ τοὺς αὐτοὺς σας, καὶ σπειρατε τοὺς ἀγροὺς σας, καὶ ἐάν καρποφορήσῃ ἡ γῆ, ἐκδετε τὸ ἐν πέμπτῳ τῶν καρπῶν εἰς τὸν Φαραὼ, τὰ δὲ ὑπόλοιπα τέσσαρα μέρη θὰ λάβετε σεῖς πρὸς σποράν καὶ τροφὴν σας καὶ δι' ἅλα τὰ μέλη τῶν οἰκογενειῶν σας 48. Ὁ Μεγάλῃ εἶνα ἡ γενναϊσμός, πολλὰ ἡ πρόνοια, ἀπερίγραπτος ἡ φροντίς. Διὰ τοῦτο καὶ ἐκείνοι αἰσθανθέντες τὴν εὐεργεσίαν, λέγουσι «Μὰς ἐσωσας! Εὐεργετήθημεν ἀπὸ τὸν κύριόν μας. Θὰ εἰσέλθω δοῦλο, εἰς τὸν Φαραὼν» 49. Εἶδες γυναῖκα οὐδωρίαν, ἔπειδὴ ἐβλεπεν αὐτοὺς νὰ βασανίζωνται ὑπὸ τῆς πείνης σκεπτόμενος πόσον θὰ μοχθήσουν ἐπιβιδόμενοι, εἰς τὴν καλλήλῳ εἰαν τῆς γῆς καὶ ταλαιπωρούμενοι, μετ' αὐτὴν, λέγει — Τὸν μὲν σποράν ἐγὼ θὰ σὰς χορηγήσω, σεῖς δὲ ἀναλάβετε δὴν τὴν ἄλλην ἐπιμέλειαν. Καὶ ἐάν ὑπάρξῃ συγκομιδὴ, θὰ δώσετε τὸ ἐν μέρει. Τὰ δὲ ὑπόλοιπα τέσσαρα θὰ λάβετε σεῖς, ὡς ἀμειβὴν τῶν κόπων καὶ δι' ἐπάρκειαν τροφῆς. Καὶ τοῦτο ὁ Ἰωσήφ ἔθεσεν ὡς ἐντολήν, ὥστε νὰ δίδουν εἰς τὸν Φαραὼ, τὰ ἐν πέμπτῳ τῶν καρπῶν, ἐκτὸς τῆς γῆς τῶν ἱερῶν καὶ μόνον. Ἄς ἀκούσιν ταῦτα οἱ ζῶντες τώρα, πόσα προνόμια παρεῖχοντο εἰς τοὺς ἱερεῖς τῶν εἰδῶλων ἐκείνην τὴν ἐποχὴν καὶ ἕως μᾶθουν, λοιπόν, ἔστω νὰ ἀποδίδουν τὴν ἱσπὴν εἰς τοὺς ἔχοντας ἀναλάβει τὴν δια-

46. Γεν. 47, 30-32.

47. Γεν. 47, 32-34.

48. Γεν. 47, 35. Ὁ Ἰωάννης Φαραὼ λέγουσι οἱ Αἰγύπτιοι ἔχον τὴν ἐκκέναν τοῦ Θεοῦ. Ἐπὶ τὴν δόξαν τοῦ Αἰγύπτιου Φαραὼ, δι, οἱ ἀνταὶ τὸν ἐκκέναν — Μαρτίνος.

κονίαν τοῦ Θεοῦ τῶν πάντων. Διότι ἐκεῖνο ἐν καὶ εὐρισκόντο ἐνὸς τῆς πλάνης προσέφρονον, καὶ λατρεῖν εἰς τὰ εἰδῶλα, διότι ἐνέμεινον δι' αὐτοῦ τοῦ τρόπου δι, τοῦτον περισσότερον τὰ εἰδῶλα καὶ ἐνεκα τούτου ἀπένεμον εἰς τοὺς ὑπηρετὰς τούτων μεγάλαις τιμὰς. Πόσης μεγάλῃς τιμωρίας ἀξία δὲν θὰ εἶνα, ἐκεῖνο, οἱ ὅποιοι τώρα ἀποστεροῦν τοὺς ἱερεῖς τῆς Ἀληθείας τῆς ὑπηρεσίας ταύτης, ἢ δὲν γνωρίζετε. Ὁ δὲ ἡ τιμὴ πρὸς τὸν Δεσπότην τῶν ὄλων ὁ ἀδανεικός, μὴ ἀπαδότης, λοιπὸν πρὸς τὸν δεχόμενον τὴν τιμὴν. Διότι δὲν ὀφείλεις ἐνεκα τούτου νὰ πράπτῃς τὰ καθήκοντά σου, ἀλλὰ δι' ἑκείνου, τὸν ὅπου ὁ ὑπηρετὴ διὰ νὰ προσελκύσῃς παρ' ἑκείνου τὰς ἀμοιβὰς πλουσιοπαροχῶς. Ἐνεκα τούτου καὶ ἔλεγεν ὁ ἑκεῖνος, ὁ ὅπου ὁ ἐπὶ τὸν εἰς ταῦτους, εἰς ἐμὲ τὸ ἐπράξεν 50. Καὶ ὁ ὑποδεχόμενος προφήτην, λόγῳ τοῦ δι, εἶνα προφήτης, θὰ λάβῃ μισθὸν προφήτου 51. Διότι, μήπως τάχα ὁ Δεσπότης σοὶ παρέχε τὰς εὐεργετίας ἀπὸ τὴν ἀξίαν ἢ ἀπὸ τὴν εὐτέλειαν τῶν ὑπηρετούντων, Ἀπὸ τὴν ἰδὴν σου προθυμίαν ἢ ἀπὸ στερήσεως ἢ ἀπὸ κατακρίνει. Καὶ ὁ πῶς ἡ ἀποδοχὴν εἰς τοὺς ἱερεῖς τιμὴ, πολλὴν παρηγορίαν παρέχει (καθ' ὅσον ὁ Θεὸς ὡς ἰδὴ καὶ τοῦ θεωρεῖ, τὰ εἰς τοὺς ἱερεῖς τοῦ ἀποδοχόμενου), Ἐἴται καὶ ἡ καταφρόνησις τούτων πολλὴν καταδικὴν θὰ ἐπισύρῃ ἀπὸ τῶν ἄνθρωπων. Διότι ὅπως θεωρεῖ ἰδικὴν τοῦ τὴν τιμὴν ὅτι αἱ θεωρεῖ καὶ τὴν καταφρόνησιν γινώσκοντες, λοιπὸν, ὁ ἐκείνῳ θὰ φροντίζωμεν διὰ τὰς ἀνάγκας τῶν ἱερῶν τοῦ Θεοῦ. Καὶ ταῦτα λέγων, δὲν λαμβάνω τὸ μέρος ἐκείνων, ἀλλὰ φροντίζω διὰ τὴν ἀγάπην σας καὶ ἐπὶ τοῦ ἐξ ὄλων νὰ ὡφελησθε. Διότι πόσον διδεις, καὶ λαμβάνεις τόσα πολλὰ παρὰ τοῦ Δεσπότην, Πόσην ὑπηρεσίαν προσφέρεις, 52. Ἀ. Ἀλλὰ ὅμως καὶ δι' ἐκείνην τὴν μικράν καὶ ὅπου αὐτὴν τελειώμεν εἰς τὸν παρόντα βίον, θὰ δεχθῆς αἰώνιους ἀμοιβὰς, καὶ τὰ ἀπόρρητα ἀγαθὰ.

5. Ταῦτα σκεπτόμενοι ἂς ἐπιδικώμεν ταιαύτας ὑπηρεσίας, μὴ ὑπολογίζοντες τὴν δαπάνην, ἀλλὰ τὸ κέρδος καὶ τὴν ὠφέλειαν, ἡ ὅποια προέρχεται ἐξ αὐτῶν. Διότι ἐν ἰδωμεν κάποιον νὰ καθίσταται προσωπικὸς φίλος ἀνθρώπου τοῦ ὑπερέχει κατὰ τὰ κοσμικὰ ἀξιώματα φροντίζωμεν νὰ τοῦ παράσχωμεν πόσον ἐκδούλευσιν σκεπτό-

49. Ματθ. 23, 4.

50. Ματθ. 10, 41.

μῶνα, ὅτι, τὰ προσφερόμενα εἰς αὐτόν, πρὸς τὸν προστάτην τοῦ θά φθάσουν, καὶ ὅτι αὐτὸς θὰ τὰ καταστήσῃ γνωστὰ εἰς ἐκεῖνον τὸν ὁποῖον προστάτην τοῦ ἀνακηρύσσει, καὶ θὰ συντελέσῃ ὥστε νὰ ἀπολαύσωμεν μεγαλυτέρας ἀγάπης παρ' ἐκείνου. ¹³ Πολὺ περισσότερον τοῦτο θὰ συμβῇ μὲ τὸν Δεσπότην τῶν ὅλων, διότι, ἐὰν κάποιοις δεῖξῃ ἐλαχίστην ἐλεημοσύνην καὶ συμπόθειαν εἰς τυχόντας ἀνθρώπους καὶ εἰς τοὺς ἐν ἀγορᾷ οὐρσκομένους, καθιστᾷ ἰδικά του τὰ προσφερόμενα ὁ Δεσπότης καὶ ἀνάσχει· νὰ εἰσαγάγῃ ἐκεῖνους, ὥστε νὰ ἐπιδόξωμεν ἀγαθὸν τι εἰς τοὺς ἁνωτέρω, εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν καὶ λέγει, «Ἐλθετε οἱ εὐλογημένοι ἀπὸ τὸν Πατέρα Μοι, διότι ἐπείνασα καὶ μοῦ ἔδωσατε νὰ φάγω» ¹⁴. Πολλῶν μᾶλλον, ἐὰν ὑπηρετήσῃ κάποιοις τοὺς θλιβομένους διὰ τὸν Θεὸν καὶ τιμηθέντας μὲ τὴν ἱερωσύνην, θὲν θὰ ἀπολαύσῃ τῆς ἰδίας τιμῆς, ἀλλὰ μεγαλυτέρας, ὅτι διότι ἡ φιλοanthρωπία τοῦ Θεοῦ κατὰ πολὺ ὑπερέχει τῆς τοσούτης τῶν ἀνθρώπων καὶ ὅσων οὗτο πράττουσι. Μὴ γινώμεθα, λοιπόν, χειρότεροι τῶν ἀπείρων, οἱ ὅποιοι, θεκνύουσιν διὰ τὴν πλάνην τῶν εἰδῶν ἁκόμη καὶ διὰ τοὺς ὑπηρετοῦντας αὐτὰ πόσῃ μεγαλύνει φροντίδα ἀλλ' ὅς ἐπιβιβάζωμεν τόσῃ ὑπεροχὴν καὶ φροντίδα πρὸς τοὺς ἱερεῖς, ὅση εἴναι ἡ διαφορά τῆς πλάνης, πρὸς τὴν ἀλήθειαν καὶ τῶν ἱερῶν ἐκείνων πρὸς τοὺς ἱερεῖς τοῦ Θεοῦ διὰ νὰ δυνήσκηται νὰ ἀποκομίσωμεν μεγαλυτέρας τὰς βιωθὲν αἰμοδίας «Ὁ Ἰακώβ ἐγκατεστάθη, λέγει, εἰς τὴν Αἰγύπτου, καὶ ἠδυσθέσεν καὶ ἐπληθύνθησαν πάρα πολὺ» ¹⁵. Καθ' ὅσον καὶ ἡ ὑπόσχασίς τοῦ Θεοῦ ἡ ὁποία εἶχε δοθῇ πρὸς αὐτόν, ἥτο αὐτῇ ὅτι ἐπλησθῇ, καθ' ὅσον καταστήσῃ μέγα ἔθνος» ¹⁶. ¹⁷ «Καὶ ἔζησεν ἁκόμη ὁ Ἰακώβ ἐξ ἑκατὸν τεσσαράκοντα ἐπτά» ¹⁸. Διὰ τοῦτο ὁ Θεὸς τοῦ ἔδωκεν ἐπὶ πλεον τὸν χρόνον αὐτοῦ τῆς ζωῆς του, διὰ νὰ ἔχῃ ἀρκετήν παρηγορίαν διὰ τὰς παλαιωτάτας, τὰς ὁποίας ὑπέφερον εἰς ὅλην τὸν χρόνον τῆς ζωῆς του, καὶ τοιοῦτοτρόπως νὰ τελειώσῃ τὴν ζωὴν του.

Ἀλλ' ἐὰν θελεῖτε, ὡς ἀποταμιεύωμεν τὰ ὑπόλοιπα διὰ τὴν ἄλλην ὁμίλιαν, διὰ νὰ μὴ ἐπιδρομώμεν τὴν μνήμην σας μὲ τὸ πλῆθος τῶν λόγων Ἐδῶ ὡς τελειώσωμεν

13 Math 25, 34
14 Gen 1, 27
15 Gen 46, 3
16 Gen 47, 28

τὴν ὁμίλιαν ἀφοῦ παρακαλέσωμεν τὴν ἀγάπην σας διὰ ἐκείνο Εἰ ὥστε μετὰ ἀκριβείας νὰ προσέχετε εἰς τὰ λεγόμενα καὶ συνεχῶς νὰ τὰ ἐνθυμῆσθε, καὶ ταῦτα νὰ τὰ περιστρέφετε εἰς τὴν σκέψιν σας. Νὰ ἀναλογίζεσθε δὲ τὴν ὑπομονὴν τὴν ὁποῖαν ὑπέμειναν οἱ δίκαιοι αὗτοι, τὴν μακροθυμίαν, τὴν ἐμπιστοσύνην τὴν ὁποῖαν εἶχον εἰς τὰς ὑποσχέσεις τοῦ Θεοῦ, μὴ κλονιζόμενοι ἀπὸ τὰς δοκιμασίας τὰς ἐπέρχόμενας μετὰ τὴν ὑπόσχεσιν ἀλλ' ἔχοντες ἄρρωστον εἰς τὴν δύναμιν τοῦ ὑποσχεμένου, τοιοῦτοτρόπως τὰ πάντα ὑπέφερον μὲ εἰρήνην καὶ διὰ τούτων προέκυπτον

τοῦ καὶ ὁ δίκαιος οὗτος ἀφοῦ ἐπένθησεν τόσα ἐπὶ τὸν ὡσὺ ὡς νεκρὸν, ¹⁹ ὁ δὲ τὸν εἶδεν τέλος νὰ κατέχη τὴν βασιλείαν τῆς Αἰωνιότητος. Καὶ ὁ θαυμάσιος ἰωσήφ μετὰ τὴν δουλείαν, μετὰ τὴν φυλακὴν, μετὰ ὅλα τὰ ἄλλα, ὅσα ὑπέμεινεν, ἀναλαμβάνει τὴν ἐξουσίαν βῆλος τῆς χώρας. Καὶ ἐὰν θέλωμεν νὰ διεξέλθωμεν πάσας τὰς εὐρισκομένους εἰς τὴν Γραφὴν ἱστορίας, θὰ εὐρίσκωμεν τοὺς διαπρέφαντας εἰς τὴν ἀρετὴν νὰ πορεύονται διὰ μέσου δοκιμασιῶν, καὶ αὗτοι ἠδυνήθησαν νὰ ἀποσπάσουν μεγάλῃν τὴν ἀνωθεν βοήθειαν. Ἐάν, λοιπόν, θέλωμεν καὶ ἡμεῖς νὰ ἀξιωθώμεν τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ, ὡς μὴ λυπούμεθα διὰ τὰς δοκιμασίας, μήτε νὰ στενοχωρούμεθα διὰ τὰς θλίψεις, ἀλλὰ μᾶλλον νὰ χαίρωμεν καὶ νὰ εὐφρανώμεθα ἐνδυναμούμενοι εἰς τὴν πίστιν γνωρίζοντες ὅτι τοιοῦτοτρόπως θὰ ἀπολαύσωμεν πολλῆς προνοίας, ²⁰ ἂν φροντίζωμεν νὰ ὑπομένωμεν ὅλα εὐχαριστίας. Εἶθε δὲ πάντες ἡμεῖς καὶ τὴν παροῦσαν ζωὴν ἐνσπεύτως νὰ διέλθωμεν ἵνα ἐπιτύχωμεν καὶ τὰ ἀγαθὰ τῆς μελλούσης ζωῆς, μὲ τὴν χάριν καὶ τὴν φιλανθρωπίαν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, μετὰ τοῦ ὁποῖου εἰς τὸν Πατέρα ἡμεῖς καὶ εἰς τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, ἀμήν, δοξα, δόξα, τιμὴ τὰρα καὶ πάντοτε, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων ἔνεστο

ΟΜΙΛΙΑ ΕΒΗΚΟΣΤΗ ΕΚΤΗ

«ΒΛΗΜΗΔΙΑΝ, ΔΡΙΤΤΗ Η ΓΡΑΦΗ, ΔΙ ΕΜΕΤΑ ΤΟΥ ΙΑΚΩΒ ΚΑ ΔΗΤ
ΘΑΝΗ ΚΑΙ ΕΚΔΕΥΣΕ ΤΟΝ ΙΣΘΘ ΤΟΝ ΓΟΝ ΤΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΕΠΕΝ
ΕΑΝ ΕΘΕ ΕΥΕΤΙ ΚΑΛΩΝ ΕΚΜΕΙΩΝ ΤΩΝ ΠΑΛΙΕ ΤΗΝ ΧΙΕΒΑ ΣΟΥ ΤΠΟ
ΤΟΝ ΜΗΡΟΝ ΜΟΥ, ΚΑΙ ΟΡΚΙΣΟΥ ΕΤΙ ΘΑ ΜΕ Ι ΚΑΜΗΣ ΤΗΝ ΚΑΛΩ
ΣΥΚΗΝ ΑΓΓΗΝ ΚΑΙ ΠΙΣΤΕΣ ΘΑ ΕΒΛΗΜΗΕΝΗ ΤΗΝ ΕΥΤΟΛΗΝ ΜΟΥ
ΚΑ ΜΗ ΜΕ ΘΑΨΗΣ ΜΕ ΤΗΝ ΑΓΓΗΝ ΟΥ ΚΑΛΑ ΝΑ ΜΕ ΕΛΠΙΣΤΕΛΗΣ
ΜΕΤΑ ΤΩΝ ΠΑΤΕΡΩΝ ΜΟΥ ΕΝ ΤΗ ΛΑΝΑΔΗ ΘΑ ΜΕ ΜΕΤΑΦΕΡΗΣ
ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΓΓΗΝ ΚΑΙ ΘΑ ΜΕ ΘΑΨΗΣ ΜΕ ΤΗΝ ΙΑΚΩΒ ΤΟΝ Ο
ΔΕ ΙΣΘΘ ΑΠΕΝΤΗΣΕΩΝ ΘΑ ΕΑΝΕ ΤΟΤ ΜΟΥ ΕΠΙΤΕ Ο ΙΑΚΩΒ ΕΙ
ΕΝ ΠΡΟΣ ΑΥΤΟΝ ΟΡΚΙΣΟΥ ΕΙΣ ΕΜΕ ΚΑ ΟΡΚΙΣΟΥ ΑΣΠΙΟΥ
ΑΥΤΟΥ ΤΗ Ο ΙΑΚΩΒ ΟΡΕΚΕΥΝΗΣ ΑΡΕΣ ΤΟ ΔΙΚΟΝ ΤΗΣ ΡΑ
ΒΙΛΕ ΤΟΥ Α

1 Ἄς δωσωμεν σήμερον τέλος εἰς τὴν διήγησιν πε-
ρ. τοῦ Ἰακώβ καὶ ὅς ἴδωμεν ποῖα εἶναι ἐκεῖνα, τὰ ὅποια
διέσπασε πρὸ ἀποθάνῃ. Ἡ Ἀλλὰ καλεῖς προσβλεπὼν εἰς
τὴν κατάστασιν τῶν πραγμάτων τώρα ὅς μὴ ἀπαυτῇ ἀπὸ
τοῦς δικαίους ἐκείνους δὴα τώρα ἀρκῶζε νὰ ἀκρίβηται.
οἱ πιστοὶ Ἀλλὰ ἀναλογίως νὰ κρίνῃ καὶ μὲ τὰ πράγματα
Ταῦτα δὲ ἐπιτήδεε εἰς τὸ προσῆκον ἀνέφερον, διότι ἔ-
χουν σχεδὸν μὲ δὴα πρόκειται νὰ εἴπῃ ὁ πατριάρχης εἰς
τὸν Ἰωσήφ Ποῖα δε εἶναι, ὅς ἀκουσόμεν «Ἐπληρώσαν,
λέγει, ἡ Γραφή, αἱ ἡμέραι τοῦ Ἰακώβ νὰ ἀποθάνῃ, καὶ ἐ-
κάλεσεν τὸν Ἰωσήφ τὸν υἱὸν του, καὶ τοῦ εἶπεν Ἐάν ἔχω
εὖρε χάριν ἐνώπιόν σου βάλε τὴν χεῖρά σου ὑπὸ τὸν μη-
ρὸν μου, καὶ ὀρκίσου ὅτ' θὰ μοῦ κάμῃς τὴν καλωσύνην
αὐτὴν καὶ πιστῶς θὰ ἐκπληρώσῃς τὴν ἐντολήν μου, Ἐ νὰ
μὴ μὲ θάψῃς εἰς τὴν Αἴγυπτον ἀλλὰ νὰ ἐνταφιασθῶ μετὰ
τῶν πατέρων μου εἰς τὴν Χαναάν θὰ μὲ μεταφέρῃς ἀπὸ
τὴν Αἴγυπτον καὶ θὰ μὲ θάψῃς εἰς τὸν τάφον των. Ὁ δὲ
Ἰωσήφ ἀπήντησεν — Θὰ κάμω ὅ, τι μοῦ εἶπες. Ὁ Ἰω-
κώβ εἶπεν πρὸς αὐτὸν Ὁρκίσου εἰς ἐμέ. Καὶ ὀρκίσθη ἐνώ-
πιον αὐτοῦ. Τότε δὲ Ἰωκώβ προσεκύνησεν εἰς τὸ ἄκρον

τῆς οἰκίας τοῦ». Πολλοὶ ἀπὸ τοὺς μικροψύχους δταν
τοὺς προτρέπωμεν νὰ μὴ φροντίζουν πολὺ διὰ τὴν το-
φὴν μήτε νὰ θεωροῦν περισπούδαστον πρῶγμα τὴν μετα-
φορὰν τῶν λεψάνων ἀπὸ τὴν ξενίην εἰς τὴν ἰδίαν πατρί-
δα, τῶν ἀποθανόντων εἰς ἑτέραν χώραν, αὐτὴν ἔδω τὴν
ἱστορίαν μᾶς προβαλλοῦν, ²³ Ἀ ἰσχυρίζονται ὅτι καὶ ὁ πα-
τριάρχης τόσον πολὺ ἀφρόντισεν δι' αὐτὸ τὸ πρῶγμα.
Ἀλλὰ πρῶτον μὲν, καθὼς σὰς εἶπον πραγματικῶς πρέ-
πει νὰ ἀναλογισώμεθα τοῦτο, ὅτ' ἐν ἀπηγγεῖτο τότε ἀ-
πὸ αὐτοὺς τόση φιλοσοφία, δοὺν ἀπαυτῇτα, ἀπὸ τοὺς
ζῶντας τώρα Ἐπειτα ὁ δικαίος καὶ αὐτὸ τοῦτο δὲν ἠβέ-
λησε νὰ γινῇ ἀνευ αἰτίας, ἀλλὰ χρηστὰς ἐλπίδας ὑπόσχε-
τα, εἰς αὐτοὺς, ὅτ' καὶ οἱ ἴδιοι ὀργὰ κάποτε θὰ ἐπιστρέ-
ψουν εἰς τὴν γῆν τῆς Ἐπαγγελίας. Καὶ ὅτ' ἐνεκα αὐτῆς
τῆς αἰτίας, τοῦτο παρήγγειλεν, μᾶς τὸ διδάσκει φανερώ-
τερον, ὁ λόγος τοῦτο λέγων «Ὅταν ἀσφαλῶς ὁ Θεὸς σὰς
ἐπισκεφθῇ καὶ σὰς ὀδηγήσῃ εἰς τὴν γῆν τῆς Χαναάν, θὰ
φύρετε μὲς, σὰς καὶ τὰ δότᾱ μου ἐκ τῆς χώρας ταύτης».²⁴

Ὅτ' δὲ μὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς πίστεως τὰ μέλλον-
τα ἐβλεπεν. Βλέπεις τὸν Ἰδὸν, ὅστις καλεῖ τὸν θάνατον ὤ-
πνον διότι λέγει «Θα κοιμηθῶ μετὰ τῶν πατέρων μου».
Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Παῦλος ἔλεγεν, «ἐκείνοι ὅλοι ἀπέθανον με-
πίστω, χωρὶς νὰ ἔχουν λάθῃ. τὰς ὑποσχέσεις, ἀλλὰ μα-
κρόθεν τὰς εἶδον καὶ τὰς ἐχαρέτησαν». Πῶς; Μὲ τοὺς ὀ-
φθαλμοὺς τῆς πίστεως. Κανείς, λοιπὸν, ὅς μὴ θεωρῇ ὅτ'
ἡ ἐντολὴ τοῦ Ἰωκώβ εἶναι ἐκδηλώσις μικροψυχίας, ἀλλὰ
ὅς ἀπαλλάσσει τὸν δίκαιον ἀπὸ πάσαν κατηγορίαν ἐνε-
κα καὶ τῆς ἐποχῆς καὶ ἐνεκα τῆς προφητείας περὶ τῆς ἐ-
πανόδου αὐτῶν ἥτις θὰ γινῇ εἰς τὸ μέλλον.

Διότι τώρα μὲν ἐπειδὴ τὰ ἀφορῶντα εἰς τὴν ζωὴν ἡ-
μῶν ἀνυψώθησαν μετὰ τὴν ἔλευσιν τοῦ Χριστοῦ, εὐλόγως
καποῖος ἔβλεπε νὰ μεμνηθῇ ἐκεῖνον, ὅστις τοιαῦτα παραγ-
νέλλει. Ἐ Ἄς μὴ ταλαιπώρῃ κανεὶς τὸν ἀποθανόντα εἰς ξέ-
νην χώραν μήτε ἐκείνον ὅστις ἀποκαμνεύεται ἀπὸ τὴν
παρούσαν ζωὴν, εὐρισκόμενος εἰς ἐρήμιαν. Διότι ὅτε αὐτός
εἶναι ὀξυς ταλαιπωροῦ, ἀλλὰ ὁ ἀποθανὼν μὲ ἁμαρτίας,
ἔστω καὶ ἂν ἀποθάνῃ ἐπὶ τῆς κλίνης, ἔστω καὶ ἐνὸς τῆς

23 Γεν. 47, 29-31.
24 Γεν. 47, 24.
4 Γεν. 47, 30.
5 ΞΕ, 11, 18.

οίκους, ἔστω καὶ ἐὰν οἱ στενοὶ συγγενεῖς καὶ φίλοι τοῦ εἶναι παρόντες καὶ ὅς μὴ μοῦ λέγῃ κανεὶς τὰ ψυχρὰ θεῖνα λόγια, τὰ ὅποια εἶναι βεῖα γέλωτος καὶ πλήρη ἀνεπιστίας· ἐὼς δὲνα ἀπέθανεν χειρότερα καὶ ἀπὸ σκόλου, κανεὶς ἀπὸ τοὺς γνωρίζοντας αὐτοῦ δὲν ἦτο παρών, οὔτε τὰ σχετικὰ μὲ τὴν ταφὴν τοῦ κατέστη δυνατὸν νὰ τοῦ παρασχηθῇ, ἀλλὰ ἐξ ἁδάνου καὶ ἀφ' οὗ πολλοὶ προσέφερον, οὕτω παρασχέθησαν τὰ σχετικὰ μὲ τὴν κηδεύσαν. Δὲν εἶναι, ἀνθρώπε, ὁ θάνατος οὗτος κατώτερος τοῦ σκόλου. Διότι, εἰς τι οὗτος ἐξημώθη; Ὁ ἐκτός θεοποιῶς ἐὰν δὲν τὸν ἐτύλξεν ὡς σάβανον τὸ Εὐαγγέλιον τῆς ἀρετῆς.

Ὅτι δὲ εἰς οὐδὲν ἀλλάττει τοῦτο τὸν ἐνάρτεον, μὴν θανε ἐκ τοῦ ὅτι οἱ περισσότεροι ἐκ τῶν δικαίων, ἐννοῶ τοὺς προφῆτας καὶ τοὺς Ἀποστόλους, ἐκτός ἀπὸ ὁλγούς, οὔτε τὸν τάφον οὗτο κατετέθησαν δὲν γνωρίζοντες. Διότι ἄλλοι μὲν ἀπεκεφαλίσθησαν, ἄλλοι δὲ ἀποβολήντες οὕτω μετετέθησαν ἐκ τῆς ζωῆς, καὶ ἄλλοι πάλιν ἐς ἀναριθμήτους καὶ ἀκαθάρτους τιμωρίας ἐαυτοὺς παραδῶσαντες χάριν τῆς εὐσεβείας, πάντες ἁμαρτυροῦσαν δ' αὖτὸν Χριστὸν καὶ οὐδεὶς θὰ πολήνη νὰ εἴπῃ περὶ αὐτῶν ὅτι ὁ θάνατος τῶν εἶναι ἀτίμος, Ἐὰν θὰ συμφωνήσῃ με τὴν θέαν Γραφήν, ἡ ὅποια λέγει, «Ὁ θάνατος τῶν ἁμαρτωρίων μένων εἰς τὸν Κυρίον ἀνθρώπων θεωρεῖται ὡς ἕνα ἂν Τάφον»· καὶ ὅπως ἀκριβῶς τὸν θάνατον τῶν ὁσίων ἐκέλευσεν τιμὴν, τοιοῦτοτρόπως δοκῶσε καὶ τὸν θάνατον τῶν ἁμαρτωρίων ἐπαισκύνον νὰ καλῇ, καθ' ὅτι λέγει, «Ὁ θάνατος τῶν ἁμαρτωρίων ἀνθρώπων εἶναι ἐπαισκύνος».⁶ Ὡστε καὶ ἂν ἀκόμη κάποιος ἀποθάνῃ ἐντὸς τῆς οἰκίας, καὶ εἶναι παρόντες ἡ οὐχὺς καὶ τὰ τέκνα, καὶ οἱ συγγενεῖς καὶ οἱ γνωστοὶ τοῦ, στερεῖται, ὅμως, τῆς ἀρετῆς, ὁ θάνατος τοῦτου θεωρεῖται κακός. Ἐστὶ καὶ ἂν εἰς ξένην χώραν ἀποθάνῃ κάποιος καὶ ἂν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους εὐρισκόμενος καὶ τί λέγω εἰς ξένην χώραν καὶ ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, ⁶³⁰ Αἰ καὶ ἂν ἀκόμη εἰς ἡσυχίαν περιπέσῃ, καὶ ἂν ἀκόμη προφῇ τῶν θηρίων γίνῃ ὁ ἔχων κτήμα τὴν ἀρετὴν, τίμιος ὁ θάνατος τοῦτου θὰ εἶναι. Διότι λέγει μου, ὁ υἱὸς τοῦ Ζαχαρίου δὲν ἀπεκεφαλίσθη, Ὁ Στέφανος δὲ, πρῶτος ὅστις ἐφόρει τὸν στέφανον τοῦ μαρτυροῦν, δὲν ἐλιθοβολήθη καὶ ἐτελειώσεν τοιοῦτοτρόπως τὴν ζωὴν, Ὁ Παῦλος δὲ

καὶ ὁ Πέτρος ὁ μὲν δὲν ἀπεκεφαλίσθη, ὁ δὲ ἀδέχθη τὴν τιμωρίαν τοῦ σταυροῦ κατ' ἀντίστροφον τρόπον πρὸς ἀκείνον τοῦ Δεσπότη, καὶ ἔτσι μετετέθη ἀπὸ τὴν παρούσαν ζωὴν.⁸ Καὶ δὲν εἶναι τοῦτο πρὸ πάντων ἡ αἰτία τοῦ εἰς ἄλλα τὰ μέρη τῆς οἰκουμένης ὑμνοῦνται καὶ ἀνοκηρῶσονται εὐεργεταί.

2 Πάντα ταῦτα, λοιπὸν, ἀφοῦ σκεφθώμεν, ὅς μὴ ἐλεονολονώμεν τοὺς ἀποθνήσκοντας εἰς ξένην χώραν, μήτε νὰ μακαρίζωμεν τοὺς τελευτῶντας ἐντὸς τῆς οἰκίας. Βάλλ' ἀκολουθοῦντες τὴν συνήθειαν τῆς θείας Γραφῆς, ὅς μακαρίζωμεν τοὺς ζήσαντας ἐνσώτως καὶ τοιοῦτοτρόπως μετατ' θαμένους, τοὺς δὲ ἀποθνήσκοντας ἐν ἁμαρτίαις νὰ λυποῦμεθα. Διότι, ὅπως ὁ ἄνθρωπος μεταβαίνει εἰς καλύτεραν ζωὴν, ἀμεθάμενος διὰ τοὺς μέθους· οὕτω καὶ ὁ στερούμενος τῆς ἀρετῆς δέχεται ἥδη τὰς ἀρχάς καὶ τὰ προσέκρια τῶν τιμωρίων, ζητεῖται λογοδοσία τῶν πράξεων τοῦ καὶ περιβάλλεται μὲ ἀθεράτευτα κακά. Διὰ τοῦτο πρέπει, λαμβάνοντες ὅπ' ὄψιν ταῦτα, νὰ φροντίζωμεν διὰ τὴν ἀρετὴν καὶ καθὼς εἰς πόλιν στραφὴ νὰ ὀφνηθῶμεν εἰς τὴν παρούσαν ζωὴν διὰ νὰ δυνήθωμεν, μετὰ τὴν διάλυσιν τοῦ θαύτου ὧς νὰ φερέσωμεν λαμπρὸν στέφανον, καὶ νὰ μὴ μετανοήσωμεν ἁργότερον, ματαιῶς ὅμως. Διότι, μέγας βίον διακρίει ὁ ἀγών, εἶναι, δυνατὸν, ἐὰν θελήσωμεν, καὶ τὴν ραθυμίαν νὰ ἀποτηνάζωμεν, καὶ τὴν ἀρετὴν νὰ ἐπιβιώσωμεν, διὰ νὰ δυνήθωμεν νὰ ἐπιτύχωμεν καὶ τοὺς ἐπιφύλασσομένους δι' ἡμᾶς στεφάνους εἰς τοὺς οὐρανοὺς. Ἀλλ' ἐὰν θέλετε, ὅς ἀποσπένδωμεν εἰς τὴν συνεσχῶν τοῦ λόγου Ἐπειδὴ προήγγελεν εἰς τὸν υἱὸν τοῦ τὰ σχετικὰ μὲ τὴν ταφὴν, «Ὁ Ἰωσήφ ἀπῆνιγξεν — θὰ κάμω ὅτι, μοῦ εἶπες Ἀπαυτῇ δ' ἀκούθ' — Ὅρκισον εἰς ἐμὲ. Καὶ ὥρκισθη ἐνώπιον τοῦ πατρὸς τοῦ. Τότε δ' ἀκούθ' προσέκυνῃσεν εἰς τὸ ἄκρον τῆς ράβδου τοῦ»⁹

Βλέπε τὸν γέροντα, τὸν προσκυτῆν, τὸν πατριάρχην, διὰ τῆς προσκυνήσεως νὰ ἀποδίδῃ τιμὴν εἰς τὸν Ἰωσήφ, καὶ εἰς τὴν πράξιν τώρα νὰ ἐκτελεσθῇ τὸ ὅρκιον. Δεῖ.

6. Ἀλλοτε δὲ εὖρος πατήρ ἐκείνου διὰ τὸ μαρτυροῦν τὸν Χριστὸν καὶ λέγει «Χαίρετε Πέτρε, ἡ ἐσὶ σίλος τοῦ σταυροῦ Χριστοῦ ἀποκαλύπτει καὶ κατ' ὁμοίαν τὸν ἐκτελεσθέντα στυγερὸν μὲν θάνατον, ὃς μὴν δὲ ἐν ὁρίῳ τῇ στήθεϊ, ἀλλὰ μὲλλον καὶ ἀκατάληκτος, ὡς ἐ, οὐρανὸν τὴν περιεῖν ἀπὸ τῆς κοινῆς. Χαίρετε, Παῦλε, ὁ ἦν μακαριὸν κεφαλὴν τῆς ἐκκλησίας, ἀποσημειώσας, ἡμῶν Συναξ. ΣΤ' τόμος, σελ. 422. Ἰούλιος 1897)

9. Γεν. 47. 31

6. Ἰούλιος, σελ. 6
7. Ἰούλιος, 88, 98

ὅτι βίαν ὁ Ἰωσήφ, διηγήθη εἰς αὐτὸν τὸ δράμα, ἀπῆντη-
σεν, λέγει, ὁ Ἰωσήφ καὶ τοῦ εἶπεν — Ἀρὰ γε θὰ ἐλθωμεν
ἐγὼ καὶ ἡ μήτηρ σου καὶ θὰ σὲ προσκυνήσωμεν μέχρι τοῦ
θάνατος.¹⁰ Ἀλλὰ θὰ ἡδύνατο νὰ εἴπῃ τις — Καὶ πῶς ἐ-
πραγματοποιήθη τὸ ὄνειρόν, καθ' ἣν στιγμήν ἡ μήτηρ ἐ-
καὶ ἀποθάνει καὶ δὲν προσκύνῃσιν τὸν υἱὸν τῆς, εἶναι
συνήθεια πάντοτε εἰς τὴν Γραφήν ἀπὸ τοῦ ἰσχυρότερου
τὸ πᾶν νὰ δηλοῖ ἑπειδὴ, λοιπόν, ὁ ἀνὴρ εἶναι κεφαλὴ
τῆς γυναικός,¹¹ καὶ αἱ δύο, λέγει, θὰ εἶναι ἐν σώμα.¹²
καὶ ἐπειδὴ προσκύνῃσιν ἡ κεφαλὴ φανερόν ὅτι καὶ ὅλον
τὸ σῶμα ἠκολούθησεν ταυτὶν. Ἐκαστὸν ἐάν ὁ πατὴρ ἔκα-
μεν τοῦτο, πολλὰ μάλλον καὶ ἐκεῖνη τοῦτο θὰ ἐπράττειν,
ἐάν δὲν ἠπαύετο προηγουμένης ἐκ τῆς ζωῆς. καὶ προ-
σκύνῃσιν, λέγει, εἰς τὸ ἄκρον τῆς ράβδου σου.¹³ Διὰ
τοῦτο καὶ ὁ Παῦλος ἔλεγε κἡμὲ πιστὸν ὁ Ἰακώβ, ὅταν ὁ
πέδησεν, πύλονησεν ἕκαστον τῶν υἱῶν τοῦ Ἰωσήφ, καὶ
προσκύνῃσιν εἰς τὸ ἄκρον τῆς ράβδου σου.¹⁴ Βλέπεις
πῶς ἀκόμη καὶ αὐτὸ ἐπράττει μὲ πίστιν, προβλέπων ὅτι Ἐ-
κεῖνος ὁ ὅποιος θὰ γεννηθῇ ἐκ τῶν ἀπογόνων του, θὰ
εἶναι ὅσα ἱεροῦ γένους, ἑπειδὴ λοιπόν, εἶπεν ὅσα ἡθε-
λεν εἰς τὸν υἱὸν του, μετ' ὧν ὁ πατὴρ του ἀσθενεῖ θαρρῶς, ὅτι
ἐγγίξει τὰς θύρας τοῦ θανάτου, ὅτι ἐπληροῦσαν αἱ ἡμέραι
τοῦ πάλους ἡλαθὺν τοὺς δύο υἱοὺς τοῦ ἦλθεν πρὸς τὸν
Ἰωσήφ. Ἀνήγγελλον δὲ τοῦτο εἰς τὸν Ἰακώβ.¹⁵ Ὁ ὅστις
ἔλαθεν δύναμιν καὶ ἐκάθισεν ἐπὶ τῆς κλίνης.¹⁶ Βλέπε πῶς ἡ
φιλοστοργία πρὸς τὸν υἱὸν ἐνεδυνάμωσεν τὸν γέροντα
καὶ ἡ προθυμία ἐνίκησεν τὴν ἀσθενείαν. Διότι μόλις ἐ-
πληροφορήθη τὴν παρουσίαν του λέγει, ἐκῆσθαι ἐπὶ
τῆς κλίνης.¹⁷ Καὶ ἰδὼν αὐτὸν, τοῦ διδάσκοντος, τὴν πομπι-
κὴν στοργὴν καὶ εἶπε θὴ ἐπράκε το ν' ἀποθάνῃ περ φρου-
ρεῖ τοὺς παῖδας μὲ τὰς εὐλογίας, ἀφῆκον εἰς αὐτοὺς τὴν
μεγιστὴν ταύτην παρουσίαν καὶ πλῆρτον, ὅστις οὐδέπο-
τε ἡδύνατο νὰ δαπανηθῇ.

Καὶ προσεχε πῶς ἀρχίζει. Πρῶτον ἀναφέρει τὴν ἐκ

10. Γεν 37, 10.
11. Α. Κ. γ. ν. 1. δ.
12. Γεν 2, 24.
13. Ε. γ. γ. 1.
14. Μ. γ. 11, 21.
15. Γεν 45, 1-2.
16. Γεν 49, 9.

δηλωθεῖσαν εἰς αὐτὸν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἀγαπῆν καὶ τότε εὐ-
λογεῖ τοὺς παῖδας καὶ λέγει· Ἡ ὁ Θεὸς μου ἐφανερώθη εἰς
ἐμὲ εἰς τὴν Λουζὰ τῆς χώρας Χαναάν καὶ μετ' ἐμὲ καὶ
μοῦ εἶπε· Ἰδοὺ ἐγὼ θὰ σὲ ἀδελφώσω καὶ θὰ σὲ πληθύνω.¹⁷
Θὰ σὲ καταστήσω γενάρχη πολλῶν λαῶν καὶ θὰ δώσω
εἰς σὲ καὶ τοὺς ἀπογόνους σου μετὰ ἀπὸ σέ, ὡς παντο-
τεινὴν ἰδιοκτησίαν σου, τὴν χώραν ταύτην.¹⁸

Ἡμεῖς ὑπεσχέθη, λέγει, ὁ Θεὸς ὅταν μοῦ ἐφανερώθη
εἰς τὴν Λουζὰν ὅτι, τόσον παλὺ θὰ πληθύνῃ τοὺς ἀπο-
γόνους μου, ὥστε ἐξ αὐτοῦ θὰ προέλθῃ πλῆθος ἐθνῶν,
καὶ τὴν γῆν δὲ ταύτην εἰς ἐμὲ καὶ εἰς τοὺς ἀπογόνους μου
ὑπεσχέθη ὅτι θὰ δώσῃ. «Τώρα, λοιπόν, αἱ δύο υἱοὶ σου,
τοὺς ὁποίους ἀπέκτηρες εἰς τὴν Αἴγυπτον, εἶναι ἱεροὶ
μου. Ὁ Εφραίμ καὶ ὁ Μανασσῆς θὰ εἶναι ὁ ἑμὲ ὡς αἱ
πρωτότοκοί μου Ρουβὴν καὶ Σίμεων».¹⁹

Ἐκ τούτων, λέγει, τοὺς ὁποίους ἀπέκτηρες πρὸ τῆς ἐ-
λευθερίας μου, ἐγὼ υἱοθετῶ καὶ προσθέντες εἰς τὸν ἀριθμὸν
τῶν ἱερῶν μου τέκνων καὶ ὁμοῦς μαζί με τοὺς υἱοὺς μου
ποῦ ἀπέκτησα θὰ ἀπολαύσουν τῆς εὐλογίας. «Τὰ δὲ με-
τὰ ταῦτα τέκνα ὅσα θὰ ἀπακτήσῃς θὰ εἶναι ἱερὰ σου» θὰ
φέρουν τὰ ὀνόματα τῶν δύο αὐτῶν ἀδελφῶν, καὶ θὰ κλη-
θοῦν νὰ λάθουν μέρος εἰς τοὺς κλήρους τῶν δύο αὐτῶν
ἀδελφῶν.

Ἐκρίβε δὲ ὅτι καὶ ἡ μήτηρ σου Ραχὴλ ἀπέθανεν, ὅ-
ταν ἐπληρώσῃς εἰς τὴν ἐθελείαν, καὶ τὴν ἔθαψας εἰς τὴν δ-
ύον τοῦ Ἱεροδρόμου.

Ὁ Ἰακώβ ἰδὼν τοὺς υἱοὺς τοῦ Ἰωσήφ εἶπεν — Ποί-
αν σχέσιν ἔχουν αὗτοι πρὸς ἐσέ, ὁ Ἰωσήφ ἀπήντησεν·
Εἶναι αἱ υἱοὶ μου, τοὺς ὁποίους ὁ Θεὸς μοῦ ἔδωκεν. Εἶ-
πεν δὲ ὁ Ἰακώβ· Πληρώσατέ τους εἰς ἐμὲ διὰ τὰς
εὐλογίας. Ὁ Ἰωσήφ ἐπληρώσας αὐτοὺς πρὸς αὐτόν. Ἐ-
φίλησεν αὐτοὺς καὶ τοὺς ἐνέγκασκεν.²⁰

Βλέπε τὸν γέροντα, πῶς ἀπεύδει καὶ ἐπείγεται νὰ εὐ-
λογήσῃ τοὺς παῖδας τοῦ Ἰωσήφ. καὶ ἐπληρώσας αὐ-
τούς, λέγει, ὁ Ἰωσήφ πρὸς τὸν Ἰωσήφ. Καὶ τοὺς ἐφίλη-
σεν, καὶ τοὺς ἐνέγκασκεν, καὶ εἶπε πρὸς τὸν Ἰωσήφ·
Ἰδοὺ, ὅχι μόνον δὲν ἐστερήθην τοῦ προσώπου σου, ἀλλὰ
καὶ ὁ Θεὸς μοῦ ἔδειξε καὶ τοὺς ἀπογόνους σου.²¹ Ἡ φι-

17. Γεν 48, 6-8.
18. Γεν 48, 6.
19. Γεν 48, 6-10.
20. Γεν 48, 11.

λαυρωπία τοῦ Θεοῦ, λέγει, μεγάλως δωρεάς μου παρέσχεν, καὶ περισσοτέρας ἀπὸ ὅτι ἀνέμενον· ἢ μᾶλλον ἐκεῖνος τὰς ὁποίας οὐδέποτε ἀνέμενον «Διάτ' Ἰδοὺ, ὅχι μόνον δὲν ἀπεστειρήθην τοῦ προσώπου σου, ἀλλ' εἶδον καὶ τοὺς υἱούς σου τοὺς ὁποίους ἀπέκτησας».²¹ Ἐ «Ὁ Ἰωσήφ, λέγει, ἐξήγαγεν τοὺς υἱούς σου ἐκ τῶν γονάτων τοῦ πατρὸς σου καὶ ἐκεῖνο, προσκύνουν τὸν Ἰακώβ ἀφοῦ ἐβλίσαν τὸ πρόσωπόν των μέχρι τοῦ ἰσθμοῦ».²²

Βλέπε πῶς καὶ τὰ τέκνα τοῦ ἐξ ἀρχῆς καὶ ἐκ τῆς πρώτης ἡλικίας ἀνέτρεφεν, ὥστε νὰ ἀποδίδουν τὴν ἀρετὴν λαμβάνον τὴν πρὸς τὸν πρεσβύτερον. «Ὁ Ἰωσήφ, λέγει λαβὼν τοὺς δύο υἱούς του, ἀδήγησε κατὰ τὴν σειρὰν τῆς γεννήσεως, πρῶτον τὸν Μανασσή, καὶ μετὰ τὸν Ἐφραίμ».²³

3. Πρόσεχε ἔδω τὸν δίκαιον, ἂν καὶ ἔχη ἤδη ἐξησθενημένους τοὺς ὀφθαλμούς τοῦ σώματος ἐνεκα τοῦ γήρατος (Διότι οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ ἐξησθένησαν ἐνεκα τοῦ γήρατος, καὶ δὲν ἠβύκατο νὰ βλέπῃ),²⁴ διατηρεῖ ὅμως τοὺς ὀφθαλμούς τῆς δικαιοσύνης ἰσχυρούς καὶ διὰ τῆς πίστεως προβλέπει ἤδη τὰ μέλλοντα. Καθ' ὅσον δὲν ἠκολούθησεν τὴν σειρὰν τοῦ Ἰωσήφ,²⁵ ἀλλὰ διακαταρτίσας τὰς χεῖρας ἠλλάγησεν αὐτοὺς καὶ ἔδωκεν τὰ πρῶτα αἰ εἰς τὸν νεώτερον, προτάσσων τοιουτοτρόπως τοῦ Μανασσή τὸν Ἐφραίμ, καὶ λέγει· «Ὁ Θεὸς, τὸν ὁποῖον εὐχαρίστησαν [μετὰ τὴν συμπεριφορὰν των] οἱ πατέρες μου».²⁶ Πρόσεχε τὴν ταπεινώσιν τοῦ πατριάρχου, βλέπε φιλόθεον ψυχὴν! Δὲν ἐτόλμησεν νὰ εἴπῃ, «Ὁ Θεός, τὸν ὁποῖον εὐχαρίστησα μετὰ τὴν διαγωγὴν μου»· ἀλλὰ εἶ· «Τὸν Θεὸν τὸν ὁποῖον εὐχαρίστησαν μετὰ τὴν διαγωγὴν των οἱ πατέρες μου».²⁷ Εἶδες ψυχὴν εὐγνώμονα; Ἄν καὶ πρὸ ὀλίγου ἔλεγεν διηγούμενος ὅτι, «Ὁ Θεὸς μου ἐφανερώθη εἰς τὴν Λουζά, καὶ ὁπορεύθη ὅτι θὰ δώσῃ εἰς ἐμὲ καὶ εἰς τοὺς ἀπογόνους μου ὅλην τὴν γῆν, καὶ εἰς πλῆθος βένων θ' αὐξήσῃ τοὺς ἀπογόνους μου».²⁸ Καὶ τοιουτοτρόπως ἔχων φανερά τὰ δειγμάτια τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ πρὸς αὐτόν, καὶ συνεσταλ-

21. Γεν. 48, 11.
22. Γεν. 48, 12.
23. Γεν. 48, 13.
24. Γεν. 48, 10.
25. Γεν. 48, 16.
26. Γεν. 48, 15.
27. Γεν. 48, 8.

μένην ἀκόμη τὴν δίκαιάν του λέγει. Ἐ «Ὁ Θεὸς τὸν ὁποῖον εὐχαρίστησαν μετὰ τὴν συμπεριφορὰν των οἱ πατέρες μου ὁ Ἀβραάμ καὶ Ἰσαάκ».²⁹ Ἐπειτα πάλιν «Ὁ Θεός, ὅστις με διατρέφει ἀπὸ τὴν νεότητά μου».³⁰ Βλέπε πάλιν καὶ διὰ αὐτοῦ τὴν μεγάλην του εὐγνωμοσύνην! Δὲν ἀνελί διὰ τὴν ἀρετὴν του, ἀλλὰ διηγείτα τὰς πρὸς αὐτὸν εὐεργεσίας τοῦ Θεοῦ καὶ λέγει «Ὁ Θεός, με διατρέφε ἀπὸ τὴν νεότητά μου ἕως τῆς ἡμέρας αὐτῆς»· Αὐτὸς δηλαδὴ εἶνα. Ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος διευθέτησεν ἐξ ἀρχῆς μέχρι τῆς στιγμῆς ταύτης τὰ κατ' ἐμὲ. Οὕτω καὶ προηγουμένως ἔλεγεν «Διὰ τῆς χάριτος μου ἐπλήθον τὸν ποταμὸν τοῦτον, τοῦ ὁρδάνου»· Τώρα ἐπιπλέον κύριος δύο στρατοπέδων».³¹ Καὶ τώρα τὸ ἔβον πάλιν λέγει με διατρέφει, καὶ λέγει, «Ὁ Θεός με διατρέφει ἀπὸ τὴν νεότητά μου ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης, ὅτι ὁ Ἄγγελος, ὁ ὁποῖος με ἐσωσεν ἀπὸ ὅλα τὰ κακά».³² Τὰ λόγια ταῦτα εἶναι εὐγνώμονος καρδίας, εὐσεβοῦς ψυχῆς, ἐχούσης τὰς εὐεργεσίας τοῦ Θεοῦ προσφάτως εἰς τὴν μνήμην. «Ἐκεῖνος, λέγει, τὸν ὁποῖον εὐχαρίστησαν μετὰ τὴν συμπεριφορὰν των οἱ πατέρες μου ὁ διατρέφας με ἀπὸ τὴν νεότητά μου ἕως τὴν παρούσαν στιγμὴν, ὁ Ἀβραάμ με ἐξ ὅλων τῶν κακῶν ἐκ τῆς πρώτης ἡλικίας μου, ὁ Ἐπειδείξας εἰς ἐμὲ τὴν φροντίδα. Αὐτὸς τώρα ἀς εὐλογήσῃ τὰ παιδία ταῦτα καὶ ἀς φέρουν ταῦτα τὸ ὄνομά μου καὶ τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς μου Ἀβραάμ καὶ Ἰσαάκ καὶ ἀς πληθυνθῶσιν εἰς μέγαν ἀριθμὸν ἐπὶ τῆς γῆς».³³

Εἶδες μαζὶ σύνεσιν καὶ ταπεινώσιν. Ὁ Σύνεσιν μὲν, διότι διὰ τῶν ὀφθαλμῶν τῆς πίστεως προεῖδεν τὰ μέλλοντα καὶ τὸν Ἐφραίμ, προέταξεν τοῦ Μανασσή ταπεινώσιν δέ, διότι, σὺδομαὺ ἐνεθυμήθη τὴν ἀρετὴν του, ἀλλὰ ἀπὸ τοῦ ὅτι, οἱ πατέρες εὐχαρίστησαν τὸν Θεὸν καὶ ἀπὸ τὰς δοθείσας εὐεργεσίας τοῦ Θεοῦ πρὸς αὐτὸν τὴν εὐχὴν καὶ τὴν εὐλογίαν εἰς τοὺς παῖδας εἶδε.

Καὶ ὁ μὲν Ἰακώβ προβλέπων τὰ μέλλοντα, τοιοῦτο πρῶτως ἔδωκεν τὴν εὐλογίαν· Ὁ δὲ Ἰωσήφ βλέπων ὅτι, ὁ νεώτερος προσηγήθη τοῦ πρῶτου καὶ θαρρῶς αὐτὸ φέρων εἶπεν, λέγει ἡ Γραφή, «—Οὗτος εἶνα ὁ πρωτότοκος θεός

28. Γεν. 48, 15.
29. Γεν. 48, 15.
30. Γεν. 48, 10.
31. Γεν. 48, 15-18.
32. Γεν. 48, 18.

³³ Ἄγγελος ἐνεσθῆς εἶναι ὁ Θεὸς ὁ Θεός.

τὴν δεξιάν σου εἰς τὴν κεφαλὴν τοῦ. Ὁ Ἰακώβ δὲν ἤρε-
λησεν νὰ πράξῃ τοῦτο καὶ ἀπήντησεν — Εὐὶ γινώσκω, τέ-
κνον μου, τὸ γνωρίζω. Καὶ οὗτος θὰ δοξασθῇ ἀλλὰ ὁ ἀ-
δελφός σου ὁ νεώτερος, ὁ Ἐφραίμ θὰ εἶναι ἀνωτέρος αὐ-
τοῦ καὶ οἱ ἀπόγονοί του θὰ εἶναι πλῆθος ἐθνῶν»⁷⁹.

Μὴ νομίσῃς, λέγει, ὅτι τοῦτο ἐγένετο τυχαίως, μήτε ἀ-
πὸ ἀγνοίας. Διότι γινώσκω καὶ προβλέπω τὰ εἰς τὸ μέλ-
λον γινώμενα καὶ ἔσκεν τοῦτο ἕως εἰς τοῦτον τὴν εὐ-
λογίαν.

Διότι, ἂν καὶ ὡς φύσεως ὁ Μανασσὴς ἔχη τὰ πρωτεία,
ὅμως ὁ νεώτερος εἶναι ἀνωτέρος αὐτοῦ, καὶ οἱ ἀπόγονοί
του θὰ εἶναι πλῆθος ἐθνῶν. Τοῦτο, δὲ ὅλον ἐγένετο, ἐπει-
δὴ ἐπρόκειτο ἀπὸ αὐτὸν νὰ προέλθῃ ἡ βασιλεὺς α⁸³⁹ Α. Ἐ-
πειδὴ, λοιπόν, προέλεγε τὰ μέλλοντα, τοιοῦτοτρόπως εὐ-
λόγησε «Ὁ ὁκὼς τοὺς ἡλόγησεν λέγων — Εἰς τὸ πρὸς-
σωπὸν σας θὰ εὐλογηθῇ ὁ ἱσραηλὶτὴς κὼς λαὸς λέγων
Ὁ Θεὸς εἴθε νὰ σὲ κἀμῃ ὡς τὸν Ἐφραίμ καὶ τὸν Μανασ-
σῆ. Οὕτως ὁ Ἰακώβ προσέτεξε τὸν Ἐφραίμ τοῦ Μανασ-
σῆ»⁸⁰. Ἀμφότερο θὰ εἶναι, τὸσον ἑπαινεῖς, ὥστε πάντες
νὰ εὐχωνται νὰ φθάσουν τὴν δόξαν αὐτῶν ὁ Ἐφραίμ ὅ-
μως θὰ προταχθῇ τοῦ Μανασσῆ βλῆπεις τῶς ἡ χάρις τοῦ
Θεοῦ τὸν ἐπιληροφόρε καὶ κινούμενος ἀπὸ προφητικὸν
πνεῦμα, τοιοῦτοτρόπως ἡλόγησε τοὺς παῖδας τοῦ Ἰωσήφ,
καὶ τὸσον καλῶς πρᾶξεν τὰ μέλλοντα, τὰ ὅποια θὰ
ἐλαμβάνουν χωρὶν μετὰ ἀπὸ πολλὸν χρόνον, ὡσὺν νὰ ᾤσαν
παρόντα καὶ νὰ ἐβλέπεν ταῦτα μετὰ τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ
σωματος, ὅς διότι ἡ προφητεία αὐτὴ τὸ χαρακτηριστικὸν
γνωρισμὸς ἔχει. Καὶ ὅπως οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ σώματος δὲν
δυνατὸν νὰ φαντασθῶν τίποτε περισσώτερον ἀπὸ τὰ ὁ-
ρατά, οὕτως καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς πίστεως⁸¹ δὲν βλέ-
πουν τὰ ὁρατά ἀλλ' ἔκείνα συλλαμβάνουν τὰ ὅποια πρό-
κειται νὰ γίνων μετὰ ἀπὸ πολλὰς γενεάς. Καὶ τοῦτο κα-
λύτερον θὰ γνωρίσετε μετὰ τὰς εὐλογίας, τὰς ὅποιες δίδει
ὁ Ἰακώβ εἰς τὰ τέκνα τοῦ Ἰωσήφ.

Ἀλλὰ διὰ νὰ μὴ μακρηγορῶμεν καὶ σὰς κουράζωμεν,
ὡς ἀρκεσθῶμεν εἰς τὰ ὅσα ἐλέγχθησαν καὶ ὡς ἀσχοληθῶ-
μεν μετὰ τὴν εὐλογίαν πρὸς τοὺς παῖδας εἰς τὴν ἐπομένην

⁷⁹ Γεν 48, 18-19.

⁸⁰ Γεν 48, 20.

⁸¹ α. ἡ ἐλ. 6 Περικλῆς. «Πόσον ἡμεῖς ἔχον νὰ διαστῇ τις θὰ εἰς τὸν ὁ-
φθαλμὸν ἡς πίστεως».

ὁμ. λίαν. Εἰς τοῦτο μόνον θὰ παρακαλεσώμεν τὴν ἀγάπην
σας, νὰ μιμῆται τὸν δίκαιον τοῦτον καὶ παρομοίας κλη-
ρονομίας εἰς τὰ τέκνα σας νὰ ἀφῆνετε, Ἐὰν ὅποιοι οὐδέπο-
τε δυνατὰ ἀπὸ κόπου νὰ ὑποσπῶν ἐλάθῃ. Καθ' ὅ-
σον τὰ χρήματα πολλάς φορές καὶ καταστροφὴν προεξέ-
νησαν εἰς τοὺς κληρονόμους καὶ ἐχθρότητα καὶ μεγάλους
κινδύνους εἰς τὴν προκειμένην περίπτωσιν διώκει δὲν εἰ-
να δυνατὸν ποτὲ νὰ ὑποπτευθῇ κανεὶς κατὰ παρομοίαν
Καθ' ὅτι εἶναι θεσσαυρὸς μὴ δυνάμενος νὰ ελαττωθῇ
σαυρὸς ἀκυριετός θεσσαυρὸς μὴ δυνάμενος νὰ ελαττωθῇ
ἀπὸ τὰς ἐπιβουλὰς τῶν ἀνθρώπων, ἀπὸ τὰς ἐπιδρομαῖς τῶν
ληστών, ἀπὸ τὰς κακότητος τῶν ὑπηρέτων ἢ ἀπὸ τὰ πα-
ρόμοια πρὸς αὐτά, ἀλλὰ συνεχῶς παραμένει διότι εἶναι
πνευματικὸς καὶ δὲν ὑποχωρεῖ εἰς τὰς ἀνθρωπίνους ἐπι-
δουλὰς ἀλλὰ ἐὰν ἐκεῖνο, οἱ νεὲς ἐδεχθῶσαν τέτοιαν κλη-
ρονομίαν, ὅς θέλουν νὰ ἐπαγρυπνοῦν, καὶ εἰς τὴν μέλλου-
σαν ζωὴν θὰ μεταβῇ καὶ τὰς αἰώνιους σκηνὰς θὰ στολισθῇ.

4 Ἀς μὴ ἐπιδικώμεν, λοιπόν, νὰ συγκεντρωσώμεν
χρήματα καὶ νὰ ἀφῆνωμεν ταῦτα εἰς τοὺς παῖδας ἀλλ' ὡς
ἀσκήσωμεν αὐτοὺς εἰς τὴν ἀρετὴν καὶ ὡς ζητῶμεν δι' αὐ-
τοὺς τὴν παρά τοῦ Θεοῦ εὐλογίαν. Καθ' ὅσον αὐτῇ, αὐ-
τὴ εἶναι ἡ μέγιστη περιουσία. οὗτος εἶναι ὁ ἀπερίγραπτος
πλοῦτος, ὁ ἀδοκίμητος, ὁ κατ' ἐκείστην ἡμέραν αὐξά-
νων τὴν περιουσίαν διότι, οὐδὲν ὑπάρχει ἴσον τῆς ἀρε-
τῆς, οὐδὲν ταυτὴς ἰσχυρότερον καὶ ἐὰν ἀκόμη αὐτὴν τὴν
βασιλείαν μὲν εἴπῃς, καὶ τὸν φέρονται τὸ βασιλικὸν δια-
δημα, Ἐὰν δὲν ἔχη τὴν ἀρετὴν, εἶναι ἀθλιώτερος ἀπὸ καθε-
στῶχον μετὰ ῥάκη ἐνδεθόμενον διότι εἰς τι δυνατὸν τὸ διά-
δημα νὰ τὸν ὠφελήσῃ ἢ ἡ πορφύρα, ὅταν εἶναι κυριευμέ-
νος ἀπὸ τὴν αἰσχυρίαν τοῦ. Ἡ μὴπως, ὁ Δισπότης λα-
οῦ δὲν ὅπν τοῦ τὴν ἐξωτερικὴν διαφορὰν τῶν ἀξιω-
μάτων, Ἡ μὴπως ἐπιτρέσσεται ὁ ἀπὸ ἀξιώματα προσώπων,
Ἐκείνο τὸ ὅποσον ζητεῖται ὅκα εἶναι ἐν, ἡ καλλιεργία τῆς ἀ-
ρετῆς, διὰ τῆς ὁποίας εἶναι δυνατὸν νὰ εὐρωμεν ἀνοκτας
τὰς θύρας καὶ νὰ ἔχωμεν θαρρὸς ἐν τῷ αὐτοῦ ὅπως καὶ
ἐκεῖνος, ὁ ὅποιος δὲν θὰ ἀποκτήσῃ ἀπὸ ἐδῶ τὴν παρρησίαν,
θὰ εὐρεθῇ εἰς τοὺς μὴ ἔχοντας τιμὴν καὶ παρρησίαν. Τοῦτο

* Δυστυχῶς — ἀναγκάζω τὰς νὰ καταβῶσιν τὰς κινεσθῶν ἀπὸ ἐντροπὴν
δι' ἐπιμένον παρακλήσεων, παρακαλῶ ἀποδοχῆς — παρακαλεσθῆναι ἐν
τῷ ποσῷ.

λοιπόν, ἅπαντες ὡς προσέχευεν καὶ τοὺς παῖδας ἡμῶν
ὡς διδάσκωμεν νὰ προσκομῶν ἐξ ὧν ταύτην, καὶ νὰ θεω-
ροῦν τὴν παρουσίαν τῶν χρημάτων ὡς μηδενίην.³⁴ Ἀ-
λλὰ οὕτως, αὐτὴ πολλὰς φορὰς ἀποδίδον πρὸς τὴν ἀρε-
τὴν γινέσθαι, ὅταν οὕτως δὲν γνωρίζῃ νὰ χρησιμοποιοῖ δεόν-
τως τὰ χρήματα.³⁵ Καὶ καθὼς τὰ μικρὰ παιδιὰ, ὅταν λάβουν
εἰς χεῖρας μάχαρον ἢ ξίφος, ἐπειδὴ δὲν γνωρίζουν νὰ τὰ
χρησιμοποιοῦσιν πολλὰς φορὰς ὑποκινεῖται, εἰς φανερόν
κινδύνον, ὅθεν αἱ μητέρες οὐδόλως ἐπιτρέπουν εἰς ἐκεῖνα
νὰ ἐγγίζουσιν ταῦτα τοιοῦτοτρόπως, λοιπόν, καὶ οἱ νέοι,
ὅταν ἐκπαινεθῶσιν περὶ τοῦ χρημάτων, ἐπειδὴ δὲν θέ-
λουν νὰ χρησιμοποιοῦσιν ταῦτα δεόντως, εἰς φανερόν κιν-
δύνον ἐκθέτουν τοὺς ἑαυτοὺς των, συγκεντρώνοντες ὅπ-
θω τὸ φορτίον τῶν ἁμαρτιῶν. Ὡς καθ' ὅσον αἱ τραφαὶ καὶ
αἱ παράλογοι ἦθυναὶ καὶ τὰ ἀναρρήματα κακὰ ἀπὸ ἐδῶ
προέρχονται, οὐκ ἀπλῶς ἀπὸ τὰ χρημάτων λέγω, ἀλλ' ἐ-
πειδὴ οἱ δεχθέντες ταῦτα δὲν γνωρίζουν νὰ χρησιμοποιοῦ-
σιν ταῦτα πρεπούτως. Διὰ τοῦτο καὶ κάποιας σοφίας ἐ-
λέγεν «Ὁ πλούσιος ἔναι καλός, εἰς τὸν ἄνθρωπον ἑαυτοῦ,
εἰς τὸν ὁποῖον δὲν ὑπάρχει ἁμαρτία».³⁶ Καθ' ὅσον καὶ ὁ
Ἀβραάμ, πλούσιος ἦτο καὶ ὁ Ἰωβ πλούσιος ἦτο καὶ οὐκ
μόνον δὲν ἐζημιώθησαν εἰς τιπτοτε ἀπὸ τῶν πλοῦτων, ἀλλὰ
καὶ περὶ σφόδρα ὠφελήθησαν διὰ τοῖον λόγον καὶ δια-
τί. Διότι δὲν τὸν ἐχρησιμοποιοῦν ἀποκλειστικῶς καὶ μό-
νον δι' ὅσον ἀπόλαυσιν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν παρηγορίαν τῶν
δύλων, καὶ τὰς ἀνάγκας τῶν πτωχῶν ἀνεκούφιζον, καὶ ἡ

35. Ὁ ἱερὸς πατὴρ δὲν κατανοεῖ τεχνικῶς τὸν πλοῦτον καὶ τὴν χρῆ-
ματα, ἀλλὰ ἐκθέτουμεν ὅτι οὗτος δὲν ἀποδίδεται, ὡς καὶ καὶ χρῆμας τοῦτον.
Εἰς τὴν Α' ἐπιστολὴν εἰς τὰς Παύλει, τὸν Ἀποστόλου τράφηκε. «Ἐν καὶ
ὅν ὁ πλούσιος, οὗτος δὲν ἠδύναται εἰς νόστιμους ἀβραάμ, οὐδὲν οὐ
ἐχόντες τριακονταίους δέναι καὶ ἐν τῷ οὐρανῷ οὐκ ἀνέστις. Ὁ πλούσιος ἡ καλὴν,
ἐλὰ ἡ παρὰ τὸν πλοῦτον καὶ τὸν πλοῦτον. Καὶ ὅσον πλοῦτον περὶ
τὸν πλοῦτον ὁ πλοῦτος (ὅτι τὰς κτήσεις τοῦ καλοῦ καὶ οὐδὲν ἀποδίδεται
μετ' ἐλπίδος ἀπολαύμενος) οὐκ καὶ νῦν οὐ πλοῦτον πλοῦτον παρὲν
τοῦτο οὐκ τὰ χρῆματα ἐκείνην, ἀλλὰ τὴν κακὴν ὅτι χρῆμα πλοῦτον
καὶ εἰς τὸν πλοῦτον ἐκπαινεθῶν ἀπὸ οὗτο χρῆμα ἐκείνην. ὅτι ὁ πλοῦτος
τὰ χρῆματα καὶ μὴ ἐκείνην ἡμῶν διὰ τοῦτο καὶ ταῦτα λέγεται. Ὁ πλοῦτος
ἐκείνην καὶ τὸν πλοῦτον καὶ τὸν πλοῦτον καὶ τὸν πλοῦτον καὶ τὸν πλοῦτον
τὸν πλοῦτον καὶ τὸν πλοῦτον.» Ἀποκτὰ Παύλου ἀποστόλου 30. σελ. 110-111.
86. Χρὶς Σε σελ. 18, 24.

οἰκία αὐτῶν ἦτο ἀνοικτὴ εἰς κάθε ξένον. Διότι ἔκρινεν καὶ
ποιον ἐξ αὐτῶν, ὅστις λέγει «Πτωχὸς ἄνθρωπος οὐδέποτε
ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ οἴκου μου μετ' ἐκείνης χεῖρας, οἱ δὲ ἀδου-
νατοὶ λαβοῦν πάντοτε εἰς τὰς ἀνάγκας τῶν τῶν βοηθησάντων
μου».³⁷ Καὶ δὲν ἀποδίδουν μόνον διὰ χρημάτων τοὺς ἐχόν-
τας ἀνάγκην ἀλλὰ καὶ ἐφρόντιζον διὰ τὴν προστασίαν
τῶν «διότι ἐγὼ ἤμουν, λέγει, ὁ πλοῦς τῶν χαλῶν καὶ ὁ
ἀρσενικός τῶν τυφλῶν ἀνθρώπων καὶ μέσα ἀπὸ τοῦς ὁ-
δόντας τῶν ἀδίκων ἀπλοῦσα δ.τ. οὗτο, εἶχον ἀρτίσιν».³⁸
Βλέπετε αὐτὸν νὰ φροντίζῃ διὰ τοὺς ἀδικουμένους καὶ νὰ
μεταφέρῃ τὸν ἑαυτοῦ του εἰς τὰ ἀνάπηρα μέλη ὧν,
«Ὅλοι ἡμεῖς τοῦτον ἐπρεπε νὰ μιμούμεθα, τὸν πρὸ τοῦ Νό-
μου, τὸν πρὸ τῆς Χάρτος δεικνύοντα τὴν φιλοσοφίαν,
καὶ ὅλα ταῦτα χωρὶς νὰ εἶχῃ διδάσκαλον, οὐτε προγόνους
ἐνορέτους. Ὡς ἀλλὰ μόνος του καὶ μετ' αὐτὴν τὴν γυναικὴν
ἐβόσκειν εἰς τὴν χρηστικὴν ταύτην ζωὴν. Καθ' ὅτι, ἕκαστος
ἐξ ἡμῶν ἐντὸς αὐτῆς τῆς φύσεως εἶχε ἀναπόθετον, τὴν γνῶ-
σιν τῆς ἀρετῆς καὶ ἐκείνην καὶ ἐκείνην δὲν ἐβόσκειν μετ' αὐτὴν
ἐκείνην του νὰ προδῶσιν τὴν εὐαγγελίαν του, εἰν θὰ στερη-
θῇ ποτὲ τοῦ μεριδίου, ταύτης. Εἶθε δὲ ὅλοι ἡμεῖς ταύτην
νὰ προτιμώμεν καὶ, μετὰ ἀκριβοῦς νὰ τὴν ἐπιτύχωμεν,
ὥστε τὰ ἐκποκαίμενα, κατὰ τὰς ἐπαγγελίας ἀναθὰ, διὰ
τοὺς ἀναπάντας αὐτῶν, νὰ ἀπολαύσωμεν μετ' αὐτῶν χάριν
καὶ τὴν φιλανθρωπίαν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ,
μετὰ τοῦ Ὁποῖου καὶ εἰς τὸν Πατέρα, καὶ εἰς τὸ Ἁ-
γίον Πνεῦμα ἀμήκε, δόξα, δόξα καὶ τῇ τιμῇ, τῶρα καὶ πάν-
τοτε, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Γενεσι 3

ΟΜΙΛΙΑ ΕΣΗΚΟΣΤΗ ΕΒΔΟΜΗ

445 Α. «ΚΙΠΕΝ, ΛΕΓΕΙ Η ΓΡΑΦΗ, Ο ΙΑΚΩΒ ΕΙΣ ΤΟΝ ΙΩσήφ ΙΔΟΥ ΕΙΣ ΑΠΟΦΥΓΗΝ ΚΑΙ Ο ΘΕΟΣ ΘΑ ΕΙΝΑΙ ΜΑΧΙ ΣΑΣ ΚΑΙ ΘΑ ΣΑΣ ΕΠΙΝΑΦΕΡΗ ΕΙΣ ΤΗΝ ΧΩΡΑΝ ΤΩΝ ΠΑΤΕΡΩΝ ΣΑΣ. ΕΙΣ ΘΑ ΛΑΒΩ ΕΙΣ ΣΕ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΑΠΟΓΟΝΟΥΣ ΣΟΥ ΕΚΑΚΕΤΗΝ ΜΕΡΙΔΑ ΜΕΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΩ. ΑΝ ΣΟΥ ΑΝΩΤΕΡΑΝ ΤΩΝ ΜΕΡΙΔΩΝ ΤΩΝ ΑΛΛΩΝ ΛΑΒΕΛΩΝ ΣΟΥ ΤΗΝ ΠΟΛΙΝ ΣΗΚΙΜΑ, ΤΗΝ ΔΟΛΙΝ ΕΛΑΒΩΝ ΑΙΑ ΤΟΥΤΟ ΚΑΙ ΜΑΧΑΙΡΑΣ»

1. Σας υπεσχεθην προηγουμένως ότι θα δώσω τέλος εις την διήγησιν του Ιακώβ, δὲν ἡδυνήθημεν ὁμῶς νὰ ἀκτινωσώμεν τὴν ὑπόθεσιν ἐπειδὴ ἐπεξετάθη ὁ λόγος. Ἡ Διὰ τοῦτο ἐπιθυμῶ σήμερον, δόσα τότε παρελείψαμεν ἐκεῖ, νὰ παραθέσω ἐνωπίον σας, ἵνα το σπουδαίως τώρα, ὅν ὁ Θεὸς το ἐπιτρέψῃ, τελειώσωμεν. Ἔτσι ἀνάγκη ὁμῶς νὰ ἀνευθύνωμεν κατ' ἀρχὰς εἰς τὴν ἀγάπην σας καὶ νὰ ὑποδείξωμεν μέχρι ποῦ οἱ σημεῖα ἐφάδαμεν καὶ ἐτελεώσαμεν ἔτι, τὴν διδασκαλίαν.

Γνωρίζετε βαθύτως καὶ ἐνθυμῶσθε, ὅτι, ὅταν ὁ δικαίος, ἐπρόκειτο νὰ εὐλογίῃ τὰ τέκνα τοῦ Ἰωσήφ, ἔθεσεν πρῶτον τὸν Ἐφραίμ καὶ ἔπειτα τὸν Μανασσῆ, καὶ ἔπειτα δὴ ὁ πατὴρ αὐτῶν Ἰωσήφ δυσπρεπῆσθαι, εἶπε πρὸς αὐτὸν «Γνωρίζω, τέκνον μου καὶ ἐξ αὐτοῦ, τοῦ Μανασσῆ θὰ γεννηθῇ λαὸς πολὺς καὶ οὗτος θὰ δοξασθῇ ἀλλὰ ὁ ἀδελφός αὐτοῦ ὁ νεώτερος, θὰ εἶναι ἀνωτέρος τοῦ καὶ οἱ ἀπογονοὶ τοῦ θὰ εἶναι πλεονάζοντες ἐν ὧν ὁ Ἰωσήφ ἠύλογησεν αὐτοὺς κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν λέγων Δι' ὧν θὰ εὐλογῇται ὁ Ἰσραηλιτικὸς λαὸς ὅταν οἱ ἄνθρωποι, λέγουν — ἔθηκε νὰ σὲ κάμῃ ὁ Θεὸς ὡς τὸν Ἐφραίμ καὶ τὸν Μανασσῆ. Καὶ προέταξε τὸν Ἐφραίμ τοῦ Μανασσῆ»¹ Μέχρι τούτου τοῦ σημείου ἐφάδαμεν τότε καὶ ἐστοματήσαμεν τὴν διδασκαλίαν, διὰ νὰ μὴ κουράσωμεν τὴν μνήμην σας μὲ τὸ πλεονάζον των λόγων ἀλλ' ἐάν θέλετε, ἅς ἴδωμεν σημεῖον τὰ ὑπόλοιπα. «Εἶπεν, λέγει ἡ Γραφή, ὁ Ἰακώβ εἰς

1. Γεν. 48, 21, 22.
2. Γεν. 48, 17, 20.

τὸν Ἰωσήφ — Ἰδοὺ ἐγὼ ἀποθνήσκω καὶ ὁ Θεὸς θὰ εἶναι, μαζὶ σας καὶ θὰ σὰς ἐπιναφέρῃ εἰς τὴν χώραν τῶν πατέρων σας. Ἐγὼ θὰ δώσω εἰς σὲ καὶ εἰς τοὺς ἀπογόνους σου ἐκλεκτὴν μερίδα ὡς κληρονομίαν σου ἀνωτέραν τῶν μερίδων τῶν ἄλλων ἀδελφῶν σου, τὴν ὅποιαν ἔλαβον διὰ τόξου καὶ μαχαίρας»² Δὲ ἔπειδὴ ἠύλογησεν τοὺς υἱοὺς, καὶ τὰ μέλλοντα προβλέπων προέταξε τὸν νεώτερον τοῦ μεναιτέρου, θέλων νὰ πείσῃ τὸν Ἰωσήφ, ὅτι, δὲν ἔκαμνεν τοῦτο ἀνευ λόγου, ὅτε τυχαίως, ἀλλὰ προηγεῖτο, ὅσα θὰ λάβουν χώραν εἰς τὸ μέλλον Προλέγει εἰς αὐτὸν καὶ τὸν θάνατόν του, καὶ ὅτι θὰ ἐπιστρέψουν ἀπὸ τὴν ξένην χώραν εἰς τὴν Χαναάν, εἰς τὴν γῆν τῶν πατέρων τῶν, καὶ τοὺς παρέχει, χρηστὰς ἐλπίδας, ὥστε νὰ ἀνακουφίζονται διὰ τῆς ἀναμονῆς. Καθ' ὅσον ἡ ἐλπίς τῶν ἀγαθῶν μειώνει πάντοτε τοὺς κόπους τῆς παρουσίας ζωῆς Δεικνύει, προσέειπεν καὶ κατὰ τὸν καρὸν τῆς τελευταίας τῆς σπογγῆς τὴν ὅποιαν εἶχε διὰ τὸν Ἰωσήφ, καὶ λέγει πρὸς αὐτόν Εἰ ἐγὼ θὰ δώσω εἰς σὲ καὶ εἰς τοὺς ἀπογόνους σου ἐκλεκτὴν μερίδα ὡς κληρονομίαν σου ἀνωτέραν τῶν μερίδων τῶν ἄλλων ἀδελφῶν σου, ὑποδείξων σχεδὸν δὲ αὐτοῦ ὅτι ἐπὶ ὁπωσδήποτε θὰ γινῇ τοῦτο καὶ θὰ ἐπανεέλθῃτε συμφώνως μετὰ τὴν πρόρρησιν μου καὶ θὰ κληρονομήσετε τὴν γῆν τῶν πατέρων σας. Ἀκόμη «τὴν πόλιν Συκὴν σοὺ εἶδον ὡς κληρονομίαν ἐξαρτῶν, ἀνωτέραν ἑκείνης τῶν ἀδελφῶν σου, τὴν ὅποιαν ἔλαβον ἀπὸ τοὺς Ἀμορραίους διὰ τόξου καὶ μαχαίρας»³ Τὴν ἀκρὸς ἐννοεῖ μὲ τοῦτο, τὰ ὑπὸ τοῦ Συκίμων καὶ Λευὶ εἰς τὰ Σίκιμα δὲ ἀπὸ τῶν ὅποιων ὡς ἰδοὺ τοῦ θωρακὸς καὶ διὰ τοῦτο λέγει «τὴν ὅποιαν πόλιν ἀπέκτησα διὰ τῆς μαχαίρας μου καὶ τοῦ τόξου»

446 Α. Ἀλλ' ἐδὼ εὐλόγους τ.ς θὰ ἀπορούσε, διὰ τὸ ἴδιόν του κάμναι τὴν πρόβλεψιν, ἐκείνος δὲ πρὸς τοὺς μετὰ ταῦτα νὰ διατάξῃ νὰ εἶναι ἀνεξέλεπτος ἡ κατ' αὐτὸν καταγορία. Δὲν ἐρχεται εἰς ἀντίθετον πρὸς τὸν ἑαυτὸν τοῦ ὁ δικαίος, ἀλλ' ἀποδεικνύει ὅτι τὸ ἡμέρον τοῦ χαρακτῆρός του, καὶ ἀκόμη ὅτι ἀνευ τῆς συγκαταθέσεως τοῦ διαπράχθη τὸ ἐγκλημα διὰ τὸ δὲ μόνον εἶναι ἡγχαριστήθη μὲ δόξα ὄντων ἀλλὰ καὶ κατηγόρησεν ταῦτα, ἐπειδὴ ἔλαβον χώραν. Διὰ τοῦτο θέλων νὰ βεῖρῃ τὴν πρὸς τὸν Ἰω-

3. Γεν. 48, 21, 22.
4. Γεν. 48, 22.
5. Γεν. 49, 7.

σὴν ἀγάπην του παραχωρεῖ εἰς αὐτὸν τὸ Σῆκιμα καὶ λέγει: «Τὴν ὅποιαν ἐκυρίευσα διὰ τῆς μαχαίρας μου καὶ τοῦ τοξοῦ». Διότι, ἐν καὶ ἡ πράξις ἐν νεν ὅπ' αὐτῶν, ὅμως εἰς τὴν ἐξουσίαν μου εἰσάγεται καθ' ὅτι, ἐὰν ὁ πατήρ εἴναι κύριος τῶν τέκνων, πολλὰ μάλλον δύναται νὰ εἴναι κύριος τῶν ὅπῳ τῶν τέκνων ἀποκτηθέντων· ἐὰν δὲ εἶναι, κύριος, θὰ ἤθελον νὰ τὰ δ αὐαί. ἔαν θέλῃ ὁ Ἐπειδὴ, λοιπόν, ἤθελεν νὰ δείξῃ τὴν ἀγάπην του πρὸς τὸν ὡσὲν, ὅχι μόνον ὁ δὲ τῆς εὐλογίας πρὸς τὸν Ἐφραίμ καὶ τὸν Μανασσὴ ἐπράξεν τοῦτο, ἀλλὰ καὶ μετὰ τὸ ὅτι ἄρσεν εἰς τὸν υἱὸν τὴν ἐξαιρετὸν κληρονομίαν, τὴν πόλιν Σῆκιμα.

«Ὁ Ἰακώβ ἐκάλεσεν τοὺς υἱοὺς του καὶ τοὺς εἶπεν:— Συγκεντρωθῆτε, θὰ νὰ σὰς εἶπω τὸ θὰ σὰς συμβῇ κατὰ τὰς τελευταίας ἡμέρας. Συγκεντρωθῆτε καὶ ἀκούσατε τὸν πατέρα σας Ἰακώβ». Βλέπε τοῦ δικαίου τὴν σύνεσιν! Ἐπειδὴ προσηθάσθη τὸν χρόνον τοῦ θανάτου καλεῖ πλησίον του τοὺς παῖδας καὶ λέγει: «Συγκεντρωθῆτε θὰ νὰ σὰς εἶπω ἐκ τῶν προτέρων τὸ θὰ σὰς συμβῇ κατὰ τὰς τελευταίας ἡμέρας. Συγκεντρωθῆτε καὶ ἀκούσατε τὸν πατέρα σας Ἰακώβ». Ἐλθέτε λέγει διὰ τὰ μάλιστα ἀπὸ ἐμὲ ὅχι τὰ παρόντα οὐτὰς τὰ ὅσα μετ' ὀλίγον χρόνον θὰ γίνωνται, ἀλλ' ὅσα θὰ συμβοῦν κατὰ τὰς τελευταίας ἡμέρας. Καὶ ταῦτα σὰς λέγω, ὅχι ὅπ' ἐαυτοῦ, ἀλλὰ κινούμενος ὑπὸ τοῦ Πνεύματος τοῦ Θεοῦ διὰ τοῦτο καὶ προλέγει ἐκεῖνα, τὰ ὅποια θὰ γίνωνται μετὰ ἀπὸ πολλὰς γενεάς. Καθ' ὅτι πρόκειται νὰ ἀποθάνω καὶ ἐπιθυμῶ εἰς τὴν μνήμην καθενὸς σας, ὡς εἰς χαλκινὴν στήλην, νὰ τὰ ἐναποθέσω. Παρατήρησε δὲ τὸν δικαίον, πῶς, ἀφοῦ συνήχθησαν τὰ τέκνα, ἠκολούθησεν τὴν σειράν τῆς φυσικῆς γεννήσεως, δίδων τὴν ἀποδοχὴν εἰς ἕκαστον ἢ κατὰ τὴν ἑυλογίαν, ἀποδοκνῶν καὶ εἰς τοῦτο τὴν ὑπερβολικὴν ἀρετὴν του.

Ὁ Ἀρχὴ ἀπὸ τὸν πρῶτον καὶ λέγει: «Ραυδὴν Σὺ εἶσαι ὁ πρωτότοκος ἡ δυναμὶς μου καὶ ἡ ἀρχὴ τῶν τέκνων μου ἐφάνης ὅμως σκληρὸς εἰς τὴν συμπεριφορὰν σου σκληρὸς καὶ αὐθάδης». Πρόσεχε πῶς εἶναι ἡ σοφία τοῦ δικαίου Ἐπειδὴ ἤθελεν νὰ κάμῃ μεγαλυτέραν τὴν κατ' αὐτοῦ κατηγορίαν, ἀπαιτήσας κατ' ἀρχὰς τὰ ὅ-

6. Γεν 49, 1-2. «Ἐλθέτε τὸν ἡμέρον» ὁ δὲ καὶ ἀρᾷ, διὰ τοῦτο καὶ τὸν ἐποχὴν τοῦ Μεσσίας.
7. Γεν 49, 8.

πάρχοντα εἰς αὐτὸν φυσικὰ χαρίσματα καὶ τὴν προεδρίαν τῆς ὁποίας ὁ Θεὸς ἀπήλυσεν, ἀπαρχὴ τῶν τέκνων γενόμενος, καὶ τοῦ ἀξιώματος τοῦ πρωτότου ἀπολαύων καὶ τότε τὰ ἁμαρτήματα τὰ προερχόμενα ἀπὸ τὴνλευθερίαν ἐκλογῆς, ὡς εἰς χαλκινὴν στήλην ἐναποθῆται, λέγων ὅτι οὐδὲν τὸ ὀφείλος ἀπὸ τὰ ἐνυπάρχοντα φυσικὰ χαρίσματα, ἔλθον ἐν ἀκολουθοῦν τὰ ἀγαθὰ ἔργα τῆς λευθερίας ἐκλογῆς· αὐτὰ εἶναι ἐκεῖνα, τὰ ὅποια προκαλοῦν καὶ τὸν ἑταῖον ἀλλὰ καὶ τὴν κατηγορίαν. Σκληρὸς, λέγει, ἐφάνης εἰς τὴν συμπεριφορὰν σου, σκληρὸς καὶ αὐθάδης Ἐπρόδωσες τὰ ὀφείλω, τὸ ὅπου σου εἶχεν δοθῇ ὡς φῶς, ἐνεκα τῆς προπτείας σου. Ἐπειτα, καὶ αὐτὸ τὸ εἶδος τοῦ ἁμαρτήματος, ἀνεξάληπτον καθιστῶ, ὥστε καὶ εἰς τοὺς μετὰγεννητούς νὰ εἶναι μεγίστη διδασκαλία καὶ νὰ μὴ ἐπιχειροῦν τὰ ἴδια, ἔχοντες ὅπ' ὅσον τὴν κατ' αὐτοῦ νουμένην κατηγορίαν. Ἐταπεινώσας τὴν γυναικά μου βαλλὼν ὀρυθητικῶς ἐπὶ τοὺς ἐναντίον τῆς ὡς χειμᾶρος Δὲν θὰ προσδεύσης, ὁ δὲ ἡμέτερος εἰς τὴν κλινὴν τοῦ πατρὸς σου. 637 Ἀ Ἐρῶλυνας τὴν πατρικὴν κλινὴν, ὅπου ἀνέστης. Τὴν συνουσίαν αὐτοῦ μετὰ τῆς βαλλῆς ὑπονοεῖται ἐνταῦθα.

2. Βλέπε πῶς διὰ τῆς σαφούς τοῦ Πνεύματος τοῦ Θεοῦ, ἡ ὁποία ἐδόθη εἰς αὐτὸν, προλέγει ἐκεῖνο, τὸ ὅποιον ἐπρόκειτο νὰ νομοθετήσῃ ὁ Μωσῆς, ὥστε νὰ μὴ παρῶνται γὰρ νὰ συνευρεθοῦν μετὰ τὴν ἰδίαν γυναῖκα ὁ πατήρ καὶ ὁ υἱός. Τούτο αὐτὸς ἤδη, ὁ ὅσον ἐπιτίμησεν τὸν υἱόν, ἀπαγορεύει καὶ λέγει: ἐμῶλυνας τὴν πατρικὴν κλινὴν, ὁ δὲ ἀνέστης ἐπὶ τῆς συζύγης καὶ κοιτῆς τοῦ πατρὸς σου Ἐπράξεις πρῶτον παρὰ νόμον λέγει. Ἐνεκα τούτου, ἐπειδὴ ἁμαρτήσας ὡς χειμᾶρος ἐκινεῖται τῆς γυναικὸς μου βαλλῆς καὶ τὴν ἐταπεινώσας, δὲν θὰ προσδεύσης καὶ δὲν θὰ ἀνοδεύῃς. Ὁ Ἀνοφελὸς θὰ σοῦ εἶναι αὐτὴ ἡ ἐνέργεια, διότι δὲν ὑπελόγησας τοῦ πατρὸς τὴν ἐνδοκίαν καὶ ἐτόλμησας νὰ μολῶνῃς τὴν κοίτην. Διὰ τὸ μὴ ὑπάρχειν, λοιπόν, παρομοία περίπτωσις εἰς τὰς ἐπερχομένας γενεάς, διὰ τοῦτο τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ ἔδωκεν τὴν κατηγορίαν.

8. Γεν 40, 4. «ἔφη ἐνδύσθαι» ὁ δὲ νὰ μὴ προσδεύσης ποτὲ διὰ τὸ μὴ τὴν ἀπαρῆναι τὴν πρωτοστοιχίαν ἢ ἵστορ ἢ ἐπιθετικὴν τοῦ ἀδελφοῦ τὴν ἐν ἀληθείᾳ ἵκναι τῆς φιλίας αὐτῶν νεν ἀντιφέρειν ἀρρετὴν, ἀρρετὴν, ὅσοι εἶναι ἡ ἀλλήλους ἀγαπᾶντες ἀντιπρόσωποι.
9. Ἰακώβ 18, 8.
10. Γεν 49, 4.

ριαν ταύτην γραπτώς, ὥστε ὅπαντες νὰ τὴν ἀκούουν καὶ νὰ ἀσπάζονται καὶ νὰ γνωρίζουν σαφώς, ὅτι οὐδὲν ὀφείλος εἰς αὐτοὺς θὰ εἶνα ἀπὸ τὴν προεδρίαν, τὴν ὁποίαν τοὺς ἐχώρισεν ἡ φύσις. ἔαν δὲν ἀκολουθῇ καὶ ἡ ἀνορθότης τῆς ἐλευθερίας ἀκαλογῆς. Ἐπειτα ἐπειδὴ ἤλεγξαν ἀκούοντως τὴν αἰσχρὴν πράξιν αὐτοῦ, ἔρχεται εἰς τὸν Συμεὼν καὶ Λευὶ «Συμεὼν καὶ Λευὶ Δύο ἀδελφοί, ὠλοκλήρωσαν ἐσκεμμένως μίαν φοβερὰν, ἀδικίαν πράξιν»¹¹ Ἡ διαμάχη, λέγει, Ἐ τὴν ἀποκρίσιν ἐπέδειξαν διὰ τὴν ἀδελφίην των, τοὺς παρέσυρην εἰς τὴν ἀδικίαν ἐκείνην. Μετὰ ταῦτα θεσπίζω ὅτι ἐν ἀγνοίᾳ τοῦ ἔφερον εἰς πέρας τὴν σκέψιν των καὶ λέγει «Ἡ ψυχὴ μου δὲν συγκατατίθεται εἰς τὴν ἀπόφασιν των, καὶ ἡ καρδίᾳ μου δὲν ἐπαναλαμβάνεται εἰς τὴν συνώμασιν των»¹² Εἶθε νὰ μὴ συμμετέσχω ποτὲ εἰς τὴν ἀπόφασιν ταύτην, ἥ νὰ συγκατατιθῶ εἰς ὅσα ἄδικως αὐτοὶ ἔπραξαν, «Διότι ἐπὶ τοῦ εἰς τὸν μεγάλον θυμὸν των ἐφρόνουν ἀνθρώπους»¹³ Ὁ θυμὸς αὐτῶν, λέγει ὑπῆρξεν ἀπερίσκεπτος. Διότι, ὅν καὶ ἡμάρτησεν ὁ Συμεὼν, δὲν ἀπατρέπετο νὰ ἐπιβεῖξουν ἐναντίον ὧν των κατοικῶν τῆς Συχέμ, τοσαυτὴν μίαν φωνὴν αἰετοῦ εἰς τὴν ἐπιθυμίαν τῆς ἐκδίκησώς των ἐφρόνουν ταύρους»¹⁴ Τὸν υἱὸν τοῦ Ἑμῶρ¹⁵ ἔδω ὑπονοεῖ, ταῦρον αὐτοῦ ὀνομάσας ὅτι τὸ ἀκριβοῦς τῆς ἡλικίας.

D Ἐπειτα ἀρεῦ ἀνέφερον τὰ ὕπ' αὐτῶν πραχθέντα, προσθέτε, καὶ κατάραν, καὶ λέγει «Κατηραμένος ὅς εἶναι ὁ θυμὸς των ὅτι ἦτο παράνομος, καὶ ἡ ὀργὴ των διότι ἦτο πολὺ σκληρὰ»¹⁶ Τὸν δόλον ὑποκρίσεται, τὸν ὁποῖον παρεσκεύασαν ἐξαπατῶντες αὐτοὺς, καὶ μετὰ βόλου ἐπετέθησαν κατ' αὐτῶν. Διότι λέγει, «Ὁ θυμὸς αὐτῶν ἦτο παράνομος, προπετής, ἀπερίσκεπτος καὶ ἡ ὀργὴ των, πολὺ σκληρὰ»¹⁷ Καθ' ὅσον ὅτε οἱ Σηκιμίτα ἐνόμισαν ὅτι ἔδει χυνοῖν εἰς αὐτοὺς μεγάλην φλῆαν τότε ἀκριβοῦς οὐτο ἐπέδειξαν μεγάλην ὀργήν, ἐχθρικὰς διαθέσεις καὶ ἐγ-

11. Γεν. 49. 6.
12. Γεν. 49. 6.
13. Γεν. 49. 6.
14. Ἡ διαμαρτία τοῦ Συμεὼν ἐρχεται εἰς τὸ 7. «Ἐκκομήθη μετὰ ἑξ Δείνης καὶ ἑταίρων αὐτῶν Γεν. 49. 2.
15. Γεν. 49. 6.
16. Γεν. 49. 6.
17. Γεν. 49. 7.
18. Γεν. 49. 7.

κληματικὰς πράξεις. Καὶ ἐπὶ τὸ διαπραχθὲν ὑπ' αὐτῶν ἁμαρτήματα, προλέγει καὶ τὴν τιμωρίαν, ἣ ὅποια θὰ διαδοχῇ τὴν πράξιν ταύτην. Ἐ σὺ δὲ διασκορπίσω αὐτοὺς μετὰ τῶν ἄλλων ἀπογόνων των αἰῶν τοῦ ἰσχυροῦ καὶ θὰ διαμοιρῶσω αὐτοὺς μετὰ τοῦ Ἰσραηλιτικοῦ λαοῦ»¹⁸ Εἰς ὅλα τὰ μέρη, λέγει, θὰ εἶναι διεσκορμένοι, διὰ νὰ γίνῃ εἰς ὅλους φανερόν τοῦτο, ὅτι, ἕνεκα τῆς πράξεώς των ὑπαφάραν αὐτοὶ, «οὐδα, εὐχομαι νὰ σὲ ὑμνήσουν οἱ ἀδελφοὶ σου»¹⁹ Ἡ δοθεῖσα εἰς τὸν Ἰουδαὶν εὐλογία ἔχει μυστικὸν νόημα, προφητευοῦσα εἰς ἡμᾶς ὅλα τὰ σχετικά μετὰ τὸν Χριστόν. Διότι, λέγει, «οὐδα εἶθε νὰ σὲ ὑμνήσουν οἱ ἀδελφοὶ σου». Ἐπειδὴ ἐπράκειτο ἀπὸ ὁδοῦ, ἀπὸ τὴν φυλὴν τούτου νὰ ἀναφανῇ ὁ Χριστός, συμφώνως πρὸς τὸ σχέδιον τῆς θείας Οἰκονομίας, διὰ τοῦτο ὑπὸ τοῦ ἁγίου Πνεύματος ὁδηγοῦμενος, ὁ Α' προφητεύει, ὅς δὲ ὡς ὡς λέγει, εἰς τὸν Ἰουδαῖον, ὅχι μόνον τὴν πρὸς τοὺς ἀνθρώπους ἐλευσὶν τοῦ Δεσπότη, ἀλλὰ καὶ τὸ Μυστήριον, καὶ τὸν Σταυρόν, καὶ τὴν Ταφὴν καὶ τὴν Ἀνάστασιν, καὶ ὅλα ἐν γένει. Διότι λέγει «οὐδα, εἶθε νὰ σὲ ὑμνήσουν οἱ ἀδελφοὶ σου. Αἱ χεῖρές σου ὅς εἶναι δυναταί, ὥστε νὰ πρίπωνται εἰς φυγὴν οἱ ἐχθροὶ σου ὅτι πλέον δε, θὰ σὲ προσκυνήσουν οἱ ἀδελφοὶ σου»²⁰ Τὴν ὑποταγὴν ἐννοεῖ, εἰς τὴν ὁποίαν θὰ ὑποταχθῶν. «Ἰουδα, εἰσα μικρὸν λεανίης καὶ σὺν ὅλοις τοῖς υἱοῖς μου, ἀνεβλάστησας»²¹ Τὴν βασιλείαν του προφητεύει. ὅτι εἶναι συνήθως πάντοτε εἰς τὴν Γραφὴν διὰ τῆς εἰκόνας τούτου τοῦ Ἰωῦ νὰ βηλοῖ τὴν βασιλικὴν αὐθεντίαν «Ἐξηπλώθη καὶ ἐκαμύθη ὡς λέων, καὶ μάλα ὡς λέων νεαρὸς. Β' Ποῖος τοῦ μὲν νὰ τὸν ἐξυπνήσῃ»²² Τὸν Σταυρόν καὶ τὴν Ταφὴν ἔδω ὅπου οἱ «Ποῖος θὰ τοῦ μὲν νὰ τὸν ἐξυπνήσῃ»²³ Ὅπως βηλοδὴ, τὸν λέοντα, ἢ τὸν μικρὸν λέοντα, ὅταν κοιμᾶται, οὐδεὶς τοῦ μὲν νὰ τὸν ἐξυπνήσῃ, οὕτω, λέγει, «ἐκαμύθη ὡς λέων, καὶ μάλα ὡς μικρὸς λέων. Ποῖος τοῦ μὲν νὰ τὸν ἐξυπνήσῃ,» Διότι εἶναι Ἐκεῖνος, ὅστις λέγει «Ἐχω ἐξουσίαν νὰ θυσιάσω τὴν ζωὴν μου καὶ ἔχω ἐξουσίαν νὰ λάβω αὐτήν»²⁴

19. Γεν. 49. 25 καὶ
20. Γεν. 49. 7.
21. Γεν. 49. 8.
22. Γεν. 49. 8.
23. Γεν. 49. 8.
24. Γεν. 10. 18.

Ἐπειτα καὶ τὸν χρόνον μετ' ἀκριθείας προσδιορίζει, καθ' ὃν ἐπρόκειτο νὰ ἐλθῇ ὁ Χριστὸς συμφώνως μετὰ τὰ σχέδια τῆς Θεᾶς Οἰκονομίας, καὶν θὰ ἐκλείψῃ ἀρχὴν ἐκ τῆς φυλῆς τοῦ Ἰουδα καὶ ἀρχηγὸς ἐκ τῆς γενεᾶς του, μέχρις ὅτου ἔλθῃ Ἐκεῖνος, εἰς τὸν ὅποιον ὄντικε, τὸ σκῆπτρον. Καὶ αὐτὸς θὰ εἶναι ἡ προσδοκία τῶν ἔθνων.²⁶

Ἔως τότε, λέγει, θὰ ὑπάρχουν αἱ Ἰουδαῖκα ἐξουσίαι καὶ αἱ ἀρχοντεῖες τῶν Ἰουδαίων, ἕως ὅτου ἔλθῃ Ἐκεῖνος, ὁ καλῶς εἶπεν, «Μέχρις ὅτου ἔλθῃ Ἐκεῖνος, εἰς τὸν ὅποιον ὄντικε τὸ σκῆπτρον» εἰς Ἐκεῖνον, λέγει, θὰ τοῦ ὁποίου ἔχει προετοιμασθῇ ἡ Βασιλεία· διότι «Αὐτὸς θὰ εἶναι ἡ προσδοκία τῶν ἔθνων».

Πρόσκει πῶς προαγγέλλει καὶ τὴν μελλοντικὴν σωτηρίαν τῶν ἔθνων «Καὶ αὐτὸς λέγει, θὰ εἶναι ἡ προσδοκία τῶν ἔθνων». Τὴν ἔλευσιν τοῦτου ἀνεμμένου, τὰ ἔθνη. «Ὁ ὄνος, λέγει, θὰ δένεται ὑπὸ τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς ἀμπέλου καὶ ὁ πῶλος τῆς ὄνου εἰς τὴν ψαλίδαν τῆς ἀμπέλου»· Διὰ τοῦ πῶλου πάλιν ὑπονοεῖ τὴν εἰς τὸν Χριστὸν προσέλευσιν τῶν ἔθνων Ἐπειδὴ ὁ ὄνος εἶναι ἀκάθαρτον ζῶον διὰ τοῦτο λέγει· «Ἐκεῖνα τὰ ἀκάθαρτα ἔθνη με τὴν εὐκολίαν θὰ ὀδηγήσῃ, μεθ' ὅσης ἀνθρωπότης τς προσδένει τὸν πῶλον εἰς τὴν ψαλίδαν τῆς ἀμπέλου». Ὁ τὴν δύναμιν τῆς ἐξουσίας ὑπαγισσεται καὶ τὴν μεγάλην ὑπακοὴν τῶν ἔθνων. Καθ' ὅτι, εἶναι γνωστὸς οὐκ ἀμεγίστη ἡμερότης τοῦ ὄνου, νὰ ἀνεχθῇ νὰ προσδεθῇ ἐπὶ τῆς ψαλίδος τῆς ἀμπέλου. Διὰ δὲ τῆς ἀμπέλου παρωμοίασεν τὴν Ἰσραὴλ τοῦ διδασκαλίου. Διότι λέγει, «Εγὼ εἶμα ἡ ἀμπελος ἡ ἀληθινή, καὶ ὁ Πατὴρ μου ὁ γεωργός»²⁷.

Ἐλκας δὲ ἀκάλεσεν τὸ ἡμέρον τῶν προσταγμάτων καὶ τὸ ἐκκόλουν τῶν νόμων διὰ νὰ δηλώσῃ ἡθὴ, ὅτι, τὰ ἔθνη θὰ γίνωνται εὐπεθεστερα τῶν Ἰουδαίων. Ὅτι, διὰ τοῦ ὄνου θὰ πλένεται ἡ ἐνδομυστία του καὶ μετὰ τὸν κόκκον, ὡς αἷμα, οἶνον τῆς σταφυλῆς θὰ καθαρίζεται ἡ περιβολὴ του.²⁸

Ε 3 Πρόσκει πῶς ἐξῶ ὅλον τὸ περὶ τοῦ Χριστοῦ Μυστήριον ἐφανέρωσεν. Ἐκφράζουσι οἱ πιστοὶ τὸ λεγόμενον· «Θὰ πλυρὴν τὴν στολὴν τοῦ ἁγίου τοῦ ὄνου» στολὴν, νομίζω τὸ Σῶμα λέγει, τὸ ὅποιον κατεδέχθη νὰ φορέσῃ

²⁶ Γεν. 49, 10.
²⁷ Γεν. 49, 11.
²⁸ Ἰωάν. 15, 1.
²⁹ Γεν. 49, 11.

κατ' οἰκονομίαν Ἐπειτα διὰ νὰ μάθῃς ἀκριβῶς τί ὠνόμασεν οἶνον προσέθεσεν «Καὶ μετὰ τὸν κόκκον, ὡς αἷμα, οἶνον τῆς σταφυλῆς θὰ καθαρίζεται ἡ περιβολὴ του». Ἐλέγε πῶς διὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ αἵματος ἐδήλωσεν εἰς ἡμᾶς τὴν Σφαγὴν καὶ τὸν Σταυρὸν τοῦ καὶ δὴν τὴν οἰκονομίαν τῶν Μυστηρίων. «Οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ θὰ εἶναι τότε πλήρεις χαρᾶς ἐκ τοῦ οἶνου, καὶ οἱ ὀδόντες αὐτοῦ λευκότεροι ἀπὸ τὸ γάλα»²⁹. Ἐξῶ τὴν χαρὰν θέλει νὰ δείξῃ εἰς ἡμᾶς διὰ τοῦ παραδείγματος τοῦ οἶνου καὶ τῶν ὀφθαλμῶν. «Καὶ οἱ ὀδόντες αὐτοῦ θὰ εἶναι, λευκότεροι ἀπὸ τὸ γάλα» τὴν δικαιοσύνην καὶ τὸ μεγαλεῖον τοῦ Κρ. τοῦ ἐνωεῖ διὰ ταύτων. Διότι διὰ τῶν ὀδόντων καὶ διὰ τοῦ γάλακτος δὲν ἠβέλησεν τιποτε ἄλλο νὰ δηλώσῃ εἰς ἡμᾶς παρὰ ὅτι τὸ κριτήριον θὰ εἶναι τὸσον λαμπρὸν καὶ ἐυδοξον, ὅσον εἶναι τοῦ γάλακτος, καὶ τῶν ὀδόντων ἡ λευκότης, «Ζαβουλὼν, θὰ κατοικήσῃ λέγει, εἰς παράλιν χώραν, πλησίον λιμένος, ὅπου ὑπάρχουν πλοια καὶ τὰ θρία τῆς θὰ φθάσουν ἕως τῆς Σιδώνας»³⁰.

Πρόσκει πῶς καὶ εἰς τοῦτου προλέγει τοῦ θὰ κατοικήσῃ, καὶ ὅτι θὰ ἐπικρατῇ μέχρι τῆς Σιδώνας.

«Ὁ σάαχα». Ἐπεθύμησεν τὸ καλὸν καὶ ἀναπαύετα μεταξὺ τῶν περιοχῶν τῶν ἀδελφῶν τοῦ Αὐτοῦ Ἰσραὴλ, ὅτι ἡ ἀνάπαυσις εἶναι καλὴ δι' αὐτόν, ὅτι καὶ ὅτι ἡ χώρα του εἶναι εὐφορὸς, ἀπεφάσισε νὰ κατιστῇ ἐργαζόμενος εἰς τοὺς ἀγρούς καὶ ἐγένετο γεωργός.³¹ Ἐπαινεῖ τοῦτον, διότι προτίμησεν τὴν ἐργασίαν τῆς γῆς καὶ ἐξέλεξε τὸν μόχθον τῆς γῆς ἀπὸ ὅλων.

«Δάν». Ἡ φυλὴ αὐτοῦ θὰ κρινῇ τὸν Ἰσραηλιτικὸν λαόν καὶ θὰ εἶναι ισάμειος εἰς τοῦτο τῶν ἄλλων φυλῶν τοῦ Ἰσραὴλ. Ἡ φυλὴ τοῦ Δάν θὰ γίνῃ κακοπαδὸς, ὡς ὅφιν κρυμμένους εἰς τὸν ὁρόμον. Ὅφιν, ὅστις παραμονεύει εἰς τὴν ἀτραπὴν, διὰ νὰ δαγκάσῃ τὴν πτέρυν τοῦ διαρχόμενου ἵππου καὶ νὰ ἀνατραπῇ ὁ ἵππευς πρὸς τὰ ὀπίσω, ἐνομένων τὴν σωτηρίαν τοῦ μόνον ἐκ τοῦ Κυρίου.³²

Ἀρῖς, νὰ θουμώσμεν καὶ νὰ ἐκπλαγώμεν μετὰ τὸν δίκαιον τοῦτον, διότι μετὰ τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ Πνεύματος προδλέπων ὅλα τὰ ἀφαιρῶντα εἰς τοὺς παῖδας, μετ' ἀκρι

²⁹ Γεν. 49, 11.
³⁰ Γεν. 49, 12.
³¹ εἰς 49, 13.
³² Γεν. 49, 14-15.
³³ Γεν. 49, 16-18.

θείας περιγράφει, και προείπεν εκείνα, τὰ ὅποια θὰ συμβοῦν εἰς ἕνα ἑκάστον· διότι προλέγει ἐκεῖνα, ὅτινα θὰ συμβοῦν μετὰ πολλὸν χρόνον.

Σ' εἶπεν: Ἐνέδρα θὰ στήσουν δι' αὐτὸν καὶ αὐτὸς θὰ στήσῃ ἐνέδραν εἰς τοὺς πόδας τοῦ ἐνεδρεύοντος αὐτόν. Ἄσπρ: Ὁ ἄρτος τῆς φυλῆς τοῦ θὰ εἶναι πλούσιος, θὰ δώσῃ τροφήν καὶ εἰς τοὺς ἀρχοντας ἀκόμη. Ναφθαλείμ: Βλαστὰς ὕψωμένος θὰ προσβίῃ ἀραιότητα εἰς τὸν καρπὸν.³⁵ Καὶ διεξέλθων ταύτους ἐν συντομίᾳ, ἔρχεται εἰς τὸν Ἰωσήφ καὶ λέγει: Ἀἰωσήφ: Ἐνδοξὸν τάνυν, καὶ ἀγαπητὸν Ἰωσήφ υἱὸς ἐνδοξός, υἱὸς μου νεώτερος.³⁶ Κατέστης φθονούμενος, λέγει, ἐξ αὐτῆς τῆς παιδικῆς ἡλικίας. «Καὶ» αὐτοῦ κακὰ σκεπτόμενοι τὸν ὀφείζον.³⁷ Τὴν καὶ αὐτοῦ συνωμοσίαν τῶν ἀδελφῶν ὑπαινίσσεται. Καὶ ἐκεῖνα, τὰ ὅποια ἡ Γραφή ἀλεγεινῶς ἀνωτέρω εἶπεν, ὁ «Κατηγορίαν μεγάλην κατὰ τοῦ Ἰωσήφ συνήκον» πρὸς τὸν πατέρα τῶν.³⁸ Τοῦτο οὗτος λέγει ἐνταῦθα: «Καὶ» αὐτοῦ κακὰ σκεπτόμενοι τὸν ὀφείζον, ἄνθρωποι ἔχοντες ἱκανότητα εἰς τὰ τόξα καὶ ἐμίσουν αὐτόν.³⁹ Τὴν φονικὴν διάθεσιν τῶν ὑποβηλαῖ.⁴⁰ «Τὰ τόξα αὐτῶν συνετρίβησαν μετὰ μεγάλης δυνάμεως». Ὡς πρὸς τὴν πῶς, ἐπειδὴ εἶπε ὅσα οὗτοι ἀπετόλμησαν κατὰ τοῦ Ἰωσήφ, λέγει τώρα καὶ ὅσα οὗτοι θὰ ὀπισθοῦν. «Διότι, λέγει, τὰ τόξα αὐτῶν συνετρίβησαν καὶ τὰ νεῦρα τῶν χειρῶν τῶν παρέλυσαν». Αὗτοι μὲν ἐπεχείρησαν νὰ τὸν φονεύσουν, καὶ ὅσον ἐξαρτᾶται ἀπὸ αὐτοῦς, ἐπραγματοποίησαν τὴν ἀπόφασιν τῶν· ἀλλ' ὅμως «καὶ τὰ τόξα αὐτῶν συνετρίβησαν καὶ τὰ νεῦρα τῶν χειρῶν τῶν παρέλυσαν». Διότι, πῶς ἦτο δυνατόν νὰ μὴ πάθουν τοῦτο, ἔσπετο ἵκανοὶ νὰ λέγῃ ὁ Ἰωσήφ: «Ἐγὼ εἶμαι, ὁ ἀδελφός σας Ἰωσήφ, τὸν ὁποῖον ἐπωλήσατε εἰς τὴν Αἴγυπτον»· διότι τότε, τότε κυρίως παρέλυσαν τὰ νεῦρα αὐτῶν «Ἀπὸ τὴν ἰσχυρὰν χεῖρα τοῦ παντοδυνάμου Θεοῦ

35. Γεν. 49, 19-21.

36. Γεν. 49, 22.

37. Γεν. 49, 23.

38. Γεν. 37, 2. Κατ' ἄλλη γραφήν «Ἡκατένευεν δὲ Ἰωσήφ φόνον φονεῖν πρὸς Ἰσραὴλ τὸν πατέρα αὐτοῦ» (= Ὁ Ἰωσήφ κατήγγειλε τοὺς ἀδελφούς του — καὶ οὐκ ἐκένει τὸν Ἰωσήφ — πρὸς τὸν πατέρα τὸν Ἰσραὴλ ὅτι μετὰ π. ἐμετρήθη).

39. Γεν. 49, 24.

40. Γεν. 49, 24.

41. Γεν. 49, 24.

42. Γεν. 45, 8.

τοῦ Ἰσραὴλ. Ἀπὸ ἐκεῖ θὰ ἀντλή τὴν δυνάμιν τοῦ ὁ ἰσχυρός· ὁμοίᾳ δὲ τοῦ Θεοῦ τοῦ πατρὸς σου καὶ σὲ ἐδοξάσεν ὁ Θεός σου». Ὁ παραλύσας τὰ νεῦρα αὐτῶν, ὁ Κύριος εἶπεν. Διότι αὐτὸς σὲ ἐδοξάσεν, ὁ Θεός ἐ ἐδικός μου. Παραστήρησε τοῦ δικαίου τὴν γνησίαν ἀγάπην πρὸς τὸν δεσπότην, ὅτι τὸν Θεὸν τῆς οἰκουμένης, αὐτὸν καὶ μόνον καλεῖ δεσπότην τοῦ, καὶ ἐν περιορίσει τὴν κυριαρχίαν αὐτοῦ, ὅτε τὸν ἀποστερεῖ τῆς ἐξουσίας τῆς οἰκουμένης, ἀλλὰ θεκνύει τὸν πάθον τοῦ. ⁴⁴ Ἀ καὶ σὲ ἠλόγησεν μετ' εὐλογίαν ἀνωθεν, ἐκ τοῦ οὐρανοῦ προερχομένης. ⁴⁵ Ὁ μόνος, λέγει, σὲ ἐδοξάσεν, ἀλλὰ καὶ σὲ ἠλόγησεν μετ' εὐλογίαν τῆς γῆς, ἣ ὅποια θὰ καρποφορῇ πλούσιως διὰ σέ, ἕνεκα τῆς εὐλογίας τῆς πολυτακίας. θὰ λάβῃς τὰς εὐλογίας τοῦ πατρὸς σου καὶ τῆς μητρὸς σου καὶ θὰ εἶναι αὗται ἀνώτεροι εἰς μεγαλοπρέπειαν καὶ μακροβιότητα τῶν ἀκινήτων ὀρέων καὶ πολυαριθμότεραι τῶν αἰωνίων λόφων. ⁴⁶ Τὴν δόξαν καὶ τὴν ἀγλήν καὶ τὴν βασιλείαν τῆς Αἰγύπτου ὑπαινίσσεται ἐδῶ, θεκνύει δὲ τὴν μεγαλοπρέπειαν καὶ τὴν δύναμιν διὰ τῶν λέξεων ὄρη καὶ λόφοι, καθὼς καὶ τὴν δύναμιν τοῦ εἰς αὐτὴν ταύτην τὴν ἀνωτάτην κορυφὴν τῆς ἐξουσίας. Αἱ εὐλογίαι αὗται, λέγει, Ἰωσήφ, θὰ ἔλθουν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς σου, ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ἐκεῖνου, ὁ ὁποῖος ἀνεδείχθη ἀρχηγός τῶν ἀδελφῶν του. Αἱ εὐλογίαι αὗται, λέγει, θὰ εἶναι ἐπὶ τῆς κεφαλῆς σου.

Β' «Βενιαμίν: Οὗτος θὰ εἶναι ἀρπакτικός λύκος. Τὴν πρῶταν θὰ τρώγῃ καὶ τὸ εἶδος θὰ ἔχῃ ἀκόμη τροφήν διὰ τὰς διδῆ καὶ εἰς τοὺς ἀλλοιους». ⁴⁷ Καὶ ἐδῶ προλέγει εἰς αὐτὸν ὅσα μετ' ὀλίγον χρόνον θὰ συμβοῦν, καὶ ὅτι οὗτος θὰ συμπεριφέρῃται ὡς λύκος, θὰ ἀρπάξῃ, θὰ φονεύῃ καὶ ἀναριθμητὰ κακὰ θὰ προσενῇ. Ἐπειδὴ δὲ ἔδωκεν ἐκ τῶν προτέρων εἰς ἄλλους τοὺς υἱούς τὰς ἀρμοζούσας εὐλογίας, «καὶ ἠλόγησεν, λέγει, ἕνα ἑκάστον ἐξ αὐτῶν μετ' ἰδιαίτερον εὐλογίαν, μετ' ἣν ὁποῖαν ἠλόγησεν αὐτούς»· ἐπὶ τὴν προφητεύσῃ «Ὅσα ἤρμοζεν εἰς ἕνα ἑκάστον καὶ τὰ μέλλοντα νὰ συμβοῦν εἰς ἑκάστην φυλὴν» ἐπειδὴ δὲ παρήγγειλεν τὰ ὅποια τοῦ ὁμοῦ Γινώσματος ἀποκαλυφθέντα, λέγει πρὸς αὐτούς: C' «Ε-

43. Γεν. 49, 24-25.

44. Γεν. 49, 25.

45. Γεν. 49, 25-26.

46. Γεν. 49, 27.

47. Γεν. 49, 28.

γὰ ἀποθνήσκω, θάψεται με μαζί με τοὺς πατέρας μου».⁴⁸

4. Βλέπε πῶς διὰ τῆς παραγγελίας ταύτης παρέχει εἰς αὐτοὺς μεγίστην παρομπόην. Διότι ἀντελαμβάνονται οὗτοι, ὅτι ὁ δικαῖος δὲν θά ἔλαγεν τοῦτο, ἐὰν δὲν διέκρι-
νεν νὰ πραγματοποιηθῇ ἡ ἀνάσσει καὶ ἡ ἀπελευθέρωσις ἐκ τῆς δουλείας τῆς Αἰγύπτου. Ἐπειτα καὶ τὸν τόπον ἀ-
ναμάρτε· «Εἰς τὸ σπήλαιον, τὸ ὅποιον εὐρίσκεται εἰς τὸν ἀγρὸν τοῦ Ἑρῶν τοῦ Χιτταίου. Ὁ Ἰακώβ ἀφοῦ εἶπε ταῦτα ἔπεισε νὰ δίδῃ ἐντελὰς εἰς τὰ τέκνα του, ἡπλώσε τοὺς πόδας του εἰς τὴν κλίνην, ἀκαμψὴ καὶ προσετέθη εἰς τὸν λαὸν αὐτοῦ».⁴⁹ Ὁ Πρόσεχε ὅτι καὶ ὁ θάνατος τοῦ δικαίου εἶναι ἄξιος θαυμασμοῦ. Διότι, λέγει, ἀφοῦ παρήγ-
γειλεν ταῦτα εἰς τοὺς υἱοὺς του, «ἠπλώσεν» τοὺς πόδας ἐπὶ τῆς κλίνης»⁵⁰ ὥστε νὰ ἰδέχτο τὸ πρῶτον μετὰ με-
γάλῃς εὐχαριστήσεως, ἔτσι ἀφοῦ ἀπηύθυνεν ὅλας τὰς παραγγελίας «ἤψωσεν τοὺς πόδας, ἀντὶ νὰ εἴπῃ ἡπ-
λώσεν ἢ ἔτεκεν» ὡς θὰ ἔλεγεν κάποιος. «Ἐξέλειπε, τοῦ-
τα σημαίνει ἐτελεύτησεν, καὶ προσετέθη εἰς τὸν λαὸν τού-
τους».

«Ὁ Ἰωσήφ ἔπεισε εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ πατρὸς του, ἔκλυσε δι' αὐτὸν καὶ τὸν ἐβλήσεν».⁵¹ Εἶδες υἱοῦ στοργῆς πρὸς πατέρα; Εἶδες πυροκυμένῃν ἀγάπην; Εἰ καὶ μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τῆς ψυχῆς «Ἐρίκηθ' εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ πατρὸς του καὶ ἀφοῦ τὸ ἐβλήσεν, ἔκλυσε δι' αὐ-
τόν».

Κατόπιν τούτου ὁ Ἰωσήφ ἐρρόντιζε νὰ ἀτελέσθῃ ἡ-
σα τοῦ εἶχεν παραγγεῖλῃ ὁ πατήρ του. Ἀμέως δὲ διέ-
ταξεν τοὺς ταρχευντάς νὰ τὸν ταρχεύσουν.⁵² «καὶ συνε-

48. Γεν. 49, 19.

49. Γεν. 49, 29, 38.

50. Γεν. 49, 29.

51. Γεν. 50, 1.

52. Ταρχευνάς· ἡ τέχνη τῆς διατρήσεως τοῦ σώματος μετὰ θάλα-
τον. Κατὰ αἰῶνα πάλαιον τὴν ἰατρικὴν οὕτω ὀνομάζοντο εἰς τοὺς Αἰγυ-
πτίους. Τὴν οὕτω διατρήσαντα σῶματα ἐκτελούντο μοῖραι (Μοῖραις). Κατὰ
τοὺς ἱερογλυφικοὺς τὸν εἶδον ἡ ταρχευνάς τὸν σῶματον ἀποσπᾷ παρὶ τὸ
4000 π.Χ. Ἦσαν οὖν διάφοροι μέθοδοι ταρχευνάσεως τὸν σῶματον. Συνήθως
ἦτο ἡδεῖα τοῦ ἡν ὀφείλοντο εἰς τὸ σῶματος τὰ ἀνθρώπου καὶ τὸν ἐγκέφα-
λον καὶ ἐβλήσαντο τὰς κοιλότητας διὰ διατρήσει θαλασσινῶν ζυγίων, μόρα,
κασιὰ, ἔλιν κ.λ.π., εἰς δὲ τὰς ἑσπέριας καὶ εἰς τὰ ἄλλα ἄγρια ἐνέχεον
δὲ ἀνέστην διάφορα θαλάσσια. Τούτων ἀποτελεσματικὰ ἦσαν αἱ χρησιμοπο-
ιούμεναι μέθοδοι, ὅστε εἰς τινος περιπτώσεως μετὰ 2000 ἢ 3000 ἐτη τὸ πάλ-
μα τὸν πῶδον διατρήτο ἀπὸ μὲν ἐλαστικῶν καὶ μαλερῶν. Ἐπολογίζεται ὅτι
τὰ ταρχευνθέντα σῶματα ἐν Αἰγύπτῳ μέχρι τοῦ 700 π.Χ. ἀνέρχοντο εἰς

πληρώθησαν διὰ τὴν ταρχευνάσιν αὐτοῦ τεσσαράκοντα ἡ-
μέραι, καθ' ἃς ὁ Ἰωσήφ ἐπέβησεν αὐτόν, ἢ δὲ Αἰγύπτιος
ἐβδουμήκοντα ἡμέρας τὸν ἐπέβησεν».⁵³ Καὶ ἐπειδὴ ἀπαν-
τα τὰ καθιερωμένα ἐγένοντο, γαυρίζε, λοιπόν, εἰς τὸν
Φαραὼ καὶ εἰς τοὺς πέριξ αὐτοῦ τὰ διαταχθέντα ὑπὸ τοῦ
πατρὸς καὶ λέγει· «Ὁ πατήρ μου με ὤρκισε λέγων·
Εἰς τὸ μνημεῖον, τὸ ὅποιον ἦναι» διὰ τὸν αὐτόν μου
εἰς τὴν χώραν τῆς Χαναάν, ἐκεῖ θά με θάψῃς. Τώρα, λοι-
πόν, θά μεταβῶ μετὰ τῶν δούλων, θά θάψω τὸν πατέρα
μου καὶ θά ἐπιστρέψω».⁵⁴

Ἦτέρον, λέγει, εἶναι ὅσα ἐκείνος διέταξεν νὰ φέρω εἰς
πέρας. Θὰ πράξω, λοιπόν, τὰ ἀρεστὰ εἰς αὐτόν καὶ θά ἐ-
πιστρέψω. Ἀκούσας ταῦτα ὁ Φαραὼ ἐπέτρεψεν τὴν ἀνα-
χώρησιν. «Ὁ Ἰωσήφ ἀνέστη, λέγει, νὰ θάψῃ τὸν πατέρα
του. Μετ' αὐτοῦ ἀνέβησαν ὅλοι οἱ δοῦλοι τοῦ Φαραὼ. Καὶ
τοὺς συγγενεῖς καὶ τοὺς θόας καὶ τὰ πρόβατα ἔβησαν ὀ-
πίσω εἰς τὴν Αἰγύπτου. Μετ' αὐτοῦ ἀνέβησαν ὄρματα καὶ
ἵπποι καὶ ἡ ἀκολουθία ἦτο πολὺ μεγάλη».⁵⁵ Πρόσεχε πό-
σῃ μεγάλῃ φροντίδι ἐπιτελούνοντο οἱ Αἰγύπτιοι πρὸς τι-
μὴν τοῦ Ἰωσήφ καὶ ἀκολουθοῦν αὐτόν, ὥστε νὰ γίνων
παρεμβολὴ μεγάλη! «καὶ φθάσαντες εἰς κάποιον τόπον,
ἐπέβησαν αὐτόν με θρήνων μέγαν, καὶ ἰσχυρόν. Καὶ ἐ-
πέβησεν ὁ Ἰωσήφ τὸν πατέρα τοῦ ἐπὶ τῇ ἡμέρᾳ. Καὶ εἶ-
πον οἱ κάτοικοι τῆς Χαναάν καὶ εἶπαν· Πένθος μέγα ὑ-
πάχει εἰς τοὺς Αἰγυπτίους. Διὰ τοῦτο ἐβλήθη ὁ τόπος
«Πένθος Αἰγύπτου», ὁ ὅποιος εὑρίσκεται ἀνατολικῶς τοῦ
Ἰερβάνου».⁵⁶ Ἀλλὰ σὺ, ἀγαπητέ, ἀκούων ταῦτα νὰ μὴ
τὰ παροτρέχῃς, ἀλλὰ νὰ λαμβάνῃς ὑπ' ὄψιν τὸν καιρὸν,
κατὰ τὸν ὅποιον ἐγένετο τοῦτο, νὰ ἀπαλλάσῃς δὲ αὐ-
τόν, τὸν Ἰωσήφ, πάσης εὐθύνῃς. Διότι δὲν εἶχον διασπα-
σθῇ ἀκόμη αἱ πόλεις τοῦ Ἰδου, οὔτε εἶχον διαλυθῇ τὰ βα-
σιλεῖα τοῦ θανάτου του, οὔτε ὁ θάνατος ἐκαλεῖτο ὄντως. Εἰ

780.000.000 ὄρματα. Τίς ὁ λόγος τῆς ταρχευνάσεως; Ἡ πίστις τὸν λαὸν
εἰς τὴν ἀθανάσιον τῆς ψυχῆς καὶ ἡ διατήρησις καὶ περιεργασία ταύτης
μετὰ θανάτου εἰς διάφορα σῶματα.

53. Γεν. 50, 8.

54. «Ὁν τὸ μνημεῖον ὁ ἀφῆκε ἀπὸ ἀποσπᾷ ἐν γῇ Χαναάν, ἐκεῖ με
θάψας. Καὶ μετ' αὐτοῦ ἐβλήθη ὅλοι οἱ δοῦλοι τοῦ Φαραὼ, καὶ
ὅλοι οἱ ἐκείνου, λέγων· τὸν μακαρίον μου, καὶ ἐν τάφῳ. (Προφήτης Ἰε-
516).

55. Γεν. 50, 4-5.

56. Γεν. 50, 7-8.

57. Γεν. 50, 10-11.

Παρεμβολή = ἀντιταταγμένη στρατιά.

Διὰ τοῦτο, ἐπειδὴ ἐφοδοῦντο τὸν θάνατον, ἔπροντον ταῦτα· τὴν ἡμῶν ἐνεκα τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ, ἐπειδὴ ὁ θάνατος ἔγινεν ὄντως, καὶ ἡ τελευταία κοίμησις, καὶ μεγάλη εἶναι ἡ πληροφορία διὰ τὴν ἀνάστασιν τῶν ἀδελφῶν, μετατιθέμεθα ὡς ἀπὸ ζῶντος εἰς ζῶντος καὶ ἀγαλλόμεθα καὶ εὐφροινόμεθα. Καὶ τί λέγω ἀπὸ ζῶντος εἰς ζῶντος; Ἀπὸ τῆς χειροτέρας εἰς τὴν καλυτέραν, ἀπὸ τῆς προσκαίρου εἰς τὴν αἰώνιον, ἀπὸ τῆς ἐπιγείου εἰς τὴν οὐράνιου πορευόμεθα. «Ὁ Ἰωσήφ μετὰ τὸν ἐνταφιασμὸν τοῦ πατρὸς τοῦ ἐπέστρεψεν εἰς τὴν Αἰγύπτου αὐτὸς καὶ οἱ ἀδελφοί τῶν καὶ οἱ ἀκολουθήσαντες αὐτὸν Αἰγύπτου». «Ἀλλ' ὁδὸν πρὸς τὴν δαίμον τῶν ἀδελφῶν τοῦ Ἰωσήφ καὶ τὸν φόβον, ὁ ὅποιος ταρασσὶ τὴν διάνοιαν αὐτῶν. Ὁ Διότι, λέγει, ὅταν οἱ ἀδελφοί τοῦ Ἰωσήφ εἶδον ὅτι ἀπέθανεν ὁ πατήρ των, εἶπαν· — Μήπως μνησικακίᾳ ἐναντίον ἡμῶν ὁ Ἰωσήφ καὶ μᾶς ἀδικήσῃ δι' ὅλα τὰ κακά, τὰ ὅποια ἐκράζομεν εἰς αὐτόν;» «Ὁ φόβος κατετάρασεν τὴν διάνοιαν αὐτῶν καὶ ὑπὸ τῆς συνειδήσεως κεντούμενοι, δὲν ἐγκρίνον τί νὰ πράξουν. Διὰ τοῦτο, λέγει, ὅταν εἶδον τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς, καὶ φοβούμενοι μήπως ὁ Ἰωσήφ λάθῃ ἀδικίαν δι' ὅσα οὗτοι εἶχον κάμει εἰς αὐτόν, ἔλθοντες πρὸς τὸν Ἰωσήφ εἶπαν· — Ὁ πατήρ σου μᾶς ὤρκισε πρὶν ἀποθάνει λέγων· Εἰ — ἔπαυται εἰς τὸν Ἰωσήφ· Συγχώρησον τὴν ἀδικίαν καὶ τὴν ἁμαρτίαν αὐτῶν.» «Πρὸς τὴν πάλιν, πῶς οἱ ἴδιοι γίνονται κατηγοροὶ τῶν ἐαυτῶν των καὶ λέγουν· «Ὁ πατήρ σου εἶπεν, — Συγχώρησον αὐτούς, διότι ἐπραξον εἰς σέ πονηρὰ καὶ δεξοῦ τὴν ἀδικίαν τῶν δούλων τοῦ Θεοῦ τοῦ πατρὸς σου». «Ἄλλ' ὁ θαυμάσιος αὗτος καὶ πανάρετος, τῶν ὁπίσθεν ἀπὸ τοῦ νὰ πράξῃ τοιαῦτόν τι, ὥστε οὔτε ἐνθυμῆθαι τὰ ὅσα τοῦ ἐπραξον. Ἀντιθέτως μάλιστα, συνεκινήθη ἀπὸ τὰ λόγια αὐτῶν. «Καὶ ἔκλαυσεν, λέγει, ὁ Ἰωσήφ, καὶ ἦν στιγμὴν ἐλάλουν πρὸς αὐτὸν οἱ ἀδελφοί του. Πλη-

58. Γεν. 50, 11.
59. Γεν. 50, 15.
60. Γεν. 50, 16-17.

σάσαντες δὲ αὐτὸν τοῦ εἶπον· — Ἰδοὺ, ἡμεῖς ἐμεθα δοῦλοι σου.» «Πρὸς τὴν πᾶσιν δυνάμειν ἔχει ἡ ἀρετὴ, πῶς εἶναι ἰσχυρὸν καὶ ἄριστον πρᾶγμα συγχρόνως; καὶ πῶς εἶναι ἡ δυνάμεις τῆς κακίας! Διότι, τοῦ, ὅποιος, ὅστις τὸ σὰ πολλὰ ὑπέφερεν, τὴν βασιλεύει, ἐκείνοι δέ, οἵτινες τοιαῦτα εἰς τὸν ἀδελφὸν ἐπραξον, παρακαλοῦν νὰ εἶναι δοῦλοι, εἰς ἑκὼν, τὸ ὅποιον εἶχον παλῆσαι ὡς δούλου.

5. Ἀλλ' ἔκρινε τὴν ἀνεξικακίαν τοῦ Ἰωσήφ, τὴν ὅποιαν ἐπίδεικνυι πρὸς τοὺς ἀδελφούς του καὶ παντοιοτρόπως β θέλει νὰ τοὺς παρηγορήσῃ καὶ νὰ τοὺς πείσῃ, ὅτι εἰς τίποτε δὲν τοῦ ἐπτασάν. Καὶ λέγει, «Μὴ φοβείσθε· διότι ἐγὼ εἰμαι τοῦ Θεοῦ ἀνθρώπος. Σεῖς ἐκείνητε ἐναντίον μου πονηρὰ, ὁ δὲ Θεὸς ἐκείνητε περὶ ἐμοῦ ἀγαθὰ, ὥστε γίγνηται ἐκείνη, τὸ ὅποιον ἔγινε μέχρι σήμερον, νὰ διατραφῇ δηλαδὴ πολὺς λαός.» «Μὴ φοβείσθε, μὴδὲ ἀγαναῖστε, λέγει· διότι ἐγὼ εἰμαι ἀνθρώπος τοῦ Θεοῦ, καὶ τὸν δεσπότην μου μισοῦμαι, καὶ με ἐλεγγείας προσπαθῶ νὰ ἀμείβω ἐκείνους, οἱ ὅποιοι μοῦ προσφέρουν κακίαν. «Διότι ἐγὼ εἰμαι ἀνθρώπος τοῦ Θεοῦ. Ἐπειτα δεκνύει πᾶσης ἐννοίας ἀπολαύει ἐκ μέρους τοῦ Θεοῦ καὶ λέγει «Σεῖς με κακῶν ἐκάθευον τὰ κατ' ἐμὲ ἐπράξατε, ὁ Θεὸς ὅμως τὰ πάντα πρὸς χάριν ἐμοῦ, εἰς καλὰ μετέστρεψεν. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Παῦλος ἔλεγεν, Ὁ Θεὸς πάντας τοὺς θεοὺς, τὰ πάντα συνεργάσας εἰς καλόν.» «Τί σημαίνει τὸ «ἐπλάττει»; Καὶ τὰ ἀντιθέτα, καὶ προξενούντα λύπην, καὶ αὐτὰ ἀσάμην μεταβάλλει εἰς ἀγαθόν· τὸ ὅποιον καὶ εἰς τὸν θαυμάσιον τοῦτον ἔχει γίνει. Διότι ὅσα τοῦ ἐπροξένησαν οἱ ἀδελφοί του, αὐτὰ πρὸ πάντων, τοῦ ἐτοίμασαν τὴν βασιλείαν, καὶ ἡ ἀμνηστία σοφίας τοῦ Θεοῦ ὅλα τὰ πονηρὰ εἰς ἀγαθὰ μετέβαλεν. «Διὰ τὴν διατραφῇ πολὺς λαός.» «Ὁχι μόνον πρὸς χάριν σας αὐτὰ εἰς ἀγαθὰ μετέβαλεν, ἀλλὰ προσέτι διὰ τὴν διηγήσῃ νὰ διατραφῇ ὅλος οὗτος ὁ λαός. «Καὶ εἶπεν εἰς αὐτούς ὁ Ἰωσήφ· — Μὴ φοβείσθε ἐγὼ θὰ διατρέψω σας καὶ τὰς οἰκογενεῖς σας. Ὁ Καὶ παρηγορήσας αὐτούς καὶ τοὺς ὠμίλησεν εἰς τὴν καρδίαν

61. Γεν. 50, 17-18.

62. «Μὴ ἀδικήσῃ, καὶ ὁ συμφορῶν, καὶ ὁ ἐπιδράσας μέρηται καὶ θεοῦ» (Περὶ τῆς ἀδικίας).

63. Γεν. 50, 19-20.

64. Γεν. 8, 22.

65. Γεν. 50, 20.

• Παραβολὴν = κραιπνὰ τεταμένους στρατός.

των.* Τί λοιπόν, προσέειπε· Ἐγὼ θά χορηγήσω εἰς οὓς καὶ εἰς τοὺς ἐδουλωμένους μαζί σας τὰ ἀναγκαῖα πρὸς διατροφήν. *Καὶ παρηγόρησεν αὐτοὺς καὶ τοὺς ἀμείλησεν εἰς τὴν καρδίαν των. *Ὅχι ἀπλῶς τοὺς παρηγόρησεν, ἀλλὰ τὴν φροντίδα ἔδειξεν, ὥστε πᾶσαν σινοχωρίαν τοὺς ἀνέκραν. *Καὶ κατώκησεν ὁ Ἰωσήφ εἰς τὴν Αἴγυπτον, αὐτὸς καὶ οἱ ἀδελφοὶ του καὶ ὅλαι αἱ οἰκογένειαι τοῦ πατρὸς του. Ὁ Ἰωσήφ εἶδε τίκτα τοῦ υἱοῦ του Ἐφραίμ μέχρι πρῆτης γενεᾶς. Καὶ εἶπεν ὁ Ἰωσήφ εἰς τοὺς ἀδελφοὺς — Ἐγὼ ἀποθνήσκω. Ὁ Θεὸς θά οὖς ἐπισκεφθῇ ἀσφαλῶς καὶ θά φέρετε μαζί σας ἐκ τῆς χώρας ταύτης τὰ ὀστέ μου.† Πρόσχει ὅτι καὶ οὗτος παραγγέλλει Ἐδπως καὶ ὁ πατήρ του, νὰ μεταφέρουν τὰ ὀστέ του. Καὶ ὅλπε πῶς ἔλκει πάλιν νὰ ἐνθυναμώσῃ τὴν καρδίαν αὐτῶν καὶ νὰ ἔχουν θεθαίως ἐλπίδας διὰ τὴν ἐπιστροφήν. Κατὰ πρῶτον τοὺς προλέγει τοῦτο, ὅτι θά ἐπιστρέψουν, καὶ τότε λέγει· «Θά φέρετε μαζί σας τὰ ὀστέ μου». Ἀναβαίνοντες, λέγει, σεις θά μεταφέρετε καὶ τὰ ὀστέ μου. Τοῦτο δὲ ἔπραττε οὐχὶ τυχαίως καὶ ματαιῶς, ἀλλ' ἐξοικονομῶν δύο πράγματα· τὸ ἓν μὲν, διὰ νὰ μὴ ἔχουν οἱ Αἰγύπτιοι ἀφορμὴν δειθείας τὸ σῶμα τοῦ δικαίου καὶ ἐνθυμούμενοι τὰς τόσας ἐδουλείας του, θεοὺς ἀπὸ ἀνθρώπους τοὺς κάμουν. 44† Α τὸ δεύτερον δὲ, διὰ νὰ εἶναι πληροφορημένοι, ὅτι ἐπωσθήποτε θά ἐπιστρέψουν. Διότι, ἐάν τοῦτο δὲν τοὺς εἶχεν θεθαίωσι, δὲν θά τοὺς παρήγγειλεν ῥητῶς, ὥστε νὰ φέρουν μαζί των τὰ ὀστέ. Καὶ ἠδύνατο νὰ ῥῃ καλεῖς πράγματα καὶνὸν καὶ παράδοξον, ὃ τρέφον εἰς τὴν Αἴγυπτον δολοκλήρον τὸν Ἰσραηλιτικὸν λαόν, αὐτὸς καὶ διὰ τὴν ἐπιστροφήν ἦτο ἀρχηγὸς καὶ ὁδηγὸς αὐτῶν πρὸς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας. Ὁ Ἰωσήφ, λέγει, ἀπέθανεν εἰς ἡλικίαν ἑκατὸν ἑξήκοντα ἔτην.* Διὰ ποίαν σκοπὸν ἡ Γραφὴ καὶ τούτου τὰ ἔτη ἀνέφερεν; Διὰ νὰ μάθῃς ἐπὶ πόσα ἔτη εἶχε τὴν κυριαρχίαν τῆς Αἰγύπτου. Εἰς ἡλικίαν δέκα ἑπτὰ ἔτων κατήλθεν εἰς τὴν Αἴγυπτον. Β εἰς ἡλικίαν τριᾶκοντα ἔτων παρουσιάσθη εἰς τὸν Φαραὼ καὶ τοῦ ἐξηγήσεν τὰ ὄνειρα. Ἐπὶ ὀγδοήκοντα, λοιπόν, ἔτη κατεῖχεν τῆς ἀρχῆς τῆς Αἰγύπτου.

Εἶδες πῶς αἱ ἀμαρταὶ εἶναι μεγαλύτεραι τῶν πόνων

65. Γεν. 50, 21.
67. Γεν. 50, 22-25.
68. Γεν. 50, 26.

καὶ περισσότεραι αἱ ἐδουλείαι· ἐπὶ δέκα τρία ἔτη, ἐπάλαιεν μὲ τὰς δοκιμασίας, ὁποτέρων τὴν δουλείαν, τὴν παρῶναιον ἀκίνητην κατηγόρησαν, τὴν κακούριαν ἐντὸς τοῦ δεσμωτηρίου. Καὶ ἐπειδὴ γενναίως καὶ εὐχαρίστως τὰ πάντα ὑπέμενον, διὰ τοῦτο καὶ ἔδειχθη πλουσίας ἀμοιβᾶς καὶ εἰς τὴν παρούσαν ζωὴν. Διότι σκέψου, ὅτι διὰ τὸ θεαρεῖν ἐκεῖνο χρονικὸν διάστημα, κατὰ τὸ ὅποιον ὑπέμενον τὴν δουλείαν καὶ τὸ δεσμωτήριον, ἐπὶ ὀγδοήκοντα ἔτη ἐκράτει συνεχῶς τὴν βασιλείαν! † Καὶ ὅτι τὰ πάντα μὲ πιστῶς ἔπραττεν, καὶ διὰ τοῦτο καὶ τὴν μετακομιδὴν τῶν ὀστέων παρήγγειλεν, ἔκουε τὸν Παῦλον, ὃ ὁποῖος λέγει· «Μὲ τὴν πίστιν ὁ Ἰωσήφ, ὅταν ἀπέθνησκεν, ἀμείλησεν διὰ τὴν ἵσθον τῶν Ἰσραηλιτῶν». 66 Καὶ δὲν ἐστάθη μέχρι τούτου. Ἀλλὰ διὰ νὰ μάθῃς τὴν αἰτίαν, διὰ τὴν ὅποιαν διέταξεν νὰ γίνῃ ἡ μετακομιδὴ τῶν ὀστέων λέγει, *Καὶ διὰ τὰ ὀστέ του παρήγγειλεν. 66 Μᾶλλον πολλὰ εἶναι τὰ λεχθέντα, ἀλλὰ συγχωρήσατέ με. Διότι πᾶσαντες εἰς τὸ τέλος τοῦ διβλίου, ἠβελήσαμεν ὅλον σήμερον τὸ διβλίον νὰ τελειώσωμεν καὶ τοιοῦτοτρόπως νὰ τελειώσωμεν καὶ νὰ οὖς προσδέσωμεν τὴν συνήθη παρακλήσιν· Ὁ Νὰ ἐνθυμηθῇ τὰ λεχθέντα καὶ νὰ μιμήσθῃ τὴν ἀρετὴν τῶν δικαίων τούτων, τὴν ἀνεξικακίαν πρὸς τοὺς ἀδικούντας, τὴν μακροθυμίαν πρὸς τοὺς ἐχθρούς, τὴν μεγάλην τὴν σωφροσύνην. Διότι ἀπὸ ἐδῶ καὶ ὁ δίκαιος οὗτος, ἀπέσπασεν παρὰ τοῦ Θεοῦ τὴν εὐνοίαν. Ἐάν, λοιπόν, ἐπιθυμούμεν καὶ ἡμεῖς νὰ ἀποσπᾶσωμεν τὴν εὐκλειαν δοῦναι, ὡς φροντίζομεν πολὺ διὰ τὴν ἀρετὴν. Διότι οὕτω καὶ τὴν χάριν τοῦ ἁγίου Πνεύματος θά ἀποσπᾶσωμεν καὶ ἀνευ λύτης τὸν παρόντα διὸν θά διέλθωμεν καὶ τὰ μέλλοντα ἀγαθὰ θά ἐπιτύχωμεν τὰ ὅποια, εἶς πάντες ἡμεῖς νὰ ἀποκτήσωμεν μὲ τὴν χάριν καὶ τὴν φιλοφροσύνην τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, μετὰ τοῦ ὁποῖου καὶ εἰς τὸν Πατέρα, μαζί καὶ εἰς τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, ἀνέκει δόξα, δυνάμις, τιμὴ, τώρα καὶ πάντοτε, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων. Γένοντο.

66. Ῥωμ. 11, 22.
70. Ῥωμ. 11, 27.